ХЪАХIАБРОСУЛЪА

М А Х I М У Д

ХЪАХIАБРОСУЛЪА
М А ХI М У Д

I873-I9I9

ТӀЕХЬ БАХЪУЛЕБ БУГО
ХЪАХӀАБРОСУЛЪА МАХӀМУД
ГЬАВУРАЛДАСА

125 СОН БАЯЛДЕ

МАХӀМУДИЛ ФОНДАЛЪ КӀУДИЯБ
БАРКАЛА ЗАГЬИР ГЬАБУЛЕБ БУГО
ТӀЕХЬ БАХЪИЗЕ КУМЕК ГЬАБУРАЛ
ЧӀАРАДА РАЙОНАЛЪУЛ МУГУРУХЪА
ГӀАЛИМЧИ ХӀАСАНИЛ МУХӀАМАДИЕ,
(жиндир алагьас мунагьал чураяв)

ДАГЪИСТАНАЛЪУЛ ЭНЕРГЕТИКАЗЕ
ва
КИНАЛГО КВЕР БАКЪАРАЗЕ

ТӀЕХЬ ДАНДЕ ГЬАБУНА
ХЪАХӀАБРОСУЛЪА

ХӀАЖИЯСУЛ ВАС
МУХӀАМАДИЦА

Гьаб тIехьалда руго цере рахъарал тIахьаздаса росаралги, МахIмудил цIаралда бугеб Фондалъ ракIарараралги, МахIмудил ругилан абулелги кIучIдул.

ЦеберагIи

КучIдузе мажмугIалъе цеберагIи хъвай, гьеб ккола цIун бугеб гIертIинибе тIолеб льим гIадаб жо, хасго МахIмудил гIадинал асаразе. БукIине бегьила шагIирасул гьунаралъул кIодолъи ва хIикмалъи борцине бокьарал рекIел анищазул, хьулазул хъвай-хъвагIи. Нилъеда лъала гIищкъу-шавкъалдалда хадуб хIисаб-суал гъолареблъи, гьелъул магIна борцунеб роценги гьечIеблъи. КигIанго гьедин бугониги, адабияталъул цо-цо гIалимзабазда кIун буго шагIирасул балъголъи, гьунар загьир гьабизе ва гьесул гIищкъуялъе, асаразе кколеб къимат кьезе. Гуржиязул бергьарав гIалимчи Церетелида ратун руго Шота Руставелил устарлъиялъе къимат кьолел хасал роценал. Дагъистаналъул гIалимзабазухъайин абуни тIубанго бажаричIо гьединаб ва гьелда хадуб бачIарабгIаги къимат кьезе МахIмудилги ва цогидал шагIирзабазулги асаразе. Поэзия ккола балъголъабазул цIураб хIикмат, гьелъул гъварилъиялде раккизе ккани къваригIуна гьунарги, бичIчIиги. Гьеб ккола хъапустIан гIадинаб гIаламат, цо хъал тIаса бахъигун, цогидаб гъоркь батулеб. ХIокIиде щвезе ккани, чехъезе ккола тIубанго. Гьелда

релълъун, МахӀмудил кучӀдузулъеги жиб-жиб гӀел гъорлъе баккулеб буго жидерго бажариялда ва гьунаралда рекъон. ГӀемерал наслабазул жигарчилъиялдалъун кӀвезе бегьула МахӀмудил гьарзаяб ва камилаб хӀакъикъаталде тӀаде ккезеги, гьесги къимат кьезеги. БачӀина элъие цӀияб гӀелги заманги.

Инсан вижаралдаса нахъе шагӀирасе яги гӀалимчиясе щвезе рес бугеб бищунго тӀадегӀанаб шапакъат буго гьесул гьунарги, махщелги, тӀокӀлъиги жаниб бачараб хасаб жиндирго улка гӀуцӀанин гьесин наслабаз. Масала: Блокил, Лермонтовасул, Пушкинил, Планкил Пуанкароль дуниял. Нилъеца магӀарулаз абила МахӀмудил дуниялин. ГӀищкъул улкаялда дурусго, камилго ккана МахӀмудил цӀар. Наслабаз борхила гьеб жеги эхеде. РикӀкӀун кӀал свакаларел, гьекъон къеч буссунарел, ахӀун хӀал хьуларел, МахӀмудил сариналги жидерго чӀухӀараб борхалъиялда рукӀина. Дуниял-гӀаламалъе гӀищкъул рукъ барав шагӀир къадал ракьанда теларо. Кибехун бер щвезабуниги мугӀрузул щобаздаги, хьиндалаз гъваридал кӀкӀалабахъги, авлахъалъул ракьаздаги рокьул байрахъалда рахъарал анищалъул цӀцӀвабигун, Муил

цIаргун, ансадерил баракатгун ТIура мегIералда рокьарал рокьул анищалгун МахIмуд нилъеда цеве чIола.

Жиндир заманаялъ гьев гIадиназ гьабулеб гIараб цIалиги гьабурав, лъайги щварав чи вукIана МахIмуд. Гьедин бугелъул батила Шамалъул рахъалъул шагIирзабаз гьарурал цо-цо къагIидаби, сипатал , суратал МахIмудиеги хасиятал ругел.

Дуниялалда рижанщинал шагIирзабазда гьоркьор цохIонигиясда бихьун гьечIо чIчIужугIаданалъул надалдаги къунщбуздаги гьоркьоб бугеб дандеккейги, гьайбатлъиги. Гьеб бихьаравги МахIмуд, гьей чIчIужугIаданги магIарулай Муи, гьел кочIол мухъалги гьале:

…Зодил тIайпусалъул тIанчIил рачIчI босун,
ТIун рекъезабураб къуншмалан дуда.
Къулдуз накъищ хъвараб хъахIаб гIамбарул,
Гъун буго дур нодо дир гIакълу ине…

МахIмудил гьудул ГIахьалчIиса МагIадица бицунаанила МуилгIан лага-черх гьавулъ рекъарай чIчIужугIадан жанаталда

ругел хIавраараздагицин гъорлъ ратизе щакаб жо бугин.

Рокьул лайлатул къадир бихьарав МахIмудиеги, сундулго баракат цIцIикIкIарал ансадериеги, Бекь-ХъахIабросдал жамагIаталъеги, гьаб цебергIи хъвазе дун мустахIикъ гьавурал, нусабго баркала. ТIанусиса хуриса ГIалица абулаан ракIчIчIун лъалин «Умумузул гIарцул руцалаби рараб чухъаги, наган таманчаги, Игьалиса ГIарашил ГIумарил бакъанги, МахIмудил кечIги къиямасеб къо кида чIчIаниги, чIчIезегIан хвезе гьечIин».

16.08.I998с.

ТIанусиса хуриса ГIалил вас Шамиль.

РОКЬУЦА КЕРЕН БУХIУН ХIАСРАТАЛЪ БЕРАЛ ЧВАХУН

- Рокьуца керен бухIун, хIасраталъ берал чвахун,
Чан гIащикъаб къо бугеб къварилъиялда унеб.
ГIищкъуялъ лугбал гьалун, гьаваялъ рукьбал риун,
Кьалаб бо данделъараб кьвагьи буго дир гьаналъ.

Гьудул дур цIар ахIулев цIадае гагу гIадин,
ГохI-гохIалде цIалдеялъ цIорон буго гьинал ракI.
ЦIер бан гъабугъун араб гъотIол тIамах кинниги,
ТIад ругъун гьечIеб лага гьечIо дирги лугбазул.

БахIрул къалмид басараб алифалъул хатI гурищ,
Гьал ясалгин къулгIадухъ дурги гарбил къагIида.
Къиралзабаз бакулеб чинидул чирахъалда,
Чорхол гьурмал гьаналъул гьечIо расги батIалъи.

Сверун месед бекьараб бутIал чарамул чадир,
Чорхол рухI бииналде гьабе диеги хIисаб.
ХIажизабаз босулеб мисриязул исхъали,
Хвезеги духъ ихтияр, дир рагIуде гIин тIаме.

МагIарде гIазу бани гIурухъе цIорой ккола,
ЦIерлъун рианин берал цIарухъе духъ рокьи ккун.
ЦIад хIаллъани хIалухъин хIалигъун цIакъ бижула.
Бицанихъе мунги лъан, лъай буго босун унеб.

Самаалъулъ чурулеб чIухIдай ахIдолеб гIанса,
Исана мун щвечIони, чIван чигун тела росу....

- Вабабай гIолил ясал, балагье гьаб бахIлидухъ,
ХIакъдун дун хIинкъунилан хIетIе кквезе лъугьараб.
ХIисаб гьабе кьерилал, кьер квешаб рузил тIанчIил,
ТIасан цIира гъинчIого бахараб бакI бихьулищ?

Борхьил кIалдибе ккаяб кIал сурараб салул къверкъ,
КъотIноб хIоргойищ щвечIеб хIарщулъ къан гьениб хвезе.
Хасало гъотIодаса бусен бортараб гъеду,
Дий чIандезе бачIине бачIараб балагьго щиб.

Балканалъ керен цIураб лугбал хIулараб чудук,
ХIисабго щай гьабичIеб гьунарго щиб дирилан.
Щоб рагIалде гIонсокье кьалбал кванан гIураб гIункIкI
Кьеян чи щай витIичIев щайзе мунго вачIарав.

Билкъисгин къо бащадай къиралясул ясалда,
Къвал базеян вачIарав чIегIер салдат вихьулищ.
Самаалъул гагуцин гаргазе чIухIарай дун,
Габур чараб чаргъадил чункизе къасддай буго.

БацIцIадаб гIарацалда ГIунайзатан хъварай дун,
Хъорсол гьве бачIун буго бегизе бусеналде.
Суратул мунтагьагIан гьава тIадегIанай дун,
ТIад заз бижараб гIужрукъ гIодой чIаян лъун буго

Лъар меседил пинтагун тепсиялда кваназе,
Квердцел кьун виччаниги бегьилищ гважул когIо.
Кисрал ихтияр бугев хважаинги гурелъул,
Лъел рагIалда хъаз гIадин гIодов чIей щиб дур цеве.

- ГIажам жавгьаралъул тах ханлъунилан йижана,
Хадуб хъваяб ракIалда кIоларо яхI гьабизе.
ХIавраазул бетIеран бицунеб рагIулаан,
ГIищкъул шавкъалъ къосиндал къабихI гьавуге гIемер.

ГIарац-месед бекьарал рукьбал магьидул лугбахъ,
Бакьулъан мугъ бекарав кив ине дару кьеян.
Кьер берцинаб гьурмада кьури берцинал къунщбал,
Бахъун ана гьинал ракI, рекIун буго ургьиб цIа,

Алжанул бахчабахъе чапун раккарал цабзахъ,
Чорхол чараги тIагIун, тIулалъ кор боркьун буго.
ТIагьаясго цIарги кьун руцун гIурал гIанабахъ,
ГIурдаде тIегь гIадинан тIадго гьан бакъван буго.

ТIогьоде бан щущараб щамахалъул чохтIоян,
Чабхилье ГIамиркIоца казият бахъун буго,
Зодил тIавус сурараб симис хъахIаб явлухъан,
Роржун унел нухъаби нахъ руссун балагьула.

Ссиялъул къагIидаян къадруялъул цIикIкIинан,
Къуръанцин рещтIинаан авараг йигей ани.
Йижияльул тIокIлъиян, тIаде ратIлил рекъеян,
Рукъ сверун хIанчIазулги хIал хьараб тасбихI буго.

БацIадаб жавгьаралда жаниб рухI лъун лъай кьедал,
Женал руго рохулел,хIайранал руго холел.
Халкъалдаго Аллагьас къудрат бихьизабизе,
Ясан абун цIарги тун, цIва буго баккизабун.

- Зазда хIанчIил гIадинан хIеренабго мацIаца,
Босиладай хайирго хIан гIадинай дидаса.
Хурзабахъ гарцIил гIадаб гIисинабго бакъаналъ,
Къвал бан ине хьулгундай аниве мун вачIарав.

Адамида-ХIавада хIал хъублъун илбис гIадин,
Дун хъублъизе къваригIун къаникь лъуд вихьуларищ.
Къосарав Абужагьав Аварагасулъ гIадин,
Эл лъамиял рагIабаз лъугьинадай мун рукъов.

Рогьалил гьогьен гуреб гьава чIвачIеб черхалъул,
Чаргъадил бакъаналде къасд лъолареб лъаларищ.
Къеда сагIаталдегIан вуссун чи кIалъачIей дун,
Гьединан мун кIалъани лъабго соналъ кIотIина.

Рос-льадиялда рихун рукъ тун къватIиб рехараб,
Басрияб турут гIадин тана гIодой чIаралъуй.
Г Iадамазе инжитав Аллагьасда рихарав,
Херав мужикълъун гьавун къокъун ана нухдасан.

ТIокIалъ квер гIунтIулеб бакI кибниги батичIелъул,
Заруца керен бухун, кар бетIун бана ботIрол.
ТIаде вахъун хьвадидал вихьуда чи гьечIельул,
Хьул гьукъизе гьарчица ччукIун лъуна махIаби.

Чанги хъахIбал рагIабаз бекараб мугъги босун,
Бихьилин къасейилан къачIана рокъойги ун.
КъотIнор кIалъаралщинал щив жо мунанги рагъун,
ГъалбацI вахъинчIонани бихъайги дир гьинал ракI

Росу урхъараб азбар, авал бахилал рукъзал,
Элъие хIилаялъе хIалтIана тIохал сверун.
ТIад кьер гьабураб хъумус хъвазе махщел бугев дун,
Бащдаб сордо инчIого чIалгIун гIодоб рехичIо.

ГIадамазул женазул жияналги риххана,
Жеги къватIул гьабиги тIокъодехун лъугьана.
ТIалаялъуй къуларал къорулзаби кьижана,
Кьунаниги кунареб кету росулъ хутичIо.

Капураб хъахIбайилан хъатикь таманчаги ккун,
Жанив щивдай вугоян квалквадана нуцIида.
Кирго хъвазе ккечIого танкан рагьун бачIана,
Бихьилин къасдейилан къана рагьарал нуцIби.

ЦIорол лампа бакана байтулагь гIадаб рокъоб,
КъотIноб бицараб рагIи бице гьанжегийилан.
Гьумер бухIун, кIал гьикъун кIалъазе къасд гьабидал,
Къвал жемун каранде къан къого салам гьабуна.

Сардилъ моцIрол нур кьураб кьер берцинаб гьурмада,
Кьалаб дагIба жибго тун, танкан дунги баана.
Аллагь гурев цIоролев цIваби гIадал гIанаби,
ЦIцIулаго тIанкI льелилан тIад кIутIби чIван чIамуна.

ЧIурканаб лагаялъул кеп берцинаб гьурмада,
ХIинкъадго чIвана килищ, куц гурин биххилаян.
БагIар меседил гъалал, гъолодиселъул къунщби,
Гьурщун бараб хер гIадин рехана бусеналде.

Багьа хирияб жавгьар жанир хелдолел берал,
Халаса лъун хутIана нурги босун бусада.
Бицине бегьулареб, къватIиб лъазе къабихIаб,
ХIежгин-гIумра тIубана тIокIаб лъвараб жо лъачIо.

- ТIаса юргъанги борхун дур боснов льугьун вугев,
Кьер квешаб рузил тIанчIил тIаде къули бихьулищ.
КъадатIе хIапдон гуреб хетIе кквезе кIолареб,
ХIинкъараб бахIри буго къаси дур махIабазулъ.

Борхьил кIалдисан бортун кIал сурараб салул къверкъ,
КъотIноб хIурги щвечого щун буго дуда аскIоб.
Исана рукъ цIелалде цIа гъун гъутIбиги рухIун,
Бусен биххараб гъадил гъаримаб чухIи буго.

Балканалъ керен цIураб куркьбал хIулараб чудук,
ХIулидул бусеналда рес къотIун къварид буго.
Къадалъ картIу щолареб кьалбал кунеб гIункIкIалъул,
ГIисинаб бакъан буго къвалакьа рас букъулеб.

Билкъисгин къо бащадай къиралясул ясалда,
Къвалакь кверал чIван вуго чегIер салдат цеве чIун.
Самаалъул гагуян гаргазе чухIарай мун,
Габур чараб чаргъадил чурукаб рачI щай ккураб.

БацIцIадаб гIарацалде ГIунайзатан чIарай мун,
Хъорсол гьвегин ясандун басралъана росабалъ.
Сидратул мунтагьагIан гьава тIадегIанай мун,
Гьарун гIодоб чIезабун гIужрукъ щай къвалакь ккураб.

Лълъар меседил пинтагин гьуинаб тебсиялда,
Гьабго кигIан лъикIилан кванана гважул когIо.
Кисрал ихтияр бугей мун кодое щунилан,
Щвараб давлаги хъамун чанил гьункьи бихьулищ.

Зазда хIанчIил гIадинаб хIеренаб мацI рихани,
ХIарщул сордо бачIани йорчIулареблъи лъачIищ.
ЛъикIаб гьорода данде квешаб гьава гьабуни,
Гьаб хIукму дуй букIунеб ракIалдего кин ккечIеб.

КIутIби чинидул гъураб чакаралъул гьанада,
Чиядаго лъалелде лъабцIул цуна ручун чехь.
Чарамалъул ракI бугел эмен вац вачIиналде,
ЧIани хIакъ ккунгутIизе хIеж нахъеги борхана.

ЧIахIхъурайсин кьагIрилгин кьурул рузил кьал ккани,
Элъул хIакъикъат кьолеб канциляр Хунзахъ буго.
Кетуялъ тIавусалда тIекъаб дагIба банани,
ТIолгоязул инарал эмехвад эйги йиго.

Румазул ханзабаца кьелин гьарананиги,
Хвалде мусру жемизе щвана гури мун гьанже.
Цересел умумузул аслу-къо къвакIарай мун,
Къаникье лъугьаниги буго духъго ихтияр.

Тирщун вахъун унаго нахъасан гужгатги ккун,
ГIодов чIезе гьавуна хIулидул бусеналда.
- Вас мун киве иневан курмузул гьуинлъи цIцIун,
Гьурмазул цIваки кванан цIцIуяв жоцин гуревищ.

Абуралда рекIекълъун,кIалъаралда пащманльун,
Щуго убач гьабуна гьанжеги тIадги юссун.
ТIогьоде найил гIадаб гIищкъуялъ бацIцIадаб черх,
Чорхол рухI биинедухъ хIисаб гьабун кIалъана.

ЛъагIичеб лъимер гIадай гIун ячIуней дир рагIухъ,
Дуцаги хал гьабуни гьеб жо дур мекъса буго.
Къеда сагIаталдегIан вуссун чи калъачIей дун,
Гьединан мун лъугьани кIудияб балагь буго.

Дирги гьава битIана, гьунар дурги лъугьана,
Гьадинан рукIиналъе кIалъачIого мун чIани,
ЧIчIел дицаги босана, васлъи дурги бергьана,
Бегьилаян ккանани кий, васав, дун щолаго.

Щобда байрахъ чIвалаго чIухIи дуйги рекъана,
ЧIухIарабщинаб рагIи дирги гIадада хвана.
Рагъун хадуб гьабураб гьуинлъи камиллъула,
Кинисан вокьаниги кьуна духъего кверщел.

РЕКІЕЛ БУХІИЯЛЪУЛ ХІАКЪИКЪАТ БИЦУН...

РекIел бухIиялъул хIакъикъат бицун,
Цо хIухьел угьизин гьудулги рехсон.
Гьавадул цIадуца цIилал роркьараб,
Рокьул хIукму кьезин кьерилалъухъе.

Кьурулъан ицц гIадин магIуги чвахун,
Чорхол чара хвараб рисалат хъвазин,
ХъахIил зодил накIкIлъун хIохьел щущараб,
Щибаб сан сорараб пирказ бахъизин.

Нусабго логода чармил гудур бан,
Чияда тIатине течIо мун йокьи:
Танкан кереналда кор боркьаниги,
Каву къан хIехьана хIасратаб балай.

Бергьараб гьавадул гьури тIаде щун,
ТIад гьан бакъван вугин,ваче каранде.
Къосараб гIищкъудал гIурулъе ине
Асар хутIун бугин, баче кверниги.

КагIба рокъоб бараб мугьру тIад бугеб,
ТIогьилаб явлухъ чIван, яхъуна рагьде.
Рималъул тукабахъ тарихал хъвараб,
ХъахIаб ретIел ретIун, чIола рагъида.

Рогьалилъ ахIдолеб хIайранаб гIанса,
ХIасраталъул цIеца вухIулев вуго,
ЦIоралъул бахчабахъ чIичIидулеб хIинчI,
ХIал тIаде ккун буго тIаса унареб.

Нагагь дур цIар абун ахIулеб гьаракь
Росулъ рагIаниги багIарула черх
Чергес форма ретIун, дуда релъарай

Яс иней йихьани, хьухь лълъуна бадиб.

Барзахалда ругел жанаваразул
Жинсгун санаъ щварай щобазул жайран.
Жанаталда ругел хIавраздасан
ХIусну бахъун кьурай кьурул гIамирко.

Кьер берцинаб микки, мунин угьдиялъ,
Дуниял бухIулеб хIухьел биччала.
Бакъан лъикIаб гьудгьуд, духъ зигардиялъ,
Зобал рикь-рикьулел гьаркьал гьарула.

Гьиндустан пачагун чучизе къасдищ,
Чара бухIун, яхI хун, холев дунги тун?
Халикъас цIарги чIван, дуй рос кьеларо,
Кьурун юссинчIого, юсса дидехун.

Дуцаго квер хьвагIун, куцун дунги лъун,
Каранда кIулал ран, йикIин щиб гIодой?
Дир берзул нур ине, ишанги гьабун,
Гьойца балкан телищ, дуца дун гIадин?

ГIарщалъул хIободе юссин даимай
Сурмияб тIавусихъ тIад вакъван вуго:
Къубайсалъул мокърикь бакънал рачунеб
Къирбал милъирщодухъ щущалев вуго.

Лугбал гьайбатица, гьан хIереница,
РухI гурищ босараб нусабго логол;
Берал чалухица, черх узданица,
Ургьибе квер бегьун, бахъун ана ракI.

ХъахIаб гIарацалда гIусманияца
Исму босун хъвараб сагIдияб лага;
Месед къотIулелъул КъустIантIиналда

ТІад забру угьарай афцерасул яс.

СугІад гІажизлъараб дур гІамалалъухъ
ГІурдал тІегь угьдулеб гьаракь рагІула.
ГІайнаъ паналъараб берцинлъиялъул
Бицуна хІикматан хІисаб гьабураз.

Гьавагун къокъунел къункърабазулги
Къукъаби рукІуна рецц дуй гьабулел.
Гьиндил рахъалдасан хъвараб казият
Кибего щун буго бакъ-моцІ мунилан.

Нил гІор къотІун унеб къиматаб ччугІа,
ГІалхуда чундулгин чучун уна къо.
Чармил кьурабалъе рас меседил бис,
Сардал рогьин гІела, гІабдалас гІадин.

Имраул Къайисил къиса рагІидал,
Къого бихьун гьечІо, дир хал гьабуни.
Халкъалда лъанщинал къайисзабазул,
Къо бухІарав гъарин дун гурев гьечІо.

Борхатаб гохІалде ахІдолеб гагу,
Дур гьаркьихъ гІенеккун гІумру биччала,
ГІидрадул тІегь цІузе зузудулеб най,
Дуда хадув, валлагь, хвегІан угьдила.

Огь, дур лугби тІураб халипаялъул,
Халкъалъе рахІматлъун нусго яс анищ,
Санал дуй гьарураб чиниялдасан
Чапун риун тІезе устар дун анищ!

Инглис, парангазул гванзгІаладул тай,
ТечІони щиб, гьудул, гьаб зулму дие.
Мунин угьун вегун, огьилан вахъун,

Аллагь рекъеларо дир гьаб къоялда.

Къилбаминаялъул мугIрул хIанчIазул,
Дуй сипат гьабураб тасбихI рагIула.
ХIажрул асвадалда сверун хъвараб хатI,
Дур цIар бугин абун цIалулеб буго.

ЦIорол фабрикабахъ биараб налбик,
Мун кодой щвелилан киса хьул лъолеб;
Кагьру-гIанбаралъул ГIусманил чадир,
Дургин къадар хъвалеб къо киса щолеб!

Къиралзабаз хъвалеб заграниц кагъат,
Кинида мунги лъан, лъай буго босун.
Бадру-хIарамалде хIур хъвачIеб кирхан,
Кокода мун йокьун,бикьун буго ракI.

Балагьун хIалхьани, йихьун къеч хьвани,
Къварилъи тIаса ун, инаан къоял.

Огь, Аллагьан ахIдон, гурхIаян гьардон,
Гьадиндай хутIила хвезегIанго дун?
Хиялаца вухIун, хIасраталъ вежун,
Жанив туризедай тезе хъван бугеб?

Берцинлъи дуе кьун, рокьи дие кьун,-
Бикьун бутIаялъги тIокIлъун ккана нилъ,
Камиллъи дур цIикIкIун, цIерлъун дун виун,
Данде билъун буго нилъеда дунял.

Духъ балагьун берзул нурги босанин,
Сибир баркун кагъат кодоб щай кьураб?
Каранзул цIилада цIа лъун течIого,
Туснахъги гьавуна гьанже гьудулалъ!

Дун жанив свердула савмагIатазда,
Сурат балагьизе дуда релълъараб.
Сси бугелщиназда аскIов щваниги,
Щийго ятуларо тарих дур бугей.

Бакъ мукIурлъилаан, кIалъалеб ани,
Эб дур суратальул сси тIокIабилан.
Сужда гьабилаан, сардил моцIалъги,
Гьеб дур гьумералъул гьайбатлъиялъе.

Гьал насраниязда сурат бихьани,
Сверила, динги тун, дуй хъулухъалъе.
Хъанчил агьлуялда гьайбатлъи лъани,
Лъела дуда иман, икъуналги тун.

Ал баринзабазул гогьал ясазул
Габур къулилаан, къимат бихьани.
Берцинан цIар тарал татариязул
Тарих хъвагIалаан, хъахIлъи рагIани.

ГIарцул панкъал чIвараб формаги ретIун,
Пайтоналда анищ цадахъ рекIине.
Симис гIанбарулаб гIадатIе тажгун,
Тукабазде анищ квер ккун хьвадизе.

Камураб жо гьечIо гьал городазда,
Бакъулгун къец ккарай мун гуронани.

Маул хIаяталде хIажалъаниги,
ХIал кIола батизе, ятуларо мун.
ХIажрул-асвадалде хиял кканиги
Щвезе бигьа буго, мун йиго захIмат.

МугIрузда къайислъун къварилъиялда
Къоял, сардал арав дир хIисаб гьабе.

ХЪАХIИЛАБ ЗОДИХЪЕ БАГIАР БАКЪУЛ НУР

ХъахIилаб зодихъе багIар бакъул нур,
Дуца бикъунилан мукъсанлъун буго,
Къаси шагьри моцIрол цIвакигун гвангъи,
Духъе кканин абун, дагьлъулеб буго.

Дуниялго ургъун,Дагъистан рекъон,
Рокьул байрахъ буго халкъалъ духъе кьун.
Хварав,чIагояв чи нахъе течIого,
Тана дуй алапа ал мусудуца.

Инсанасе щолеб, ясалъ букIунеб,
Берцинлъини гуро дуй бичас кьураб.
Кьерилалъ рагIараб,гIолилалъ бугеб,
ГIищкъул гьава гьечIо къадирас дуй тун.

Дин тун чи вусунеб чалухаб рилълъин,
Чан чи холев вугев хадув балагьун.
Хварасада рухI лъолеб хIатIил росиялъ,
Дирги гIумруялда гIелин абуна.

Исанаги хIара хIорго хутIани,
ХIайванал тIагIина тIад ракъван мунан.
ТIадеги гьаб хIалалъ хIасрат бихьани.
ХIанчIиги хIулила дур хIисаб гьабун.

Сабаалда Балкъис къварилъилаан,
КъватIие мун яккун данде ккканани.
Мисри Зулаихаца чIегIер балаан,
ЧIухIдае сверулеб дур сси бихьани.

Бахьинаб надалде пардаваги бан,
Гьинал ракI гIеккезе яккула тIаде.
ГIадамал гIажизлъун,женал хIайранлъун,

Жайранлъун тIагIуна тIерхьун цееса.

ТIулада лъураб цIа цIунула дица,
Дуниял жендани жибго свинилан,
Жаниб кор боркьараб керен хIехьола,
ХIасратай гьудулалъ гьабе даруян.

Гьаваялда лочнол гIадат рагIула,
ГIищкъу ккаралдаса дунял ккolареб.
Дирги чорхол гьава гьедун чIун буго,
Гьарун кьечIони,мун кьурун яхъеян.

Кьалде цIала гIищкъу гIадалаб ракIалъ,
Я дуниял теян,я мун тогеян.

Тукаби лъугIаги гIусманиязул,
Дун гIакълуялъ тезе тастар бессарал.
Сунареб цIа ккайги цIиял фабрикахъ,
Дур пулушаялъе шалал гьарулеб.

Шамалъул меседил симис бан къачIан,
ЧIегIертастар буго терелеб цебе.
Турулеб каранзуй квешезейилан,
Шалил юккаялда ккун буго чалу.

Дуца чухтIу къалеб къагIидаялъул,
Къиралзабаз буго бахъун казият.
Къвалакь кверал чIвараб куцун дур ссигун,
Суратал ратула тукабазда ран.

РатIлил формаялъул пирказал руго,
Киназго гьабеян гьеб духъ балагьун.
Дур гурияб тадбир танилан абун
Айропалан буго падишагьасул.

Сахратулагъалде бахун ахIдолеб
ХIанчIил мацI буго дур кIалъалеб гIужалъ,
КIиябго кIветIалъул кIалдиб мацIалъул,
ЦIваби паналъулеб пасихIат буго.

Бичасул къадаран, къвалакь моцIги ккун,
КъотIуде вачаяс чурхъула гьудул.
Хъвараб хIукмуйилан, карандеги къан,
Къанабакь лъудие кьун бугеб дунял.

Дунги гьев гIадинав дур лагъ ватани,
Толеб щай, бетIергьан, гIумру гIадада.
ГIалам хьихьулев чи мунлъидал Аллагь,
Даим рахIаталда тоге цого чи.

Лъим къараб къулгIадухъ къуркъбузул вехьлъун,
Къоял эсулги а, Асли дие кье.
Кьолораб хIамалъун хIалтIулев гьев тун,
ХIурулгIинги дунги данделъизе те.

Дуда лъураб цIаралъ цIан бахъанин рухI,
ЦIорол панар, гьечIищ гьабизе дару.
Дур гаргаралъ бугин берзул нур босун,
Меседил карафин, каранде ваче.

Кванилгун кьал ахIун, макьилгун рагъ бан,
Ургъалилъ вагъулеб гъара бугеб дир.
Ярагъ гIодой бараб, гIарада гьечIеб ,
ГIадалал хиялаз херлъулев вуго.

Халкъалъе рахIманас хIинкъи кьун буго,
Дун вокьуларев чи вокьиларилан.
Йокьун мунгинлъидал лъай босун бугеб,
Лъазе ккела дуда дида бугеб хIал!

РЕКІЕЛ ГЬАВАЯЛЪУЛ ГЬУНДУЛ РИХХАНИН

РекIел гьваялъул гьундул рихханин,
Гьудулдай чучарай ,дундай чарлъарав?
Чорхол хиялазул хурзал чIунтанин,
Халилат чIухIундай, дида чIалгIундай?

Диргин ГIунайзатил гIарзаби хъвазе
ГIурус икълималъул къалмал гIеларо.
ГIайнаил харбиде хал гьабун чIани,
ХутIила хIайранго хIатта илбисги.

Дунги,йокьулейги, рокьи-балайги,
Бицаде хутIана хал гьабуразе.
Хирияй гьудулги гьагав дунгоги
Дагъистан кантIизе кицилъун ккана.

Кинниги гьаб рокьи кьалаб жо буго,
Кьурун вуссунилан,сверун чIолареб.
Ссиялда бараб къвал,къанщинал берал,
Барщун рукIунилан,кIочон толаро.

Рогьалил цIва бакки цIан гьоркьоб мехгун,
ЦIорорал хинлъарал- хиял гьабула.
ЦIакал-тIехь иналъе къотIиги гьабун,
Къваридал, чучарал - къала каранда.

Дуниял рихарал, ахират хварал,
Хиялал кьун руго йокьулелъ дихъе.
Хвалил пикру гуреб, квен кIочон тараб,
КIудияб гьир лъуна гьалмагъалъ дида.

Алжанул хIурулгIин ракьалде ячIун,
Рокьи гьабуниги,гьечIо рекIелгъей!
Гьиндил къотIи хвараб, къавлу хисараб

Хиянат бихьидал, хьул къотIун буго.

Къвалакь къуръанги къан, къадирас йитIун,
Къоролай щваниги,щаклъила гьелда!
Щунусго ясалъухъ цо рас кьоларей
Кьаллъана ХIабсаъги, хIал щвараб мехалъ.

Рокьи басандулеб росуги танин,
Саламилан абе бецIал сардазда.
Балагьи тIегьалел мугIрулгун тIунин,
ТIерхьунгеян абе багIар бакъалда.

Дунял бихханиги биххулареб кьучI,
Кьолбол гьунар буго гьадин нилъ хутIи.
ТIупан тIунаниги, тIерхьунареб сси,
ТIабгIго данде ккечIо дирги нужерги.

Дурги рокьул гьава гьороца индал,
ГьвехъгIан гIин тIамичIо гIолил ясазухъ.
ГIищкъу-балаялда къо лъикIан тедал,
Болъонил цIакаллъун цIуял жал ккечIо.

ЧIор щун лъукъани чан чундул тун уна,
Те дунги къватIазда, къан ккве цогидав.
Къоял тIагIани чи тIупула къаникь,
ТIокIав гьудул восе, рес батанани.

Меседил лъималъул кьерги тIад гьабун,
Пахьул букIун буго бицараб рагIи.
ГIарцул хъал тIад жемун, жаниб тIухьи лъун,
Йижун йикIун йиго ракIалъул гьудул.

Дуда гIайиб гьечIо, дида гурони,
Дица мун куцана квешаб циркалда.
Кин мун кIалъаниги букIина битIун,

БатIияб гIелмудул тIахьал цIалидал.

Дунял лъаралдаса ракьалда лъварал,
Рокьул къисабиги якъинал дуе
Даржал вахъинегIан нахъа лъунелги,
Дуца цIехоларел харбал рукIинчIо.

Диванул-гIарабги дуда къаданиб,
Къойилго хIадурго, дур хIисаб гьабун.
ХIатта Шагьрузадал Алфулайлацин,
Дуца хIатIикь лъуна хIарп хутIичIого.

ХIилаялъ черх чурун, рекIкIалъ кIал бацIцIун,
ЯцIцIалъана гьудул гьанже халкъалъе!
Хиянаталъ как бан, макруялъ кIал ккун,
Кинаб алжаналде дур божи бугеб?!

БитIун ккани рокьи,мекъса ккани кьал,
КьучI гьечIеб жо буго берзул балагьи.
Гьуинлъун цIцIунагIан цIекIлъун лъугьунеб,
ЦIцIадал иххил буго аб гIищкъул гIамал.

ГIадамалъ барщараб, щобазда чIараб,
ЩайтIан гьорол буго гьавадул мисал.
Рогьалилъ бакъ щвани, къаде накIкI лъолеб,
Ихдал къойил буго рокьул къагIида.

Къвал бан керен цурай гьудулалдаги,
Гьоркьоб къо бахъани, къосун ватула.
Къасде рогьинегIан аскIов вегаралъ,
КIалъазе гьукъула, къотIнов ватани.

Къасде шагьри моцIрол цIваки лъаларо,
Релъедал хьвадулеб хьухь гIемерлъани.
ГIадамазда дурги цIар кIоченаан,

ЦIаруй рецц гьабулев дун гьечIев ани.

Гьаваялда ругел чIегIерал хьухьаз,
Халкъалде баккулеб бакъул нур ккола.
КъотIной ятаниги, мунан абулев,
Инсан вукIинаро, дун кIалъачIони.

Дунял-гIаламалъе гIищкъул рукъги бан,
Дун къотIнов хутIана къадал ракьанда.
Къиралзабазецин рокьул кьоги лъун,
Дун кьурулъ хутIана, кьодул сакIги тIун.

Кинабго логода гьаваги бекьун,
Гьудулги щвечIого чIобого вуго.
ЧIухIдай балайидул хIорахъги чвердон,
Чабхил иццги тIагIун, гIадада вуго.

Дудаса тIунилан тIаса унеб жо,
ТIохазда свердиги, саяхъ хьвадиги.
Мунгун кьаллъунилан гьоркьоб бугеб ирс,
Бусенгун рекъейги, рокъовго чIейги.

Рокьуца гIорцIичIел гIолохъабиги,
ГIемерал гIодила дир рагIабазухъ.
ГIедал рокьи ккарал гIолил ясалги,
ГIодулел чIеларо, дир хабар лъани.

Дунго хвананиги халкъалда лъалел,
Къасидатал тана таманал рокьул.
Ракьулъ вукъаниги къанихъ урхъараб,
Къо гIемер бачIина гIищкъу ккаразде.

Рии тIагIун хадуб,тIогьол гIуж уна,
ТIокIай мун камиллъун босе кеп гьечIо.
Кини тани лъимер лъола бусада,

Лъала нилъедаго лъугьарабщинаб.

Гьадин ккелин абун къотIи букIинчIо!
Къадар букIун гьечIо нилъ кIиязулго,
Къвал бан рехун тезе хиял букIинчIо!
Хиянат гьабурал айги гьороца...

ПОЧТОВОЙ КАГЪТИДЕ КЕРЕНГИ ЧУЧУН

Почтовой кагътиде керенги чучун,
Чорхол бухIиялъул хIохьел угьизин.
ХIежалъул къалмиде къварилъи бицун,
Къокъаб гIарза хъвазин хъахIмиккиялде.

ХIурупал магIилал,магIна гIищкъуял,
ГIибаратал ана ГIунайзатиде.
Алфазал багьаял, багьа хириял,
Харилъе тIегь гIадал хъвана шигIраби.
Шагьзаби щущарай Шумайсатиде.

МоцIрода гьикъула, бакъгин кIалъала,
КIеларищ босизе салам дудеян.
НакIкIуда гьарула, гьорой хIелула,
Дур хIакъикъат лъани,лъазе гьабеян.

ЛъагIалил соналлъун сардалги рорчIун,
Дида гьаб гIищкъуялъ къвал бан бугеб куц!
Къойил цо-цо минут моцIлъунги бихьун,
Бихьулищ гьаваялъ гьабулеб зулму!

Гьанада чапулеб, чорхолъ кваналеб,
Кида кIочон телеб дур кIалзул калам?
Каранда кьвагьдолеб, рукьбалъ гьалдолеб,
Дур къулиялъ буго къвакIан мугъ бекун!

Къо-мех лъикIан абун кIалъазе щвечIей,
Щайдай чара хвана чидар ясалъухъ?
Черх дир бакъваниги балагьуларей,
Бегьилищ вухIизе хIурулгIиналъухъ?

ХIасрат цIикIкIарасе цIар щолеб ани,
ЦIер гIадин дуниял дир букIинаан.

ЦIикIкIун хиял лъурав хан лълъунев ани,
Халкъалъул ихтияр дихъе щвелаан.

АнцIила щуйилъе шагьри моцIалъул,
ЦIаран ахIдолев дун ахIмакъни вуго.
Къалъул завалалда зодил бакъулгин,
Къец гьаби гIеларищ гIабдаллъи дирги.

Дунял рогьунаго гьогьомула черх,
Гьиндил махI бачIунин гьород босунан.
Бакъ тIерхьун унаго, тIул-ракI бухIула,
ТIавусил росолъни сордо кисаян.

Сардилъ угьдилаго гьалдолеб мехалъ
Дир керен бухIулеб махIго чIваларищ?
ХIисаб гьабулаго, накIкIлъун угьарал
Хьухьал рачIунарищ дир хIохьелалъул?

Дунял хисун бугин хаслихълъиялде,
Хиял кинаб бугеб дур керемалда?
Хасел чIезе къоял къокълъулел ругин,
КъватIибе рехизе хабар гьечIищ дур?

Рокьаралгин гьимун, гьагалгин елъун,
Гьудул, мунго рокъой парахат йикIа.
Къиралзабалъ вагъун, зоб-ракьгун кьвагьдон,
Дун кьалда вукIина, дур кьучI лъазегIан.

Кьергин гьангин гьава гьазул ясазул,
Гьадинан абизе анищ гьечIоан.
Алжаналда гIурай ГIайнаидаги,
Дирни бер гIоларо,дуда гурони.

Дуналалда ругел цIвакаралщинал
ЦIуял жал руссараб бакIги гьаб буго!

Гьаваялда щварай Гьинд йигониги,
Гьудул,мун гурелде дирни ракIалъул,
КIибихъун хваниги хиял лъуларо.

Халикъас халкъ бижун жакъалъизегIан,
Жакъад диде гIадаб къо киса щолеб,
Къалъул завалалда зодил бакъуца,
Къо лъикIан абидал угьдула керен.

Кагътил къотIигIаги къанагIалъарал,
Къоял рачIун ругин рукъ бухIадиде.
Къалмил щекъералда щакъи бакъвараб,
Щун буго дуниял дидаги тIаде.

Дир гьудулзабазул гьарункагътазул,
Гъунал рукIунаан некIони диде.
Дун цевеса индал эбел хваязул,
Хиялал ратила турун хвагиян.

Хасало, цIадги бан, зоб роцIунаро.
МугIрузде гIазу бан, гIурухъ цIер чIвала...

ГIайиб чидада чIван дун кIалъаниги,
КIудияб хIакъ бугеб къавлу букIина.
Къуръан цебеги тун инжил цIалулев,
Аллагьас какарав капур вукIуна.

Кинан дун гьедилев, гьанжеялдаса
ГьечIин гьал гIадамалъ гIаданлъийилан...

Най тIогьоде уна, тIутI къеда чIола,
Къадру цо батани, бице дидаги.
Царал хIиллаялде цил бахIарчилъи,
Бахунарин абун халкъалъ къец ккола.

Къоял кьижун арал, сардал рорчIарал,
БачIуна дуниял дидаги цебе.
Дирго тадбиралда тира-сверулев,
Толаро рекIеца, кIвечIин чIезеян.

Нужеда дир балеб дагIбаго гьечIо,
БачIунареб кагъат буго квеш букIун.
Каранда хIаллъулеб хIохьелги гьечIо,
ХIалай бакIлъун буго лъалареб хабар.

Рогьалил макьуялъ кьаралъарав дун.
Радакье чу кьолон кьалуй чIун вуго.
Чияр рагIабазул хал гьабичIеб черх,
Час ккунги гIоларо, гIайибги чIвала.

ГIалхул чанил буго черхалъул гIамал,
Чияца рухьада бухьун хьихьараб.
Рохьазда ритIучIил буго тIабигIат,
ТIуризеги къачIан, къан гудрид ккураб.

Къойил эбелалъул букIунаан кьал,
Дун вугеб рокъове къаге чийилан.
КъотIноб гьудулалъул гьаракь рагIидал,
Гьелъухъ гIенеккани, гIад гьавулаан.

Исбирнаги ахIун чIараб мехалда,
Аставитин абун тезе гьабула.
Истановисилан, равнейисилан,
Бицунго пайда щиб, щиб-щиб жо бугеб.

Цо абураб рагIи атказ гьабуни,
АнцIго туманкI бала такъсиралъеян.
КъватIиве чи ани, изну гьечIого,
Подшашкаян абун амру гьабула.

Гьеб балагьалдаса бичасул цIобалъ,
ВацIцIад хутIун вуго,хирадай гьудул.
Харда тIегь баледе тIад вуссинчIони,
ТIолго щолеб балагь диде букIина.

Булдул, гIащтIал руго гIолохъабазул,
Рачлихъ, тунчул гIадин, гIодоре далун.
ГIурус пелшерзабаз, щула гьареян,
Щивасул хвалчада чIартал рухьана.

ТIогьир хучдулгун чIван тункIалги кьуна,
Кьалде рортиледе тимар гьабеян.
Гьездаго аскIосан кIукьмахал рана,
КIинус-нус патиран бана гъажалда.

Бицун чIалгIунареб чIамучIаб хабар,
Халат гьабунилан гIайибги чIваге.
ЧIобогояб кагъат кодой босеян
Кин дуда абилеб, Аллагь разилъад?!

Рагъул хабарали, хирадай гьудул,
Ххамиде терекгIан гIемер бугоан.
Рокьи гьоркьоб гьечIеб кьалул хабаралъ,
Кьоларо дие кеп, кин бицаниги.

МАРИЯМ

Цо панаяб хIухьел бухIулеб рекIел,
КIвеларищ босизе, самаалъул накIкI?
Соролел лугбазул бугеб гIакъуба!
ГIарза хъван кьеларищ, хъахIил зодил хьухь?

Дир чорхол рухIалъул хIайранлъиялъул,
ХIакъикъат лъазабе, шамалъул гьури.
Гьалдолеб цIаялъул цIураб каранзул,
Кагъат кодобе кье, кьурда чIвалеб бакъ!

Риидал цIер чIвалел цIорол мугIрузда,
ГIазукъ танин бице, тулакаб жайран.
Жаниб чан щолареб чабхил кIкIалабахъ,
Чабхъад анин абе, лълъар меседил бис!

Бусен бихьулареб рохьазде кканин,
Вихьуларищ макьилъ, кьенсер-бер чIегIер ?
Росаби тIагIараб мугIруда вугин,
ТIамуларищ цебе, тIогьилаб тастар?

Гьанже духъе хъвазе кагъаталъулни,
Кантор цIун бугоан, босе чи щвани.
Щибаб сагIаталда гIалхул чундузда,
Дур хабар гьикъула бакъанил гIужалъ.

Дунги дуда хадув, халкъалда сурун,
Хвезе бакI балагьун, вугин свердилев!
Дуде щиб къо бачIун къотIараб хабар,
КъватIий яхъани щиб, хъван цо какъатгун?

Кидаго данде къан kъанщичIо берал,
КъватIив лълъваралдаса къо лъикIан мун тун.
Къаси макьуялъул букIуна дир кьал,

Иокьулей гьечIого кьижи щиб жоян.

Кьурулъ нух къотIараб гIалхул чаница,
Я нух балагьула, я хвел босула.
Хасел ун их щвела, щобазул мокъокъ,
Я мун данде къала, я къоно чIвала.

ЧIурканаб ретIелгун тIокIаб формагун,
Мун тIаде яхунеб хиял гьабула.
Хваразда рухI лъолел махIалги гьарун,
Мун къватIие якки къала каранда.

Къирал-пачазаби рагъул ургъелалъ,
Эргъелел рукIуна,бакIарун халкъгун.
Холев вугониги,диргони пикру,
Дур гуреб каламалъ гаргадуларо.

КинитIа бакъ хъвачIеб хъахIаб дур гьурмахъ,
Гьинал ракIги биун,балагьун анищ !
Лугбузда цIалдолеб пасихIаб дур мацI,
ХIалхьезегIан рагIун, гIенеккизе цо!

Цо дуда бер чIвараб сагIат бачIани,
БачIун хинлъилаан хасало рии.
ХвечIого мун йихьун,хьул дир буссани,
Дунял бецIлъиларо,бакъ тIерхьаниги!

ТIурун араб чанихъ чараги тIагIун,
Черхалда кор буго кидалго боркъун;
Кодоса тIурараб тIавусги бокьун,
Рукьбалъ бугеб цIеца цIун буго дунял.

ЦIураб бихьулареб камилаб моцIалъ,
Каранзул ругъназде загьру тIун буго.
ТIерхьун нур унареб багIар бакъуца,

Къоно тIад чIван буго, чIаго вукIаго.

ЧIалгIун кьили буго, кьогIлъун чу буго,
Чорхол рухI ун буго ахIуд мунилан.
Рихун тумакI буго, тун ярагъ буго,
Тана берзул нуралъ лъикIго вукIаян.

Лъилгун къец гьабулеб,къагIида берцин,
Мун жаниб гьечIеб ракъ жагьандамлъидал.
Мун яхунел тIохал,тIасан унеб нух,
Эб гуребдай алжан иман бугесул!

Дур хиялал гьарун, дица сверичIеб,
СавмагIат хутIичIо гIурус ракьалда.
Дуралда релълъараб сурат батани,
Ссун бахъун ракIги кьун, нахъе босилин.

Къажар базаралда, жугьутI тукабахъ,
Кагътахъ балагьана тупазда чIварал.
Шагьру карамалда таватиралда,
ТечIо къеда сурат къуличIеб тIаде.

Дунищ чара хварав, чанищ къадараб?
Рокъой тарай гьудул гьаний йикIинищ?
Гьавайищ гIадалаб,гIищкъуйищ гьагаб?
Къо бухIараб мехалъ хиял бихьулищ!

Халкъин къосинаян къватIий лъунарей,
КъутIбу лъихъе щвелеб щаклу бахъизе.
Щибаб рузман къоялъ къалъуд гурони,
Рагьде яккуларей бер ккелебилан.

Балагьун свакана, свердун чIалгIана,
ЧIобогояб базар бугин гьабилан,
Илбисгин рас цоял австриязул,

Росабалъе щвана Росси тун хадуб.

Дур чIухIи бикъарал, къули куцарал,
Карточкаби руго кинабго рукъоб.
Къиматаб дур гьумер, гьайбатаб лага,
Къосараб бакI гьечIо, ячIун мун йиго.

Гьуршун риччан гъалал, ххан риччан къунщбал ,
КъвакIан мугъ бекула балагьулаго.
Щобда тIегь гIадинаб гIанабазул кьер,
ГIакьлу босун ана бер кIутIулагун.

РакIго букIинчIого калам гьабуна,
Кисса гIаданалъул сурат гьабилан.
Росасе инчIого Расул гьавурай,
Марям гьай йигилан гьабуна жаваб.

Балагьун гьимиги гьурмал гвангъиги,
Гьардарав бетIергьан, батIалъи гьечIо.
Беразул свераби нодоялъул сси,
«Самай» мун йикIана кIалъан хадуса!

КIиго рухI бижилин рахIманас релълъун,
РетIел киса щвараб кинабго цохIо?
Цо гьумеркIалали букIинин релълъун,
Йиун цо коцоний кин гIадан тIолей?

КагIба жаниб бараб Макка бихьараб,
Бихьилин къойилан къасдго дир гьечIо.
КъутIпу тIад рещтIараб рокъове щвараб,
Сордо букIинилан букIунаро ракI.

Байдабазде тIогьол тIинчIаб найица,
ТIад чIун босула кеп, кваначIониги.
Каранде мунги къан къвал балесдаса,

Къанщун духъ балагьун, дунго бергьуна.

Надалда, каранда квералги кIутIун,
Какал дуе рала хиристианаз.
Киналго бокIназда чирахъал ракун,
Хъулухъ дуй гьабула хъанчил агьлуялъ.

Гьезда гьоркьовги чIун духъги валагьун,
Дунгоги къвакана къуличIониги.
Къадада бан бугеб дур сураталъе,
РухIго гьечIониги гьабуна хIурмат.

БухIанагIан хIехьон, хIал щвани баччун,
ЧIун буго паравоз вакзалалдаго.
Гали бахъанагIан нахъехун билълъун,
Лълъун буго дуниял данде багъизе.

Бичасул умурал ИстимнагIалда,
Аз-мазин букIуна - кIвар гьабиларо.
КIиябго рахъалъан хъван бачIунебги,
Чанги мех букIана кIочон таниги!

МАКЬУ

Рамазан моцIалъул анцIго къо индал,
Къавулъ чи гьечIого дунго хутIана.
Дежурна гьечIого поч теларилан,
Танкан сваказегIан вахъун свердана.

Нур ссваял беразда макьу щвечIого,
Микьго къвал цIулал лъун, цо печ бакана.
ХIал кIвараб куцалда цо таргьа цIураб,
ТIаде хветер бана хехго рекIине.

Ханзабазул утар толеб бугилан,
Тахида шагь гIадин, гIодов вукIана.
ГIурус берданкалда патиранги лъун,
Гьорол иш чIваниги речIчIилин абун.

Адам вахъун хадуб халкъалда лъараб,
Хиял цIи гьабуна, цIадавги къулун.
НухIил гаминибе гважулги гьвелги,
ГьабичIого пикру хутIичIо нахъе.

Хасел чIолеб заман, халатал сердал,
Рогьине хIал кIвечIо, кIал гьикъун чIана.
Гьуригун пун балеб цIадал гьаркьихъе,
ЦохIо буртинадулъ кьижун ватана.

Бищун цIикIкIун ани,анцIго дакъикъа,
ТIокаб заман бачIо,ячIана гьудул,
ЩIакъго нахъе цIани цо читбиралде,
Танкан хурхун чIана,холей йигилан.

Хвалчада бекьулеб багIараб месед,
Росо щай сурараб,сагьвил дунги тун?
Самаал гвангъулеб гургинаб къамар,

КъватIив щай кватIарав,йигин якъвалей?

Бакъ чIвайдал цIер гIадин рецIцIанин берал,
Баче цо дирги квер канлъи бихьизе.
Кун тIурал махъхаллъун биххун бугин ракI,
БакIаризин данде,дидехун вусса.

Дур цIар ахIулаго хIинчIлъун йоржанхъун,
Щун йигин хьолбохъе, бахъе хъурайсин.
ХъахIил зодил накIкIлъун свердахъилаго,
Ккун йигин аскIое, яче каранде.

Рокьул чIорал речIчIун, чIван дунги рехун,
Кив воржун вукIарав, ГIиса авараг?
ГIалхун чан гурхIараб хIал дихъеги кьун,
Дун гьечIеб бакI бихьун хьвадизе къасдищ?

Къирарзабаз балеб меседил сагIат,
Дир хIухьелго чIвачIищ, хьухьикьан араб?
Ингилис ханасул илхъидул айгъир,
Гъеду-хIинчIго щвечIищ, бугеб хIал бицун?

Алжанул хIурулгIин дунги гурелъул,
Дидаги хIал кIвелищ хIалалда чIезе?
ХIажрул-асвадалъул гамачI гурелъул,
РакIги кин букIинеб бихъун инчIого?

Аанкьабилеб зодихъ ГIиса авараг,
СабабгIаги бице цо хIал ккун чIезе?!
ХIакимасул дару дие гIоларин,
РагIул цо ахир кье хвел балагьизе?!

-Халкъалда нур балеб багIараб месед,
МугIрул бис бачIунищ ячIарай дихъе?
Нухъил куркьбаздасан куцарай гьалмагъ,

Капур женищ щвараб,бугеб хIал бицун?

ХIайваналгун чучун чанги къо анин,
Чигун ургъел бикьун аскIов щвечIого.
Чундулгин гIалхуда сардал рогьана,
Сала-каламалъул кагътал ритIизе.

Зобалде угьараб дир хIухьелалъул,
ЦIадцин гурищ бараб,накIкIлъунги лъугьун?
Гьаб дуде бикьараб дир ургъелалъул,
Гъугъай чIванцин гурищ аскIой ячIарай?

Исана соналъги йихьичIей ани,
ЙихьунгутIиялье къотIи букIана.
Къаси макъильгIаги къвал бачIеб ани,
Къарун гIадин ракьалъ кIкIун тIагIинаан.

ТIогьол къимат бугеб къирбалалъул най,
Къоно гурищ чIвараб,чIаго вукIаго,
Жалал хIурмат бугеб хIежалъул микки,
ХIал бaччун букIана, кIигъежги гьабун.

Гьиндалъул гъулдулъе гъаримаб гигу,
Гуч бергьараб цIаяль цIуллъун вухIана.
ХIарамалъул ахикь ахIдолеб гьудгьуд,
ХIал щун балагьиялъ, берзул нур ана.

Мискгун-кагьруялда куцараб булбул,
Квен тун мех бахъидал, тату хун буго.
Кагьру-гIарабалда гIурай манарша,
ГIадан вихьичIого, мацI кIочон буго.

МоцIрол свери бугеб силияб гьумер,
Саламго бачIинчIищ бакъ-моцIалъ гIаги?
ЦIвайил гвангъи бугеб гургинаб нодо,

Рагьде хабар щвечIищ халикъасдасан?

Дур хIалихьат хунищ,хиваяй бика,
Халкъалда свердизе дуда хIал кIолеб?
ХIатIидаса рухьен тIун унцин гурищ,
ТIабигIат хисараб хасият бугин?

Хаслил гIужрукъида къонойищ чIвараб,
КъватIий мун яхъизе ихтияр щвезе?
Ихдал ахIдолеб руз ракьулъ букъунищ,
Боркьараб гамалъун гаргалей йигей?

Гарбил къули берцин къватIахъе унищ,
Ургъел гьабулареб бицунеб рагIул?
ГIалхул тIехIаб чудук кив вуссун тарав,
Кие яхъаниги, нахъа чIечIого?..

-ЧIалгIараб куц бугин, бецIбагIараб тай,
Те досулунгун рехсей, йигин турулей.
Тавбу гьабун бугин бицинарилан,
Берзул канлъи босун киве кканиги.

ХьвацIа къваригIиндал, къасабчагIазе
Вичун ун вукIана оцол тIукъбузухъ.
ТIаде дагьал кепкал кодореги щун,
КвацIи габанидул босана эсухъ.

Дуе хабарго щай халат гьабизе,
Хурхун цо къвал жеме,къотIулин рагIи.
Рокьул къимат лъалел къацандуларин,
Къвал бан керен чуче,чапулей йигин.

Чан сордо рогьараб угьдилаго духъ,
Дур бицун кIалъайгун,кIал бидулги цIун.
БецIаб хоблъун кьуна мун вокьи дие,

Дур цIар рехсолаго хвалчакьа хIинкъун.

Харсалъул кавуда карпиталъул гIекI,
Кин мун ворхуларев аб халкъ бихьизе.
Халикъас дун ячун духъе битIараб,
ТIолго гIалам бугин,балагье гьазде...

Гьабго щиб хабаран хал гьабулаго,
Билал гьундухъ буго дунялго гвангъун.
Гаргарго щибдаян тIаде вахъиндал,
ТIолабгоги гIалам буго бакIарун.

Тирщун тIаде вахъун,тIагъурги борхун,
ТIолго гIаламалъе хъваш-баш гьабуна.
Хъорщол рагъабазда, къвалакъ кверги чIван,
Кепалда черхги лълъун, дагьав свердана.

Ссиялда,къоялда къадру цIунарал,
Къиралзаби чIана гIасакиралгун.
Ассалда куцараб кепаб низамгун,
Калам гьабиялъухъ балагьун чIана.

Издаравистилан цо дун кIалъайдал,
Дунял гьаргьадулел гьаркьал гьаруна.
Издрав желайилан,жундузул ханан,
Дуе хIурматалъе хIадуралилан.

Дицаги фурман кьун, бокьанщинав чи,
Иргадал риччана аскIой рачIине.
Эзул хIикматалда нахъ гIунтIичIого,
АхIун чиги вачIун, хIалалъ вачана.

ХIал къвагъваяв гъункар первай расалда,
Салам-гIалайкуман тIаде вачIана.
ТIолго хIукмуялъул хIисаб дихъе кьун,

Дицаги абуна "ижлис" гьениван.

Инглис-парангазул пачазабиги,
Час ккун цере чIана ,тIаргъалги рахъун.
ТIолабгоги гIалам гIажаиблъана,
Амирканазул хан наку чIван чIедал.

Кагьру-гIанбаралъул гIадалде тажгун,
ГIурус пача щвана чIужу-къираргун.
Къарал чалмабазул чукъбигун цадахъ,
Хатай-хутаязул ханги вачIана.

Халкъалда рихьичIел бицен, рагIичIел,
Бищун цIакъаб карман румазул буго.
БотIрода тIоргъода тIокIаб ишангун,
Иран шагьги вуго гьезда гьоркьов чIун.

Алласакъласенан эрмени ясал,
Авалго къалъарал,къого гвангъарал.
Гамаржобайилан гуржи мусудул,
Меседил къунщбазда къан гарцIал рарал.

ЦIоралъул чиллайгIан чурхдул чIурканал,
Чергес ясал руго савболан сверун.
СабахIул хайиран къажаразулги,
ХъахIаб-цIвакараб жо цIергIадин буго.

Бицун инсанасда ургьибе унеб,
Эдин данделъараб дуниял бихьичIо!
Рехсон сипат гьабун хадуб гъолареб,
Халикъас тIамураб гIаламат буго.

ГIанбар-маржан жубан жавгьар кьабурал,
Жалго цIорол рукъзал - къай,рахай гьечIел.
Варакъ-якъуталъул тарих бахъараб,

Нахъе рагIи гьечIеб жаннатул гIадну.

ГIодов чIезе тахбакI,хиял гьабуни,
Гулайталъги сверун буссуна нахъе.
Сверун караватал,ракIалде ккани,
Кинаб бокьаниги бачIуна цебе.

БагIар мина кьураб остолалда тIад,
Тебси-суля буго ссилияб бихьун.
СунтIун чи мехтулеб испирт-гIаракъи,
ГIарцул рункабаца буго гьекъолеб.

Къайсарил бахчабахъ барщараб цIолбол,
ЩIердул шишабаца чагъир баччула.
Чарал истакабаз берцинал ясаз,
Черхалъе кепалъе коньяк гьекъола.

Квараб жо бигьине къагьва-чаялъул,
Лъида хIисаб лъалеб самаваразул.
РоцIараб сордоялъ цIвабзаздасаги,
ЦIикIкIун рукIаниги, камун рукIинчIо.

МугIрузде чундузул,чанил буртIазул,
ТIаса камулареб закуска буго.
Зодил тIайпусалъул тIанчIил гьаналде,
ТIаде чакар щвараб квине жо буго.

Киве вуссаниги сверун бугеб жо,
БокьанагIан кванай,кепалъе гьекъей.
Вахъун свердарасда берда рихьула,
БагIарал байрахъал,хъахIчарал дугъал.

Лампа-панар бакун киб бажарулеб,
Канлъуй ракарал жал жавгьарал руго.
Рогьун къоян абун,къаси сордоян,

Расги хиси гьечIо,цохIо хIал буго.

ХIажрул-асвадалъул малаикзабаз,
Дие тах бачIуна,ваха тIадеян.
Халкъалъе гьуинлъи гьалъул букIинин,
Дица фурман кьуна пуй, кьабейилан.

Гьунар бугел рихьун бихьинал,цIуял,
ЦIар-цIар ккун ахIана афицерзабаз.
Ихтилат бугев чи нахъегIан чIани,
ЧIваян буюрана къиралзабазда.

Зодихъе ахIдолел хIанчIи панаяб,
ХIеренабго бакъан музыкантазул.
ХIорил рагIалалде маккал панаяб,
Гьайбатаб расанди ясазул гьениб.

Гьаваялде лочнол ракI чапун унеб,
Чанги лоти вуго тира-сверулев.
Сверун рачIунезде хал гьабун чIани,
Берда бихьулеб хIетI хIурда хъваларо.

ХIисаб гьабун инсан,сагьвиллъун гурон,
Нахъ чи кин гIунтIилев гIолохъабазда?
ГIарцул забру бугеб зурма-къалигун,
Къоялъ кьабуниги, руго гIоркьилал.

Хъумуз-аргъанали нахъегIанаб жо,
Дицаги рехсечIо чIухIунцин кочIолъ!

Кинабгоги халкъалъ хIурматги гьабун,
ЦIикIкIун къоял ана эб къадруялда.
Къирал-пачазабаз хъулухъги гьабун,
Нахъе вижуларев жундузил ханан!

Хасалил сордоялъ роол бакъ щведал,
Къаси чи витIана яче гьудулан.
Гьудгьудил харбихъе Билкъис кинигин,
Къукъагун ячIинчIо,жийго ячIана.

-Жаниб ракI чакарул багIараб соно,
Бекун кваначIого киве вуссун мун?
Каранда хатI хъвараб алжаналъул хIинчI,
ХIула-чIурхIичIого щай,вас,кунареб?

Коралъул рагIалда гIанграл рурудун,
ГIедегIун ворчIана добго щибдаян.
Тирщун тIаде вахъун ,тIагъурги борхун,
Бала-гъалагьана гъаримлъиялъухъ.

Гъугъдулъ боржанхъиялъ милъир хIулараб,
ХIубаралъун вуго гIодов ккун гьенив.
Логол куцберцингин васандилеван,
Салдат вегилареб боснов ккун вуго.

СанагIат берцинил кеп босулеван,
Кисаго гIекколеб рокъов ватана.

Дие лъугьараб щиб,дун вугеб куц щиб?
Кие арай гьудул,гьадин дунги тун.
Гьаб гIаламатго щиб,гьаб хIикматго кинаб,
ХIурулгIин йикIанин гIодой чIун аскIой?

Дие гьаб даража макьилъ гурони,
Кьелареблъи лъала тIадегIанасес.
ТIокIаб гьаб къоялде къадру дир бахун,
БукIинилан абун къасд дир лъоларо.

Къвал бан гьудулилан каранде къаялъ,
ТункIил хъундагъалъул нахъе жо гьечIо.

Гьиндияй бикалгун кеп босулаян,
Караватцин буго цоцалъа бахъун.
Барзахалъул хIанчIил берал цIулаян,
ЦIалагIоркь цIункIулеб кIалалъул цIорой.

Къарби бикаялъул курмул къалаян,
Килщал рагьун руго патирабаца.

Дие балагьалъе гьал рукъзал рарав,
Къаникь бетIер ккаги ХIасан ханасул.
Хасалил сордоялъ,хъахIлъи базегIан,
Дие алжан кьурал жундул тIагIаги!

РАЛЪДАЛЪЕ БАКЪ ТIЕРХЬАНИ ...

Ралъдалъе бакъ тIерхьани,
 къойил гвангъи къотIула.
Къаси-къадан мех гьечIо,
 гьалдолеб буго керен.
КагIба рукъалда тIавап
 цо къоялъ гьабун гIола,
КъотIуларо нахъаса
 духъ угьулеб дир хIухьел.

Гьаваялда хьухьалги
 хьвадуларо цо хIалалъ,
Цо минуталъ кIоларо
 мун рекIелъа ун чIезе.
КIалцIи бараб айгъиралъ
 илхъидулъ хер кунаро,
Канлъи-лъай дагьлъун буго
 духъ балагьун беразул.

Борхалъуда свердулеб
 сурма миккидал гIадаб,
Сабураб рилълъиналъухъ
 бахъун буго чорхол рухI.
Чараб пинтадухъ къец ккун
 къула-йорхи куцараб,
Берцинаб лагаялъухъ
 лугби руго ракъвалел.

КъустIантIин къираласул
 къубдуз биунеб месед,
Ясазе бугеб рагIи
 рагIун дуе гIоларо.
ГIусманияз бессулеб
 Истанбулалъул къолден,

Къуръанищха рещтIинеб,
аварагги гурелъул!

Арзерун тун къокъунеб
къама меседил гIанса,
ГIадангин сурпаялде
юссун мун кваналадай!
Курсалъул кавудухъе
куркьбал хъахIаб гIамиркIо,
ГIиса зодой воржиндал
дуй тун батила тебси.

Тамаша,висру-тамру,
толеб батани ракIалъ.
Инсан вугеб сверуде,
юссине къасд гьабизе
Къуръаналда дирни ракI
хIисабалда букIуна,
Къаси зодоб,къад гIодоб
гIунин дур лагайилан.

ГIаршалда тIад тIавусалъ
тIун кваналеб кумасра,
Керен цун къвал барав чи
къаникъцин туриларо.
Къудусалъул мусудуз
басунеб шагьри кагъат,
Кинида лъималазда
лъала дур цIар,абуни.

ЦIоралъул бахчабахъе
ракI чакарул чамасдак,
Кванил тату хун буго
дур хиялал гьариялъ.
Гъункар ГIабдухIамидил

Шайхул ислам вукIаги,
Дида гIадин рукъзабалъ.
Маккашарипасул вас.

ХIусейн вугониги щиб,
Сан рикIкIун лагаялъе
дур къадру гьечIев инсан.

Гьудул,духъ хIасрат бергьун,
дун гьаглъун вугелдаса,
АнцIгоялда хадубги
ункъабго сон тIубана.
ТIатанищ чиядаго,
чучанищ дуде гурун,
Дицаго хIехьон течIищ
хIал щун щинал лугбазулъ.

Щибаб сардил макьуги
мун лъан кьогIлъаралдаса,
Лъалев бетIергьан вуго,
лъагIел чан бугебали.
Чи витIунищ бицараб,
балъго кагъатищ щвараб,
Щиб ияхI рехун тараб,
бухIанагIан хIехьечIищ!?

ХIажарул асвадалъул
ункъабго бокIоналда,
Дур цIар накъищ бугилан
цIалдолел руго хIанчIи.
ЩIер биунел фабрикахъ
киналгIаги къиралаз,
Къеда сурат бугилан,
буго таватур билълъун.

Барзахалъул гохIазде
  ихдал ахIдолеб гагу,
Дургун къадру бащадай
  дунялалда яс гьечIо.
Гьиндалъул тукабахъе
  биунеб хъахIаб чини,
Чангиясул цIилада
  цIа бакула, дур бицун.

Берцинлъиялъ ясалъе
  алапа щолеб ани,
Азарилъа къун гъурущ
  къойил дуй щвелароан.
Рецц гьабиялъ чиясе
  сабаб букIунебани,
Сордоялъ дир гарбида
  къвал дуцаги балаан.

Къудратав бетIергьанас
  тIаде тIамураб балагь,
Балагьун хIалхьезегIан
  дур хIисабал гьареян.
Гьаб халкъалъун рахIманас
  рикIкIине кьурал къоял,
Къаникье лъугьинчIого,
  вичIуге нахъасаян.

ЧIор речIчIараб гIалхун чан
  чундулгин жубаларо,
Жеги хьул къотIуларо
  Къалин дуца рачелан.
Ракъанани гъалбацIаз
  гъара гIемер гьабула,
БегьичIони, хIадурал
  хIиллаби гIемер руго.

ГIумруни кIваричIоан
чIобого ананиги,
ЧIалгIиндал балагьизе
берда йихьулейани.
ЧIаголъиги тун буго
танкан гIодобе рехун,
ГIищкъул гьава буссунеб
сурат анищ бихьизе.

Байтуллагьалъуб мокьрукь
къуръаналъул "алиф-лам,"
Унтилъун бекьун буго
рокьи ракьа-гьаналъулъ.
Гьоркьоб загIфиран тIураб
ТIагьаясул "гьи"-гун "тIи"
ТIул-ракIалда кванала,
квеш унтилъун, балагьи.

Кагьру-гIанбар кIутIараб
тIеренаб капалъул "ссвад"
Дуде вуссун как барав
камилав вали лъвина.
Варакъалъ жаниб цIураб,
бараатуналъул "ти"
Тамаша,гIаламалъи,
мунги гIодое рещтIи!

ГIаламги ахирлъидал,
махлукъги пасалъидал.
ХерлъичIого,хвечIого,
чIагоги теларoдай?
Даждал ралъдалъ чIезавун,
ГIиса зодов ахIарав.
ЭхIединанго хIебтIе

хIурулгIинги ракьалда.

Ихдал хех баккараб тIегь
тIун уна цеве ккарас,
ТIубалареб рокьуе
бикьизе чи щоларо.
Щобде гIансил гьаркьихъе
гIалхул чанги чучула,
ЧарабухIарав дида
вухIанагIан цIа лъола.

ЦIулал киниялда мун
куцан гIезе рес гьечIо,
Кинабго щекI-рихьалги
рихьулеб куц хьвадулел!
Хьулни киса къотIулеб
къадру лъалев чиясул,
Черхго буго бакъул нур,
балагьун канлъи унеб.

Кагъруба,варакъ хъвараб
хъахIаб гIарцул надалда.
Бани рокьо щоларо,
Рокьул мугъру кьабураб.
Кьурулъ лочной хисарал,
Халкъалъ рицунел кьунсрул.
Холевги нахъ тIамила,
хиял гьабизе лъани.

Беразул свери-хъери,
ссигун рижун ругеб куц,
Жанир ругел ясберал
сардилъ жавгьарин ккола.

Жанисан чи вихьулеб,

чуричIого гвангъараб.
Чинидул гъумералде,
гьарщун риччалел къунщби.
Къудрат бетIергьанасул,
тIавусил рачI батила,
ТIад лълъунеб батIияб кьер,
кьурилялъул берцинлъи.

Бакь тIерхьун тIаде лъалеб
тIасияб моцI кинигин,
МогIрол сима-хасият
халикъ,дудаго лъала.
Кинниги матIу буго,
тIад нашадур бахинчеб.

ТIурисайнаалдаса
сонодул кьер тIад бугел
Риун тIурал гIанаби,
гIадан виун лъугIулел
ГIусмани месед хъварал,
хъахIлъи-багIарлъи тIокIал,
ТIеренаб кIветI-кIалалъул
кIалъай рагIани гIола.

КIалдиб мацI багъарани,
маргъалазул цабзазухъ
Зобалазда бакъгин моцI
цо-цо нахъ балагьула.
НагIли-якъуталъул нур
бикъун гъорлъе жубараб
Жеги цIуяб жоялъул
цIвакичIо дургIан нилъу.
ЩIараб натI бугеб габур
гочунаго къулани,
Лайлатул къадрийилан

къулгIадул лъим бакъвала.

Немцазул пачаясул
остолалда сивечка,
Сси дур щокъробе буссун-
босана ясазул нур.
Намрудил сивул рукъоб
бакънал рачунеб часы,
Чарал маккал хьвадула
бахьинаб швемещилан.

Шагьри кагътил туп гIадал,
тамахал гъажабазда,
ТIулада цIа рекIине,
кIи-кIи руго курхьаби.
Килщида ругел малъал
ралъдал жавгьарал руго,
Релъедал чирахъулги
чвархъан нур свинабула.

Ссини нахъе хутIичIо
чIурканаб дур черхалъул,
Чапун меседил тIуни,
тIокIай яс кин йижилей.
Кинниги хIикмат буго
хIара дур бижиялъулъ,
Жибго самаазул иш
адигIан кодобе кьун.

Кинида лъималазда
лъагIичIого лъай щолин,
Щиб мацIалъ гIарза хъвалеб,
бичIчIуларин нилъер мацI?!
ЩIорол магазинахъе
зваргъолеб зингир машин,

Мазгьабалда цо цIар лъе,
  цIализениги ине.

Зодил хьухьалъ хьвадулеб
  бихьулареб лочнол тIинчI,
ТIун хIулиниги рехе,
  хIайранав дун вуссине.
Сипа-гьаят гьуинаб
  гьуригун щолеб щунгъар,
Щобде тIавап гьабун те
  ТIадениги вахине.

Хун хабалъ вукъаниги,
  къанабаз хIехьеларо,
Мун каранде къачIого
  къварилъараб гьинал ракI.
Къойилго алжаналъул
  нигIматги гIазаб буго,
ЦингIаги хьул къотIигIан
  къвал баларел лугбазе.

Бокьани кьалуй къачIай,
  къабуллъани лъазабе,
Къуркъбузул диван босун,
  дагIбаде дун лълъвинаро.
ГIелин ккани рагIи кье,
  гIечIони чIванги рехе,
ЧIобогояб рокъове
  къулизе ният гьечIо.

РОКЬУЛ ЦІА БАКАРАБ КЕРЕНГИ ЧУЧУН

Рокьул цIа бакараб керенги чучун,
Чорхол ургъелалъул угьизин хIухьел.
ХIасраталъ рецIцIулел лугбазул бицун,
Берзул нур тIагIараб гIарза бахъизин.

ГIиса зодой араб сордо гьабилан,
Гьаян къеркьана ракI кълватIив лъвайилан.
КъватIиб росулъ ине сапаралъеги,
ЛъикIал гIадамазул гIуж гьаб бугилан.

Нужум тIалигIазул тIахьал рихьидал,
ТIаде бачIунеб къо къабул гьабичIо.
Къадарабго хиял,хваябго ияхI,
ХIалица борчана черхалда ярагъ.

Чабхъенгун ургъулев Гъайирбег гIадин,
ГIакълугин пикраби камил гьаруна,
Рагъуе хIадурав ХIажимурадан,
ХIисабалда лъуна нухда хIетIеги.

ХIажрул-асвад бугеб росу рагIалда,
ГIищкъуялъ вакъварав Къайис ватана.
Къаси рогьинегIан гьевгун кIалъалев,
КIиялго хутIана харбида гьенир.

Нахъияб къоялъул къалъараб гIужалъ,
Къвалакъ квералги чIван къулгIадухъ чIана.
Къирал-пачаясул яс ячIаниги,
Нахъе къаларилан къотIиги гъабун.

КъулгIадул лъим къунеб къатIипа ретIун,
ЦIияб месед гIадай цо гIадан щвана.
ГIертIил къвал бахъизе къулулеб мехалъ,

Мунго кинай ясан,аскIой вилълъана.

-Арзирум-Шамалъул мугIрул гIамиркIо,
Ма гьаб кагъат цIале,кин бугояли.
Карбилаъ ханасул ахикье гьудгьуд,
Хваниги рес гьечIо босичIонани...

Гьудгьудалъ басараб рисалаталде,
Билкъислъун гIинтIамун,гIенеккун чIана.
ГIарабустаналъул тамахаб пинта,
Лъедани квалана,кибе тIуниги.

ТIегьгун басандулеб мисриязул най ,
Рукъойгойищ йигей, вугищ аскIов чи ?
Абрагьатил рукъоб мокърукъе жавгьар,
Росгундай йикIуней,мунгодай йигей ?

Ширванул Казимил кагътиде варакъ,
«Кивго инсан гъечIо» абун кIалъана.
Аххаде лъим тIураб, тIаса чIехьараб,
ЧIобогояб гIеретI мугъзада чIвана .

Дир рукьбазулъ бугеб кьвагьи лъачIого,
Кьурун тIад юсана, тIерхьун унагун.
Ворхун пикру гьабе каранзул гьанже,
Кида къо унебан,бакъухъ балагьун.

Къаси сордо щвезе сабаб щибдаян,
ЩуцIул тIатIалаго росу тирана.
ТIулада бакараб кор сунарищан,
Сапал тIетIезегIан тIамур бачана.

ТIокIаб гьабизе жо гьанже гьечIилан,
Гьадабго къачIайгун къватIив вахъана.
Къад букIараб ургъел къаси бигьалъи,

Гьебги дур хIикматан,тирана азбар.

БайтулмагIмур гIадал гIимаратазул,
Маратибал руго тартибалда ран.
Танкан каву рагьун жанив лъугьиндал,
ЖанатулбакъигIгIал рукъзал ратана.

Рагъиде хал гьабун хаган вукIаго,
Горда зингералъул звангъи рагIана.
Зодил бакъ рештIараб рокъой лъугьиндал,
Лъугьараб жо лъачIо лъабго сагIаталъ.

Лъавуда ватидал тIадеги ворхун,
Хиялал гьаруна ,гьабго щиб бакIан.
БотIрода шал гьечIеб шишадул цIералъ,
ЦIан килищ битIана битIун тахиде.

Хваразул аврахIал махIалъ гIадинан,
ГIищкъуялъ гIорцIана,гIодовги вукIун.
ГIасияв чиясул черхалъе гIадаб,
ГIазабги букIана, бакI лъаларого.

Лъарда тIад сверулеб сурмияб тIегьлъун,
Гьудулги тирана,тах сверун лъугьун,
Гьалагаб гIор щведал щалай киниги,
Шакиран хIайранаб хIал дирги лълъвана.

Дуниял къалъулеб бакъ гIадаб гьумер,
Дуда цIар гьикъизе къуват дир гIечIо.
Къоялда нур бараб багIараб якъут,
Къадру-къо цIехезе,къан ккун буго мацI.

МоцIгин къацандулеб къартI бугин дурги,
КъватIив дун инегIан гIодой чIеларищ ?
ГIамбаргин бикьараб бугин къагIида,

КъустIантIин шагьасул ясцин гурищ мун ?

Рукъ щиб къачIан бугеб байтуллагь гIадин,
Бертаде къачIазе къо щунцин гурищ ?
Къайи щай гIуцIараб гIарцул тахида,
Хункар-кароласе сурпа гIадинан ?

ГIарцул номер бугеб назваришалде,
Басандизе шунгъар щун бугищ дуе ?
Берзул канлъи унел караватазде,
Кинав къиралаcул къачIан вугев вас ?

Къададе сагIтазул сармихъ гIинтIамун,
Ссудулеб тIулалълъан тIинкIун уна би.
Сверун булбулазул бакънахъ гIенеккун,
Рукъалъул тасбихIалъ танкан мехтана...

Мунго цохIо ани,эбелцин гьечIей,
Абго кинаб хIикмат,хIурулгIин,дурго?
Дуего ракI гъезе гъараваш ани,
Бегьиларищ ХIабсат хIалае аскIой?..

Угьун хIухьел биччан,хьимун ца бихьун,
Цо жаваб гьабуна,гьабилеб щибан.
Бичун чохтIо рехун,ччукIун кIаз рехун,
Цойги рагIи кьуна,гIодой йиччараб.

-Дунго йиго гьаний,гьечIо гIаданго,
ГIалхул чан гурхIараб хIалалда хутIун.
Хардаса тIун араб тIегь гIадин якъван,
ТIаде чиги къотIун,къватIго гьечIого.

Гьаваялда лочнол чара хварай дун,
Кьун йиго чидае ,чиго лъачIого.
Чанил буртIазулгин тIабгI куцарай дун,

Кинан гIодой чIелей гIабдалгин цадахъ?

ГIаршалде ахIдолеб хIанчIил бакъанцин,
Берцин бихьуларо рекIел бакъваялъ.
Рукъ ракьанда ругел музыкантазде,
Кверцин бегьуларо гьаркьил рихиналъ.

Росо эбелалъ тун, эмен къватIив ун,
КъулгIаде яхъинчIо жакъа гурони.
Жаниб халват гьабун,хваян ахIтIелей,
Анкьабго моцIица цIцIадай чвахана.

Дагъистан цIикIкIараб дир цIаралдасан,
ЦIцIобалъе чи гьечIо гьанже ватулев.
ЦIоралъул мусудул басрияй дида,
Дирго къадру хвараб къо бихьун буго.

Къиралзабадеги бер щоларей дун,
Рокьукъал кьурдула дихъги балагьун.
Гьаваялда хIанчIи хIайранай дида,
ХIал хъубан свердула ссиялъе цере.

Сверун цIаги бакун, юхIун гурони,
ХIалхьи гьечIо дие гьаб дунялалъул.
Гьороца рахъу ун, урхъарасе щун,
Эбги рахIатилан хIисаб гьабула...

Берцинал кIутIбуца бицунеб рагIи,
ГIурччинаб нурлъун лълъун лъугьуна цебе.
Вай гьуинаб мацIалъ цIан унеб хIухьел,
ЦIорол щекъералъул щвараб бакI лъала...

Щиб, гьудул, гьабилеб гьаб дунялалда,
Гьадинан гурони данде билъинчIеб,
Гьороца щущалеб щобил накIкI гIадин,

Щун вукIарав дунги дуда аскIове,

Дур бицен сабаблъун сурун ясалгун.
Сардал арал дирги аб гIазабалда.
ИяхI хварав дунги,хун унеймунги,
Данделъарал хIикмат хIакимасулги...

Намрудгин къеркъолев къирарасул си,
Къад гIадин гвангъана къаси жавгьараз.
Къарал кавабада киртал рахана,
Кидаго бакъ баккун къо лълъунгегиян.

Лъармеседил жайран бусадаги лъун,
Берзул нур тIагIингIан тIаде къулана.

ТIадагьал лугбазул гьуинаб махIалъ,
Араб гIумру цIана цIер гIадин нахъе.
ЦIорол матIуялда батIалъи гьечIеб,
ТIоцебе квер хъвана хъахIаб надалда.

ХъахIаб чиниялъул чапун гьабураб,
Кьунсрузда гьоркьоб бакI буго рекIелъ къан.
ТIайпусил рачIчIалъул хIулиги босун,
ХIисабалъ къачIарал къунщби лъухьана.

МугIрузул бутIрузул тIугьдуздасаги,
ТIад кьер гIемер бугел гIанаби цIцIуна.
Гьунар бугел тIагIун,гьава бугел хун,
Халкъго мукIурлъарал кIутIби цIцIункIана.

Алжан-жужахIалъул кверщел кодобго!
Камураб жо гьечIо Жайран Ханумил.
Хвалие вижарав лагъ вукIин гуреб,
Дирги хиялазул хутIичIо анищ.

Аслил бугеб гьава, Гьиндил бугеб цIар,
Гьелъул берзул расалъ басра гьаруна.
Сулейманил Билкъис,Къайисил Лайла,
Элъул явлухъалъул багьаял гьечIо.

БетIергьан цо вуго,реццги дуй буго,
Дурго буго хIукму хIикматазеги.
ХIакъаб аб кечIалда инкар бугев чи,
Адрес бугин жаниб,нижехъе вачIа.

РЕКIЕЛ ЧИРАХЪАЛЪУХЪ ЧОРХОЛ РУХI АРАБ

РекIел чирахъалъухъ чорхол рухI араб,
Чанил бурутIалде битIизин салам.
Чакарул гьаналъул гьурмал кьер бугей,
Кьурул жайраналде жаваб гьабизин...

ХъахIилаб зодихъе бакъалдегIанги,
Дургин къецен тана къоролзабаца.
Къаси бецIаб сардилъ ясалги рижун,
Ясал къалъулей мун къад йижун йиго.

Къуръан-хIадисалда хIурулгIинзаби,
ХIисаб хун бицуна,берциналилан.
Берцинлъи тIабигIят тIокIлъараб инсан,
Йигеб бакI рагIичо, ГIаинаъ, дудаса.

ГIарщгин Курсалда тIад ругел мусудул,
ТIахьаца абула,элин цIакъалан.
ЦIияб ратIлил форма,тIад чIван гормендо,
Мунги гIела, ХIабсат, хIикмат халкъалъе .

ГIанси тIамуралъуб тIогьол нур буго,
ТIолго ясазда гъорлъ мисал дур буго.
Лълъурдул гIодор гъарал гIачиязда гъорлъ,
ГIалхул чанил буго черхалъул гьава.

Гьадаб сипаталда сверун къвалги бан,
Къаси дуй букIунеб рекIелгъейго щиб?
Гьадаб куц-мохъалде керенги чучун,
Кинан мун къулулей къадги рокъое?

Къун ралъадги тIагIун,тIегь баккуларин!
ТIун кин бихьулареб юхьараб рохьен?...
ТIад хIебет жемигун жужахI батаги,

Вокьуларев васгун яс юхьаразе!

Дур чорхол гьаваги гьурмал гвангъиги,
Гьаян тIаделъула,тIепун чIанагIан.
ТIаде моцI щвечIони,щобил рагIалда,
ГIун лълъунаро канлъи канаб цIвайилги.

ГохIде яхинчIого яхчун чIун йигей,
Дур тIерхьиялдаго цIар щибан лъолеб?
Ялъуни мун хIакълъун ХIабсат ятила,
ХIавал ирс босарай, ясилан тарай.

Чирахъ бакичIого килищ-квералда,
Канлъи-лъай букIуна лъалеб малъазул.
Курхьаби ххечIого гъажабаздаса,
Бакъул паркъи буго къадада чIвалеб.

Къец бан инсанасул суал тIагIараб,
ГIажаиблъи, дур черх чирахъ батила!
Чанги инкар ккураз накаби чIвана,
ЧIурканаб дур лага бугин нурилан.

Росо сагьвиллъарай, саламал лъурай,
Сардилъ багъарулеб гьвел лъугIун буго.
ГъалбацIал бахилай, Харкъаъ урхъарай,
Дур рукъалъул къелъан борохь инаро.

Рокъор тIепаралги тIаде щолелги,
ТIулалъ цIа бакарал руго киналго.
Кванде къулулелги къотIнор чIолелги,
Къайсил наслу буго ясал хваялъул.

Диргин чан гьабуге, чалухав гьудул,
Чармил гудур бугин габуралда бан.
Чучун гаргадуге, гургинал берал,

Гамил рахас бугин бохдул рухьараб.

Бичун чохтIо къала чи вегулаго,
ЧанцIул цIаюцIулей цIалагун мехгун.
ЩIар ахIун кIалъани лъалев чиясда,
Лъалаго кьер уна, рукьбал риадил,

Аб дир къагIидаялъ росгун цIуяб жо,
ЩIад къотIизегIанги,тIубалароан.
ТIул бухIад хIехьезе хIайваналдаги,
ХIал киса кIолебан, кIалъалеб ани.

Дунгияли, лачен, чи вокьичIого,
Чорхое авги гIун,гIодой чIун гьечIо.
ГIадамазда лъани,лъолеб бугьтаналъ,
Тун букIана гьава,гьедун,жанибго.

ВачIун дида цеве рос каки гуреб,
Дурги гьунар гьечIо гьабун лъугьунеб.
Лълъурдул гъурараб оц,гъвалил гIадаб куц,
Киве гьав рехилев,хал гьабе дуца?

Дунялалъул икъбал къватIаздеги ккун,
Дир къвалакье ккараб чудук бихьулищ?
Дандиялщинаца талихIги бищун,
Щалайдул хIоринир хIатIал руго ккун.

ЛъагIалий бачIунеб рамазаналхIа,
МугIрулги рухIила дир хIухьел чIвани...

Дунял рогьунаго нохъоде лъунеб,
Рузил хъатикь йиго дир йокьулей кьун.
ХъахIлъи баккарабго хъархъиль гIунулеб,
ГIужрукъида къвалакь къан йиго Лайла.

Чан гIадан ятулей, гIазизай гьудул,
ГIарцухъ резги босун меседан абун.
Ясал гIемер руго гIолилазда гъорлъ,
Гъалайдул кьерги гIун, гIарацан абун.

Берзул канлъи хварал херал чагIаца,
Чи ватIа гьавула тIад кверги бахъун.
Рахъун инчIел берал босун инчIеб нур,
Росулъ вугев гьесул гьабуларо хал!

Халатаб сапаралъ нухIта къокъунес,
Къаси рещтIине бакI къадго цIехола.
Къо бухIарай гIабдал дурги гIедегIи,
Дандияв кин лъачIев лъабцIулго цеве?

ЛъаргIий, ЦIорой унел церехъабазда,
Рокъоб лъазе ккола къаватIиб бугеб жо.
Бокьулареб даран кьаллъараб базар,
Дуда эб кин кIвараб ракIгин гьабизе?

РекIун чугун унел чабхъадулаца,
Чи витIун цIехола тIаде щелеб бакI.
ТIегь берцинаб байдан бесдаллъунги тун,
БухIараб,щобида щай мун рещтIарай?

ГIЕНЕККЕЯ КАЛАМ КИН БУГОЯЛИ

ГIенеккея калам кин бугояли,
Кепгин санаъ гуро, буго хIакъикъат.
ХIасил жаниб хъвараб гIарзул хIалалъул,
ХIарп тIокIаб лъун гьечIо, тIад бугеб гуреб.

Дир керен чучизе чиги щоларин,
Шагьри- кагъаталде угьизин хIохьел.
ХIакъикъат бицине гьоркьохъан гьечIин,
ГурхIа чармил къалам чорхол рухIалда.

Дица гьари бала гьорол каралде,
Гьундухъе бахине нух балагьеян.
Гьарун цеве чIола шагьри моцIалда,
ЦIорол горду рагьун духъ балагьеян.

Гьури битIизеги тIолго хIинкъула,
Дуда гьогьен хъвани, хъахIлъи хвелилан.
Буюризе бакъде къалев вуго дун,
Дур гьурмада чIвани, чIегIерлъилилан.

Духъилан бежулеб ракIги букIуна,
БокIналъан бухIулеб керенги буго.
Кагъат битIизеги намуслъун вуго,
Нусабго логода цIаги лъун буго.

Мунан хIохьел угьун, ургьиб ракI гьалдон,
Гьавадул хIал буго балайин абун.
Бахъараб цо сурат ссун рекIелъги лъун,
БакIаб гIазаб буго гIищкъуялъ кьолеб.

Бижун буго хIара хIалкIолев бичас,
ХIайван гIажизлъулеб, гIадан мехтулеб.
Ятун йиго инсан ясазда жаний,

Жиндий чин бахъизе пирказ бахъарай.

Алжанал гвангъулел хIурулгIинзаби,
ХIуснуялъе жинда ращалъуларей.
Кинабго тIабигIат, тIолго пишаби,
Ширинил бикъарай, Билкъисил щварай.

Балагьун гьурмаде пикру гьабизе,
Гьелде хIал гIолеб жо хIайванги гьечIо.
Керен-бетIералде ратIлилъанниги,
ТIасан бер чIваниги, ворчIуларо чи.

ХIалкIолъи бихьулищ БетIергьанасул,
Сверун гIагарлъани, гIадан виуна.
Кинан яхI гьабулеб хIара бихьарас,
ХIурлъун унин гIакълу гIенеккарасул.

Жийго тIаде йиччан чохьол эбелалъ,
РекIее бокьухъе гьаюн ятила.
Гьанже гIелин абун, бер гIорцIизегIан,
Берцинлъи бищизе щолебги букIун.

Дур гIадин гьайбатаб гьумер бихьани,
Рохьазда гъалбацIалъ моцIалъ квен тела.
Катан борхун нодо загьирлъарав чи,
Чорхол гIакълуги ун, гIодовккун хвела.

ЦIулал киниялда куцарайилан,
Копой абуниги, эв капурлъила.
Кварил рущабаца ющарайилан,
Щаклъи ккананиги, ккела мунагьал.

Инсан-сурат буго бихьулеб тIасан,
ТIад формаги ретIун, рещтIараб гIодой.
ГIадамал, хIакъаб жо, хIурде балагье,

ХIатIил лъалкI батани, туй гьумералде.

Гьелде инкар бугел балагье лугбахъ,
Бугищ рагIадали бакъукь чIаниги.
Къец ккарал ратани, ратIлихъ хал гьабе,
Бакъалда матIулъун данде паркъолеб.

Гьал ясазул исму гьелде абуни,
Гьебги купру буго какун батараб.
Малайикан тани, бугьтан букIина,
РакIчIун лъалареца лъун гIайибалгун.

Бахъун кьураб сурат, биун тIураб сан!
Эбелалъ, керен кьун, кодой ккунадай?
Квасул кун чурунан чиллай лълъунарин,
Чидае дур къадру къабуллъиларо.

Гьанже берцинлъиялъ, пирказ духъе кьун,
Бекьилъ магIдан чIана чIурканлъиялъул.
ЧIухIиялъул байрахъ дуцаги босун,
Ясазул салдарлъи дуца баркана.

Балагьун гьаглъулеб гьумерги буго,
Гьимун ца бихьани, бихьинал холеб.
Гьуинго бицунеб каламги буго,
КваначIого инсан рагIун гIорцIулеб...

БЕРАЗ МАГIУ ТIУРАБ

Бераз магIу тIураб, тIул-ракI бухIараб,
ТIинго ккараб рокьул хабар бицинин.
РекIел чара хвараб, чорхол яхI хвараб,
Халилат рехсараб сипат гьабизин.

Сипат-аят тIокIаб, тIадагьаб чорхохъ,
ТIад цIа бакун буго,бихьичIониги.
Хьухьикьан борчIараб бакъ гIадаб логохъ,
Роркьун ругин корал каранда жанир.

Росулъ цIар инилан,цIоралъул булбул,
ЦIерлъун вианиги,угьун вукIинчIо.
ЦIердал матIу,дуда тIанкI лъелебилан,
ТIад гьан бакъваниги къватIив чучичIо.

Кинабго хIарпалда хIохьлал накIкIги лъун,
ХIава гурхIиледухъ хъвана рисалат.
ХIаракалъе игIраб магIицаги хъван,
Адам угьдиледухъ,угьула хIухьел.

Зодил тIайпусалъул тIанчIилъ къацандун,
Къадру борхалъарай ханасул бика.
Билал пастIанисан тIогьол нур босун,
Гьурмал цIик цIвакарай цIердал сурахIи.

Дуда къвал барасда къоно чIвачIони,
КъачIан буго мусру,босе хабалъе.
Къвал бан мун чучарав чи нахъе тани,
НусцIул рухI бичила цохIо минуталъ.

ХIажрул-асвадалъул хIинчIилан абун,
ХIарщул борохь буго босун гьудулалъ.
Гьудгьудил къамаян къачIараб хIули,

ХІелкил рачІ батана дир гьудулалда.

Мунилан гІодилел гІадамалги тун,
ГІаламат, мун кинай, капур жен ккурай.
Кагьру- гІамбаралъул гІорал щолаго,
ГІурул салулъ йиго ега-яхъуней.

НагІли-якъуталъул къимат лъачІого,
КъотІораб пахь буго, рукъ цІун бакІарун.
КъустІантІин меседил къвал цІолебилан,
ЦІулал хведералъул цІун буго таргьа.

ЦІияб накъищ хъвараб хъахІ цІорол матІу,
ЦІорокьан лъим бачe,чи гІемер вугин.
Чараб гІатІласалъул гІажаибаб туп,
Тела мун ячарас,чара бухІани.

БахІру Къузумалъул тІинуялдасан,
ТІаде жавгьар цІалеб паранг машина.
ЦІорол рукъзабазде мокърукь биччалеб,
Багьа тІадегІанаб, гІурччинаб хъирмиз.

ГІелалде квелъ бараб каяб гугьун тай.
Каторжнойлъун лъвана вижараб росу,
Кереналда расен меседил мокъокъ,
Бакъги гьурилъана гьинал рекІее.

Гьурмада хатІ хъвараб тІогьилаб явлухъ,
ТІолго дунялалъул дуе щвана сси.
Ширван къатІипадул дур чохтІоялъе,
Халкъалъул рецц буго,росдал цІар буго.

Биараб чинидул чергесаб лага,
Чакардай кванала кванил бакІалда.
Чапараб меседил нусабго соналъ,

Кавсардай гьекъана къеч буссиналъе.

Къайигун кинидул къо дур анилан,
Къирал кIалъаниги,ракI дир чIеларо.
Эбелалъул кванчIил куц дур чIанилан,
Катиб ахIданиги инаро эхей.

Гьадин чара хвезе чорхол дирги тун,
Чидалъ мун йикIани,рекIинарищ цIа.
Чилъи хварал къоял рикIкIунев дун тун,
Нухда мун къокъиндал,къина ралъадал.

Къайсар ханасул яс СугIат гIадай мун,
Росулъниги йикIин кIудияб рахIат.
Дуниял тIагIараб цояб рагIалда,
Йигин рагIаниги,гIедегIилаан.

Ингилис читалъул чергес пулуша,
Чундул руго холел дур хиялаца.
Чалабаз къачIараб къажар хъабало,
Хъулбузда таватур тирун буго дур.

Дарай-махмарилан,халкъалда лъачIеб,
КъустIантIин ххам буго ххун махIабазда.
ХIатта,ханзабазда бицен рагIичIеб,
МугIрул тIогьол бугин тIолго махI ратIлил.

Рогьалил хIанчIигун йоржанхъи гурей,
ГIадангун мун кIалъай-кIудияб хIикмат.
ХIажрул-асвадалда аскIой гурого,
Росулъ мун гIодой чIей гIаламат буго.

Тамаша, бетIергьан,батIияб хIара,
ТIокI гьаюн йижизе жийго йитIарай.
ТIадегIанав Аллагь,элъул камиллъи,

Кверщел кьун тIамуни,тIокIай цIвакилищ?

ЦIараб гIарцул лага, гIажаибаб черх,
ГIадан кин лъугьуней кагъатгIан хъахIай.
Кагьру маржан биун,рахъарал гъуждул,
Йижизе рес гьечIо дуда релъун яс.

МоцI бекарал кIутIби,каржинул гьумер,
Кагътал ина къец ккун, къотIизе хIукму.
ХIанкъва бахиллъилеб халатаб габур,
Гуч дуда бащадай щийго ятилищ?!

БилбагIарал кIутIби, рахьхъахIал цаби,
ЦохIо мун гьимани,моцIалъ нур чIола.
ЦIвайил тарих хъварал хъахIал гIанаби,
Нусго кьер лъугьуна, балагьун чIани.

Гьиндалъул кавуда казият бугеб,
Кваналеб жо лъалеб гвангъараб щекъер.
Шамалъул гIамирас гIарцуда хъвараб,
Гъорлъан чи вихьулеб бахьинаб щвемещ..

Щобда чIвайдал бакъул нур босаниги,
Босизе кIоларин дуда тIаса бер!
Румазул пачаяс мун ячаниги,
Чан дирги тIеларин,тIубалищ гьедин?

ИХДАЛ ГАГУЯЛЪУЛ ГОЧИ БЕРЦИНАБ...

Ихдал гагуялъул гочи берцинаб,
Бицун гIорцIуларо ГIосохъбакIалъул.
Булбулги цIвакараб, цIарги берцинаб,
ЦIикIкIун хьул ун буго Хьопол балалълъе.

Иццалги тIокIкIараб, тIегьги батIияб
ТIурамегIерилан гIодула берал.
Росулъ къваридазул къокъа хьвадулеб,
Къан буго каранда дида Хьонда мегъ.

Кинавго чиясул чорхол рухI араб,
Чара бухIун буго ГохIда анищан.
Алжанул къокъагин мун къачIадулеб,
КъулгIадул Болъоян лъай босана дир.

БАЛАГЬЕ, ГІИНТІАМЕ ГІАЗИЗАЙ ГЬУДУЛ

Балагье, гІинтІаме, гІазизай гьудул,
МагІу тІагІун, би тІун гІодулеб рекІехъ.
ГІайиб гьабичІого гІенекке, гьалмагъ,
НакІкІлъун хІухьел лъвараб хІайранаб рекІехъ.

Халкьалда нур балеб зодил багІар бакь,
Кьоги сордолъула росулъ гьечІони.
Самаалъул агьлу гвангъулеб бадру,
Бугеб хІал бицани кин гурхІуларей?

МугІрузда гІунсбузул гІамал бикъараб,
Къиматаб черх буго чундузул буртІил.
Чабхилъ гІамиркІодул куцан гьарурал,
Кепал лугбал руго дир йокьулелъул.

Кьурул кІветІикь чІараб рузлъун ахІдолев,
Адин дун танани талихІищ кьолеб?
Щобда боржанхъулеб хІинчІлъун свердулев,
Ссийищ борхалъулеб хваян дун тани?

Халкъалъго бицунеб берцинлъи буго,
КухІлу бахинчІого, каржум хъвачІого.
Кавказ паналъараб лъай-гІакълу лълъвана,
Ригьде яхиналде, гІужде щвелалде.

РетІунеб ретІелан, унеб рилълъинан,
Алжанул хІавраан хІайранлъула ракІ.
ХІерен гьабун кІалъай, кІалул пасахІат,
ХІабсат йигин абун уна бакъгин моцІ.

Лъидехун бикьилеб дур бицун ургъел,
Дур къадру лъалев чи чан вугев росулъ?
Чучизе кІоларо чияде керен,

Кинан яхI гьабилеб вухIулеб цIадаб?

ЦIулал киниялда мул куцанилан,
Кинан бицаниги божуларо дун.
Керен кIалдиб чIвазе кодой йосарай,
Яс мунан абуни,босула гIакълу.

ГIисал инжилалъул аят босараб,
Басма буго рагIи,магIна бичIчIани,
Мусал тавраталъул лугъат бахъараб.
Дафтар буго калам,цIализе лъани.

ЦIорол матIу лъуна,нишадур хъвани,
Гъорлъан канлъи бихьи кинаб гIаламат?
Кинан бицаниги дурго черх буго,
Чара хвараб диде рагIад гьабулеб.

ГIажаиблъи хIатIил тIадагьаб роси,
ТIогьода найилгIан гIодоб хъваларо.
ГIалам хIайранлъулеб хIадураб рилълъин,
ХIутI-хъумур бахъуна духъ балагьизе.

Гьаваялда накIкIул ихтияр-кверщел,
Кинан гьабуниги,гьорохъ букIуна.
Гьанже ясахъ бугеб берцинлъи-чIухIи,
ЧIалгIун,гIодой рехун,духъан щун буго.

Щибилеб черхалда чара хун хадуб,
Чармил гудразулцин гуч гIолеб гьечIо.
ГIайиб кин гьабилеб гьинал рекIеде,
Дур пикру гьабурав гьаглъулин инсан.

СубхIаналлагь хIусну,хIисаб гьабуни,
ХIара месед буго биун бахъараб.
Огь,дур логол санил сима-тIабигIат,

ТIолго жавгьар буго,жубан гьабураб.

Гьиндустан кагътида катибас хъвараб,
Кавказул Халкъаил къец ккарал кьунсрул.
Къарби азалидал къачIан рищарал,
Къиматаб черхалда гьурщарал гъалал.

Къалъуда бакъулгIан къадру камилаб,
Кибго бицен бугеб берцинаб нодо.
Бадру хIарамалда хIавраалълъе ун,
Гьезулгун хисараб сах бугеб гьумер.

Гьаваялда лочнол чара тIагIарал,
Чапун дир рухI арал хIасратал берал.
ХIижаз улкаялда кибго цIар араб,
ЦIорол матIу гIадаб тIеренаб мегIер.

ТIогьода найилгIан гIищкъу щущарал,
Дун вакъвазавурал варакъул гIанал.
ГIарцул кайпигатахъ кагьру-маргъалул,
ГIусмани къубдуца къотIарал цаби.

КъустIантIин шагьасул ахикь жагагIан,
Жаваб-суалалъе лазатаб кIветI-кIал.
Сверун гъоркье-тIаде загьру тIинкIараб,
Зодил цIва гIадинаб цIвакараб нилъу.

Нил гIурулъ къокъунеб къункърадул гIадаб,
Къула-йорхиялъулъ борхараб габур.
Гуржистан чинидул чапун гьабураб,
Чангияс бицунеб берцинаб щекъер.

Щобазул бутIрузда рогьалил бакъулъ,
Къадру бащалъарал къвакIарал курмул.
Кагътида хIебтIулеб,къалмил хIалкIолеб,

ХIисабалда гьечIо дур сурат бижун.

Живго рахIман гурес сипат гьабизе,
Сси нахъе хутIичIо чIурканаб логол.

Кин хал гьабуниги,гьаб хакъалда гъорлъ,
Дун духъгIан вакъварав къайис рагIичIо.
Къойил бицаниги,берцинлъун гуреб.
Дур бицун гIорцIулев гIаданги гьечIо.

ГIарцул сагIаталда устарзабаца,
ТIад мина биччала,багьа тIокIлъизе.
ТIадегIанав бичас дурги чорхолъе,
Рарал сонал рихьун санагIат тIуна.

ТIулалъ бугеб цIеде тIаде нартги щван,
Щиб мурад тIубайгIан гIенеккун чIелев?
ГIаршгун рахIманасул гурхIел гурони,
Дуе хIелхIелалъул дий пайда гьечIо.

РОКЬУЛ БАЙРАХЪАЛДА ХЪВАЗИН

Рокьул байрахъа хъвазин чIахIахатI,
ЧIегIер бан бугеб ракI бохуларищан.
Хиялазул гьорол гьалагаб чода,
Чангит бан рекIинин,кIовухъе аян.

ГIищкъуялъ босараб рисалаталде,
Росабалъе аян,айлама кьезин.
Угьулеб каранзул казияталъул,
Кинабго хIарп рикIкIун,хIуччил тIанкI лъезин.

Адам вахъун хадуб халкъул рахIманас,
ХIава йижун йиго рекIел гъеялъе.
ХIатта дирги дуда бугеб дагIбаго,
Дир зарра гьардонин гьаюрай мунан.

Гьиндун къо бащадай,Билкъис мукIурай,
Мун рукьбалъ щущазе щиб такъсир дида?
Щибниги гIаламат батун гьечIелъул,
ГIадан-инсанасде аб балагь ккелищ?

Тайпа къадруялъул къецен дир гьечIо,
Къадарасе буго битI дунялалъул!
БоцIи-рикъзияли къисматалъ инин,
Ахирги юссина местешлиялде!

Мисриязул тахда тарай Зулайха,
Тирун юссараб бакI рагIичIищ дуда?
ГIумру нахъги буссун,сверун дунялгун,
Долъул къиса цIале къойилго дуца.

Къвал бан ракI чучулев чи вугониги,
Чанай бижараб бер балагье дихъги.
Чанил тIинчI толареб лочнода хадуб,

Чаргъадиллъун ина дирги замана.
ДагIба-рагIиялда, диван-къецалда,
КъутI-къутI камиларо дурги къавуда.

Мун киниялда лъун куцаралдаса,
Каранда буго цIа,цIилалъ буго кор.
Кверда ясандизе мун гIуралдаса,
Бессана тIулада тIаде лъалеб цIа.

Духъего кверщел кьун бокьанщиналъул,
Щибаб сан бессараб нусабго лага.
Расму рекъоларо дур къавуялда,
Къебедлъун мунго чIун,борце дуцаго.

Цо тIегь цIцIун,дуцаго тIала цIезаби,
ТIехьалда рекъараб къагIида гуро.

Росгун ургъел бикьун, эбелгун чучун,
Чияде хIажатаб хIисаб дур гьечIо.
ХIалтIухъ гьава биччан,боцIухъ чан гьабун,
Чиго ватиладай мунгIан тегь битIун.

ТIулада кваналеб квешаб унтуе,
Кин дару гьабизе дур хиял бугеб?
Каранда рекIараб рокьул цIадуда,
ТIаде нартниги щвай,щиб лъугьунаян.

Дур рорхатал къоял къацанде бакъгун,
Къанщинаб хIалалъул хIисаб диргун кье.
ХIурулгIинзабиги ращалъун гьечIин,
Дун нухтIа тIовитIе,тIубан мурадгун.

Дур ракIалда гьечIел кIалул рагIабахъ,
КIикъого сонаца гIенеккана дун.
ЧIухIи, пахролъини халкъалъ лъун буго,

Гьедин биценги кьун,бергьун чIелги щун.

Берзуйищ гIоларел дуй гIадамалго?
ГIадлъундай рихьулел бихьиналщинал?
Мун гьаюрай эбел Аслиги гурин,
Сси духъе кин щвараб бокьанщиналъул?

Бащалъидал моцIрол дуде камиллъи,
Киса лъолеб хиял,бахинин абун.
Бакъул къимат хведал,къадру цIикIкIиндал,
Къойил казиятал тирулел руго.

Туркменазул жайран, жеги цIуяб жо,
ЦIваки-гвангъиялъулъ релълъинчIо дуда.
Дунни барахщула бер балагьизе,
Балаялъ бежулеб жан бугониги.

РакI буссинегIан дун вуссинчIо дуде,
Барссидал чакарлъун черх чапаниги.
Чорхол хIал бицине керен чучулев,
Чиго ватиладай талихI къаясул...

Дунни божуларо дур жисмуялда,
Ясалъул суратаб сирру бугилан.
Сси дургун бащадаб бугищ хIараян,
ХIурулгIинзабигун зобалазде а!

Бицине хIалкIолеб хIисаб дур гьечIо,
ХIутI-хъумур соролеб санагIат гуро.
ГIадангун рекъолеб къагIида гьечIо,
Бакъ-моцI тIад рештIарал гIамалал руго.

ГьитIинго духъ ккараб гьавадул гучалъ,
Гама-машиналъун гаргала лугби.
Гордаде шурулеб Шамалъул сагIат,

Ссун буго бакъул нур,бикъун ун дуца.

Остолгин зингъулеб "Зингер" машина,
МоцIрол цIар къотIана, къадру духъе ккун.
Гьеб дур цIаралъ гьоцIо цIцIун тIагIанилан,
ЦIер гIадин тIегь буго тIагIунеб бакъван.

ТIаде рамазаналъ лайлатул-къадри,
Дур къвалакь баккизе къачIан рагIула.
ЧIухIдае куцарал килисабазда,
Кинабниги буго дур исму басун.

Месед къотIаниги къиралзабаца,
КъватIиб босуларо дур изну гьечIеб.
Забру кьабичIого, ингилисаца,
Дур логол куц буго кепалъе бахъун.

КигIан чIаманиги,чIурканлъи гуреб,
ЧIалгIунаро хабар,мун гъорлъ рехсараб.
Ссудулеб тIуладе тIинкIизе дару,
ТIокIаб батуларо,мун рехсей гуреб.

Дур лугби куцараб коцоний чIварай,
Цо анцIго яс анищ рособалъ тезе.
Санал дур гьарурал халипабахъан,
Хвеларин цIар тарал цIуял жал анищ.

Биараб цIералъул цIар кIочон тараб,
ЦIарухъе чи холеб борхатаб нодо.
ЦIоралъул чиллайдул чапун гьарурал,
Чангияс бицунел берцинал гъалал.

Чундузул хисарал, лочнол росарал,
Ясбер варакъулал къиматал берал.
Къалмица расарал, месед бекьарал,

Рокьул мугьру чIварал багьаял къунщби.

Гьорол кар кIутIани, тIад кьер хвелилан,
ТIогьол лъим бахарал багIар гIанаби.
МугIрузул тIалил най, тIегь цIцIуларого,
Дур кIутIбузул цIаралъ цIорон рагIула.

ЦIорол фабрикахъе пирказчикаца,
Дур цIар абичIого цIер биунаро.
Алжаналдал жаниб, ЖайхIуналъ чурун,
Чини биччан буго дур щекъералда.

Къадру борхатазе халип къотIизе,
КъваригIани хIара хIадурго буго.

ХIайван инагьдулеб, инсан гьаглъулеб,
Нил гIорул къункърагин къец ккараб габур.
Кьирал-пачазаби чанги гIодарал,
ГIарцул курхьабаца рацарал гъуждул.

ГъалбацIил черх гурев, чармил ракI гурев,
Чи кин балагьилев дур гьумералде?...
Гьаваялъ тIулада тIад цIаги бакун,
Кин дун вахъун чIелев дуниялалда?

Халкъул гIаламалъе рахIат бикьидал,
Дие бутIаялъе мун йокьи кьуна.
Кьерилазе нигIмат гIорлъун чвахидал,
Дие гIазабалъе гIищкъу кьун буго.

МАРГЪАЛАЛЪ КЪАЧІАРАБ

Маргъалалъ къачІараб,якъут бессараб,
Къиматаб черхалъухъ чапун буго ракІ.
БагІар меседалда тІад варакъ хъвараб,
ТІокІаб лагаги лъан,лъай босун буго.

Нусабго саналъул гудурги бахъун,
Бахъизин къватІибе тІулалъ бугеб цІа.
ТІолго мацІалдаса печатги бекун,
Каранда бугеб кор лъазе гьабизин.

Гьаваян, рокьиян рукьбалъ кваналеб,
Квенгун макьу тараб кьалда вуго дун.
Балаян гІищкъуян гІакълуги тІагІун,
ТІаде ругъун гьечІеб рагъде ккун вуго.

РухІалил унтиялъ турун бугин ракІ,
Тоге жанибилан жинда бугеб хІал.
ХІасраталъ бежулеб жаналъул бухІи,
Макьилъги гІодула,гІарзалъ айилан.

Унго ле, йокьулей,рокьиян абун,
Бихьулищ дир унти-тамашаяб жо?
ИяхІ,рекІел гьудул,гьалда цІарго щиб,
ЦІоролеб хинлъулеб хадув гъолареб?

Дун кьолон квегъулел ургъалабазда,
Бадибе хІацІу тун,тезе гьаве дун.
Дида къвелъ бан рекІун ругел балагьал,
Балагьун чІечІого,чІван рехе дуца.

Дида къварилъиялъ къвал жеманагІан,
Мун гІодой къулулеб къагІидаго щиб?
Къойил дагІба бугин диргин гІищкъудул,

Дуца жаваб гьабе,гьудул ятани.

Дур бицен гьабуни,гьуинлъула мацI,
Найил гьоцIо босун цIункIулеб гIадин.
ЦIар рехсон ракIалъе свакайго гьечIин,
Сундулан абулеб эбелалъ дуде?

Байдаби гIуцIулеб гIурччинаб мина,
ГIаршгIан борхалъула мун яхунеб тIох.
ТIамах бортулареб тамрудал кIвагьаш,
БайтулмагIмур буго тирулеб рагъи.

Радал-бакъанида,къвалакь кверги чIван,
КъватIий мун яккани, ккола бакъгин моцI.
ЦIорол рукъзабахъан мун цIаюцIани,
ЦIва-кан тIерхьун уна хьухьикьан гIадин.

Дуда данделъараб нухда хIайванги,
ХIайранлъун хутIула, дур хиял гьабун.
Дуда хадуб балан херал чагIаца,
Чвахун магIу тIола гIолохъанлъиян.

ГIалхул чундул руго чапун тIагIунел,
Чараб формаялъухъ гьинал ракI бахъун.
Нухъби хIулун руго,хIанчIи хун руго,
ХIатIил росиялъул санагIаталъухъ.

Симис меседилаб маргъалул чадир,
Чорхол гьунар хола,гьимун елъани.
МицIир варакъулаб къадру бугеб таж,
Къулун мун йорхани, хвалде ккола дун.

Халкъго хьвадулеб нух,борхатаб кьуру,
Гьоркьор нугIзал руго дур рагIи хвани.
ГIурул щакъиялда гъотIол къалам ччун,

Хъвараб къотIи буго ятIалъилилан.

Къан бухьараб хIанчIихъ чорхол рухIги ун,
Чияр ростIа буго свердулеб дир ракI.
Чармил синжир бараб жайранги бокьун,
Ракь батIаяб ботIе ккана дир рокьи.

Дуда аскIой ккарав инсанадаса,
АнцIго къо баниги,къотIуларо махI.
Къаси егулеб рукъ,бакъ бугеб гIадин,
Къол нухалъ бихьула бецIаб сардида.

Дунял-гIаламалъул гIакълу босарай,
ГIайнаан цIалдолел цIваби рукIуна.
ЦIорол мусудузул лугби сурарай,
Саратан хьвадула хьухь зобалазда.

Замзамги загърулъун гьадин дунги тун,
Гьудулги къвалакь къан,мун рекъеларо...
Къадги канлъи гьечIеб рокъов дун тIамун.
Къаси чирахъухъе чурхъе дуниял.

ГIАЛАМ ЖИНДИЙ ГIОЛО БИЖАРАВ

ГIалам жиндий гIоло бижаров Расул,
СахIиран абуна эсде гIадамаз.
Эсул ГIайнаиде-ГIайшатиде,
ГIадамаца лъураб лъаларищ бугьтан?!

Дуда бахиллъараб халкъалъ абизе,
Эзулги батила таманаб рагIи.
Те дуца рокьукъал къватIахъ свердизе,
Ссиялъул оставка барканин дуда.

Карамил аманат Аслиде гIадаб,
Унтаби ругел дир дудаги лъалел.
Лайлал къотIиялъе Къайисил гIадин,
Къай дуцаги рачел,чучардичIого.

Чармил кьуруялда газа кьабуни,
Я гIоркьихъа тIола, я тIогьса хола.
ТIадал хиялазе мун хисардани,
ХвезегIан инаро гьаб балагь тIаса.

ТIурараб гьоялда гьецIо речIчIани,
Я махIу хIанчIула,я хIетIе ккола.
Холареб рагIуе мун хисардани,
Хвалде иблисалъул босное лъвина.

Лъукъун араб борохь къадалъе лъвани,
ТIад рукъи къачIого,къаси лъикIлъула.
Къварид гьабун гъалбацI рохьазде ани,
Цебе батараб чан чурхъун рехула.

Къуръан-хIадисалъул тафсирин абун,
Инжил бегьиларо гьанже халкъалъе....
Чияда абуге,дидехун бице,

Дудаго бугеб хIал,хIинкъаричIого.

Дийги батилаан тукабазда ххам,
Бурак кьабунилан бокьулеб гьечIо.
Кьезе кепкалали камилароан,
Кинанха рехилеб харилъе месед!

Лъабнусго ясалъул боснаялдаса,
Мун гIодой йикIараб бакIидаго лъикI.
Нусго бикаялда керен цвизегIан,
Квер дургин босараб сордо-къо къабул.

Къого хIурулгIиналъ къвал баялдаса,
КъотIной мун ятани тату букIуна.

Бичун къалеб чухтIил къагIида берцин,
Къоло цо сон буго соролев,мунан.
Къарал явлухъазул санагIат гIемер,
Сонал цIикIкIанагIан цIвакулей йиго.

Кинан букIаниги кIалъан гурони,
КIоларо чиясда бицине сипат.
Чармил бугониги,ракI биинчIого,
Инсан вусунаро дуда бадиса.

Дир къалмил реццали беццаб жо буго,
Халкъалъги абичIищ бищун лъикIаян.
Щакъи-кагъатали кодой босуге,
Кан бакун балагье,бугищ гIайибан.

ГIарцул щекъер буго бакъгIан гвангъараб,
Горда керен цуни,кибго нур балеб.
Канаб щвемещ буго щобде моцI гIадаб,
Рокъой цIаюцIани,къватIибе лъалеб.

ТIолабго цIер буго цIваки гIеялъе,
ЦIар нилъуян абун элда бичас тун.
БахIарал херлъизе херал кIотизе,
КIиябго кIветI буго тIун гIанбаралъул.

Ралъдал тIиналдаса тIадеги росун,
ТIолго маргъалалъул гъун руго цаби.
Цогидазе кьуни кьер дагьлъилилан,
Кьалде гIалам ккарал гIанаби руго.

ГIиса аралдаса умат бусине,
ТIокIаб мугIжизатлъун гIеларищ нодо.

Щуго сон хун барав херав чиясде,
Дур гъалал гьурщани,щвела рухI тIаде.
ТIупаналъ гъанкъараб НухIил къавмалде,
Дур къунщби кIутIани,тIаде рахъина.

Къирал пачаясул остолалда тIад,
Дур бицун гьабула цоцаде жаваб.
Жинда кодоб бугеб кибритул ахIмар,
Какизе лъугьуна кинавниги чи.

Чидар хъатикь бугеб чед, копейкалъухъ,
Киналго угьдула анищанги ккун.
Гьанже дие гIуна гIищкъул гIакъуба,
Къвал бан ургъел бикьзе йокьулей щвана.

Рокьул чангит бичун черх бичан танин,
Чурхъе бакъул дунял дуйго бокьухъе.

ГIИЩКЪУЛ ЦIЕЦА КВАНАЛЕБ

ГIищкъул цIеца кваналеб,
  каранзул унтиялъул.
Кагътиде ракI чучизин,
  чара холеб бугелъул.

Чорхол гьава бергьиналъ,
  лъай-гIакълу босун индал.
Угьизин,гьудул рехсон,
  дагьалго калимаби.

КагIбаялъул тIохалде,
  хункарасул карафин.
Кин гьабулареб кумек,
  кор боркьун бугин рукьбалъ.

Ракьа-гьан меседилаб,
  самаияб гIамирко.
Квер ккун вахъе къватIиве,
  тIину гьечIеб ралъдалъа.

ТIубалареб балаялъ,
  берзул нур бугин босун.
Сабаб гьечIеб батани,
  чIвазениги рес гьечIищ?

ЧIаго къаникь вукъарал,
  къоял ругин тIаде щун.
ТIолареб гьаваялда,
  гьабилеб дарманго щиб?

Щоб рагIалде ахIтIолеб,
  тIадагьаб мугIрул гIанса.
ГIадамазе хIикматлъун,

хIакимас йитIун йиго.

ТIад гIаршалде сверулеб,
сурмияб зодил тIавус.
ТIул-ракI дир бежиялъе,
йижун йиго ракьалда.

Жаннатул маъваялъул,
лъим гьекъолеб къамахIинчI.
Къвал бан лъиде чучилей,
чорхол рухI дирги босун?

Сулайманил рисалат,
босун къокъунеб гьудгьуд.
Къадар хъван батичIони,
хъамунгIаги яхъила.

Хъурайсин кьегIералъул,
кьурараб илтиралъухъ.
Тату дирги хун буго,
халкъги тIагIунеб буго.

ТIогьолъа гьоцIо цIцIулеб,
цIар тIокIаб тIинчIнаялъухъ.
ТIад дунги вакъван вуго,
къварид васалги руго.

Къайсарил улкаялде,
Калиматил кинигин.
Киналго росабалъе,
бицен дурги щун буго.

Кисра Ануширванил,
Шагьрузадал гIадинан.
Зоб-ракь бахилаб гьумер,

гьеб дур гуреб лъугьинчIо.

Дур бицун чи кIалъани,
чапун риунин лугби.
Чанги ургъел бугоан,
угьун дуде чучизе.

Чидар хабар гIемерлъун,
гIадаллъун бугеб дир ракI.
КIвелаан бакIаризе,
мунгун кIалъазе щвани.

Мисриялъун къиралас,
къаси яс кьунаниги.
Къабуллъуларо дие,
дуда гуреб къвал базе.

КъустIантIин шагьги вачIун,
ячеян гьараниги,
ГьечIо дир рекIел хиял,
хваниги,мун гурелде.

Хиялазул ахикье,
ахIтIолеб булбулалъухъ.
Берзул магIуги тIагIун,
би тIинкIигIан гIодула.

ТIайбаталъул бахчабахъ,
чараб пинтадул бурутI.
ТIуладе ракI тIечIого,
тIаса квер босиларо.

Сабаалда Билкъисилъ
къец дуца гьабуниги,
НусцIулго мун цIикIкIина,

цIарги дуе букIина.

ЦIараб гIарцул лугбазде,
  балагьарал беразда,
Бецасда канлъи бихьун,
  канасе нур цIикIкIина.

ТIад ретIунеб ратIлиде,
  лъикI хал кколеб бугони,
Харда гьоркьоб тIегьгIадин,
  ятIалъула ясазулъ.

ТIабигIат-гIамалалда,
  гIадан кин хадув гъолев.
Хансаилги асс гуро,
  Аслилги ссиго гуро.

Сурат гьайбатаб абун,
  элъий сипат гьабизе
Гьиндал къадру гIеларо,
  ГIайнаъ ящалъиларо.

ГIумруялъ канлъи щвечIеб,
  бецIаб рокъой таниги.
Къаде бакъул гIадинан,
  къватIибе нур букIуна.

Къасде бецIаб сардида,
  рагъида мун сверани,
Сверун авал-рохханалъ,
  рогьунилан как бала.

Киналниги цIуял жал,
  цIвакула гIужде щведал,
Эбелалъул каранда,

канаб моцI гIадин лълъвана.

Бакъаналъул къагIида,
Давудил бикъун буго,
Дунял-гIалам гIодулеб,
гlалхун чундул ракъвалеб.

Къавлуялъул пасихIат,
Къайисил босун буго,
Бицунаго чи холеб,
халкъалъул ракI бахъулеб.

ХъахIаб шагьри-кагътиде,
тIаде щакъи тIинкIани.
КъваригIунареб тIанкI лъун,
лъулъаниги унаро.

Лълъар бекараб оц гIадав,
цо чи дуца восани,
Росуги къватIиб чIвала,
къайиги басралъила.

Къвал бан мунгун чучизе
чанай къачIадулаго,
Чанги хIайван батула
хIиллаялъе эргъулеб.

ХIажрул-асвад босизе
санагIат гьабулаго.
ГьечIо кумекалъе чи,
кин лъваниги,ракьалда.
Рукьбал магьидул пинта,
йокьун мунлъидал йигей,
Лъие гурин хIелилев,
хIалае мунго лъугьа.

ХIули варакъул мокъокъ,
къун бугин анкьго талихI,
ТечIонани щиб хIалалъ,
хIасраталъ виун ине.

Ингилис гIалаялъул,
гIамал берцинаб тагьи,
Бицунаго гIакълу ун,
гIадамалги сурула.

Сулайманил кавудахъ,
куцун гIураб гIалхул чан,
Чи вихьун тIураниги,
тIад буссун бачIа дихъе.

Сахратулагьалде ун,
инсуца гьараниги,
Гьадин гьурмал цIвакигун
цIуяб жо кинан лълъунеб.

КагIба рукъил гIекIги ккун,
гIодун эбел лъваниги,
Гьеб дур бадиб бугеб кьер,
Кьелищ тIокIаб батIаго?

БотIил чIоргIан чIурканаб,
камилаб лагаялъухъ
Канлъи босун унарев
инсанго ватуларо.

Исанаги тIадеги,
тIокIайги мун цIвакани.
Цiуялан бихьиналин,
вихьиларо хвечIев чи.

Ханзабазе щолареб ,
 шагьзабаз ретIунареб,
РатIлил форма букIуна,
 кIикъоябго батIияб.

ТIад накъищал угьараб,
 гьоркьор аятал хъвараб,
Бахъун цояб рехани,
 цояб кIочона явлухъ.

КIалдир ругел цабзаца,
 цинги килщил малъаца,
МоцIрол гвангъи къотIула,
 къватIие мун яккани.

Къунщбазул кьуриялъги,
 кьенсер-бер, нодоялъги,
НагIли-маржан,жавгьарги,
 жеги нахъе рехила.

ХъахIаб цIердал гьурмаде
 цIваки гIурал гIанаби,
Рахьдалъе тIинкIун араб
 Бидул тIириян ккола.

ТIогьол лъеца чурулел,
 чохтIинир ругел гъалал
Черхалде гьурщулесул,
 гьабе хIисаб Аллагьас!

ХIасраталъул цIа рекIун
 цIуллъун дун вухIаниги,
Дие мун щвелейилан
 щибго ракIалда гьечIо.

ХIурулгIин йихьулареб,
    ракьалда къоги рукIкIун,
Къварид вугин, БетIергьан,
    битIе гьури хIал бицун.

МУН ГІАКЪИЛ ЯТАНИ…

Мун гІакъил ятани, гІинтІаме рагІухъ,
ГІисал инжилалъул аят цІализин.
АхІмакъ ятичІони, ячІа хал гьабе,
Мусал тавраталъул табасилазде.

Ссудулеб рекІеда рекІараб цІалъун,
ЦІунун буго рокьи рукьбазда жаниб.
БухІулеб каранда бакун кор боркьун,
ХІехьон буго балай балагьлъун рукьбалъ.

Лугъат Карамил лъун, китбат Къайсил хъван,
Къалмиде чучула чара хведал черх.
Хиял Аслил гьабун Гьиндил цІар рехсон,
ЦІад гІадин чвахула чалухал берал.

Чергес гІалаялъул гІанчІаб тагьиялъ,
Толаро хІалада,хІалхьун вохизе.
Хайбар хъалаялъул хъахІаб жайраналъ,
Жанир рукьбаздаса кьер инабула.

Гьедин духъ вухІулев дир хІал лъаларей,
Лъимеран мун тани, батиладай хІакъ?
ХІасраталъ виунев дун вихьуларей,
Хьухьищ бадиб бугеб хьвадулеб дуда ?

Дир духъ ккараб рокьи бекьани ракьулъ,
Рокьи тІубачІезе тІугьдул раккила.
ТІун кодоре росун, махІал сунтІани,
ХІасрат бергьаразул ракІ гьогьомила.

Гьедин духъ бергьараб гьалагаб рокьи,
Гьорохъе кьун ана, бокьараб лъваян!
Кьурас талихІ босун, рес бугес мун ккун,

Кколеб бакI батилин, бортизе биччай.

Зодихъ лаченалъе бусен щваниги,
Щоларо дие бакI мунгун кIалъазе!
Щунгъаргун кьал ахIун хIинчI бергьаниги,
ГьечIо дурги къотIи тIубалеб дие.

ТIалил най свердула тIогьол мугIрузда,
ТIолго сси духъе ккун,ккана духъ рокьи.
Кьурул чан бахуна борхаталъубе,
Халкъ духъ инагьдидал, угьдана дунги.

ТалихI кьун йохаяй, ххамиде терек,
Тоге виинегIан бугин гьарулеб.
Логол тIегь битIаяй, тIогьоде гIидра,
ТIуладе цIан щвала,цIар ахIулаго.

ЦIорол матIуялде тIаде хIур ккани,
ХIинкъадго бацIцIуна цIваки хвелилан.
Халкъ бецIцIун тIагIараб тIадагьаб лага,
ТIун ракьгун инилан ургъел букIуна.

БагIар меседалде тIухьи тIинкIани,
ТIад кьер холаредухъ босула нахъе.
Нухъби хIайранлъараб хIеренаб дур черх,
ХIинчIлъун йоржинилан жундул рачIуна.

Живго хIайван гурес хIал баччулареб,
ХIикматалда буго дур хIара бижун.
ХIурулгIинзабазул магIу чваххараб,
Чалухлъи кьун буго кьерилалълъ дуе.

Кьалаб балагьигун,гьагаб рокьигун,
Кьурулъе ккун вуго,нух батуларо.
БухIараб гIищкъуялъ,гIадалаб шавкъалъ,

Къун анкьо талихIгун терелев вуго.

Тамаша кьерилал тIабигIат гIамал!
ТIолго ралъад къина, къагIида хъвани.
Къутбуялъул буго гьелъул гьурмал нур,
Гьецо-цIул сверила,сипат гьабуни.

НагIили-якъуталъул гъажабазда тIад,
ГъалбацIил ракI кколел курхьаби руго.
Кагьру-гIамбаралъул килшада хурал,
Харде тIегь бакъвалел баргъичал руго.

Жундуз магIу тIураб тIад дун вакъвалеб,
Къула-йорхи буго гочи берцинил.
Дур нилъазул цIваки цIердал сурахIи,
ЩIарухъе чи хвела,хиял гьабуни.

Щакъи кваличIого канлъи хъвачIого,
Киндай кьер гьабуна дур кIаркьабазда!
Гьалун жавгьар тIечIеб тIад накъиш хъвачIеб,
Нахъе гIилла гьечо гIанабазе тун!

ГIадамал суризе,ясал сорозе,
Ясберал гьимула гьел дур беразул.
Балагьарал кIотун кIалъарал мехтун,
КIудияб кьал буго дургин кьунсрузул.

Зодил тIавусалъул тIанчIил рачI буго,
ТIун рекъезе гьабун къунщбалин абун.
Къубдуз накъишги хъван,хъахIаб маргъалул,
Гъун буго дур нодо дир гIакълу ине.

Росасе аразул сси букIунаро,
Ссини борхалъана халкъалдаса дур.
Ригьде руссаразул къагIиде хола,

Къадруге тIокIлъана лъимер гьабидал.

ЛъагIел цIан къочунги къеч буссинаро,
Къваридаб каранде кодой мун щвани.
Кидаго тIаса бер босилароан,
Урхъи буссинегIан сипат бихьани.

Бицен гьабунагIан,гьалаглъи гуреб,
Пайдани бахинчIо дудасан дие.
Духъ бергьараб хIасрат хIехьон чIанагIан,
Зодихъе яхана,хваян дунги тун.

Хвалда къосаниги къаникъ лъуниги,
КъотIи буго рекIел дуда къвал базе.
Берал рухIаниги,рухI бахъаниги,
Яхъизе къасд буго мун къориниса,

Гьава цIоронани цIцIер чIвала иццда,
ЦIар ккунищ ахIилеб унтуе дару?!

Чанги соналъ тана туризе жаниб,
Духъ биунеб черхги чапулеб ракIги.
БажаричIо хIехьон хIасратаб балай,
Гьанже каранде къан къвал бан данде цIай.

БахIрул къузумалда гъанкъулеб къоялъ,
Къварилъи кканадай ПиргIаний дийгIан?
ЧчугIил чохьонисан лъунеб сордоялъ,
Юнус хутIанадай дунгIан пашманго?

Гьороца росарал самудилаца,
Сардал рогьанадай дица духъ гIадин?
ТIупаналъ гъанкъараб НухIил къавмалъе,
Къварилъи кканадай дие гIадинан!

ДИР РЕКІЕЛ КЪВАРИЛЪИ КЪАЛМИДЕ

Дир рекIел къварилъи къалмиде чучун,
Къокъаб гIарза хъвазин рокьул гучалъул.
Черхалъул кайпият кагътиде басун,
Дагьаб хIал бицинин балагьиялъул.

Гьаваялда бакъул къотIилаан нур,
Диде гIадин гIищкъул гIакъуба щвани.
Къаси шагьри моцIрол цIваки хвелаан,
Хиялаз дун гIадин гIадал гьавуни.

Хаселго инчIого их бачIун бугин,
Элда лъолеб цIар щиб,цIаларал чагIи?
Ихго бачIинчIого тIегь баккун бугин,
ТIехьалъ щиб абулеб,ал гIалимзаби?

Зоб роцIцIун букIаго бецIцIун балеб цIад,
Бице,сихIручагIи,сундул хIикматан.
Рии бухIанагIан хIорда цIер чIвалеб,
ХIикмат кинаб бугеб, кагьанатзаби?

Берал чвахулареб, черх бецIцIун унеб,
Унтуде абулеб исмуго бугищ?
Ургьибго рукъ ккураб къавудаялъе,
КъватIибе бахъулев тIалиб рагIичIищ?

ТIабигIат хисарав, гIакълу босарав,
ГIадан хьвадулеб куц кинан букIунеб?
Куннеб квен кьогIлъани,лъим загьрулъани,
Эсда щиб бицунеб, берцинал ясал?

Меседил гарапин кодоса ани,
Кинаб цIер букIунеб багьа цIикIкIараб?
ЦIараб гIарцул натIги гIодобе рехун,

Ххан-гIаршун щолеб бакI щиб ракьалдехун?

Щобил ботIрол тIогьиб тIокIкIараб иццул,
ТIинде балкан ккани, квер хьвагIун тола.
Хьиндал кIкIалабахъе кьер берцинаб пихъ,
Хъублъи гъорлъ батани, танкан рехула.

Тукада хириял ххамил тупазда,
ТIад бурак кьабула, гIемер мех бани.
ГIамбарул тIогьолъан тIураб гьацIуда
Гьоркьоб хIе батула, хIисаб гьабуни.

ХIажрул-асвадалде боржунеб гагу,
ГанчIида свердани сси нахъе ккола.
Сахратулагьалде бахунеб хутIап,
Хуриб гIодоб чIани гIайиб букIуна.

Дирго къадруялда рекъараб хабар,
Женазул рахъалъан хъвана кагътида.
КинабгIаги рагIул магIнаги гьабун,
Гьудул хадуй гъолеб гъолбас гьабуна.

Хаселго инчIого их бачIин буго,
Эбелгун къацандун ясалъ къвал байи.
Ихго бачIнчIого тIугьдул раккиги,
ТIепун йикъарулей къоролай йиго.

Зоб роцIцIун букIаго,цIад бан лъугьинги,
Бицун рагIи хварай халилат йиго.
Рии бухIанагIан хIорда цIер чIвайги,
Рокьул магIна лъалев гIадан гьечIолъи.

Берал чвахулареб, черх бецIцIун унеб,
Унтуда абула илагьийилан.
Ургьибго рукъ ккураб къавудаялъе,

Къаси тIаде хьвади тIалибин тола.

ТIабигIат хисарас,гIакълу босарас,
Хвелги тIаде босун,йосе йокьулей.
Кунеб квен кьогIлъани,лъим загьрулъани,
Эсие рекъола къвал базе гIадан.

Меседил гарапин кодоса ани,
Кинго цIорол багьа гьелде щоларо.
ЦIараб гIарцул натIги гIодобе рехун,
Ххам-гIарщун бокьани -щулияб кьола.

Щобил ботIол тIогьиб тIокIкIараб иццул,
ТIинде ккараб балкан бахъун ракъулъ лъе.
Хьиндал кIкIалабахъе кьер берцинаб пихъ,
Хъублъунин течIого хъал бахъун кванай.

Тукада хириял ххамил тупазда,
Бурак кьаби буго гIарцул гуч букIин.
ГIабдал гурев чияс найил гьацIуда
Гьоркьоб ккараб хIедул хIисаб гьабилищ!

ХIажрул-асвадалда боржунеб гагу,
ГанчIидаги чIола, гучлъун свердани.
Сахратулагьалде бахунеб хутIап,
Хурибги свердула хиял цIикIкIани.

Диргин рокьиялъул кьал буго бецIаб,
Я бергьун тIад гуро тIамун гъоркь гуро.
ТIолго аб дуниялгун дагIба буго дир,
Я дун къуркьулагро, я гьаб кьоларо.

Къойил гIищкъуялда къацандула дун,
Дидаса квер босун,ясалде аян.
Кидаго гьавагин гьарделев вуго,

Дун гIадин гьаг гьайе гьудулгийилан.

Дида къварилъиялъ къан буго рачел,
КъотIун реханиги хурхун батула.
Къвал жемун ургъел ккун гъара буго дир,
Дун гъаримлъанагIан лъола цIияб рагъ.

ЦIакъаб фабрик буго пашманлъиялъул,
Лъел цIезе кколаро,цIул хIажат гьечIо.
ХIикмат фабриказул магазинабахъ,
Базар биххулареб,ххам тIагIунареб.

ТIекъаб гIамал буго дир гIищкъуялъул
ГIурухъе щвелалде хьитал рахъулеб,
Хъубаб пиша буго балагьиялъул,
Хьуйдулъ гIанкI букIаго,пуруц бекулеб.

Гьирда къвачIаги къан кватIахъ лълъвин гуреб,
Къвал бан гьудул ккoлеб гьава рагIанищ?
Къасиги мугъзада гъалдиберги бан,
Балаялъ гьабулеб гьунарго бугищ!

Дир рекIел чирахъан чияр ясги тун,
Чан сон тIубан бугеб тIадго гьан бакъван.
Черхалъулго рухIгIан хIалай мун йокьун,
Рукьбалги риана,угьдилаго духъ.

Дунял бижилалде жамал-камалалъ,
Куцищ дуда чIвараб,чIурканаб лага?
ЧIухIи бикьулелъул хIусну-санаалъ,
Ирсищ духъе кьураб, кьенсер-бер чIегIер?

Рокьиги гьабичIев, гьудулги ккечIев,
ГьечIев инсангIаги гьаб дунялалда.
Дир гIадин чорхол гьан чапун биарав,

Эбелалъ васасде ваян ахIичIеб.

Унти тIагIанилан тIаде вахъани,
Нахъа чIун батула цойгиги балагь.
Бигьалъанин черхан хиял гьабуни,
Хвелго къабуллъулеб къварилъи ккола.

Къого соналъ ккараб рокьиялдаса,
Рукъбазе бакIлъула кIиябго дур бер.
Дагъистан хIайранаб хIасраталдаса,
ХIалай захIмалъула хIеренаб кIалъай.

Мунилан угьдулеб аб дир хIухьелалъ,
Хьухьазе бакI гьечIо зобалазда тун.
Дур бицун гIодулеб дир берзул магIил,
ГIорал лъарал руго лъалел халкъалда.

Ханлъун кивгоги тун,Кавказ кьуниги,
Кьеларо цо дур бер ракь цIурал ясахъ.
Росуго гочун ун,нилъго таниги,
Лъутунги инаро, аскIор регила.

РОКЬУЛ КОНТОРАЛЪУЛ КАВУГИ РАГЬУН

Рокьул конторалъул кавуги рагьун,
Гьурилъун щущана щобазде гIищкъу.
ГIалхуда чундулгун чабхъад букIаян,
Балагьи битIана,тIаса квер босун.

Савмаалъул гигу гаргалеб тIохда,
ТIавап гьабун буго гьинал рекIеца.
ГIури-бакъ тIад хъвачIеб хъахIаб гьумеран
Росабалъги буго бицунеб халкъалъ.

Къунщбазул кьуриян кьогIлъун дунялгун,
Вегун макьу гьечIел рачIана сардал.
Санал меседилай дур пикробаца,
Киве ваханиги,ракI гъолеб гьечIо.

ЧIурканаб черхалъухъ чара бухIарал,
Чанги къоял ана Къайисил гIадин.
ГIарцул расен бугеб Сулайманил тах,
Салдат ваханагIан борхалъун буго.

Хункарас бакулеб багьа тIокIаб газ,
Гвангъи камиллъана лъимер гьабидал.
Гьудгьудил хIулиян хIелкил рачI ккурай,
ХIавраъ мекъи ккана,унеб нух къосун.

Къвал дуда жемулеб кеторузалъе,
Квешаб палги тIамун,къватIие яхъа.
КъватIул бахIриялда тIад мусруги бан,
Йорта дибирасде дир рос хванилан.

Хераб хъабанида къаналги тIамун,
Къаси сардилъ яхъа лълъвараб жо щибан?!
Щиб гьабилеб,гьудул,гьанже рагIуца,

ГIурулъе реханин бохги ккун дуца.

Дур битIун букIина хирияв гьудул,
Мекъи бугониги,бицунеб рагIи.
ГIайибни дидаги батилин гьедин,
Дурги гьунар бице цониги лъвараб.

Лълъар меседил жайран,жеги мунилан,
Угьулеб каранзул квешаб хIал буго.
ХIули варакъулаб къирбал милъиршо,
Мокърукь бусенги тун салулъ щай чIолеб.

ЧIараб ракь гвангъулеб гъулдузун гигу,
ГанчIида чIун буго,байдабиги тун.
Тамру,гIинабалъул ахикь букIунеб,
Булбул бихьуларищ рохьоб ахIтIолеб.

ХIажрул-асвадалда убач гьабуни,
Мунагьал чурула гIасизабазул.
ГIумруялъ цо нухалъ кIал дуда чIвани,
Алжан тIадабилан тIехьалда буго.

Биараб гIарцулъе гIанбар жубараб,
Жаниб ракI гьалула Гьиндил нодоян.
ДагIбаялъги бергьун дуе щун буго,
Марямил букIараб кIиябго гIоно.

ГIарац-меседалъул куналъги къачIан,
ХIаваца кьун руго кьунсрулни дуе.
Дир гIакълу босизе ГIунайзатихъан,
Дуда гъурал гъалал рикъарав чи щив?

Къайсарил ясалъул росун къунщбигин,
Дун гьалаг гьавизе гьалъиего щиб?
Щобде чанил гIадаб чалухъаб рилълъахъ,

Чанги васал ругин росабалъ холел!

Хваясул гьагаб ракI,гьалда щибилеб.
Багьана щваниги барщун чIоларин?
Рахъаясул берал,ралагьичIого,
РукIине кIоларо,кIал гьикъаниги.

РОКЪУЛ ГIОРАЛЪ АЯБ НУСАБГО ЛАГА

Рокъул гIоралъ аяб нусабго лага,
Нуж сабаблъун гурищ дун холев вугев?
Херлъун гIодоб ккаяб гIадалаб дир ракI,
Дунял свераниги,свакалеб гьечIо.

Ссилъун бихьунищ,черх,чалухго хьвади,
Чанай аралъуса нахъ буссунареб?
Берал, нужее щиб, нуж чIоларел щай,
ЧIараб ралъдал лъеда квер лъица балеб?

Керен чучиялъе гаргаданиги,
Гуро, гIолохъаби, дун холев вуго.
Халкъалда лъалареб, балъго хIехьараб,
Хиялазул цIеца керенги бухIун.

ХъахIилаб зодихъе канаб шагьримоцI,
Дир квер гIунтIуларин киве дун инев?
Куркьбазда цIар хъвараб цIоралъул диргав,
Дун хадув гъоларин,хвезейищ чIелев?

Хайбар хъалаялъул цIумур кьабидал,
ЦIаруе бицана росдал ясаца.
Салдарасул файтон къватIиб бахъиндал,
Къил-къвал гIемерлъана гIолохъабазул.

ГIарцул заводалде тIаде чи ккедал,
Чи гурелщиназул щущ цIикIкIун буго.
ЦIоралъул бикалгIан цIикIкIараб къадру,
КъвачIил уматалда квеш букIун буго.

Чурхдул рижилалде рухIалги кIалъан,
КIиязулго нижер рокьи ккун буго.
Кквезе кIолебищ эб Аллагь гуресда!

Аварагзабазул заманги анин.

Зарраялда гьикъун къадаралги хъван,
КъотIи гьанжелъигIан хутIун батанин.
Те нужеца хабар, хвезе ругелъул,
Гуреб калам бицун кIалъарал гIела.

Какил баракаталъ гвангъараб гьумер,
Гьанже рокьиялъе кьурун къай явлухъ.
Къадарал рухIизе, хIалхъубал хвезе,
ХIанил керен цвизе-квер бачун бихье.

КъустIантIин бикалгIан цIакIкIараб къадру,
Къогин ас гьечIезе загьрулъун буго.
Бугищ цоги калам кодобе щолеб,
Щибго нахъе тоге батани гIайиб.

ТIерхьараб бакIалъан бакъ бакканиги,
Киса,гIолохъаби, эй нилъей щолей.
Щунусго сонаца хадур чIаниги,
Хварал рукьбаздегIан бер тIамиларо.

ТIад вугев Аллагьас хIукму гьабеял,
ХIакълъун лъалареб жо кIалаль бицунге.
КIудиял балагьаз свине гьареял,
Сверуде рахъинчIел тIад къотIун руго.

Къварилъалабаца регIун тогеял,
РагIарабщинаб жо щурулел руго.
Щибаб какил гIужалъ гIайиб чIваниги,
ГIарцул сагIаталъул сси кинан холеб?!

Гьаб дуниял сверун нуж сверданиги,
Сси гьечIо ясазе, эй хвечIонани.
Хункарасул гIарцул къали баниги,

Къадру цIикIкIинаро цIуял жалазул.

ЦIорол щекъер гъуралъ дунял течIого,
ДагIбаялъ щибилеб,гIолил мусудул?..
ГIарцул сагIаталъул сиги холаро,
Халкъалъ къимат кьурал кьалде ахIуге.

Ал сверухъ ругезде кагъталги ритIе,
РокьичIез какунан куц бихxулищан.
Щибаб сагIаталда росулъги ахIе,
ХIавагIечул гъотIол багьа холищан.

Анир нуж гIорцIичIин гIадамал какун,
Хваразда бицине ракьулъеги а.

Вабабай,гIадамал,гIадлудал хъублъи,
ГIетIул махI бахъарал мацIихъабаца
ЯцIцIад хьвадаралъул къватIахъги бицун,
Цого жо лълъун буго дунялалъул иш!

Шагьиде натI балел чадирабаца,
Чиллаялъул кутнул какулел руго.
Кар багIарал гIулби хIихIилелги тун,
Турараб цIухIама дие щибизе.

Щоге нужер гIайиб балагьунилан,
Бакараб кан гIадаб канаб гьумер лъан.
Канлъи гьечIеб рукъоб къварид бугин ракI,
Къанин чорхол талихI чидай мун кьедал.

Бихьулеб дуниял дие кьуниги,
Кьал тIеларо чорхол чидахъ мунги тун.

Чанил бурутIалъул тIабигIат бихьун,
ТIолго кIаз къанщинал хIайранго руго.

ХIурулгIин загьирлъун зобал гвангъидал,
Гъара халкъалъ дида тIибитIун буго.

ТIад бугеб кьералъулъ кьалаб дагIба ккун,
Диргин рокьийилан какула гьудул.
Как-дин хIажат гьечIо хIабашиязе,
ХIурда гиргидахъун къинлъизе щвани.

КъотIараб цIер гIадай,цIорол рукъ гIадай,
Ункъо чIужу йиго гьаб нужер росулъ,
Гьабураб жоялда кверги рекIарал,
Киналго лугбазда месед бекьарал.

БагIар гIанабазулъ гIанбар щущарай,
Щуго ясги йиго росулъ рекъарай.
Рокьигун берцинлъи бицине ккечIел,
Ккараб гуреб рагIи кIалалъ абичIел.

ИчIазулго баяр ботIрода тарай,
Бадиб кьер гвангъиялъ кьибил чIухIарай.
Кьурул суйидуниб микки гIадинай,
Мусудузул салдар тахида йиго!

Нахъияб хъучIхъалам-хъачIлъуда хурзал
Хиял лъураз рекье,хванин дир оцал.

Гьанже дунялалъул халго гьабуге,
ХинкIал цIикIкIарасул цIар бахъун буго.
ЩIуяв,бихьинав чи батIалъи гьечIо,
ТIаде нацI,бахарав хан лъугьун вуго.

Гуро,гьудулзаби,гьечIо гьереси,
Гьаб дица ахIулеб кочIода жаниб.
ЧIужу ячарасда къимат лъаларо,
Къадар битIун ккарал тIепун чIун руго.

ЧIвала дида гIайиб гIадаллъунилан,
Лъола тIад бугьтанал гьаглъунин дунан.
ТIаде бачIинчIесда балагь лъаларо,
БадибчIвай гьабула эбги гIечIого.

Гьардарав бетIергьан,тIамила дуде,
Дунги бигьа гьаве гьаб хIукмуялъулъ.
ХIасрат бергьарай кье,рокьи ккарай те,
Тоге дун гIакъиллъун,вукIа гьаглъухъе.

Гьале мукIурлъанин,кIалъаларин дун,
Дуде гIенеккилин,гIодойги къулун.
ГIабдаллъигин гьаглъи, ГIайнаъги-дие,
ГIакълугин цIодорлъи, цIакълъи-досий кье!

Кьуризе течIого,гьабураб хIукму,
ХIаким мун дирлъидал,билълъине гьабе!

ШАГЬРИ КАГЪАТАЛДЕ ТУПЛИС ЩАКЪИЯЛЪ

Шагьри кагъаталде типлис щакъиялъ,
Щавкъалъ дун вухIараб хIохьел угьизин.
Ургьиб рекIел биги,берзул магIилги,
ГIоралъ дун восараб рисалат хъвазин.

ГIищкъуялъ рукьбалги рокьуца гьанги
Гьудул лъаралдаса гьалдезе лъвана.
Гьаваялъ лугбалги,балаялъ тIулги,
ТIад лъураб цIа камун кинго чIоларо.

ЧIараб ракь гвангъулеб маргъалалъул черх,
МугIрул чан гIодула дир чара хваян.
Йигеб бакI къалъулеб къутIбуяб лага,
ТIогьолъ най ахIдола дир хIайранлъиян.

Дун духъ гьаглъунилан гьабула гIайиб,
ГIищкъул лълъар гьекъечIеб къосараб къавмалъ.
КъватIахъ хIаллъунилан лъола бугьтанал,
Балаялъ квегъичIел капурзабаца.

Каранда кьвагьдолеб рокьиги бахчун,
Аб хIал хIехьолев чи хIайван вукIина.
ХIатIида квар бараб балагьи хIебтIун,
Гьирица чурхъулеб чол хIисаб буго.

Чамасдак кваналеб, каралъ букIунеб,
КагIбаялъул хIанчIихъ хIал дагьлъун буго.
Курсалде бахараб, бусен хIеренаб,
ХIежалъул миккиян ккола женаца.

ХIавал наслуялъул ясилан абун,
Росулъги рагIула,гIагарлъуларо.

ГIайнаил къавмалъул къурайшиятан,
КъватIахъ хабар буго жийго лъаларо.

Жибрилас,кварги бан,ракьалде битIун,
Рокьул тIайру буго,дир тату хвезе.
Халикъас цIарги чIван,гIодобе битIун,
ГIищкъул пинта буго дун тамахлъизе.

Зодил багIарбакъулъ къец гьабуниги,
Къадру мукъсанлъулей ясги мун гуро.
Къаси шагьри моцIрол дагIба баниги,
НугIзал камиларо кисаго дуе.

Ссиялъе ясазе алапа хъвани,
Халкъалда харж лъурай хан мун йикIина.
Халкъалъ еццунилан цIар борхалъани,
ЦIорол мусудуца час дуе кквела.

Дур нуралъ къалъулин къулгIадухъ ясал,
КъутIбуян мун тани,батиладай хIакъ?
Духъ хIасраталъ ругин хIанчIи хIулулел,
ХIавраан гьедани, гьан хъублъиладай?

Дуниял зенгъолеб зодил гармафон,
Какил алхIамалъги ахIула дур цIар.
ЦIадай лъим босулеб Нил гIоралъул накIкI,
ГIаламалъ къилбалъун къан ккун йиго мун.

Къун ралъадги тIагIун,тIегь бакканиги,
ТIелилан кколаро духъ ккараб рокьи.
ТIерхьун аралъуса бакъ буссаниги,
Буссунаро дир бер духъ балагьараб.

Дир каранда бугеб кор дуда лъани,
Кванил махI гIелаан хвараze гIадин.

Кинабго саналъул сорой бихьани,
Бусенгун кьал ахIун кьурулъ чIелаан.

Кьолеб ужра гьечIо угьунилан дий,
Дирго хIухьелазул хьухьал лълъвин гуреб.
Хьул лъун гьудул щолеб гьарай дир гьечIо,
Дирго гIакълу буго мекъса хьвадулеб.

Дуйни хIусну-санаъ Саратил щванин,
Щиб хIикмат ясазул наслуялъулго.
Сардил моцIродаса цIар рагIарай мун,
ЦIар ясан тей гIела тухумалъего!

Гьаб наслуялдаса Аллагьас дурги
Гьабуна тайпа тIокI тIолгояздаса.
ТIогьол хиралъиги харил багьаги
Хал гьабуни лъала балагьаразда.

ХутIун бугищ логол кьезе чIурканлъи,
ЧIвай дуцаго гIайиб, гIечIеб батани.

ГIАРАПАБ КЪОЯЛЪУЛ КЪАЛЪУЛ ГIУЖАЛДА

ГIарапаб къоялъул къалъул гIужалда,
Къокъаб кагъаталде керен чучизин.
Кинабго махлукъат боххараб къоялъ,
Къварид хутIиялъул харбихъ гIинтIаме.

ГIадамазда рихун,росдада сурун,
Росо тейги гIела гIазабни дие!

Рортун гIодор аял гIаданил берал,
ГIелин гьаб къварилъи,русса рукъалде.
Къанабакь тIупаял тIадагьал лугби,
ТIокIаб бихьизе жо бугищ нужеда?

БукIараб боцIуда цIарги тIамунин,
ЦIорол хъалаялъул хъергъу сабаблъун.
ХъахIилаб зоб гIадаб мулк-ракьги танин,
Турунищ нуж холел,хиялал тани?...

Хайбаралъул тIохда тIегьлъун йижарай,
Жайран Ханумилан холеб буго ракI!

Хасало гIурул лъим гIетIуларилан,
ГIадамазул аби уяб жо буго...
Риидал иццалда цIер чIвалин абун,
ЦIаларал чагIазул рагIичIо бицен.

Бицун абуралда божуларо ракI,
БикIун накъищ хъвазе къуват дир гьечIо.
Къалмица хъваниги хал гьабуларо,
Гьаваялде воржа бажарун хадуб.

Дирго гIайибали гIодоб телаан,
ГIадамалги руго риунел гьелъухъ.

Дирни чорхол чара хвани щиб бугеб,
Чангиял рихьула хьухь лъун бераздa.

Бодулъ гьунар тIокIаб багIараб байрахъ,
ТIул-ракI дирги кванан,кин мун хисарай?...
Хункарас кагътида басунеб печать,
Бицун рагIиялда гIайиб щиб ккараб?

Дуе бокьулареб дир лугбалъ бугеб,
Лага къотIилаан къабуллъиялъе.
Къвал бан чучулаго,мун рекъечIони,
Берал рахъилаан разилъиялъе.

Румазул ханасул хвалчада месед,
Дурги къотIи биххи къадарлъи гурищ?
Къажар пачаясул фабрикахъе цIер,
ЦIар дур гурищ холеб хиялалъани?

Хунзахъ ГIумаханил БахудегIанги,
Дур рагIуде мугъчIван,чIухIун вукIана.
ЧIалу-хIуби бекун рукъ тIад кканиги,
ТIепун гуреб,рекIел тIезе къасд гьечIо.

ТIолареб гьаваялъ гьан биун бугин,
ГьечIебищ дур къуват дида багъизе?
Къадар гьечIеб гIищкъу щун буго тIаде,
Щиб гьабун лъикIилан кIалъай мун дида.

Дур бицун гIодулел гIалимзаби тун,
ГIаламат,мун кинай капур жен ккурай.
Къуркъбузул инарал аскIой виччарай,
Чилъи гуро дирги дуда гаргади...

Дур бицун цIоролеб дир кIалдиб мацIалъ,
ЦIар ахIун батула алхIамалъулъги.

Мунилан хIайранаб хIухьел биччани,
ХIайванал угьдила диде балагьун.

Дур ракI сундул бугеб,сурмияб тIайпус,
ТIад цIа баканагIан боржунин,дун тун.
Жеги дир хIалалъул хIисаб лъачIого,
ЧIалгIаде ватилин тунцин гуродай?

Росасе яс инги умумузул нух,
Адин чи хвайилан халкъалъ абулищ.
Ун нахъ руссунелги росдалго гIадат,
ГIумру дуй бичарав чи вукIун хадуб.

Чаница тIинчI тола тIадаб мех ингун,
Дур болжалго гьечIищ дие гьабураб?
Гьаваялда накIкIул цо гIуж букIунин,
ГIолеб заман бице гIенеккун чIезе?...

Зодихъ бакъда цебе бачIун чIолин хьухь,
Хьул къотIулеб гьечIо халикъасдасан.
Харилъ тIегь суризе тIад ккола саву,
ТIаде ихдалгIаги биинародай?

Дур керен чучулев кашишасулни,
Керен сун ракI бахъун нахъе лъелаан.
Лъай дир бикъун араб дур гIакълуялъе,
Мекъса ккелин абун хIинкъун гурони.

Къвал дуда жемулеб женни чIвалаан,
ЧIегIер бан мун къули къабуллъуларо.
КъватIул гьвел тIулалъни тIад цIа лъелаан,
Лъалеб ани дунял дихъе кколеблъи.

БецIаб сордоялъе канаб моцIилан,
БецIаб цIва босана,цIар берцин дица.

ЦIцIадае ахIдолеб гигуян абун,
Гарбил щекI хIулараб хIелеко щвана.

Щобил рагIаллъуда гIамиркIойилан,
Кваркьи- милъир гъараб гьеду ккун буго.
Гъулдулъ бакънал пулеб гIансаян абун,
Босун канлъи араб кеторуз буго.

Кидаго сунареб сивечкайилан,
Сунтурги къвалакь ккун,терелей йиго.
Тимар лъикI гьабураб айгъиран абун,
Ургьиб мугъ багьараб ябу чу буго.

РекIунареб цIеде тIаде лъимги тIун,
ЛъикIаб панар баке,канлъи бокьани.
Бакьулъ хIуби чIвачIеб чIобогояб рукъ,
ЧIалгIаде течIого,кьучIдасан биххе!

Дир цо къотIи буго якъинаб дуе,
Дуда къвал бачIони,къаникье ина.
Басараб гъол буго росдада лъалеб,
Мун йосе кIвечIони,кIанцIила цIадай.

ЦIияб рокьи гьабун йокьуларин яс,
Сабаб дур гьечIебищ гьабизе дие?
Дур цIаралъ цIун руго цIер гIадин рукьбал,
ЦIерлъун виинчIого, йорчIа къватIие.

Къирар сагьвиллъарай, салдар гьаглъарай,
ГьайичIо эбелалъ мун гIадинай яс.
Москов пачаясул чинидал сурат,
Черх сундулдай бугеб дир гьудулалъул?

Нодоялъул цIваки,гарбил цIабуцIцIин,
ЦIорол къотIун лъураб матIуйин ккола.

Къунщбазул рагъари,гъуждузул рекъей,
Гъалазе чиллай ккун кин бащалъулеб!

Щиб гьабилеб,гьудул,гьаб дунялалда,
Дур цIар рехсон гуреб роцIцIунарин ракI!

ХЪАХIИЛЬ ЗОБАЗУЛ НАКIКI...

ХъахIил зобазул накIкI,босе дир салам,
Санал меседилай дир гьудулалде.
МугIрузде шам гьури,щвезабе ругьел,
Гьурмал кьер кагътилай кавсар хIанчIихъе.

ХвечIого къаникь лъун къоялги рукIкIун,
Къварид вугин абе,аскIореги ун.
Инсанги хIайранлъун,хIайванги гурхIун,
Рокьуд бухIараб черх чапунги биун.

Роржунел гумузул гамихъабахъги,
Анин саламал кьун,кьоларищ духъе?
Кьер берцинабщинаб хIанчIихъ балагьун,
Гьабун анин шигIру,щвечIищ цогIаги?

ГIарщгин Курс бащадай Шумайсатихъе,
Щвелищ ругьел битIун гьаглъарав дица!
Гьуригун йоржуней жайран Ханумий,
БукIинеб щиб ургъел дун гъаримлъунан.

Дирги къоял уна,къарбияй бика,
Сардил макьуялъухъ рокьиги гьабун.
Рогьуна сардалги самаияб хIинчI,
ХIалае жен бачIун,мунилан чучун.

Чергесаб гIаладул гIанчIаб гугьун тай,
Сардил макьуялъухъ рокьиги гьабун.
Рогьуна сардалги самаияб хIинчI,
ХIалае жен бачIун,мунилан чучун.

Чергесаб гIаладул гIанчIаб гугьун тай,
ГьечIо рокьи тIолеб ракь батIалъунан.
ТIад саву ккани хер хехго сурула,

Сурана халъалда,хвана дир къимат.

Къоял цIикIкIанагIан гIемер дур бицун,
Дирни гIумру хвана,халипа берцин.
Берценлъи,чалухлъи,чергеслъи тIокIай,
ТIасан жундул уна духъ угьдулагун.

Гьава борхалъула, хиял цIикIкIиналъ,
ЦIва-каналъги тасбикъ дуе гьабула.
Гьорол хал гьабуни бакъанил гIужалъ,
ГIадан хIайранльула,дур махIал рачIун.

Бакъуда гьикъидал къалъараб мехалъ,
Кварилъи-гIатIилъи гIамал берцинил,
Берцинаб каламалъ керенги ургьун,
Гьабуна дий жаваб жибго мукIурлъун.

Жегиги халкъалъе,хасго диеги,
Дунял берцинлъизе биччараб канлъи.
Кинабго дур гьурмал гьайбат бугилан,
Гьанже дуралдаса къадру тIокIальул.
Къудратаб къаламалъ къиричIин цIаран,
Къокъаб калам гьабун,гьелана нухда.

Гьардарав бетIергьан,гIела кварилъи,
Бакъги хIайранлъараб хIал баччарав дий!
Дуде гIащикълъарас бакъан биччани,
Бакълъуда гIансаги сихIкъотIун чIола.

Дур цIар гьорлъ рехсараб сарин ахIани,
Сверухъе хIайванал ахIдезе лълъуна.
Дуе сипат гьабун калам гьабуни,
Кинабго хIутI-хъумур хIатIида ккола.

Ккараб ургъел буго гьинал ракIалда,

Дуда къвал базегIан къоно тIад чIвараб.
Къварилъаби руго дида къвал барал,
Дуда керен цуйгIан кирит рахарал.

Кинида вукIаго духъ ккарб рокьи,
Ракь тун вахъаниги нахъ буссунаро!
Кокода йикIаго ккараб гIишкъул цIа,
ГIурайгIан цIикIкIунги,цIоролеб гьечIо!

ЦIорой цIикIкIаниги ругьел гьабула,
Рогьалил хъахIлъухъе хъван кьураб кагъат.
Кодоб кьолеб гIадин йокьулелъухъе,
ХъахIлъуда хадуса баккулеб бакъухъ.

Ккола хъаравуллъи гьикъула гьелда ,
ГьечIищ бараб ругьел гьалмагъалъулан.

Гьанже чара хварав,хиял хIорлъарав,
ХIелхIедун гьардола БетIергьанасде.
Бакъги тIаса босун сордо биччаян,
Сардида щурулеб шагьри моцIроца
ЦIер гIадин дур хабар цIалилеб гIадин.

ЦIцIадае чвахула чалухал берал,
Бакъухъ балагьиялъ гьечIищ унеян.
Унеб гIумруялъул гIадалаб ракIалъ,
КIвар киса гьабулеб-гьудулан буго.
Гьаб жакъад хвезеги,хабар дур лъазе,
Хун хадуб алжангIан,хIасратго буго.

БачIунгеги рии, унгеги хасел,
Унарин цереса росарал кепал.
Кибго хьиндал кIкIалахъ пихъ барщугеги,
Барщун чIун гьудулгун гьаг гьавунин дун.

Нагагь дун вугелъуб дур цIар рехсани,
ЦIцIадае хьухь гIадин хьвадула хIухьел.
ХIикмат,хIакимасул бугеб гIакъуба,
ГIадан-инсанасул наслу сабаблъун.

Соналлъун къояца кьваридги гьавун,
Къасде сардал рорчIун чIван черхги рехун.
Чара хвараб цIеца цIураб керенгун,
КидаллъагIан телев турелев инсан.

ЦО БУХIАРАБ ХIУХЬЕЛ ДИЦА УГЬАНИ...

Цо бухIараб хIухьел дица угьани,
Гьабилидай гIайиб диде гьудулалъ.
Гьавадул гIищкьудал гIарза хъван кьуни,
ГIодоб рехиладай,хал гьабичIого.

Духъ бухIулеб рекIел хIакъикъат хъвазе,
ХIинкъун кагъаталде квер гIунтIуларо.
Каранда рекIарал рокьул пилитаз,
Гьарун кIанцIун вуго цIа свинабеян.

Ссудулеб тIулалде тIаде нарт щваян,
Щив къирал вукIунев хIукму къотIулев?
Къирбалго жийгоян бан дагIбагун чIун,
Диргин гьудулалъул гьагаб суд буго!

Бицараб харбиде хал гьабуларей,
Халилатихъ буго берзул нур босун.
Бикьун ургъелалъул рекIей гIей гьечIей,
ГIунайзатихъ буго дуниял бичун.

РакIни чармил буго чергесаб логол,
Чияда хIал лъалеб хIухьел унаро.
Черхни маххул буго ханасул бикал,
Халкъалъ рехсаниги расги лъунаро.

Биинаан гьецIо,бухIилаан цIул,
Дуе гьабунщинаб сипат гьабуни.
Биххилаан кьуру,кьвагьилаан гохI,
Дуй гIадин рецц гьабун цеве чIанани.

БухIанагIан рокьи хIехьанин рукьбалъ,
Кьезе хIал кIолариш рагIуе жаваб?
ХIал щванагIан балай баччанин шукIдуз,

Щиб хиял бугеб дур, дидаги бице.

Дир гьинал рекIеда рекIараб цIаялъ,
Ран рукIарал кIулал руго риун ун,
КIалдиб мацI рахазе букIараб печать,
БухIун тIагIун буго,тIад хIухьел речIчIун.

ТечIони балагьи,буго бакIаб гьир,
ГьечIо гьелъий дару-данделъи гуреб.
ЛъачIого цIунани,цIа буго гIищкъу,
ГIадамал рихунеб,халват бокьулеб.

Бакьулъ забру бугеб ралъдал маржанухъ,
ЖужахI боркьун буго рукьбазда жаниб.
Ракьалда нур базе бижараб хIара,
ХIайванал ратула терелел мунан.

Телалъул хIубазда ахIдолеб тIайру,
ТIокIлъула гьурмал сан сон бахъанагIан.
Сабаалъул харбил хирияй гьудул,
Дир йокьулелъ буго ракьалда нур бан.

Боязда тирулеб таватур буго,
Танин чIурканлъиялъ квелъ духъе кьунан.
Кисрал гъапуялда гъолбас рагIула,
Дуде буссанилан сси халкъалъулго.

Ххарилъе тIогьода тIад хатI батула,
ТIокIай мун цIвакани цIваби гъинилан.
ЦIалделел хIанчIазул тасбихI рагIула,
Бакъгин моцI камуни,канлъи дурилан.

Дарусаламалде сурмияб микки,
МагIданалъ цIорода цIар хъван буго дур.
Божуларо дир ракI,рекъоларо жан,

Жеги дур каранда килищ хъвалилан.

Хиялал сверула,пикру свакала,
Ссунареб цIа буго бакун каранда.
РекIел анищаца,хьулил шавкъаца,
Щвараб бакI лъачIого,унев ватула.

Тун буго чIаголъи,чIалгIун буго ракь,
ЧIухIдае ахIдолеб хIубараалъухъ.
Рихун буго росу,сурун буго халкъ,
Хвезе чара гьечIей чанил тIинчIалъухъ.

ТIубалареб гьава,гьалагаб балай,
ГьечIо кумекалъе кивгIаги гIадан.
Квен кIочараб рокьи, макьу гьечIеб кьал,
Кьурун юссун гурей,сверуларей мун.

Мусавир свакараб сапаър буго дур,
Сверун халкъ бакъвала къватIие лъвани.
Къойил нур гвангъулеб кьералде тIаде,
ТIад хIанчIи свердила,рос рехун тани.

Сахратулагьалда гигудал гIадаб,
Гаргар бессун буго нусабго логолъ.
Сулайманил тахде Билкъис кIочараб,
КIалъаялъ батула танкан кор боркьун.

Тунан   хIебтIулареб,тIун бортулареб,
ТIулада цIа лъураб цIунараб рокьи.
ЩIилъун тIегь балареб,бакъван гъунареб,
Берзул канлъи араб кутакаб балай,

БецIаб кьаллъун буго кьижун макьуги,
Кьалуй къачIадани къинадай талихI.
ХIамимлъун къулчIула къун унеб лъимги,

КъвакIун чан гьабуни,чилъи хвеладай.

Дурги ракIги черхги чармил батила,
Чапун тIагIунареб,тIад цIа балареб.
Лугбазда,гьурмада гьан сундул бугеб,
Сипатал гьариялъ турун унареб.

РекIел кIулал ричIун, кIал бичун биччан,
Чабхъадул кьили лъе, рокьул чуялда.
Чорхол хIатIихьин тIун ,хIатIимахх рагьун,
Гьунар цIикIкIарасул цIар босун хьваде.

Хьиндаде цIибилги цIорон хадуса,
ЦIикIкIун мех баларо,бецIцIун тIагIуна.
ТIад кьер чинидулаб чакарул гьанай,
Чапун биинегIан гIазабищ кьелеб.

Кьолболъ гъая ккани,гъотIол пихъалде,
Гъунилан абула ал гIадамаца.
Дир квер хIалай гьечIел хIанил курмузда,
Кидаго гIакъуба рекъараб гуро.

ГIалхул чанилгIанги чияда кIалъай,
Чергес гIалаялъе гIадаб жо буго.
Жайран батIалъараб тIинчI гIадин къулун,
Къацанди цIар буго цIуял жалазе.

ЦIорол матIу къотIун къададаги бан,
Къимат тIокIасулан тIад мугьру хъвала.
Гьабе дуца хивал холев вугев дир,
Халкъалда вугищан дунгIан гIащикъав.

ГIурус падишагьас фабрик гьабула,
Кверда пиша бугес хайир босизе.
Сверизаре кагътал ватулищ чиян,

Чирахъуй рухI бакун,канлъи дуй кьурав?

Дур кьенсер-бералъул ссиян ахIдолел,
ХIанчIазул къокъаби къаси ратула.
Къадру-даражаян жундул ракIарун,
Жийин бихxуларо харбазда рукIун.

Биун гIанбар тIурал гIанабийилан,
ГIансил гьаркьал руго кьурабазда ран.
БагIархина кьурал кьурарал къунщбахъ,
Кьун квен кваналаро кодор лъималаз.

КагIба рокъоб жаниб Жибрилас бараб,
Жавгьарул нур буго нодоян абун.
Алжанул рагъабахъ гъабул чIоралцин,
Гъалалгин бащадаб щибго жо гьечIо.

БацIцIадаб чинидул чапун меседгун,
МегIеран цIарги лъун цIва баккун буго.
ЦIараб маргъал къотIун рекъезе гьабун,
Бакъ гIадин гвангъарал гъун руго цаби.

Цо нилъахъ балагьун лъабго къояца,
Лъавуда вукIине кIолев чи гьечIо.
Гьелъул щекъералъухъ Щурав салдатги,
Дин тун вуссун чIела,сурат бихьани .

БахIрул къузумалде къиматаб ччугIа,
КъотIиго гьечIебищ къватIие лълъвине.
Къараб ралъдал салулъ седон гурелъул,
Сордо-къо гIоларищ гIучI бекиялъе.

Гьалун загьру тIураб замзамалдаса,
Зазил гохIдухъ чIараб хIор гурищ лъикIаб.
ХIе жаниб хутIараб тIалил гIан къадру,

Къадалъ гьабуниги,гьацIул букIуна.

Гьанжеги дир рагIи дуца нахъ чIвани,
Бахъила казият Кавказ гурхIараб.
Бицараб харбиде хал гьабичIони,
Гьарун чи витIизе дир чара гьечIо.

РОКЬУЛ ГЪУТIБУЗДАСА ТIАМАХ ЛЪУГIАНИН

Рокьул гъутIбуздаса тIамах лъугIанин,
Кьалбалъе гъая ккун гъараб лъаларо.
Балаялъул гъабда берго баларин,
Ракьулъ букъичIого бакъвандай ккана.

Байдабазде тIогьол тIад кьер сун бугин,
ТIалил най гIемерлъун гIузрудай ккана?
ГIурдаде манарша щущан хутIанин,
Хух-бурутI тIаделъун тIагIундай буго?

ГIанбарул бахчабахъ пихъ барщуларин,
Ракьул хIалигъиналъ хIапаро бандай?
ХIасраталъул ахикь хун бугин соно,
Баркат гьечIеб квер хъван,хъублъун батила.

Тайпа эрменияб, эриван ластик,
Тупго босаниги,парталго щвечIо.
Фабрик дие бараб Дербент-къатIипа,
КъватIахъ бикьулелъул кьоларо бутIа.

Кьалда дунги куцун квегъараб жайран,
Квелъ бахъун рекIуна росдада цебе.
Дир мацIалъ цIалдолеб ЦIоралъул булбул,
ЦIункIун чи вилълъани,билълъуна хадуб.

Дир гъажалда гIураб мугIрузул гъазал,
Гъулдулги чIегIерлъун чIуднухъ чIун буго.
ЧIалукьан квар бахъун бухьараб тагьи,
Мокъалъ хIатIал лъукъун хIурулъ батула.

ХIикмат кодоб бугел устарзабаца,
РухI гьечIел сагIталги сверизарула.

СихIру хIадурлъидал,хIилла цIикIкIиндал,
ХIукму дур свериги ссивукълъи гуро.

Къирал-пачазабаз паравозалъе,
Лъингин цIа рекъарал рукъзал гъарула.
ГьечIо дуда гIайиб,чIваларо хатIа,
Халкъго тIаделъидал тIунин рокьиян.

ТIаде лъачIониги,лъураб цIа буго,
ЦIилада хурхараб,дур хиялаца.
Хунго гьечIониги,рекIелгъей гьечIо,
РукIанщинал кепал кодоса индал.

КагIба бичаниги гIеларо дуе,
Дир хIакъалде данде лъезе кканани.
Зобал цIикIкIинаро,цIани батIаго,
ЦIерлъун рухI биараб хIухьелалдаса.

Аслил ургъалида Карамицаги,
БаччичIо дуниял,дица духъ гIадин.
ГIищкъуялъ лугбал ккун Къайис кинигин,
Къварилъи кьун тана терелев дуца.

Тифлис магазинахъ мина хъвараб цIер,
Мун хвезе ятани,хал гьабе рагIухъ.
ГIурус фабрикахъе печатной чини,
Чиян абичIони,уянгIаги те.

ТIолго церехъаби цере къокъингун,
Къалъул абедгIаги бегьиларищ дий?
Къабулалщиналги къватIир ун хадуб,
Къаси ужингIаги букIунарищ дий?

Даптаралда хъвачIеб хIукму гьабуни,
ХIакимзабаца гьеб хвезе гьабула.

Хванин дур рагIиян дида абуни,
Адвокат вачина дагIба бицине.

Италияназул тукадул харай,
Халкъалъ ретIун буго,тIад гьабун босун.
Дихъги руго кепкал падишагьасул,
Палаток щоларо щуго гъурщиде.

Щаки Щирваналда щагьасул дарай,
Дуниял цIун буго,цIи гьабун бачIун.
ЦIорол базаркъватIахъ дунги тирула,
Тасма батуларо тумен кьуниги.

Лълъун букIараб хIалги хIехьон чIечIелъул,
БадибчIвайдай буго дие халкъалъул.
Дунго талихI гьечIев гьагав чи лъугьун,
Гьединдай ватила тун вугев дуца?

Дир квер чIалгIун араб гIамиркоялъул,
Куркьбаде хал гьабе-хъван бугеб хатIихъ.
ТIегь тун ххер кваназе хиял лъураца,
Холев вугониги,бер тIамуларо.

ТIад расен меседил мугIрул хIинчI,дуца,
ХIисаб гьабуларищ гьаб дунялалъул?
Лъиде керен чучун,кибе ракI биччан,
ВукIаян абизе кIун бугеб дуда?

Дуе хилиплъараб,хатIа лъугьараб,
Хиянат батани,тоге чIвачIого.
ЧIалгIунан рокьи тун,рехун гIищкъу тун,
ГIадамас хIехьолеб хIал-зулмуйищ гьаб?
ГьитIинаб мехалъго мунан хварав дун,
Бахъидал ХайбаргIан харабго вуго.
ХвечIого мун тезе толареб дир ракI

Тани мекъса буго къварилъиялда...

ЭБЕЛГИ ЯСГИ

ЯС

Дир рекIел ургъалил гъугъалеб гьаракь,
Пирилъун кьвагьдола рукьбазда жаниб.
Жаниб кенералъун кутакаб цIадул,
ЦIилазда кваналеб квешаб хъуй буго.

ХъахIилаб ралъдаде накIкIлъун гьалдолеб,
Гьава буго, эбел, ургьимесалда.
Дир лугбалъ хьвадулел лъел хьухьаздасан,
КIкIалабахъ чIугъ буго чIегIерлъун чIараб.

Берзул магIуялъун гIурулъ квачIги бан,
ЧчугIалъун анилан абе инсуда.
Сверун галан гьечIеб гамаги рекIун,
Ралъдалъ танин бице дир тухумалда.

Дир гьаналълъ бекьараб рокьул шавкъалъул,
Къараб рачел буго бичизе дуе.
Дир черхалъ хIехьараб хIасратаб гIищкъу,
Къвал чучун,угьизин гьанже дудехун.

Дир рекIел кIулазул завод хун бугин,
Забру дуца къачIай къвакIараб бихьун.
КIалзул печатазул фабрик дагьлъанин,
Дун дур яс ятани,тоге суризе.

Сардилъ моцIрол гIадин цIар рагIарай дун,
ЦIерлъун йианиги,угьдуге хадуй.
Халкъалда нур барай бакь гIадай дие,
Якъван тIагIинчIого,тIокIаб гIакълу кье.

ЧIурканаб черхалде черкес ратIлиде,

РетIун гIадамазул гIайиб холаро.
Халатаб гарбиде гурмендоялде,
Мугъал рекаязул гъвел камуларо.

Гъажалда курхьаби рихьани,васаз,
Йихьизе гьаюла,гьайго кисаян.
Килщида баргъичал ругони, ясал,
РукIуна щурщулел,щийдай йигоян.

Лъадае унаго къватIий кватIани,
КъватIул хиралъиян,лъола бугьтанал.
Толаро гьаваялъ гьалагал лугбал,
Гьедун жаний чIезе чIолеб гьечIо ракI.

БукIунаро гIищкъу гIорлъун инчIого.
Лъие дун хIелилей хIалал лъугьаян?!

Э Б Е Л

Гьиндалда къотIараб къараб гIарцул бекI,
Дуда гьечIищ гIакълу гIаламалъего.
Мун ургьий яччараб ичIабго моцIалъ,
Малъанщинаб гIелму гIоларищ дуе?

Щобда байрахъ чIвала,бодул кьал ккани,
Ккараб гIищкъуялда гIаийб щиб чIвалеб.
ГIурул лъим бакъвала,иццал къанани,
Къвал бан ракIгъуразе гъвелалъ щибилеб?

Баккараб бакъ ккуни,къойил нур сунин,
КъватIул хабар лъала хехаб гьаваялъ.
Гьалагаб ралъдада гама бихxула,
Жемун цо къвал бани,къотIула гаргар.

Гордазда цIер ккуни,цIикIкIуна канлъи,

Калам къокъаб гьабе къотIной гьудулгун.
Гьунар бергьани,чу бичеян лълъуна,
НечечIого кIалъан кIутIун нахъ юсса.

Ссиялде билълъунеб рилълъахъ балагьун,
Хъубаб агьлуялда эдинин кколеб.
Логол гьайбатлъиян,гьурмал гвангъиян,
Гваргъун цIа рекIаял кIалъалин хадур.

Халкъго данделъараб даран лъунарин,
Дурго килищ битIе,тIубалин мурад.
Дунял-гIалам цолъун цо жо кколаро,
Ккараб хиялалъе хункар дунлъидал.

ЯС

Дудасаги кьерун,кьолбодаса къан,
КъватIиб бицунареб цо унти буго.
Инсудаса нечон, чиякьа хIинкъун,
Кьоял гIемер араб гIузру буго дир.

Дунилан чапулев чи вуго,эбел,
Чурхол гьанги бакъван,берзул нурги къун.
КьотIи гьабун буго гьесулгин дица,
Дуда цвичIони черх чабхилъ лъелилан,

Цо дир хъиргъу буго хъархъица хIулун,
ХIатIил малъал тIагIун тIомол хIули гъун.
ХIаренал лугбазда бараб гъаргъаралъ,
Дица квер босулеб керен дурилан.

Кванилгун къал ахIун, макъилгун рагъ лъун,
Кьурул лачен буго чан гьабун дие.
Чорхол рухIги бичун,хадубги лъугьун,
Гьаваялде бахун,дихъ балагъун чIун.

Гьедин дун цIунараб цIадалхIинчI буго,
ЦIилада,каранда квешал ругънлагин.
Гъарим дирги рекIел букIуна пикру,
Кваркьидай хъвалаян,хъатдай балаян.

Бакъгин къокъун унеб итаркIо буго,
Угьараб хIухьелалъ хьухьал рухIараб.
Берал кодор уна,канлъи дихъ тола,
Тамаша,дир эбел,элда бугеб къо!

Къаси дихъе щолеб щунгъар буго цо,
Щвараб гIурулъанги билълъун бахунеб.
Боркьараб корониб кутакаб цIадаб,
Кинан букIинаян йикIуна дунги.

Дунилан тирулеб тулпаралдаса,
ТуманкI речIчIаниги, би баккуларо.
Балаялъ рукьбал кун,рокьуца гьан цIцIун,
ЦIулалъан кIкIуй гIадин гIищкъу бурулеб.

ГIадамал къосине ясни гьаюнин,
Къаникье лъугьаян кьун вуго Къайис.
Къоялда нур барай дунни йижанин,
Жаваб кин гьабилеб Карамидехун,

ЭБЕЛ

Вагь...ай, Умагьани, эбго щиб рагIи,
Щобде багIар бакъулъ къец гьабулеб щив.
Щибан, Жайран-ханум, хиял гьбулеб,
Гьаваляда моцрол цIар лъихъе щолеб.

Дурги рагъиялде гъалбацI бахани,
Божиго хвана дир халкъалдасаго.

Дур хъаладул тIохтIа хъарчигъа чIани,
Хъублъани хIакъ гъечIо хIурулгIиналъе.

ГIанбарул цIвайилан цIарниги тезе,
ЦIвалъун зодой йоржа, Загьра гIадинан.
ЦIуял,бихьиназе бицен букIине,
ЙикIунге ракьалда, рокьи ккун хадуб.

Рукьбалъе чакар щван, черх гьабунин дир,
Чиго данделъанищ дуе гьуинав?!
Гьаналълъ гьоцIо жубан, лугбал гъурай мун,
Магьдийищ рещтIунев дуда кIалъазе?!

КIиябго дур гIоно гIанбарул тIураб,
ГIибрани мацIалъул цIалун аятгин.
Аллагьас цIарги чIван,цIадал хIубалъан,
ЦIорол гIадан щвегIан,гIедегIуге мун.

Мусал тавраталъул тарихал ругеб,
ТангIималъул гIарцул дур нодоялда.
Дуниял бахилай Харкъаъ яхъингун,
Халикъас цIарги чIван вачIинин чиян.

Чапун маргъалалъул гьабураб нилъакь,
Кьабун зарбу бугеб забуралдасан.
Гьаракь Давудилав,гьумер Юсупил.
Васин къваригIунев къвал базе дуе.

Къунщбал дуда гъезе дие хIалае,
ХIурулгIин йикIарай-ГIайнаин абун.
Элъулги васият-саламин дуе,
Дуе чи вокьани,кьелин жинцаян.

Жаниб варакъ хъвараб хъахIилаб чини,
Хъублъани чуризе чара дир гьечIо.

Чапун месед тIураб мисриязул куц,
Бекани къачIазе къубдул кир ругел?

ЯС

Дур бегьичIищ чанго,чехьалъул эбел,
Чанай яхъарай дун нахъ чIвалей йигей?
Чиго вокъичIого йорчIанадай мун,
ЧIегIер чармил босун нус дихъе кьезе?

Сингин савпаялда бараб жоялда,
Божаян абуге Умагьанида.
Гьединго жундузул боял ракIарун,
РукIунел жавабал Жайран-ханумий.

РагIул канпетал кьун кодой ячине,
Кини дица тараб лъаларищ дуда?
Каранда маххал ран йоххизайизе,
Кеке хахичIого мех банагури!

Харилъ баккарал тIегь тIад кьер гIун хадуб,
ГIодобеги бортун батула дида.
ГIурдада бараб хер,мех щвейгун тани,
Щибго хутIулаларо,хаган бакъвала.

Бакъул завал буго къалъул гIужалда,
Бакъаниде ккани,тIерхьуна,уна
МоцIрол цIар абула анцIила щуйилъ,
Ахиралде ккани, ккунги хутIула.

Хирияй эбелалъ унеб гьакида,
Юк цIикIкIинабула цIалебин абун.
ЦIамул гьирида тIад пуд маххулги къан,
Билълъаян кьабула гъарин черхалда.

ЭБЕЛ

ГІарщалъул хІобода ахІдолеб гагу,
Гоче дурго къватІахъ, къабулав восе.
Къилба минаялъул мугІрул гІамирко,
Дида гІайиб чІваге гІаксалда кканин.

ГІаршалъул хІободе мун яханиги,
Хвалда къосун ккаги къабуллъуларел.
Къудусалда исму дур басаниги ,
Бусада хьихьаги рекІей гІоларел.

Бокьаралда кьан бан,кьогІалда мал бан,
КьолочІого квегъе копой дуниял.
КьогІаб хІанчІун рехун,хІеренаб чІамун,
ХІарщулъ дарай мерхьун, хьезе гьабе хІал.

Мунилан чапулев чи дур ватани,
Чабхиде мокъокълъун къвалакье лъугьа.
КьотІи гьабун хадуб хияналъани,
Халкъалъе къо холеб къурайшиязул.

Шалил чухтІиниса чилайги бахъун,
Хъергъудул хІетІ бухье хІобол магІида.
ХІуларал куркьбазда кверца хІули лъун,
ХІатІил малъалги ккун,цІаруе йоржа.

Жаниб варакъ хъвараб рукъалъул къеда,
Къор кин кьабулареб кьурул лочное.
Кьалда черхги куцун чанни гьабунин,
Гьанже кин бугоян,тІад кверги бахъун.

ХъахІаб маргъалалъул тахидаги тун,
Ругъназул хІал цІехе цІадалхІинчІалда.
ЦІилъичІищ цІилалан, цІунищ керенан,
Копой терелаго,тах сверун лъугьун.

Силияб чиллайдул чараб кIазиде,
БачIайилан абе итаркIоялда.
Араб канлъиялъул,квешал къоязул,
Къвал бан дандеги къан,къисас босизе.

Къимат тIадегIанаб гIанбарул чIалтIе,
ТIокIаб щуругеян,щунгъар щвезабе.
Щвараб гIурул лъеца лъурал кIкIораца,
ЛъикIго заманаялъ зуранин мунан.

Маржанул куналъул килангиялда,
Казият кьабун те, тайлан аскIоб лъун.
Бигин нах, ракьагин гьаналъул гIищкъу,
ТIагIинегIан тIулалъ кванаян абун.

ТIолго халкъул гIалам мунан хваниги,
ХвезегIан къвалакье Къайис виччаге.
Къайсарил мулкалъул кверщел щваниги,
Карам данделъичIеб дунял гьабуге.

РОКЬИЯН КЬЕРИЛАЛ,КЬАЛАН ГIОЛИЛАЛ

Рокьиян кьерилал,кьалан гIолилал,
ГIемерал ратула терелел дида.
ГIищкъу-гьавайилан гьал гIадамаца,
ГIадлу биххун буго дуниялалъул.

Лълъим цIолеб къулгIадухъ къоролзабазул,
Къапила букIана,балайилан чIун.
ЧIараб бакI лъачIого,гьанже ясалги,
Гьединан хьвадула хьитал хвезегIан.

Хварав чиясулгIан чанги гьечIого,
Чорхой рахIаталда хIебтIун вуго дун.
ХIасрат бергьаразул гьаглъиялдаса,
Гьадин цIунагиян,цIакъго нахъе къан.

ХъахIилаб зоб бихъун балагь бачIаяй,
ЯчIун гаргадана дида цо гIадан.
ГIумру халатаб кьун йохун тогеялъ,
ТечIо дирго рокъов,къватIив вахъаян.

- Дур кколарищ рокьи йокьуларищ дун?
Гьедин,гIодов тIамун,тIубаларо мун!...

ТIолго дунялалъул лазат гьабилан,
Бана гарбида къвал, къана каранде.
КIотIи гьабилилан,бачун цо квергун,
Кидаго рагIичIел рагIаби кьуна.

-Дир гIищкъу ккун бугин гIащикъав дуде,
Мун гIадан ватани, тоге дун гьадин.
Берзул ишан гьабун гьаб дир ракI боххи,
Гьабунги, дур хIисаб хIалтIизе гьабе.

ХIасраталъ ецIцIулей,цIерлъун чвахулей,
Чанги гIумру буго гIадада инеб.
Дур бицун рукъ кьаллъун,кьогIлъун дунялгун,
Кьалде рехун йиго дур хиялаца.

Дур бицунеб хабар халат букIани,
Бегьилин абуна элда дицаги.
ГIакълу гьечIеб бетIер,чIобогояб ракI,
ЧIухIарал хиялаз хвана гIадада.

Дирги гьалагаб черх,чалухал лугбал,
Чияде гIайибал гIодор хутIана.
ГIакълу гьечIеб бетIер,чIобогояб ракI,
ЧIухIарал хиялаз хвана гIадада.

ГIарщалъул камиллъи, курсалъул цIикIкIин,
ЦIани,бергьинаро гьанже дудаса.
Гьелъул жавабаца жанир рукьбазда,
Рокьул урдуги чIван, Дагъистан ккуна.

Дунги къиралаcул къагIидаялда,
КъватIий эй яккулеб авал ккун чIана.
Гьелъулги гьава-нич гьуригун цадахъ,
ХъахIилаб зодихъе боржун букIана.

Гьадаб къоялъ къотIноб къалъуда ккараб,
КъотIи букIин гуреб,кIалъан вукIинчIо.
РикIкIадасан ишан,унеб нухда чан,
Чияда лъачIого балъго букIана.

РекIел гьудулги щун гьеб заманаялъ,
Зодихъ гIенеккулеб гIиприт букIана.
ГIакълу-лъай гьикъизе къиралзабилъун,
КъватIул жавабалъе жундул гьаруна.

Гьудул данделъулеб,дун гьогьомулеб,
Гьаб тIохил хал гьабун тIаде вахана.
ТIаде гьава цIалеб,цIад бачIунареб,
Гьури-бакъ рекъараб рагIалда чIана.

ГIадани бераца магIу кколареб,
ГIищкъул гьаваялълул бакънал рачана.
КъватIибе росулъе сас рагIулареб,
Сармил рагIал абун,угьдизе лълъвана...

Алжанул гьорохъе хъахIмаккал гIадин,
Хъвалеб бакI хутIичIо лугбазул гIодоб.
Давудил гьаркьихъе рухIал кинигин,
ХIал ккана рекIеде,тIун бортилилан.

Рагьдаса тIагIинчIо,тIохдаса инчIо,
ТIаде щвана гьудул гьагъаб нухдасан.
ТIад бугеб формаялъ паналъун халкъгун,
Хиялго гьечIого ячIун рещтIана.

Нухде къулун гуреб,тIаде йорхулеб,
ТIадагьал лугбазул балагьи гьечIо.
Къеде юссун гуреб,диде сверулеб,
Сабураб черхалъул хасият гуро.

Халкъалда рагIарай ГIунайзатида,
ГIищкъуялъ чи чIвалеб чIимих речIчIана.
ЧIухIараб къоялъул къурайшиялда,
Къараб бералдасан бичIчIизабуна.

Балагьун дидегун цо гьей кIалъайдал,
КIутIун ана гIиприт гIурулъе лъугьун.
Гьорчо кодой босзе квер гьелъ хапидал,
Хварал жал ратила,жундул лъутана.

Жеги дихъ ялагьун хаган чIун гуреб,
РечIчIараб доб чIимхил халго гьабичIо.
Балеб рогьо гуро,гьарайцин гьечIо,
Цо къвакараб beралъ къотIной ккун йиго.

-БукIараб къотIийищ,къараб явлухъищ,
КъотIнов ватаралъув речIчIаризе мун?
Гьадин къватIий хутIун хаган йигелъул,
Хиялищ гьабураб,анищанги ккун?

Щобда гIерул силъун гIодоб чIараб жо,
ГIадан мун ватидал,гIадлъун гурищ дун?
Лъаралъ букIунеб хъаз,бахчараб балкан...
Босун гьорчо буго гьанжеги кодоб!

Гьеб ратIлил тIотIой щиб,тIингъил хохой щиб,
Ханасул яс йокьун рокьи ккарав дур?
Кьан-квачIалда тIаса тIажу киб араб,
ТIохде вахинегIан хиял цIакъав дур?

Дуда бер чIвалаго босана канлъи,
Бачида тIад чIвараб тIенкелилан ккун.
ТIаде йорхулаго тIурана гIакълу,
ТIанхилъ гIодоб чIараб гIужрукъин мунан.

- ГIайиб гьечIо,гьудул,гьедин кканиги,
Гьадаб къоялъ къотIнов къвакIичIев дунги.
Къвал дуца балаго,нахъегIан къайдал,
Къадарав хIалихьат вукIинарищ дун!

Дирго рокъосаги къватIиве ахIун,
КъватIазул кепалъе куцарав дуца.
КъотIной вачIаниги,ячIун хадуйгун,
ХвечIого чIайилан чIолей гьечIо мун.

Гьедин рокьияъул кьал гьабурав дун,
Гьудуллъун тейилан,танищ дуцаго?
Гьава сурун бихьун,балай тарав дун,
Гьикъизин дудаго,гуккичIищ дуца?

Дур гьурмал гвангъиялъ гваргъан цIа рекIун,
ЦIураб керенална дица щибилеб?
Щобде тIегь гIадинаб ратIлихъ балагьун,
Бахъараб гьинал ракI лъида кIалъалеб?

КIочонареб хIалалъ,хIеренаб мацIалъ,
ХIадур гьабе дие дуда аскIоб бакI.
Бусен хIажат гьечIо,хIули кIваричIо,
КIутIун каранде къан,къвалбайги гIела.

-ГIаршалъул хIободе хIинчI гIадай дида,
ХIулараб руз буго гаргазе лъугьун.
ХIатIал меседилаб мокъокъ ккветзеян,
КъватIул чаларчаялъ чан гьабун буго.

Гьаваялда къункъра,къел ракьанда гьой,
Данделъун щиб пайда гьеб кIиялъулго?
Лъел хIориниб къоркъол, Къап мугIрул гIансил,
СанагIат рекъани,къабул йиго дун.

Дир хъахIаб каранда квачI кьабилилан,
Кин дур хиял лъураб,херлъараб чудук?
Чалухаб гьурмадул гьуинлъи цIуйзе,
ЦIар квешаб оцхIутIил хIисаб бихьулищ!

ХIамагун гаргадун,кIертгун васандун,
Сардал арав дуца дие щибилеб?
Бокьор хIайваналгун хIебтIун вугев мун,
ХIакъ букIина дие,ватIа гьавуни...

ТIокIав дун кIалъани,тIадеги яхъун,
ТIилица вухизе хиял батана,
Хадуб цойги калам дица гьабуни,
Гьорчо буго кодоб,речIчIизе къачIан.

Гьанже гьагъалдехун валагьун хадув,
Дунги ахIмакъ вукIин якъинаб буго.
НухтIаса инаго тIохдасан кIалъай,
ГIураб гьунар лъвана гьагъабни дирги.

Нухъица гьекъаял гьал дир беразе,
Азие тIохго щай,тIокъо гIоларищ?
Къаникь расандаял къадарал лугбал,
КъватIир рахъинчIого,рокъор кин чIечIел?

ТIокIаб эй йигелъуй унев чиясе,
Инглис пачаясул чу къваригIуна.
Чархида кколареб бал гьечIеб гIащтIи,
ГIемер букIунаан кIалтIа лъун гьелъул.

Гьединан кIалъазе элда батIаго,
ТIокI гьабун бужараб бугищ щибго жо?
Щибал руччабазул рижи цолъидал,
Цойгиги йосила метерго гьудул.

Гьагъаб гьунарги лъун,гъоркье рещтIана,
ТIохтIе вахарасде зобго тIейилан.
ТIокIаб йокьулейгун рокьи гьабуни,
Рукьбал ракъвагиян, рукъой вилълъана.

Рокьул ургъелазда кьалул чадир чIван,
Черхалда гьарчал щун,нахъе вуссана.
Дунго къараб бахчун,бергьараб гьурщун,
Гьеб гьунар гурилан,гьабуна гьаб кечI.

Кинаб лъугьаниги,лъугьанщинаб жо,
РекIел гIатIилъиялъ,лъоларо жаниб.
Лъабго къо инегIан къватIиб бицинчIеб,
Къаси квараб хинкIги хутIуларо дир.

ШАГЬРУ ШАГІБАН ТІАГІУН

Шагьру шагІбан тІагІун,тІаде моцІалъул,
ТІоцебесеб сордо бачІараб мехалъ.
Будун-дибирасул истилахІалда,
Итниялъ кІалъана кІал кквезейилан.

КІудиял,гІисинал гІадамал рекъон,
Къукъаби къачІана къаси хабаде.
Хваразул рухІалги,заназде рахун,
Росулъ ругел махІаз хІал хьун рукІана.

РакІ бухІарав хвечІев,хабалъ чи гьечІев,
Хиял гьабун чІана, гьезухъ валагьун.
Гьазул гІид батани,дир бертинилан,
Дунги гІедегІана ГІунайзатихъе.

ГІиса чІаго тезе чІвараб ЯшугІил,
ШигІраби ахІана,хІал хьоларищан.
ХІабиб хахизе щун,йохун юссарай,
Рехсана ХІалимат,хІордеги вахъун.

ХІинкъараб лочнохъе чан щоларилан,
Черхалда кІалъана кІудияб хІалалъ.
Кинго рахІман гурес рухІ босуларин,
Божаян гьарана гьинал рекІеда.

Гьороца хъамулеб хъахІаб накІкІ гІадин ,
ГІодоб хІетІе хъвачІо хъвана нуцІида,
ЦІцІадае хьвадулеб зодил хьухь гІадин
Дунги вачІанилан йорчІизаюна.

Забру варакъулаб къустІантІин месед,
ТІаде йорхулаго хвезе вахъана.
Ханас тарих хъвараб хъахІчараб чини,

Чорхол рухI босана босной угьидал.

Алжанухъ щурулеб шамалъул сагIат,
Щиб дур къваригIелин къватIий яхъана.
ТIогьол най хIайранаб хIеренаб мацIалъ,
ХIайван гIазизлъулел жавабал кьуна.

- Кьижун гьечIев эмен,йорчIарай эбел,
Авал-къоноялъул къотIун гьечIеб сас.
Къасде регуларел росдал гIадамал,
Сверухъ мадугьалихъ гьабзазул хIапи.

ХIал хъубал кьерилал,кьалал гIолилал,
Кьурун руссун чIарал саяхъалщинал.
Щобда чIвараб байрахъ-чIалгIун ругел нилъ,
ЧIвалин хIинкъичIого,вачIун вугев мун.

МугIрул бисалдаса боснов цIодорав,
ЦIунун дунгун тарав рагьда хъаравул.
Хъергъу бачIунелъул тIанчIи гIадинан,
Дун тIаде яхъани рахъунел лъимал.

Лъезе бугьтан щвани щибго кIочонел,
КIалдиб мацI борхьилал, бихьинал, цIуял.
ЦIа-каналъул гвангъи, горда бугеб нур,
Дуда гьабулеб жо дида лъаларо.

Гьанже дун суризе сабаб гурони,
СанагIат букIинчIищ нилъ кIиязулго.
Сардилъ вачIун унев чиясда лъани,
Лъолел бугьтаназул гьабиларищ хал.

-Дирги гьари буго гьудул дудехун,
Дидаги бугеб хIал бицине теян.
Цойги ургъел буго дуде бикьизе,

Бокьани гIин тIаме бокьичIони чIвай.

ЧIухIараб дур логол хIисабги гьабун,
Сардилъ хIорде щвана щущан гIакълугин.
ЩайтIабазул ханас нухдаги витIун,
ПартIан рагьда лъуна -лъачIо тIокIаб жо.

ТIулада лъураб кор лъалин къасдеян,
Къвалакь ккун гIиприталъ течIо,вачана.
Чанлъун гIалахалда хвелин мунилан,
Хехго рекIайилан букIинчIо илбис.

Меседил кьили лъун кьолон жайрангун,
Жундузул бояца цеве къотIана.
КъулгIаялъул кIалтIу тIун айгийилан,
ТIаде вахъайилан хъамуна ракIалъ.

ХъахIаб маргъалалъул тахида гIурай,
ГIайибни бугоан мунгун кIалъазе.
Зодил хIанчIидаса босной хIеренай,
Мунагь хъван батила яхъинайидал.

-ХъахIал рагIабаца гIадамал гуккун,
Диде ирга щведал щун ватила мун.
Щиб гурин гьабилеб,вачIа жаниве,
Жемун цо къвалги бан,къалин каранде.

Къадалъ борхьазулги бихьулелъул хIал,
Дунги теларилан батила хиял.
Хабалъги теларин тавбуги гьабун,
Типлис пасажирлъун воржа зодове.

Дур рагIул канпетал рагIана дида,
ГIолилазе кьурал,диеги кьолел.
Кьурун мун вуссигIан юссинин дуде,

Мисри къирар гIадин къадруялда чIа.

Дуца кIал бичIарай йорчIичIин гIадан,
Дунги батIалъи щиб,щулаго чIезе.
Бихьаралъе шукру,щванщиналъе рецц,
Ширван гIала гIелин,гIодове вусса.

ГIанбарул тIогьоде тIинчIаб найилги,
ТIокIаб анищ бугищ абизе дида?
Эбелалъ ясан тун,росул гIей гуреб,
ГIолилазе кьураб кьерги дир гьечIо.

Кьурабалъе хIинчIлъун чIезе айилан,
Инсан кIалъаниги,букIина битIун.
СайхIун-ЖайхIуналъул лъелъе ччугIаги,
Чин диргун бащадай щвеларо дуй яс.

Дагъистан урхъараб хъахIаб надалда,
Хъвалаго гIакълу ун гIодов речIчIана.
ГIарабустаналда таватур бугеб,
Гарбида къвал байдал дунял кIочана.

Эй кIалъалей мехалъ мокърукьгин къеда,
Къалъулъ бакъул гIадаб паркъи букIана.
КIиябго кIветIалъан жавгьарулъ гIадин,
Жийго йихьулаан,нур хьвадулаан.

Гьелъул рагIабазул гьуинлъи лъайдал,
ГьоцIо-чакаралъул чури лъугьана.
Чергесал лугбузул берцинал махIал,
Гьанже биcаниги цо-цо кIотуна.

Биараб цIерилан цIар тIобитIарай,
ЩIураб моцIин ккола бахьинаб гьумер.
Гьиндалъул къубдуца къалмица хъварал,

Къуншбал,кьунсрул гIела гIаламалъего.

ГIанбарул щекъерги къиматаб черхги,
Къеда матIу гIадин,тIолго бихьана.
Бахьинаб керенги канаб швемешги,
Щобде байрахъ гIадин, дихъго букIана.

Нусабго саналъул сахабщинаб бакI,
ЩайтIан бер хутIигIан тIад кIал чIван цIцIуна.
ТIаде вахъинеян нахъе къалаго,
Цо килищ хъван тана хъахIаб надалда.

Кинабго хIакъикъат къалмица хъвазе,
ХъахIилаб ралъдалги щакъи гIеларо.
Щварал нигIматазул гIорал рицани,
Берцинал ясалги семиларищ дилъ.

БАЛАГЬЕЯ,ГІАДАМАЛ, ДАГЬАБ КАЛАМ ГЬАБИЗИН

Балагьея,гІадамал,дагьаб калам гьабизин,
Керемалда боркьараб рокьул коралъул бицун.
Кинацаго гІин тІаме, гІайиб чІвазе лъвинчІого,
Лълъар бекараб оцое арай цо гьудулалъул.

ГьитІинаб мехалдаса холев хадув дунги тун,
Тумалъа гьоболасда бана габур сверун къвал.
Ссудулеб дир рекІеда рекІараб цІа лъачІого,
Лъаралъ букІунеб хІохьол хІанкІрида тІад чІун йиго.

Бакъ-моцІалъул кьер хвезе хасалил накІкІ кинигин,
Херал гІурусал гІадал гІадамазул болъ йиго.
ГІурдада тІегь бухІизе тІад кколеб саву гІадин,
ТІаде бачІунеб къавмги къосараб уммат буго.

БагІар-меседил байрахъ хъошил тІохда тІад чІвазе,
ТІагІунищ гІалам бугеб гІадалав дур инсуе?
Аштарханазул чилай чаргъадида бухьине,
Чигойищ данделъичІев дур тухум-кьибилалда.

Дуда гІайбал гьарун гьечІо абулеб рагІи,
Эбел йиго дий йокьун кьурса эхе рехизе.
Кьуралъуе яс унеб умумузул нухлъидал,
Абун вачІарсул черх чармил букІун батила.

Туркменалда бессараб сурмияб дараялъул,
Дабгъил росониб чурун,чара бухІун гьечІодай?
Черхалда тІад кьурдулеб кьерал лъугьунеб ретІел,
Гьорол къоялъ къеда бан,къагІидаго кколаро.

Къиралзабаз бакулеб лампа бекаралдаса,
Рас течІого канлъи ун,кинабго халкъ бецІлъана.
Хункарасул чинидул чайникІалъул кІал тІедал,

ТIаде бачIунеб къукъа къватIисаги тIагIана.

ТIолго бода цIар араб цIоралъул чадиралъул,
Чармил бутIал гъуридал гъаргъар бана черхалда.
Чундузул ракI бахъараб нухъил кваркьи хIулидал,
ХIайванал зигардула,зобалазде ралагьун.

Гьанжеги бетIергьанас росдае хур бачIани,
Хварав чи вахъинеги нахъе къалеб жо гуро.
Къоркъоца тIавус чIвайдал тIун инчIони дуниял,
ТIокIав балагьичIого, гьаваялде воржина.

Дагъистан гъаримлъараб гъал багIараб гIамирко,
ГIалхул гьойца батула гьвел цIибиллъун цIацIалеб.
ЦIцIадае гаргадулеб гочин берцинаб гигу,
Борхьил кIалдиб бихьула хьонлъул херлъун кваналеб.

Курсалда басандулеб берал варакъул мокъокъ,
Къвалзукьа чараб чудкил чахьикь гIодоб чIун буго.
ГIамбаралъул тIугьдулъан гьоцIо цIулеб тIинчIаб най,
ТIад букIун гIужрукъица буго бакъвазабулеб.

Барзахалда букIунеб кIаркьен багIараб соно,
Салдатасе бичигIан гIуруе щай биччачIеб.
ЧIухIараб пачазабаз чаялъе тараб лимон,
РагIил кIалтIа лъечIого, лъаралъе щай рехичIеб?

ЧIухIараб лаченилан чан гьабулей дир гьудул,
Черхалда хIули гьечIеб хIелкиде юссун йиго.
ХIежалъул итаркIоян кIичI битIарай рекIел тIегь,
ТIил гIадаб гозоялъул залимаб руз ккун йиго.

Зодихъ къункъраби чIвалеб къвекIаб цIуман цIарги тун,
Къврекъцин кодой щолареб куркьбалхъахI босун буго.
Хъархъилъ чанго толареб тайлан-хъарчигъайилан,

ГъадилгIан гьунар гьечIеб гьоролгвенд хьихьун йиго.

Гьиндгин ТIайбаталдаса тIурараб бартийилан,
ТIокIгIусаз хIалакълъараб хIамикIерт батугеги.
ХIижазиял чуязул чабхъадул айгъирилан,
Гъугъдулъ чвалха гIолареб чIваднил ябуцин гурищ!

Румазул хан Къайсарил къадру тIокIаб бисилан,
Къандалъо наккдал кунеб басиялда релълъуна.
Ралъдалъан цIакъ хьвадулеб цIадул гамайин абун,
ЦIулцин тамахаб гьадил хвараб раса гуродай?

Ханзабаца гьекъолеб гьацIул жадул лълъарилан,
ЛъугьинчIеб бакъвачIагIдал гIертIида кIал чIван йиго.
ЧIухIараз кверда балеб Кутаис зинбилилан,
Зоб гIадаб тIинуялъул тIолго гьегь баччун буго.

Базаралда хирияб хамида бер гIечIого,
Манжури тайпайилан турараб боз ккун буго.
Типлис магазиналъул "Зингерилан" цIарги лъун,
ЦIухIамил гъалдиралда дарай бигъулей йиго.

ДунгIан гьагав инсанги гьавичIин эбелалъго,
Дида бихьулеб канлъи дуда щай бихьулареб?
Щибго гIакълудул бутIа бугеб бетIер дир гурин,
Дунни балагьиларо бегьулареб жоялде.

Жеги духъ керен бухIун,квенцин кIочонцин буго,
ЧучичIо ячаралде дур гуреб цIаралдалъун.
ЦIуял жални росолъги ратизеги бегьула!
Бихъун уна гьинал ракI,мун гурелда кIалъани.

Лъеберго лъимер гьабун,нусгоясе аниги,
Алжаналъул мусудул дуда бащалъиларо.
Щибаб сардие къинлъун,къойилго йиччаниги,

КIадру дуда бащадай йижичIо яс Аллагьас.

Аб дир бицунеб рагIул магIна дуда лъачIони,
Лъайгин гIакълу бугелда гьикъе мекъса бугищан.
Абулел жавабазда жеги хадуй гъечIони,
Дуйго хIилла ургъарай эбелалдаги гьикъе.

Къалъуда бакъ ккунани, бакъанида биччала,
Йиччан теян къаценде къанабазукь вукъадгин.
Буссунареб ругънаде бухIизе загьру бала,
Загьру жубан квен-жо кье керен ракьда цудие.

Цараца, хIилла гьабун,гьаби гъоркье рехxулин,
Гъоркь тIамулеб бусада,мусру жемун, жанив лъе.
Жундузул махI бергьани,гьаглъунилан махх бала,
Холев вугин росилан росулъ лъугьун ричIчI бакке.

Черхалъул гьан тамахаб тахта хъахIаб хъурайсин,
Хъархъилъан баккун тезе тухумалда чи гьечIищ?
Гьурмада бугеб кьералъ кьуру гвангъараб микки,
Ккураб гьинил кIичIида гьабулеб жо лъаларо.

Лъаралъ бугеб гъотIол пихъ гъоркье жо ккун бетIула,
ЯтIалъизе йокьани,вокьулев кьварарав ккве.
Кьалда вугев багьадур рухI бичун чабхъад уна,
Чилъи бугев гьудулас гьединан мун теларо.

ИСТАНБУЛ ЧИТАЛЪУЛ ЧЕРГЕС ХЪАБАЛО

Истанбул читалъул чергес хъабало,
ХъахIилаб миккилъун яккула тIаде.
ТIегь рикIкIун ланг бугеб гуржистан форма,
Гъурилъун жендула жаниб каранда.

КагIбарукъ къачалей къурайшиялъул,
Шалил чухтIуялъухъ чара хун буго.
Чундуз магIу тIолей гIарабиялъул,
ГIусманил тастаралъ туризавуна.

Зодил хIанчIи рачIун хIисаб босарал,
ХIангIарцул курхьабахъ кванала тIул-ракI.
ТIалил най сверунлъун сурат бахъарал,
ХъахIал баргъичазухъ мугъ бекун буго.

Берзул магIу тIагIун, рекIел тIегь бортун,
Балаялъ хун унев дун хвасар гьаве.
Хиялаз керен цIун, цIерлъун ракI биун,
ЦIадал их гIадинан гIор бугин рокьул.

Балагьун хIал хьезе йихьуларей духъ,
Рукьбазда цIаги лъун цIуллъун вухIула.
ХIасрат бергьанагIан гьава тIокIай духъ,
ТIанчIазухъ хIинчI гIадин, хIайран хутIула.

ХIатIида квар бараб Коралъул жайран,
Жундул рачIунарищ дир хабар босун?
Ясбер меседилаб мугIрузул гIанса,
ГIиприт ахIдоларищ бугеб хIал бицун?

Инсан суратилан ссиги кодоб кьун,
Дир каранда буго кармангъур рештIун.
Копое эбелалъ ясан цIар ахIун,

Дир рухI цIалеб буго рогьалил цIваялъ.

Гьуригун хьвадахъун, хьухьалгун къокъун,
Къадру борхалъана халкъалдаса дур.
Бакъул лагаялда къвалакь моцIги ккун,
Къойил тIадегIанлъи лъала лъидаго.

Лайлатул къадиралъ лъим къунеб гIадин,
Мун къватIий яккигун, тIерхьуна ясал.
КъутIбу жаниб бугеб жавгьаралъулгIан,
Жули-гIаламалъе гIун буго канлъи.

ГIиса загьиралъараб заманалъ гIадин,
Зоб-ракьалъун гьава гьабуна дуца.
Гьабил чIван къосарав Къабил кинигин,
Къо бухIун хутIана тIолго мусудул.

Самаалда гIураб гIедераб тагьи,
Тоге нухда лъелго,лъезе те кьили.
Кьуру-щоб лъалареб ширванул гIала,
Щвезе гьава рекIун ракI бугелъуве.

Гьуинаб хIохьелалъ,хIеренаб мацIалъ,
ЦIан ваче черхалде,чапун иналде.
Чияда лъалареб балъгояб хIалалъ,
ХIисаб гIабе дие дуда аскIоб бакI.

-Гьеб щиб, ле вокьулев, кьогIал хабарал,
Кьурулъ рузилалда зигар релълъарал ?
Лъида мун кIалъалев,дидацин гурищ,
Дун гурей инсанги аний гьечIелъул?

Гьел рекIел хьулалгун хьвадани дуда,
Хьопол цIиниялъул цIалал щве-щвела.
ЦIикIкIарал къасдалгун къватIив ватани,

КъвакIарал жулазул жваргъи бахъина.

Бахъуге къватIибе тIокIаб гьеб калам,
ТIаде гьарчил цIцIад бан,черх гъурулебин.
Чияда абуге дида гIадаб жо,
Дун хIурулгIилъидал гIедегIуларин.

ГIалхул царал гIадаб ца-кIалги босун,
Цудроние гьуней яс йокьунищ мун ?
Цидул квачIал гIадал хъачIал квераца,
Кинан данде къалей къвалзукьа чергес.

Чанхъица гьунараб гьумер кIалалъе,
Нахищ къваригIараб, кьелищ бахине.
Хвараб парталалъе рукъи къваригIун,
Гьардолев ватани босе, гьаб турут.

Дун лъадай къокъунеб къотIнов ватани,
ТIилил гьаракьалъул гьура букIина.
Гьаб къаси гурони гурхIаян лъвани ,
ХIохьолъ гIащтIи гIадин,гIадалъ жо щвела...

-Щиб, яс, цIакъаб калам,кигIан гьуинаб
Гьоцо кIочон тараб,чакар рихараб?
Чанил тIинчI хIайранай хIурулгIиналъул,
РагIи-гаргаралъул гугьар бихьулищ!

Зодил тIайпусалъул тIогьилаб хоно,
Цо дун хун хIебтIелеб хIара дур гуро.
ХIижаз гIамиркIодал куркьбал хъахIаб хIинчI,
Катица инчIони,инсанги тIагIун.

Алжан кьолеб гIамал бокьун батани,
Мун вокьарав нахъ чIван,чIухIи гьабуге.
БухIараб цIедаса цIуни бокьани,

Бокьараб коргIадаб керен цвизе те.

ТIугьдул хIайранлъарай Хадижатида,
ХатIаян кIалъалев чи вахъинаро.
Халкъалъе балагьлъун эдин чIечIого,
Дуего къабулав къираласе а.

Къули гIажаибаб къапалъул гIанса,
ГIакълу батIалъула,тIаде йорхани.
ТIекъаб дагIба лъалеб Давудил рахас,
Къоял цIаруцIина,цIар ккун ахIани.

Меседалъ басараб Мусал хъорщода,
Хъвараб исмуялъухъ сорола лугбал.
Сулайманил тахда жундузул ханас,
Басараб гъулбасан сагьвиллъун вуго...

-Гьанже гьеб рагIини гьереси гурин,
Гьабулеб жоялда лъе дуцаго цIар.
Дун гьедин тIокI гьаюн йижун йигелъул,
Дуе щиб мупагIат,гIенеккун вихье.

ГIилигуналдаса хваразул рухIал
Гьарун рачIаниги,ячIунарей дун.
ЧIегIер ралъдадаса гама къуниги,
Кьезе рекъолареб рукъалъул агьлу.

Къайсарил бикаде квер дур щваниги,
Кинго къабул гуро дургун дир къадар.
КъустIантIин шагьасул яс течIониги,
Тухумалъе рогьо гьабуларей дун.

Гьури гуреб хъвачIеб,бакъ гуреб чIвачIеб,
Гордухъе бахараб рузихъ балагье.
Гьудгьуд гочунареб,гагу чIолареб,

Рагъиде хъетулеб хъаз бихьуларищ!

Зобалазул лачен нечарай дие,
Чаргъадил гьаркьица макьу толаро.
Кьурабалъ чундузги час ккурай дида,
Чаларча чIун буго рачIчI гьечIеб цебе.

БагIар меседалъул куркьби гъуниги,
Гъадил гьунаралъул цIар бахъиларо.
ЦIоралде къабукъун къункъра чIаниги,
ЧIухIун рекъеларо хIоразул ордек.

Эриван бахъараб топго жибилан,
Кубач таманчадул чвархъи рагIулищ?
Телавур босулеб ингилисилан,
УргъабекI кьвагьидал ракьанде ккана.

Басра гьавичIого,рогьо бачIого,
Бегьараб гьабилин,вила цевеса.
Сверун авалалда дур кьер бихьани,
Дица кьабгIа -тункун ватилин ккела.

Турун гIодоб бараб гIеч гIадин восун,
Рагъидул къедасан къотIнов речIчIана.
КъватIул гьведа хадуб гьарчил кинигин,
Чабхил хIал букIана хIатIица хъвалеб.

Хъурщун, вахъун, вилъун, лъутизе кIолеб,
КIиябго махIалда рухIги хутIичIо.
ТIепун чIун гурого тIаде ворхани,
ТIохда гьорчоги ккун гьейги йикIана.

Гьеб къварилъиялда къадал ракьанда,
Лъуна мировой суд дицаго дийго.
Долда кIалъаралъухъ лъабабго соналъ,

Сибир къотIанилан къварилъана ракI.

Ругъналги дида щун,дун щай къуневан,
КъотIараб хIукмудул копя босана.
Гьаб диван инилан окружниялде,
Гьенив бергьилилан гьабуна хиял.

Халкъалда цIар арай инглис бикада,
Квер хъвараб гIелилан эзги нахъ чIвана.
Гьаб хIукму тIубалин бетIергьанасан,
ТIаде вахъун,къед ккун рокъой къокъана.

ТIалулъан къокъунеб къоркъол гIадинан,
Къвахьи букIунаан бекараб мугъзал.
Зазилъан кIуржунеб гIужрукъ гIадинан,
ГIадан вихьулаго,кколаан гIодов.

Дирго парахатаб рокъове щведал,
ЩагIил гъадаролъун гъурун буго черх.
Чиго вихьулареб бакIалде ккедал,
Ккураб лага гьечIо гьаргьадулареб.

Пириялъ вухIарав хIабашиясда
Релълъуна тIабигIат матIуялъусан.
ТIилид бухун гъараб гъотIол тIанхида
БатIалъиго гьечIо гьумер-кIалалъул.

Гьаваялъ бухIулеб рекIел хIал хьезе,
ХIисабалда хъвана хъумсида килищ.
Кереналъул унти танкуларищан,
Тамахго чучана чагур-кечIалде.

Бихьарабщиналде щукруги гьабун,
Щуго сордо бана балъго жанив чIун.
Щварал ругъназулни ургъел гьабичIо,

Гъудулалъул чорхол хиялал гьарун.

Гьеб къоялъ гьабураб гьунарги кIочон,
Гьедун гIодоб тана гIищкъудул алат.
Балада чаранги нахгIан хIеренаб,
ХIамил къвалалда ххун, ханжар борчана.

Хергун гуллаялъул гьаракьалдаса,
Кьижухъе чи толеб таманча бана.
Базар-къотIной рехун къого сон бараб,
Къокъаб гIурусазул гIаба ретIана.

ГIуруца бачIараб заз-хъарахъ гIадаб,
ХъахIаб тIом-расалъул тIагъур тIад лъуна.
Гъоркьаги тIутIурал,тIасаги гьечIел,
Сверун квар баккарал хьитал ретIана.

Хвани чурарасе васиятилан,
Горде-тIажу тана тукадул ххамил.
Халкъалда рагIани бер гIунгутIизе,
ГIакдал рачIчI бухьана нахъа гарбида.

ГIадан кIалъалелъул лъангутIиялъе,
КIартил гIундул лъуна тIогърол сукIинир.
ТIокIаб къачIаялъул къвекIаб цIудуца,
Къаси лъалин абун,лъуна нухда хIетI.

ХIадурабго яргъил рохьил гъалбацIалъ,
Бихьилилан къана рокъобе нуцIа.
Росдал бетIерелда тIохил рагIалда,
ТIад бугеб мохроде вахун,гIин бана.

ГIадамазул ишни щибниги гурин,
Жундузулцин харбил хал гьабун чIана.
Гьабзазул рортанхъи, хъурмазул хьвади,

Хьул лъуралъур тирун, танкан къотIана.

КъватIазул хъаравул, тIад сверулев гIел,
ГIадан кьижун хадув, хвана цо бокIинилъ.
Цурдузул махI бачин, чундузул гьели,-
Щолеб бакI тIагIиндал, тIад руссун ана.

Сардида жендулел жундузул боял,
Жидер иш лъугIидал, парахалъана.
Ургъалий ахIтIолел хIорил къуркъбиги,
Къадал картIахъе ун,элги лъугIана.

Хурзабахъ роржунел жарадазулги,
Жаниб гъунгъудулеб гъунна хутIана.
КъулгIадухъ чвахулеб лъел гьаракъ гуреб,
Лъалеб иш хутIичIо дуниялалда.

НакIкIазул хьвадиги хьухьазул инги,
Дир рекIехъ балагьун гьаризе ккечIо.
Гьорол сасалъулги сардиде ккедал,
СанагIат рекъараб къагIида лълъвана.

Хварал гIадамазул занал тун нахъе,
Бахъараб рухI гьечIин хIисаб гьабуна,
ХIатIил эгъеялда цо тIадги сверун,
ТIохдаса гIодов лълъун, лъугьана нухде.

Долъ дида гьабураб зулму-хIалалъул,
ХIакъ кин босилебан,кавуде щвана,
Щибдай элъул ишан шурун вихьидал,-
Авал звар-звадула извонокаца.

Зоб тIун тIад речIчIаял тIокIал хъулбузул,
Азбар гьадин бугин,рукъ киндай бугеб?
Гьаб дир бакI гурилан ракIалдеги ккун,

Дир лугби къачIараб къадакье щвана.

Бахани хайирги ккани зараргиˌ
Гьаниса лъикIилан лъугьана рагьде.
Хиял ракьулъ букъун,къвакIи чорхолъ ккун,
Чирахъул канлъухъе хъвана нуцIида.

Дир квер тункулаго танкан рагьун унˌ
Гьуин махI бачIана, жаниб рокъоса,
Жаниве дун щведал щулалъиялъе,
Щинал къалел бакIал къванкIан рахана.

КъачIараб формадул гьайбатлъи бихьун,
Балагьун гьелъухъгун гьимун велъана.
Ханзаби урхъарай Асли-ханумил,
Рехун виччан тана хъупил бусаде.

Лъураб цIар рекъарай цIорол бикада,
ЩIан юргъанги борхун вахана аскIой.

Эниб лъугьан щинаб аниб рехсани,
Ал берцинал ясал намуслъиладай.
Лъугьан щинаб къиса къватIиб лъанани,
Къорол руччабаца гIайиб чIваладай.

Сардилъ жавгьар гIадаб гIицIаб черхалъул,
Чилайдул гъалал цIан цIункIана берал.
ЩIорол матIугIадаб хъахIаб каранда,
Килщид къунщбал кьурун къакъана курмул.

КигIан нечаниги чара хвадида,
Черхалда гьан течIо тамах гьабичIеб.
Гьей дикьа къунилан къецги букIинчIо,
Къанин ккана зазги зулму хIалалда.

Зодихъ бакъ хIайранаб хIасратаб лага,
Босной шур-шудана шагьадат битIун.
Шамил имамасул сонгроде байрахъ,
Сварабго хIухьелгун хIатIаде ккана.

ТIаде яхъинчIого егун хIебтIулеб,
ХIисаб суалалъул сордо гьаб гуро.
Гьабураб борцизе бицараб цIазе,
ЦIадирал, роценал росун руго дуй.

-Дир рагIул кьогIлъиян кьалда йикIанин,
Кьурулъ гIидра квараб хухлъун щай чIарай.
Рузил гьаракьилан инжит гьавунин,
ГьоцIолъун цIункIидал цIорон щай ккарай.

Гьал дир рекIел хьулуз, хьулал нахъ чIванин,
Хьопол цIиниялъул цIалал кир арал.
ЦIикIкIарал дир къасдал къотIнор холарин,
КъвакIарал жулазул жваргъи киб бугеб.

Калам гьабулаго гьарчил цIадги бан,
Черхин гъурилилан юргъан бана тIад.
ТIокIай хIурулгIин мун гIедегIаниян,
ГIодой чIун телилан тункизаюна.

ГIалиюналдаса хваразул рухIал,
Зиярат гьабизе гьанже рачIина.
ЧIегIер ралъдадаса гIурус гумузул,
Мили ккун рекIине рокъосел къачIай.

Къайсарил бикаде квер щвечIониги,
Щулаго къан ккуна къаси дур курмул.
Къустантин шагьасул яс щвечIониги,
Щвана бахъун тезе хайбаралъул сси.

Бакъгин гьава ккураб, гьоролъ къец бараб,
КъвекIаб цIумлъун буго гордоде рузил.
Гагудул гьан кунеб гьуд-гьуд толареб,
Тайланлъун бахъана рагъиялде хъаз.

Гьаваялъул лачен нечоларедухъ,
Чаргъадил мокъилан накъищ хъвай мокърокь.
Кьурабалъ чундузги часин кколебан,
Чаларчадул хIули хIобода бан те.

ХIулун малъал гъараб гъадил гьунаралъ,
Гьанже цIар инчIони ячIа мун чIвазе.
ЧIухIараб рачIалда гIарац баниги,
ГIураб хIал гьабуна хIорил ордекалъ.

Ереван босулел топал квегъана,
Кубач таманчадул чвархъи-гьаркьица.
Телавур босулеб ингилис хъирим,
УргъабекI кьвагьидал ракьанде ккана.

Дун цевеса индал аманатилан,
Устулалде рехун тана гIакдал рачIчI.
ГIадан кIалъалаго ракIалде щвезе,
КIартил гIундул кьуна гъансинир лъезе.

-Лъарда полоп гIадин гIакълу щущарай,
Щай, вас, кIал гьикъулеб къун хадуй дида.
Къараб иццул лъимлъун лъай босун арай,
Дун басра гьайиги гьунарищ бугеб.

Гьадаб къоялъ дуда кIалъаралдаса,
КIочана черхалда хиялаца квен.
Кида вачIаниги ричIухъе тарал,
РатичIищ кавабаби квер тункулаго.

Чилъи дурго буго чучилин ккани,
Чара хвараб хIалалъ юхIулей дун тун.
ХIехьон чIананиги дуего хайир,
ХвезегIан бусадухъ босиларо мухь.

БАККАРАБ МОЦIРОЛГIАН ЦIАР БУГЕЛ ЛУГБАХЪ

Баккараб моцIролгIан цIар бугел лугбахъ
ЩIерлъун рухI биараб хIухьел угьизин.
Зодихье бакъул нур бикъараб чорхохъ.
Чапун ракI тIагIараб магIил гIор тIезин...

МугIрузул тIегь цIцIулеб цIар берцинаб най,
ЦIар дур къотIиларо къварилъигун ракI.
Къирбарас бакулеб карасный панар,
Кинабго халкъ буго ракъвалел мунан.

Кьунсруда кьер гьабе, кьенсер-бер къачIай
КъвакIан мугъ бекилин керен цIородил.
Курмул цIутIизаре, цIан лага биччай,
ЩIидалъ матIу гIадин тIокIлъилебин черх.

Чабхида кьурдулеб кьурдал гIамиркIо,
Рукьбал кьварун руго рокьул цIадуца.
Кьер берцинаб хIанчIил хIули канчIаб тIинчI,
ТIул сун жаниб буго жендилеб дур цIар.

ЦIорол рагъабахъе гъунулеб микки,
Дур гъуниялъ буго дида гъаргъар бан.
Гъулдулъан къотIулеб къапалъул гIанса,
Къоги сордолъула росулъ гьечIони.

Гьиндалъул къирарас къачIараб чалу,
Чорхол къуват хвана дур къагIидаялъ,
Къубайсалъул мокърукь меседил накъищ,
Нусго яс кьуниги цо яс кьеларо.

БецIцIулин гьинал ракI ракIалъул гьудул,
КIалъайги гьабуге, гьаглъарай дида.

Гьалдолеб дир зигьну, зодил малаик,
Зазилъе ккарай дун квер ккун нахъе цIай.

БацIцIинчIони цIцIорол цIцIар букIунаро,
ЦIикIкIун къоял ана къвал дудаги бан.
КъачIани матIудул тIокIлъула канлъи,
ТIад бугеб кьер хвана кьалде черх ккедал.

Чапараб меседил дир керемалда,
Квешал къоял чIана къоркъол квачIал ран.
КъотIун маргъалалъул гъураб гьурмада
Гъараде кьабгIелеб кьурул руз буго.

 - МугIрул тIегь чучулеб чараб гормендо,
Чан сон инеб бугеб чIегIер духъги бан.
ГIалхун чан бакъвалеб къажар пулуша,
КъвакIан мугъ бекула,киве щваниги.

Щобде лачен чIвалеб чIухIараб рилълъин,
ЧIван ракьулъ лъезегIан къор гъела дуе.
ГъалбацI сагьвиллъулеб сагIдияб нодо,
Сордо рогьунаро дур рагьде щвечIеб.

Рогьалил канаб цIва,цIорол гарафин,
Росасе мун индал унтана дир ракI.
ЦIад байдал чIараб нур,бечIчIун тIураб рахь,
Рукъилан къачIайдал,чIунтана керен.

Чайдул цIар букIуна чакар цIикIкIани,
Чанил суратлъила рос ватIалъани.
Лъарда бараб полоп бикьа-биххулин,
Халат хIебтIиладай хIатIида рохьен?

Каранда,цIилада цIа лъун дунги тун,
Дуе цIулал щурун щай мухь кьун босзе.

Мунин тIад вакъвачIев къирарги гьечIин,
Беке щагIил гIеретI щуго бакIалъан!

Биараб гьацIдалги цIар кIочон тарал,
КIутIби басралъана,салдатас кIал чIван.
ЧIалгIен чучиялъе чи валагьулеб,
Чаргъедо басандун,сурана нодо.

НагIли-маржаналъул жавгьаргIан тIокIаб,
Женалъ кIутIби хъвайдал,хъублъана щекъер.
Шамахалъул чиллай-чухтIинир гъалал,
Чурхъула гIужрукъалъ,къвал бан тIаде цIан.

ЩIорол фабрикахъе хъахIчараб чини,
ЧIаго йикIин гIела,гIайиб чIваларо.

ГIусмани тукада тамахаб квасквас,
Киса ал ясазе рес дуде щвезе.
Ширвани Казимил кагътиде аят,
Турулеб каранда кверггIаги бахъе.

КагIбаялъул къеда къуръаналъул хатI,
Къаникь вукъилалде къвалниги жеме!
Жавгьаралъ гвангъулеб алжан кинигин,
Дур нуралъ къалъула къулгIадухъ ясал.

Къаде зобалаби бакъуца гIадин,
КъватIий мун яхъани,тIибитIула нур.
ТIадго тарих хъвараб туркмени месед,
Сардил макьуялде кьаллъун вуго дун.

ТIаде бихьулареб,тIулалъ хьвадулеб,
Хьухьлъун буго дир ракI духъ свердун свакан.
Ссилъун рокьи хIехьон,рухIлъун балай кьун,
КьогIаб гIазаб буго гIумруялъ дие.

ГIалхул хIайваналда хIетI бухьарай дун,
Дихъ хIасрат бергьараб хIисаб щиб васав.
Щобил чаларчаялъ чорхол би цIурай,
Керенищ дир къалеб къвалищ жемилеб.

Жундузул гIипритгун гIадада хварай,
Хвела дурги къадру дунгин рекъани.
Къуркъбузул инарал аскIой ячарай,
Чилъи гуро дурги дида гаргади.

Дунял бихиларищ, хирияй гьудул,
Халатал лугбуда бугьтанал лъуни.
Гьава цIорон, цIад бан роцIинаро зоб,
ЦIорол хIубиялда хIарщул тIанкI лъуни.

ХIижаз улкаялде Карамил Асли,
Киса мун херлъулей,халкъ тIагIаниги!
Хайдакъ-Шумцуялде Шагьсанам бика,
Шагьри моцI тIерхьинищ хьухьикьан унеб.

Бараб гIазуялде гIинтIул тIегьалъул
Гьурмал гвангъи щварай, мун дие щвелищ?
БацIцIадаб чинигIан чорхол гьан хъахIай,
Хъвазе гIайиб буго мун гIадамасда.

ГIолилал кьерараб,кьерилал хвараб,
Хварал рухIал рачIун хIохьел угьарай,
ХIавраал гIажизай,ГIайнаъ гIодарай,
ГIураб давла буго духъ балагьиги.

- Дида мун рагIана гIалхул церилан,
Бицунги унареб,ургьибе лълъунеб.

Гьанже дур рагIуца гIолил ясазул

Рас-расго хIулана, хIерен кIалъаялъ.
КIоларин йорхизе, бицунге дие,
Дур гIарз къотIуларо къоролзабаца.

Балагьизе инсан,кIалъазе илбис,
Босана дуца цIар цIуял жалазул,
ЦIар ахIизе ражул,божизе борохь,
Бихьуге дирги хIал,хIайран бугин ракI.

ХIеренаб гьан кванан,канал берал цIцIун,
Киведай ворчIила,чIалгIиндал дун тун.
ЧIурканал лугбазул лазатги босун,
Батила цойги нух хиял гьабураб.

- Хвайги чохьол эбел,чини сурахIи,
Мунгин чучун хадув,чигун кIалъани.
РекIаги дида цIа,цIодораб хIара,
ЦIуничIони къадру,къвал дудаги бан.

БицанагIан хабар,борцанагIан ххам,
Халат гьабичIого,гьуинлъизе те.
ЛъилъанагIан хурзал,ххаганагIан хурдул,
ХутIилин ругелъур,баче цо-цо квер!

- Кинан дун чIаниги,чIечIин мун гьанже,
ЧIараб ралъдал лъимгIан гIодове виччай.
ЧIчIел духъ тани гурей,течIин дуца дун,
Тоге къватIиб лъазе къвалбан вегарав.

Рохьил чан гъурулеб, гъулдузул лачен,
Дирги ракI гьалдана гьанже мунилан.
Гьавадул ракI гъураб, гъарадул гъалбацI,
ГIадан лъалелдего лъарав ани мун...

РЕКІЕЛ ХІУБИ БЕКУН ХІУХЬЕЛГИ УГЬУН

РекIел хIуби бекун хIухьелги угьун,
ХIасратаб каранзул каву ричIизин.
Квешаб гIищкъуялъул къаналги рорхун,
Къваридал лугбазул гордал рагьизин.

Нусабго саналда жаниб бахчараб,
Балагьи гьурщизин гьудул дуего.
Гьангин ракьаялъулъ бикьун букIараб,
Базин гьава цебе, гьалмагъ, дудаго.

Нужеда рагIичIищ мигIражалда гъорлъ,
ГIищкъуялъ бакъвараб буракъул къиса.
Къо нахъе бахъани хIабиб вихьизе,
БухIун жиб хвелилан, Жибрилгун кIалъан?

Жеги Мажнунил тIехь бихьичIогойищ
Бихьинал цIуязда, цIалулебгIаги.
ЦIерлъун биун унеб аб дир черхалда,
Дурго къадарлъиян, къецен гьабулеб.

Къуръан-гIелмуялда гIамал батани,
Бугьтан букIинарищ кIалъай чиясде?
Рокьуца гьан чапун чара бухIараз
Чидар гъвелалъулдай ургъел гьабулеб!

Гьудулан абигун унтиян гурон,
Эйги кIалъаларо ракI бохиледухъ.
Балъго цIуничIони цIоб тараб балай,
Балагьлъун лъвиналда божиги гьечIо,

Балагьун кеп щвезе кивниги чIани,
Куц квеш вихьулищан хьандола ясал.
Дирго къваригIелалъ къватIив вахъани,

Хъурмие щибдаян щурщудула халкъ.

Щибниги ургъелалъ аскIой щварав чи,
Гъоркьан балагьула, вокьуларо дун.
Гьединай йокьулей, кьаллъараб гIалам,
Кьеян чи витIизе вачун вугев рос.

Судулеб дир тIул-ракI, тIад лъун бугеб гьир,
ТIокIаб гьава рекъон къо кин букIунеб.
Босун бугин гIакълу, къун бугин талихI,
Квеш-лъикI мунго гурхIа аб дир хIалалда.

- Дун гурхIичIей ани, ахIмакъ, дур габур,
Къулун букIинаан некIо гIадинан.
Дица чIухIизавун зодой вахиндал,
Дунги ялъаргъизе лъуна дур хиял.

Хвайги-айгийилан абунаниги,
Ургьиб ракI бугеб дир бежун инеб духъ.
Унтад-турадилан дун ахIданиги,
БухIулеб дир керен дудаго лъала.

Дунги чи вокьулей, рокьи гьабурай,
Гьеб гIелму цIалулей гIадан йикIинчIо.
ЦIогьораб гьве гIадин тIадеги хьвадун,
ТIул-ракI дир квинчIого кинго чIечIо мун.

Кидаго инсанас ясан абуни,
Унти букIана дир кIалдиб бугеб жо.
КIалъай гьабичIого, балагьичIого,
Балагь рештIана тIад тIаса унареб.

Алжаналъур ругел Адамгун ХIава,
ХIиллаялъ рахъана нахъе илбисалъ.
Элъул ирсги босун, вас, дуца дунги,

Дирго рукъалдаса къосинаюна.

Къасде хIалтIи гуреб, къад хIалхьи гуреб,
ХIал щвараб кьал буго кьун дуца дихъе.
КьогIаб квинежогин, квешаб лъим гьекъон,
Кинан яхI гьабилеб гьаб хIалги баччун.

Абулеб, бицунеб бицен букIана,
Царал гIамал бугин гIадамазухъан.
Дунгоги гогьай жо гаргадулаан,
Дида кIалъайин эв кIолеб батани.

КIиябго рахъалъан ургьиве лъунев,
Борохь вукIун вуго вихьичIониги.
ЧIухIдае гьан кванан, копой би гьекъон,
Къвалакьа яс камун квен билълъунарев.

Кинабго черхалъул ихтияр щведал,
Щиб дур бугеб дагIба дидехун базе?
Щибаб лагаялъул кверщелги кьедал,
Щиб дуе бокьараб дир рукьбадасан?

Дуе рихинчIого бахъиларилан,
Балеб къвалги буго къойилго дида.
Къоно тIад чIвачIого ричIиларилан,
Лъолеб кверги бугин дир кереналда.

- Рокьул гIадат буго, гIазизай гьудул,
ГIемерго бергьани гIадан гьаглъулеб?
Дида бугеб гIищкъул гIащикъаб цIаялъ,
Мунин юхIилеян хIинкъун вуго дун.

ХIасрат цIикIкIаразда цIарги букIуна,
Берзул канлъиги ун лъай босулилан.
ЛъачIого дир гIищкъу дудеги бахун,

Мунин гьаглъилеян гьабула хиял.

Хадуб хъваяб гьава гьагаб жо буго,
Гьудулан тIад чIола тIоцебе бачIун,
ТIун бахъун ракIги ун нахъеги кIанцIун,
Угьдилаго тола талихI къарав чи.

Гьеб дуца абухъе, илбис кинигин,
Ясада хадув лълъун херлъулев дунги,
Хванагури исму, сванагури цIа,
ЦIи гьабун цIа лъунин дуца каранда.

Таманаб гIумруги гIемераб мехги,
ГIадада биччана руччабахъ дица.
Мун гIадин рос рукъгин рекъолей гIадан,
КъотIно данде гIаги дидани чIвачIо.

- Дие гIазаб кьолев, ГIизраил малаик,
Дунгин къеркьечIого кьолбода кIалъай.
Кьурулъе вахунев, Хизри авараг,
Хиял дур батани бице инсуда.

Инжил кодов кьурав, камилав ГIиса,
Кин мун угьдуларев дир эбелалъе.
КагIба рукъ бахилав, Халил Ибрагьим,
Холев мун ватани, ворте вацазде.

Дир каранда бугеб квешаб хъабанул,
Квер чIван гIоло бахъе, чIухIарав лачен.
ЧIегIер берал къолеб рузил мукъулукъ,
КъотIун рехичIого, тIун нахъе босе.

ТIеренал кIутIбазда кIал чIвалеб пасак,
Боснобго рухI бахъун, хъархъилъе рехе.
Халатаб жаналда жемулеб борохь,

Жаниб харилги цIун, цIа бакьулъ речIчIе.

Дир щекъер къакъалеб щурункъверкъалда,
Щулияб гьорчо лъе гьодида босун.
Гьумер тIутIун балеб тIусулхIамида,
ТIаме гIурул хоно, холарищали.

Хвалий гар-гадулев гигу мегIудул,
Габур къотIун рехе къотIноса эхxе.
Къоркъол гьумер гъураб гважул кагIие,
Кванилъ жубазабун загьру щвезабе.

МЕСЕДИЛ РУКЬБАЗДА

Меседил рукьбазда рокьул шавкъ бугей,
Шамалъул бикаде казият хъвазин.
Кинабниги черхго чинидул тIурай,
Чараб пинтаялде бахъизин пирказ.

Дур гуреяб тадбир тейилан абун,
Айрупалан буго падишагьас тIун.
ВахIю рештIунебги гIадат гьечIелъул,
ГIипритищ бачIунеб,йорчIа мунилан.

МугIрул тIегь бакъвала тIураб къоялъго,
Рукъде юссани,яс къокъид херлъула.
Ссвани чирахъалъул чвархъан нур суна,
Росгин сверданагIан сси дур цIикIкIана.

ЦIорол матIуялда тIад накъищги хъван,
ТIокIаб лага буго бижун ракьалда.
Черхалда ретIелан тIолго нур буго,
ТIокIаб хадуб гъолеб хасият гьечIо.

Халкъго ургъаниги,эл дур къунщбузда,
Бихьинал-цIуязда цIарго лъаларо.
Диван-суд къотIулев къебед щоларо,
Къайис ахIтIаниги,эл дур гъалазе.

ЦIураб рокьи бугеб гвангъараб нодо,
Кинандай гьоркьоса гьедин йижарай?
Бакьулъ расен бугел висрудал кьунсрул,
Кьун йиго,унгоха,эбелалъе яс!

Бералин абуни,ана дирги лъай,
Лъалеца хал гьабе,хенола жанир.
Харде тIегь гIадинан тIокIлъун рижарал,

КIиябго гIонoялъ гIалам къосуна.

МогIрол суратаалъул сипат гьабуни,
Сундулан абилеб элда инсанас?
Эл дур кIаркьабазул кьералда лъезе,
Лъалеб цIарго гьечIо,цIеран тун гурел.

МЕСЕДИЛ ЩАКЪИЯЛЪ, ГIАРЦУЛ КЪАЛАМАЛЪ

Меседил щакъиялъ, гIарцул къаламалъ,
Цо гIарза къачIазин къурайшиялде.
Къварилъараб рекIелъ, рекIараб цIаялъ,
ЩIияб пирказ кьезин йокьулелъухъе.

Кьалде рехана черх, чапун ана ракI,
Чидае бокьухъе гьудул тогеян.

Хункар-къириласе къварилъи ккани,
КъотIула хIукмаби канциларазда.
Каранзул хIалалъе хIукму къотIизе,
ХIаким цойги гьечIо, цо мун гурони.

ЦIикIкIун ругънал щвани тохтир вачуна,
Дица щив вачинев, мун щвечIонани?
Щобда цIад хIаллъани, тIегь хIалигъуна,
ТIад рекIараб цIаялъ вуго вухIулев.

ВахIай мунан гьардон, гьудулан ахIдон,
Чан сордо-къо араб къварилъиялда.
Къилбаялъул цIваги гьалмагълъилъун ккун,
Гьанжени чIалгIана вижараб росу.

Радакье ахIдолел хIелкаде ракI гъун,
ХIисаб буго дирги мекъса сверулеб.
Сунареб цIаяли лъим тIуни свинин,
Лъида аскIов инев дару гьабизе?

Дайру жанаталде рохел бицаяй,
Бицадейищ телев турун хвезе дун?
Тезин дургин рокьи,кье балай нахъе,
Балагь щварас хIехьон,хIалбихьилебин.

ХІакъиде дун зури цІарлъун батани,
ЦІан бахъун араб ракІ битІе дихъего.
Духъ ккараб рокьуда рукьбалги рижун,
Балагь щвейги гІела мун щвечІониги.

- ГІалхул хІайваналда хІетІ бухІарай дун,
ХІасратай гьудуллъун дуе щибизе?
Щобде чаларчаялъ чорхол гьан цІурай,
Дие цІар гьабизе гьаглъунищ вугев?

Гьодилъа хІулараб хІарщул бугъие,
ХІанил курмул кьурай дун дуй йокьилищ?
Кьурул беццаб рузалъ берал гьекъарай,
Гуро дурго чилъи,дида гаргади.

 - Дуниял бахилай хирияй гьудул,
 Халатал лугбазда бугьтанал лъоге.
Гъава цІорон,цІад бан роцІинаро зоб,
ЦІорол хІубиялда хІарщул тІанкІ лъуни.

ТІулал би бакъвалин,къарбияй бика,
Къадру дур хвелилан хиял гьабуни.
ХвечІого рухІ ина,алжанул чирахъ,
Черхалда гІайиб чІван чІухІун хьвадани.

 -Щайзе гаргадулев,керен тураяв,
Те,цІарго бахъуге, цІцІоролей йигин.

ЦІцІадае хьвадулеб хъахІаб накІкІухъе,
Хъван кьун анин кагъат,киб араб жаваб?
Женахъе гІарза кьун,гІипритгун семун,
Рисалат кьун анин,кьечІищ цогІаги?

Кьурун ракІ бахъизе какдаричІого,

Каранде дунги къан,къоче хIал хьезе.
ХIал хъубалги рохун,рехун течIого,
ВачIа квер босизе,керен сахлъизе.

-Салам босун ине гьудгьуд щвечIелъул,
Гьарун гагу ана гаргадейилан.
Габур сверун къвал бан къочаян абун,
Чанги малъарана милъирщабазда.

Щобда цIад хIаллъани,тIегь хIалигьуна,
ТIад рекIараб цIеца вуго вухIулев.
Ссилъун рокьи хьихьун,рухIлъун балай кьун,
КьогIаб гIазаб буго гIумруялъ дие.

-Гьеб дуца абулеб уяб батани,
Инсул рател бичун,чу лъикIаб босе.
Черхалда ракIчIараб къотIи батани,
БоцIи дица кьела,бакьулъ ярагъ бай.

Бакьулъа мугъ бекад угьдилевги тун,
Тезин кIияцаго рижараб росу.
Босноса тIинчI араб огьогьой гIадин,
ГIодун хваян тезин туманкI щун лъукъад.

Толаро дун йиччан,тIамуларо цIар,
ТIаме туманкIалъуб тIухьидул гулла.
ТIубачIин хIалалда хIалихьатихъ дун,
ХIалбихьараб борче черхалда ярагъ.

Чарамул хвалчаца кIикъотIаниги,
КIиялго рукIина хабалъги цадахъ.
Цил квачIаз курмул къан,къоялги рукIкIун,
Къун буго дир талихI,тоге дун гьадин.

Гьодил чIалал рахъад чIвалев чиясе,

Чидай гІоло,боцІи дица кьелаан.
Кьурас тІаса восад боснове гьукъе,
Къваридаб дир тІул-ракІ тІутІулеб бугин.

ТІамурас восаяв басрияб щайтІан,
Щайзедай холарев халкъалъе гІоло.
Хун рухІ бахъилалде тІерхьун вахъаян,
Ваче дибирасде, дун йиччан теян.

Дунял толеб къоялъ мекъи тІовитІад,
ТІаме лъабабго цІар, цІоролей йигин.

БОРЖУН УНЕБ ХIАНЧIИЛ ХIАТIИДА БУХЬУН

Боржун унеб хIанчIил хIатIида бухьун,
Хьиндал кIкIалабахъе хъван ана кагъат.
Куркьбалги тIогьилаб тIалил найида,
ТIад бухьун битIана тIинабго салам.

ТIогьол хал гьабула харилъ булбулалъ,
Хиралъи тIокIлъиялъ тIадеги къулун.
ТIокIай мун гурелда цIуяб жойилан,
ЦIар дица ахIичIо,хIакъ батилилан.

ХIажрул-асвадалда убач гьабула,
Мунагь чурулилан черхалда тIасан.
ТIеренал кIутIбузда кIал чIван баани,
КIицIул хIаж тIубала,тIалъичIониги.

Хваразул рухIазе махI букIунилан,
Мискин-пакъирасе садакъа кьола.
Къвал цо дида бани, дурги умумул,
РагьтIе алжан бачIун жанире гъела.

ТIогьол магIданалда гIайиб чIвазени,
МагIарухъги буго гIураб берцинлъи.
ГIурул рагIалалда гъутIбузда гуреб,
ТIегьго баккулилан кколаро дида.

Дунял-гIаламалъул базар-хазина,
Хунзахъе бачIуна бича-хисизе.
Херехь тун тIадехун дирни дармида,
Баракат лъоларо,кин бичаниги.

Рогьел зигьарлъулеб заманаялда,
Зодихъ хъахIлъи бала,ралъдалъан баккун.
ХъахIчараб формаялъ дунялги къалъун,

Къасиги бихьула хьиндалазул кIкIал...

Хьухьазде бахараб багIарлъи гуреб,
Бакъги тIерхьун хадуб халкъалде щолеб
Щибго канлъи гьечIо,чIегIерлъи гуреб.
ЧIурканаб дур чорхол гвангъараб нуралъ
ГвангъичIеб бакI гьечIо гьанже ракьалда.

Дир рекIел бокIналъан беролеб кIкIуялъ,
КIкIалабиги бецIлъун цIун гьечIищ дунял.
КIиябго бадиса араб магIица,
Авлахъалги лъалъан,лъаралги руго.

Росу батIиялъуб рокьи ккаразул,
Рукьбал риунилан абиги буго.
Рукьбални щиб гурин,щукIдулги руго,
Щибаб логодаса батIалъун тIагIун.

ГIалим-гIакъиласул къавлу букIуна,
КъватIиб чан гьабуни,чи гьаглъулилан.
Гьаглъунги хутIичIо,хаганги вуго,
Харилъе тIегь гIадин,тIад гьанги бакъван.
Гьавадул чIораца чIвана дирни черх!

Чорхол чIурканлъуе харж хъвалебани,
Хункар-пачаясул чин щвелаан дуй.
Узданал лугбазе килас кьунани,
Кавалер йикIина мун рекIаразулъ.

КIалдиб биун уна кIиябго гIоно,
КIутIби тIад цуниги,цаби хъвачIого.
Хъурун бараб чакар чайдулъ гIадинан,
Чи кIалъазе лъвингун,чапула берал.

ЛъвинчIо гIолилазулъ, чIечIо ясазулъ,

Санал дур гІадинал,гІарцул тІуниги.
ТІечІо халипабахъ,чІвачІо коцода,
Курмул,дур гІадинал,ГІунайзатилги.

Зодил тІарапалде тІавусан ккола,
ТІохда свердулелъул ссилияб лага.
Сахратулагьалде гагудул гуреб,
Дур горбол цІавуцІин цІикІараб буго.

ЦІорол матІуялъул тІокъ бан гьабураб,
Гьомеран бакъ буго рукъ бухІаялъул.
Бахьин гІарацалде биун маргъал тІун,
Нодоян цІар буго моцІрода лъураб.

МогІрол цІваки,гвангъи,цІвайилан ккола,
ЦІалкІада гьоркьосан къватІиб борчІараб.
Къунщбахъ балагьани,берзул нур инчІев,
Инсан вихьуларо канлъи-лъай бугев.

Гъалал рихьиларо бахьи гьечІесда,
Гъурун тІатІала ккун,халкъ тІагІаниги.
Халикъас кьовухъе кьер дур бихьани,
Кьвагьун,зобал,ракьал данд кьабгІилаан.

Кьунан инсаналъги гьеб кин хІехьолеб,
Дурго хІурмат гьабун хІебтІун гурого.

Рии гьаланагІан гьогьен букІуна,
Гьудайнат яхунеб борхатаб гохІда.
Хасел цІоронагІан цІикІкІуна канлъи,
ЦІар берцин тІад чІолеб тІохил рагІалда.

ГІалхул чанил буго черхалъ гІамал ккун,
Мунгун чучичІого чи вокьуларо.
Кьурабалъ руз гІадин,гІадамаздаса,

БатIаго вукIуна,ракIги дуда лъун.

Мунни дир рагIуде киса регIулей,
РагIадги гIелаан угьун чучизе.
Чидар хабаралде дур хал щвеларо,
Дие хабаралъе женгIаги битIе.

Жибрилас кверги ккун КагIба бихьаяй,
Кинаб къавлугIаги дуе рекъолеб?
Къвал бан хIурулгIингун ГIаршалде аяй,
Угьизе кIвеларищ кIалзул цо хIухьел?

КIиго,лъабго соналъ лъазе течIого,
Тун букIанин жаниб жендолеб рокьи.
Рукьбалги гьалидал,гьанги чапидал,
Гьанжени толеб бакI батичIо дида.

Балай-гIишкъуялъул къец гьабулаго,
Гьалде гIумру ккегIан гIодов чIечIин дун.
Дирго ияхI хведал,хIалги бергьиндал,
Гьарун вачIун вугин,чIвай бокьанани.

ЧIурканлъи,камиллъи,чIухIи кодосей,
Кибе гIарз бахъилеб духъе гурого.
Дунялалъулги хан,халкъалъулги бакъ,
БитIун гьабе хIукму гьаб диваналъе.

Гьадин гIазабалъулъ гIадамал теян,
ГIараб мацIалъул тIехь бихьанищ дуда?
Духъ гIищкъу ккарав чи къай карандеян,
Къойилго ахIдолеб хIадис гIеларищ?

ГIисал инжилалхIа,хIасратай гьудул,
ХIакъ букIунеб гьечIо къочунан абун.
Къойил тавраталда батула дида,

Балай бергьарасда убач гьабеян.

Бичас дуе кьураб берцинлъиялда,
Гьанже бахиллъани,хвела,бахчила.
Херлъун гIодой ккарай гIажузаталде,
ГIадан вукIинаро кIолев чучизе.

Черхалда бугеб къо,къараб дир талихI,
Дафтаралдаги хъван,нахъе лъун тела.
Нагагь дида гIадин гьаб къварилъиялъ,
Къвал дудаги бани,бихьизабизе.

РОКЬУЛ ГЬАВА БУГЕЙ ГЬИНДАЛЪУЛ БИКАХЪ

Рокьул гьава бугей гьиндалъул бикахъ,
Жаниб кор боркьараб керен чучизин.
ГIищкъул къадру бугей Къайсарил Салмахъ,
Дир лугбал сорораб басизин кагъат.

Коралъул жайранухъ бахъун рухI кьураб,
Кьерилал гурхIараб хIухьел угьизин.
ГъотIол тIамхилъ тIайру,тIулалъ бугеб цIа,
ТIадейищ бахъилеб,жанибищ телеб?

Щобазде хъахIмикки,хвезе тоге дун,
Халкъалъ зигара бан,загьаб унти ккун.
Гьаваялъ тIегь гIадин,тIад гьанги бакъван,
КъватIахъ ятим гIадин тезе бегьилищ?

ТуманкI щун лъукъараб чанил тIинчI гIадин,
Чи гьечIеб бакI бихьун ккола дун гIодов.
ТIаде ругънал гьечIеб,ургьиб багъулеб,
Гьава буго каранлъ,квен кIочон тараб.

Турказул консулас казет бахъараб,
Кепгин сси букIуна свердилеб рекIелъ.
Сипат гьабуларо илбис гьаглъараб,
Рихун буго дида хвечIого дунял.

Ракьалда халкъалда къудрат бихьизе,
КъачIан кьурал кьунсрухъ кьал ккана кваниль.
Кьерилал урхъараб санагIаталъухъ,
Сардил макьу буго кьогIлъун чIун дие,

ЧIараб нур хIайранаб хIеренал къунщбахъ,
Къаргъа лъураб жаниб жеян лугбаца.

Биун гIанбар тIурал тIадагьал лугбахъ,
Дир жан гьалаглъула,гьадин чIогеян.

Гьорол хIал батидал хIораб накIкI гIадин,
Дирги карачелал хьулалгин руго.
ХIухьикьан цIад байдал,цIерлъун чапун ун,
Чара хун къулула къаси рокъове.

Кавказалда гIураб гIамиркоялъухъ,
Рокьул хIарбу буго хIалтIулеб тIулалъ.
ТIад гIаршалде щвараб, Нил гIор къотIулеб,
ТIайрудухъ кьун ана кьойил гьабун рухI.

Кьурабалъ жен гIадин живго дунги тун,
Бегьилищ,Халисат,хераб хъаз кквезе?
Халкъго хIайранлъараб хIал дихъеги кьун,
ХIорил ордек буго,керен кьун хьихьун.

Рохьил чакъалида къан юхьунелъул,
Щай гьабичIеб хиял хвелин къадруян?
Къохьол лъалкIачида чучун мун кIалъай,
Халкъалдаго гIадаб гIаламат буго.

ГIурдалъ хехго лъудий лъадилъун кьезе,
Мунгойищ рекъарай,къанищ юхьарай,
Къанабакь тIепадил боцIухъ йичизе,
Дургойищ ихтияр,инсулищ ригьин?

Гьабун рокьиги тун,кьал ахIун дун тун,
Кьурун юссиналъе сабаб щиб ккараб?
Вокьулевгун кьаллъун,кьалавгун рекъон,
Рос-рукъгун данделъи дурго кинаб жо?

Квешал женаз ккурав Мажнунги вокьун,
Росдал рогьоялъул гьечIеб куц ургъел.

Магъил гIанхварагин хурхун къвалги бан,
Бода сурияльул сан гьабуларо.

Гьорахъ гIункIкI толареб тайлангун чучун,
Дуе бугеб кеп щиб кинабго рахъалъ?
Хъархъилъ чан щолареб чаларчаги ккун,
Чияде хIажатаб хIисаб гьечIо дур!

-МугIрузде хьвадулев ГIиса авараг,
Щай къварид гьаюлей къо бухIарай дун!
Харбие жендулев Жабрил малаик,
Цо дирги гIарзалде гIинтIамуни щиб?

Щобде гьури гIадай гьалагай дие,
Гьеб щиб рагIул чIухIи-чIегIер чармил хеч?
Ихдаде цIер гIадин керен чапарай,
Чилъини гуро дур дида кIал гьикъи.

Билкъисил харбие хехаб гьудгьудий,
Гьин лъолевгIагийищ,вилун танин мун?
МугIрузул хIинчIалда хIал гьабулелъул,
ХIетI-малъищ бекараб,ваккичIин аскIой?

Аслил къадруялда къо бащадай дун,
Къорица кколейлъи лъачIищ хIалада?
Кисрал гъапуялда гъолбас гьабурай,
Рес дир къотIизегIан къачIо мун тIаде.

Къорица бох ккураб гIалхул чан гIадин,
Чанги моцI тIубана ецIцIулей мунан.
Мажнунил Лайлаян халкъалдаги лъан,
ЛъагIел анлъго буго берзул нур босун.

Юсупил Зулайхал хис-бас лъугьиндал,
Дирги къасд букIана къадар хъвалилан.

Билкъис,Сулайманил хабар рагIидал,
Хиялни букIана мунги цолъизе.

-ЦIа рекIун вухIизе хIайран дунги тун,
ХIажрул-асвадалъул суал бихьулищ.
Данде жаваб кьезе зигьну гьабулеб,
Балай гьудулалъул гьуинлъи рагIул.

Гьороца хъамулеб хъахIаб накIкI гIадин,
Дун нухтIа регIула,гIабдалги гьавун.
ТIогьода хьвадулеб тIинчI най кинигин,
Юссуна рукъалде, росгун чучизе.

Чидай ургъел гьечIеб гъирмилги бицун,
Гъуннаищ кIалъараб кIал-берги батун.
Тира-вуссаниги сан гьабуларин,
Гьатипищ ахIтIараб дир хIакъалъ дуде?

ХIулараб гъадилгин гIазабги тIубан,
ГIад дуца гьавизе гIайибни буго.

ГIурдалъ хекко лъудил хъубаб ботIроде,
ХъитI щай тIамулареб тIаса вихьизе?
ТIупаналъ гъанкъаяб къохьолъалкIачий,
Цо рагIи гIоларищ,гIодов ккун хвезе?

Хасало чIарачIеб ихдал бецула,
ЦIар тIамун те тушман туризе жанив.
Бакъул хIал бергьани хIалухъин холин,
Хвелевин къоркъочехь,чвархъан гIодов ккун.

Чини биун тIолел устарзабаца,
Варакъалъ басуна босизе халкъалъ.
Хварал-чIагоязул хIисаб лъаларей,
ХIайван ятилилан щаклъун вуго дун.

Бищун къадру кьурал къиралзабаца,
Айрупалан ккола пассажирги тун.
Босзе чи тIагIараб тIунклузул ябу,
Бан гарбида къвалгун,къаге каранде.

МугIрул гIамиркодал гIадат рагIичIищ,
ГIадан-чи вихьигун цебеса унеб?
Кинав вихьаниги,бихьинчийилан,
Чучаб рагIи кьезе бегьулеб жодай!

-Балай гьудуласул гьуинлъи рагIул,
Гьан дир кваназегIан,копой бицунеб.
Бихьулищ,кьерилал,кьалаб лочнол тIинчI,
Дир берзул нур цIцIуйгIан чIун бугин аскIоб.

Адам гуккун хадуб иблис кинигин,
Дунги зурун ина зодихъ щвезегIан.
ХъахIал дир гIанаби гIорцIигIанги кун,
Кивехундай ккела рохьазул гъалбацI?!

ПИЯЛЪУЛ,ТIИЯЛЪУЛ ТIАД РАСЕН ГЬАБУН

"Пи"-ялъул,"ТIи"-ялъул тIад расен гьабун,
Санаал гьаризин,гьудулги рехсон.
"Мим"-алъул,"Ти"-ялъул маратибазухъ
Танкан цIа рекIуна ургьимесалда.

Дуй гIумру бичарав лаченгун кьаллъун,
Чаргъадил бусада сардал кин унел?
Бартиян цIарги лъун цIухIамаялда,
ГIарцул чангит бана чара хвадица!

Ханусал илхъидул айгъирилан ккун,
Ябу чуги кьолон,чабхъад кин уней?
Канлъи тIокIаб панар свинеги гьабун,
Ссилъунищ бихьараб бецIаб рокъой чIей?

ЧIаго къаникь юкъи къабулги гьабун,
Балагье гьудулалъ гьабулеб зулму!
Зазил гIанкIгун босноб сардал рогьарай,
Самаалъул хIанчIихъ бухIула керен!

Куркьбакь расен бугеб мугIрузул гIанса,
ГIабдалгун чучизе чийищ тIагIарав?
ГIарцул расен бугеб сагIдияб нодо,
Сардил макьуялъул кьалаб рагъ буго!

Гъулдулъ руссун бугеб сурмияб гигу,
Сунде юхьаниги хIехьонищ чIолей?
ХIули варакъулаб къиматаб гьудгьуд,
КьотIе хIатIидаса хIалихьатил кIичI!

Чурканаб черхалда чергес формагин,
ТIохазде яхани,хвезе вахъуна.
Хъорсол ябуялъул рухьен тIунани,

ТIолго халкъ бакъвала Къайсарил бикахъ.

Кагьру-гIамбаралъул ГIусманил чадир,
Чидае иналде лъарай ани мун.
МугIрузде ахIдолеб хIубараялъул,
ХIатIил росиялъухъ сорола лугбал.

Сахратулагьалде ахIдолеб микки,
Ккураб кIичI тIелебин,тIепун йикIунге.
Турисайнаалде Мусал гIансилги
МугIжизат букIараб ралъадал къунеб.

Къваридаб хобалъуб гIазабал цIикIкIад,
ЦIан вехъерхъун рехе росдал къотIнове.
КъватIул гьойда гIадин гьарчалги речIчIун,
Росулъаго хъаме хъубаб мугIрул гIункIкI.

 - ГIенекке дир рагIухъ,гIазизав гьудул,
Дуниял тадица толарин йиччан.
Щибилеб,вокьулев,кьечIелъул талихI,
Тезе буго росу кIиязго цадахъ.

Дирги дурги унтуй дару щвеларо,
Дунги къвакIичIони,мунги хIинкъани!

ХIорил къверкъалъулгун къадар биххизе,
Бай черхалда ярагъ,гъулдузул лачен!
Чияда лъалилан балъго цIунараб,
Борхе рокьул байрахъ халкъалда цебе!

Балъго къвал жемиги жанивго чIейги
Гьудул данделъулеб дару эб гуро!
Горбода къвалги бан къотIи гьабиялъ,
ТIубаларо мурад рокьи ккаразул.

Зодил бакъ хIайранай хIурулгIин щвезе,
Щай рачел къалареб,къвакIараб гъалбацI.
Гъуни гIайибазул дидеги гьабун,
Дурги чилъи гуро чидакьа къун чIей.

ЧIараб ралъдал тIинде тIамурав гьудул,
Дур гьунар батани,тоге гъанкъизе.

 - Жаниб магIдан бугеб Шаддадил Ирам,
Дунги ваханани,холебищ къадру?
Къайислъун мугIрузда къоял арал дир,
Дуй тасбихI гьабулел хIанчIахъ гIенеккун!

ГIалхул чундузда гъорлъ, чармил кьурабалъ,
Чан сон инеб гьечIеб угьдулаго духъ!
Дару батулареб унтиги хIехьон,
АскIов дун вачIиндал чIухIунцин гурищ?

ЧIурканал лугбузул бугеб гьаваялъ,
Гьаглъун дун вугелъул,дирги гIайиб щиб.
Дийго щвараб нигIмат гIорцIизегIан кун,
ГIайиб чIвачIониги,чIваларо бадиб.

Бокьараб гьабизе дур буго кверщел,
Щвараб давла босе нусабго логол...

Гаргар-каламалъул кепал лъугIидал,
Дару гьаб бугилан хурхана жийго.
Жаниб ракI гьалулеб гьавагин гIищкъул,
ГIарз босун тIубазе тIаде рахъана.

ХъахIаб гьумералде тIаде къулидал,
ТIурун ана гIакълу ГIипритлъун зодоб.
Загьру гьекъон хваян къаникьлъудги тун,
Къвалакье ячана чабхил гIамирко.

ГIайнул хIаяталъул хIорил лъим щведал,
Щибаб лагаялъул мурад тIубана.
ТIаде рахъиналъе сур пуйгIан чIезе,
Сегъон данде къана,къотIиги гьабун.

Къаникьги аскIоса ричIиларилан,
ЧIварал килщал руго кагътил рагIалда.
ГIадамаз бицине,кици букIине,
Бахъана казият нахъа ругезе.

Рокьул кьогIлъи лъараз,гIищкъул цIа лъураз,
ЦIуне дир хIурупал хIарп хутIичIого.
ТIад гъолбасги гьабун,Гьиндал къисаби,
Къаникьеги росе,рес рекъанани.

Къайисилгун Лайлал, Карамил Аслил,
Кисралгин Шаринил,ТIагьиргун Зугьрал.
Шагьсенем, Гъарибил-гIащикъабазул,
Къокъал жал къисаби диралде данде!

Дол бану ГIамирил жеги Ахялал,
Хияллъун рикIкIана дир хIал лъалеца.
ХIатта Къулайбил вас КIудав Кананги,
Киса эсул гIищкъу диралде щолеб!

Лубна ятIалъидал ЗурахIил магIу,
Зодил цIаралдасан цIикIкIананиги.
ЦIцIадай магIу чвахун,хадуб би арав,
Инсан ватиларо кинго дун гурев.

Кини таралдаса керен духъ турун,
Таманав кIвекIана,кIваричIо гьанже.
Гьаб жакъад гьудулгин гьабураб кеп гIун,
ГIенеккун вукIана гIурдалъ лъезегIан.

РЕКIЕЛ БИ БУХIАРАБ ХIУХЬЕЛ БИЧЧАНИ

РекIел би бухIараб хIухьел биччани,
Диргин хIал бигъарал гъвелдариладай.
Берзул нур тIагIараб магIу чвахани,
Чидар гIадамаца гIайиб чIваладай.

Дур рохалил харбихъ хал ккун дунги тун,
Дуца дунял тани,турун хвеларищ?
Дудаса ватIалъун тIул бухIарав дир,
РухIго бахъиларищ,хъвани дуде ракь.

Рогьалил канлъигун конторалдасан,
Кагъат бачIун буго чIегIер белъараб.
ЧIухIдай чай гьекъолеб бакъбаккул гIужалъ,
МагIил тагIзиятан,телеграмм щвана!

Щакъиги бакъвайги къиралзабазул,
Къалъул бакъ тIерхьанин тIаде бачIараб.
ТIокIаб къалмил сапалъ хIучч бачунгеги,
ХъахIил зодил моцI ккун дие бецIлъараб.

ЦIорол маржан жубан бижараб лага,
Берал къанщулелъул щиб къасд букIараб?
Къиматаб чинидул чапун тIураб черх,
Чан хиял рекIелъ къан, къирарал цаби?

Цо анищ букIана дуда щуризе,
Щварай ани аскIой эбел гьечIого.
Угьун хIухьел биччан,хIал хьоларищан,
ХIисаб гьабейилан бицен гьабизе.

Борхатаб тахида къайиги гIуцIун,
Къокъид ячIинилан къачIан йитIарай.
ЧIухIарал гьундухъ тун,гьабун хIурматгун,

Гьарун ун йикӀана нахъ юссинилан.

Хъвараб къадаралъул къоринние ккун,
Къаникье юссараб сапар бухьана.
Къец-дагӀба гьечӀесул гӀажал данде чӀван,
ГӀурдал рукъ гьабуна гьабураб къотӀул.

Къоял тӀагӀанилан тӀаде вачӀарав,
Чапар кӀалъалелъул,лъиде къасд лъураб?
Къокъид маликулмат къаданив чӀедал,
Къвал базе анищан щив дуда ккарав?

Бахьинаб надалда лепека ххазе,
Зулайхат рещтӀинчӀищ, тӀатун халкъалда?
Халатал гъалазде гъаранпил тӀезе,
Загьраъ тӀаде щвечӀищ тӀолгоязда лъан?

ТӀокӀаб гьумералда махӀал гьаризе
Марям аскӀой чӀечӀищ, Асият ячун?
Чалухал беразда пампаги тӀупун,
ТӀаде хӀенехӀ щвачӀищ ХӀава-эбелалъ.

ХӀурулгӀинзабазул къокъагун цадахъ,
Къаданий гӀодулей ГӀайнаъ йикӀинчӀищ?
ГӀаршалъул мусудул хадурги гьарун,
Хвелалде хӀадурго, ХӀавраъ ячӀинчӀищ?

ХӀажрул-асвадалъул хӀанчӀазул боял,
ХӀулун тӀагӀинчӀодай,духъ курмул ретӀун?
КагӀба рукъ сверулел сурма макказул,
Куркьбал гъенечӀодай мунан чӀучӀадун?

ЛъагӀри гӀарацалъул гӀорал щваниги,
Щвеларо кодое керен чучизе.
Щолареб меседил цӀадал раниги,

ЦIороларо дир ракI духъги балагьун.

ДихIатул Калабил куц гьурмада чIван,
Кинабго черхалда чини букIана.
Чараб формаялъул партал ретIарай,
ТIабигIат ХIавраил хIара букIана.

ХIули меседилаб дир санаъ гагу,
Мун тIаде щолареб тIун айги дунял.
ТIокIаб маргъалалъул гъурал цабзазул,
Цо яс хванин абун абила халкъалъ.

Танвин игIрабалъе гIедераб дур мацI,
Борхьицадай цIцIуна, бецIцIундай ана.
Авараг хун хадуб халкъалда жаниб,
Мун гIадай къураалъ къуръан цIаличIо.

КъутIбуйин цIар гьечIеб цIуяб жоялда,
Гьединан тажвид лъай тамаша буго.

Дарай-барантикалъ бан буго чIегIер.
Дур лугбада кьурун кьечIин талихIан.
ЧIегIераб гIатIласалъ лъун буго магIу,
Лъидадай ретIине тIокIаб жибилан.

Меседалъ угьараб дур харайдул шал,
Мун хванин рагIидал,магIида чIечIо.
Дуниял канлъулеб кирхан хъабало,
Киб лъунги чIоларо мунан чIчIичIчIилеб.

Дуца бичун къалеб чухтIихъ балагьун,
Чара холеб буго Парханисалъул.
ЧухтIида даллараб рухьен бихьани,
Бихьулел берзулги босун уна нур.

АнцIила щуйилъго щварай гьудул хун,
Вахчун-тIепун вуго тIамун дур гьудул.
ТIогьол нур босарай нусги ракьулъ тун,
Татуго хун буго Париханилги.

Халкъалдаса рищун цогидал ясал,
Мунги кьойид гьаюн,кьелаан нусго.
Мусру дуда байгIан гIадамазеги,
ГIадан хутIичIого тIагIинго лъикIан.

Зодил цIвабзазда гъорлъ цIвалъун теларей,
Тахкан-кирханалда хутIичIо Харкъаъ.
Хвезе биччачIого нахъе цIунизе,
ЩIакъаб кIал букIанин, кIвечIищ, ГIизраил?

КIицIул хIежги тIубан тIад юссигIанги,
ГIедегIана эхей, Хунзги гIечIого.
ГIажалги къадарги-къадир гуресул,
КъагIида кколаро кквезе кIиябго.

КIиго-лъабго соналъ лъун дуда ракIгун,
Лъай босун букIана рекIараб цIаялъ.
ЩIуладе нартги щван цIа лъураб гIадин,
ЩIигьабун ссудула гьанжеги курмул.

Кинида лъималги дур бицунаго,
Цоцахъ гIенеккулеб гIадат букIана.
ГIадангун рос чучун,чигун яс кIалъан,
Мунги кIочон тани,тамаша буго.

Турун,ракь гIадинан,курмулги лъугьун,
Карпитул ахIмаралъ тана дуниял.
Таманаб борхьил мацI хьолболъги хIунчун,
ХIурулгIин къанщана,къадаралде щун.

КъутIпу, къоноги чIван,ракьулъ лъунилан,
Лъазе цо байрахъ чIвай,бахъун суратгун.
Ссиялъул гIор щвараб лахIту гьабилан,
Зонода цIарги хъван,хъвай сверун накъищ.

Берал къанщулелъул,къан карандегун,
Кверниги босичIищ Сурхайил дуца?
Сардилъ рухI босизе вахIю рещтIиндал,
Васасда гурхIаян ахIи щай бачIеб?

БецIаб ракьалде ун, хIакъикъат лъазе,
ХIапаролъун анищ гьанже ракьалда.
ХIакъаб кашпуялъул керен-ракI цIурав,
Кодов щолев анищ бичасул вали.

Дир бицунеб хабар халалъунилан,
ХатIа чIван кIалъаге,кIудиял чагIи.
ЧIегIераб ракьалда нус юкъун хадуб,
Якьадалъ угьарал алфазал ругин.

Абизе рагIини гIемер букIана,
ГIечIониги тана,тушбаби цIикIкIун.
ЦIар-рецц бегьуларей Гьиндги йикIинчIо,
Гьадин ахир рехун хутIана калам.

Хирияв бетIергьан,гьелъул жаназа,
Жаннат бутIа гьабун,тIадегIан гьабе.
ТIокIав мун гуресул гурхIелалдаса,
РухI батIалъун хадуб тIагIунин хиял.

РОКЬУЦА ТУРАРАЛ КУРМУЛ РУГЕЗЕ...

Рокьуца турарал курмул ругезе,
Кагътиде угьизин дагьал алфазал.
Гьаваялъ ракIал цIун цIел хIал щваразе,
ЩIияб пирказ бахъун хъвазин казият.

Кинида рокьуца рукьбал риинчIес,
Эсги дир харбиде халго гьабуге.
Кокода гьаваялъ гьан бортун инчIев,
ВачIунге аскIове,бакI къварилъизе.

Бусенгун кьаллъарас,макьилъ рагъ барас,
Ругънада нах бахе дир рагIудаса.
Дуниял сурарас,росу чIалгIарас,
ЧIван гIинзукь квералгун,гIин тIамун бихье.

ГIищкъул кварилъабакь къеркьарав лъазе,
Къалмица магIу ххун,хъвазин гIарзул хIал.
ХIасратаб шавкъалъул щвараб гIоралъул,
Щакъилъун би басун рисалат хъвазин.

ХъахIилаб зодихъе кьвагьаяб рокьи,
КьогIаб гуреб квенго квине дий щвечIо.
Квешаб ралъдал тIинде тIамаяб балай,
ТIадго гьан бакъвачIеб къого бачIинчIо.

Къулгьуде свераяб саяхъаб гьава,
Гьундухъе бахуна халкъги цебе тун.
Хабал гIазаб щвияб гIадалаб гIищкъу,
ГIадамал гIоларо,ГIаршалде уна.

НекIого къого сон къватIиб ростIа бан,
Къун чIолареб чулъун чабхъад вукIана.

Черхалда кIал гьикъун къец-дагIбаялда,
Дагьаб мех букIана хиялал тараб.

Хасалил цIорой ун ихдал цIцIад бани,
ЦIияб хер баккула харил кьалбазда.
Хвалил кьогIлъиялда гъоркь вугониги,
Дунни кьуркьудула рокьул бицани.

Бицине рес гьечIей цо ясги йокьун,
Кьвагьи рагIуларищ гьанже дир рекIел.
КIалъазе хIинкъарай ХIавраъги йихьун,
Хьухьал рихьуларищ хьвадилел гIишкъул.

Щобда тIегь гIадинан тIад вакъваниги,
ТIатун балагьизе бегьулареб бакI.
Биун тIухьи гIадин тIул бухIаниги,
ХIал лъазе гьабунин гьечIо мунпагIат.

Мун йигин дир къилба, къотIе гьаб диван,
Дуде аб хIал щвани щиб букIинаян.
Щив гурин ахIулев хIаким дицаги,
ХIукму гьабулеб куц кинаб бугеб дур?!

КагIбаялъул мокърукь накъищлъун хъвазе,
Зарбу бахъун буго,хъван Пиги босун.
Басмаби рахъулел магазинабахъ,
Сакинаб Ри буго маркалъун кьабун.

Килисалъул кIалтIа капураб халкъалъ,
Хиян тарих лъечIеб тун гьечIо город.
Бер гурин ккелебан найил рукъзабахъ,
Ниян тIадги хъварал хъаргщал ран руго.

Мусал гIансидаги Са букIанилан,
Самирил къисабалъ бихьараб дида.

Сур пулеб мехаца Исрапиласги,
Ссвадилан картIазда килщал кIутIула.

Киналго хIурупал дандеги гьарун,
Дур цIар ахIарас дир рухI бахъиладай.
ХъахIилаб зодихъе воржун анани,
Элъиеги сабаб дур исму буго.

Меседил куналъул катIари гъурай,
Кагътил гьумер бугей Гьунайдат бикал.
Гьиндалда гIамбаралъ гIанаби тIурай,
ТIеренал кIутIбузул Зулайха йиго.

Зарбудуй куцараб куцдай букIараб,
Дур могIрол берцинлъи бицунин халкъалъ!
Халикъас ихтияр духъего кьунищ,
Нилъал кьер гьабураб гьедигIан гвангъун?

Дур берал рихьани хьимулеб мехалъ,
Бакъвараб гъветIалда тIад пихъ барщила.
Балагьун ца лъани елъулеб гIужалъ,
Лъабго сордо-къоялъ къадги нур чIела.

Къунщби дуда гъезе зодил хIавраал,
ХIавал амруялда ургъун ратила.
Гъалал дуе росун Сидраталдаса,
Саратищ ячIарай чIурканал рихьун?

Бахьинаб щокъробе варакъ биччазе,
Щив устар витIарав ТIагьаяс духъе.
ХъахIаб гьумералда расен гьабизе,
Расулищ вукIарав,ракIалъул гьудул?

КIалдиб мацIалдаса цаби гвангъарай,
ЦIорол хIуби буго хIавраан рещтIун.

Надалда бакъ бугей къвалакь моцI ккурай,
ЦIарго щиб абилеб аб халкъалъ дуде?

Дур гIундузда ругел кIилкIазе месед,
Мисри къиралзабаз къотIараб буго.
Къаламул килщазе гIарцул баргъичал,
Гъункар-пачаясул чапарал руго.

Порхороялъул, харай, читалъул,
Чан батIияб форма ретIунеб ратIлил.
ТIогьилаб явлухъ чIван,чIегIераб бахъун,
ЧIухIдае гормендо бала гарбида .

Дур лугбал тIокIлъиян,ратIлил рекъеян,
Рокьой эбел йиго якъван тIагIуней.
Къиматаб тастаран,тамахаб мацIан,
ЩIер гIадин халкъ буго хвалде гIагарлъун.

ГIарац-меседалъул куналъ угьичIеб,
КалушгIаги гьечIо гIамал берцинил.
Балагьун чиясул чорхол рухI унеб,
Чурапал рукIуна чара бухIадил.

ЧухтIил къагIидаги КъустIантIиналда,
КъачIан бачIун буго Къайсарил ясалъ.
Къвалакь кверал чIвайги чIухIун кIалъайги,
ХIабсатил бикъиги якъинаб буго.

Сурмияб дарайдул гордида тIасан,
Сверун чалуги ккун, юбка ретIуна.
Миккил мукъур гIадаб къагIидаялъул,
Къоязда нур бала барантиказул.

Берцинлъи,тIабигIат тIаде гъуниги,
ТIокIаб рес букIинищ босизе ясалъ.

ТIасан вахIю рештIун бикьун кьечIони,
Кьер кинан гьабулеб гьедин инсаналъ.

Дунялалда бугеб аслу-ссиялъул,
Аставка баркараб камилаб лага.
Кинабго халкъалъул къадругин къоял,
Къвал бан тIаде цIараб къиматаб дур черх.

Маул хIаяталъул хIордухъ лъедолеб,
ХIанчIида релълъуна лъадай унаго.
ХIажрул-асвадалъул ганчIида чIараб,
Гагулъун гочуна,чи данде ккани.

Чанги мун сабаблъун росу рихараб,
Къоял нухда лъуна дур хиялаца.
ХвечIого ракьалда чIаго йигелъун,
ЧIвалин дур махIилан хIисабги гьабун.

АСЛИЯН ССУДУЛА ССУН БАХЪАЯБ РАКІ

Аслиян ссудула ссун бахъаяб ракI,
Сипат гьабичIого кинан вукIинев.
Лъимлъун тIун гIодула гIаданир берал,
ГIибарат хъвачIого чIезе кин кIвелеб?

ЧIухIдае хIетI бахъе, хIасрат дие те,
ХIисаб духъан бугин аб дунялалъул.
Дурго форма ретIе,тIадагьлъи гьабе,
ТIад дун вакъван тезе къварилъиялда.

Къоял цIикIкIун тани цIаялъ вухIизе,
ЦIваки гьумералъул,гьайбатлъи чорхол.
Чалухлъи лъарабгIан лъай дир босизе,
Берцинлъи кьунсрузул, кьер дур гъалазул.

Кьерилал гIодизе,дун гIадаллъизе.
ГIищкъу буго бекьун дур гIанабазда.
ГIадамал угьдизе,дун гьалаклъизе,
Гьава буго бессун дур сипаталда.

Сунда мун релълъуней,рогьалил канлъи,
Кибего щущалеб гвангъун щвараб бакъ.
Щиб сипат гьабилеб дур гьумералъул,
Бащалъул сордоялъ щолеб шагьри моцI.

ШигIрул кагьанаталъ куц дур босана,
Киса анищазе инсанасе рес.
СутIуралги рехсон хиралъи хъвазе,
Халкъалда хIал кIвелищ хIикмат бицине.

Байтул магIмуралде ГIайнаил рилълъин,
ГIарз кьунани,бикье дида тIаса хIал.
ХIажрул-асвадалде саманияб хIинчI,

ХIасрат бицун танин,тоге дун гьадин.

Куралазул ахакь ахIдолеб гагу,
Габур сверун къвал бай,къосунев вугин.
Къайсарил румазда ругьунаб гIанса,
ГIанаби дихъе кье кьвагьулев вугин.

Гьиндгун ГIиракъалда ГIазрат ракьалда,
ГIайнаъ йокьуларел кьерилал ругищ?
Гьури щвараб мехалъ СагIудиязул,
Дуда сагьвиллъичIеб наслу батилищ?

Батулгин Загьратил сагьвиллъи бихьун,
Загьраан цIар тезе цIала гьинал ракI.
Гьиндил къавлуялда къагIида релълъун,
КъутIбуян цIар тезе къадар хъван буго.

Балеб как лъалаго,кодоб щиб щолеб,
Щун мун ракIалдегун щущала керен.
Гьабун тIагIаталъул тIокIлъи букIунищ,
ТIолго мун рехсечIеб сипат гьечIелъул.

СугIадихъ угьдулеб хIухьалил хьухьаз,
Зодил атIрапазда тIад накIкIлъун буго.
НухIил гама чIараб Къапалъул мегIер,
МоцIрол цIваки буго цIер гIадин бакъван.

ЦIаралъ чи угьдулеб гьиндалзул бурутI,
Баче цо дирги квер кепал гьаризе.
Гьава сверун унеб сурмияб микки,
Сабру кин гьабилеб гьадин мун чIани?

Зодил палакалда куцарал лугбал,
Киса дур гIадинаб гIибрат букIунеб.
ГIаршул-мамлакалде Билкъисил рилълъин,

КъагIида дуралда релълъун букIинищ?

Гьаваяб каламалъ, кепаб рагIиялъ,
Киса гIакълуялда гIадан хутIулев?
Хирияб жавабалъ берзул нур босун,
Бицине мацI лъалев инсан теларо.

Аллагьас ракьалде кьураб берцинлъи,
Кьун буго беразе,балагьун рихье.
Бичас нигIмат бикьун щвараб паялъул,
Щвемещалде буссун бихьула дуда.

Баке лампа чирахъ,чурхъанин гIакълу,
Чи гьечIеб мех цIехе,цIвакун йигин мун.
ЦIале гIажам кагъат керен чучизе,
Кинида йикIадго букIанин рокьи.

БукIкIе хIатIил роси,хIежалъул жайран,
ХIажул акбар бугин кодоб щварасе.
Кинабго къагIида къанин дир рекIелъ,
Къирарлъи дуй бугин къиралазда гъорлъ.

Тирун мугъ буссун чIа,ссиялда хьваде,
Сабру бугев гIадан гIемер гьечIелъул.
Такъваялда хIалтIе, хIасрат бикьун кье,
ХIатта рухI босизе бугин ихтияр.

Алафа-харж гьечIев,хиялаз чIварав
Холев дидагIаги гурхIилародай?
Дуего мунго гIун инжит гьавеян
Инжил-тавраталда тасдикъ батунищ?

Бакараб каналда,канаб моцIалда,
Кисаго релълъарай мун лъие щолей?
Щвараб шамсуялда,бакъул нуралда,

Нудил гвангъиялда кIал лъица чIвалеб.

Лъала,берал руго рецIцIун тIагIунел,
ТIабгI рекъарай къутIбу къватIий лъугьиндал.
Кидаго каранзул угьи къотIичIо,
Я къадру хвайилан,я къанал чIваян.

ЧIегIераб дуниял диего щайзе,
Щвелародай Билкъис ахирги дие.
Сурун буго росу, кинан вукIинев,
Камилай гьудулалъ гьадин таралъул.

РАКӀАЛЪУЛ КЪВАРИЛЪИ КЪАЛМИДЕ ЧУЧУН

РакӀалъул кьварилъи къалмиде чучун,
Кьокъаб гӀарза кьезин ГӀунайзатихъе.
ГӀайнаил кайфият кагътиде босун,
Дун вугеб хӀал кьезин ХӀабибатихъе.

ХӀасратаб шавкъалъул щвараб гӀуруца,
Восун унев вуго дун куц берцинихъ.
Каранзул хӀохьалил хӀурупал расун,
Рисалат битӀизин Зугьайратихъе.

Зодил лавхӀалдаса хӀукмуги къотӀун,
Кьирарлъун мун чӀедал чӀалгӀанин дунял?
Дургун хӀал чучарал, къвал бан угьарал,
Кьоял ракӀалде щун щущала лугбал.

Бераз кеп босарал, калам гьабурал,
Гьуинал хӀалазул хӀасратал сардал.
ХӀажрул-асвадалде кьокъунеб булбул,
Дур кьулидул чӀорал кьан руго рекӀелъ.

Кьилба ГӀарафалде сверулеб гӀанса,
ГӀадаллъулев вуго дур каламаца.
Керен угьулареб, ракӀ гӀодулареб,
ГӀайнаъ, мун сабаблъун сордо рогьинчӀо,
Сабаил Билкъисан къацандулареб
Кьойил сагӀат камун дида батичӀо.

Берал чалухасе, черх узданасе,
Чорхол къуват хвезе мунги къвакӀула.
Кьоялда нур балеб багӀар бакъуца,
Дун кьварид гьавизе макру ургъула.

Рукъалде кьал ахӀун,кьолбоде рагъ бан,

Ругъун гьечIеб унти ургьиса инчIо.
Агьлу-хъизамалцин зигардилел тун,
Загьратил бицинчIеб сордо рогьинчIо.
Дунял-гIалам ургъун урок кьуниги,
Кьенсералъе сипат бажариларо.

Женалгин гIинритал данделъаниги,
Беразул берцилъи хъванго кIеларо.
ХъахIаб чиниялде гIанбарги хьухьун,
ГIанаби хъван руго хъахIаб гьурмадул.

Гьава жаниб бессун, багIарлъи кIутIун,
КIутIби руго къачIан къурайшиялъул.
Къудус-сабаалде Билкъисдай щвана,
Щвемещ-щекъералда щакъи хъван тезе?

Хирийял рухIазул хIавраъ рещтIундай,
ХIикматаб мацI малъун цIалдезайизе.
ЦIергун маргъал биун гъурал цабзаца,
ЦIваки моцIрол бикъун къасде нур чIола.

Къалъул зобалазул багIарбакъуца,
Бакараб нур бикъун къаде гвангъула.
Къунщбузда нур чIарай, Курсалда гIурай,
Калам гьабулаго, гьимун елъула.

Гьурмадул гвангъиги гъалазул бикьи,
Балагьун дун хвезе,ххан риччан тола.
Махлукъат къосине къутIбуяб лага,
Къвалакь квералги чIван къватIий яхъуна.

ЧIухIдае сварулеб сурмияб микки,
Сси камиллъун ккезе къватIий сверула.
Сабру гьабун рокьи гьабунаниги,
Гьагаб кьалулъ вуго дунги гьаглъулев.

Гьаваялъ, рокьиялъ кьалде цIаниги,
ЦIилазда цIа рекIун вуго вухIулев.
Жаниб жан жемардун, хиялал гьарун,
Гьава цIикIкIун ккана цIадул коралъги.

Каранда кверги лъун гьарун вачIани,
Дур умумул дида гурхIилардай.
Габур сверун къвал бан убач гьабизе,
Унго,изнуги кьун,виччалародай?

ВухIун хвананиги,харде тIегь гIадин,
Къвал дуца бачIого къабуллъиларо.
Къаникь вукъаниги,гIазаб кьуниги,
ГIунайзат щвечIого дун вукIинаро.

Дагъистанго ургъун данде чIаниги,
Дудаса квер босун дун кваналаро.
Каранзулъ бугеб къасд,ракIалъул мурад,
Гьеб жо тIубачIого кинго чIеларо.

УНГО, ЛОГОЛ ТІОКІЛЪИ,ТІАД РАТІЛИЛ РЕКЪЕЙ

Унго,логол тІокІлъи,тІад ратІлил рекъей,
Рукъалъул къадалъан къотІной йихьула.
Къарбил бикадасан куцарал кьунсрул,
Кинида ругезул тІун ракІ бахъарал.

ТІавусил рачІчІ бикъун,къачІарал къунщби,
Къаникь лъуралазцин бицен гьабулел.
Гьурмал свериялъул, надал ссиялъул,
Сипат гьабунани гьаглъула инсан.

Гургинал беразул,гвангъараб надил,
МагІна цІалулаго,дунни цІорола.
ЦІорол матІуялда тІад хъвалеб накъищ,
Нахъе бакІ бугодай дур йижиялъе.

Жавгьарул тІегьалде тІинкІулеб гІанбар,
ТІокІаб рес бугищан балагье мунго.
Гарбил къула-йорхи къулгІаде-нахъе,
Кьурул цІудул бугин цІаюцІин гьелъул.

ЦІорол риун тІурал тІеренал кІутІби,
ТІолабго ракІ тІолин кІалъазе лъвани.
ЛъагІалил гІумруялъ гІодов чІаниги,
ГІадан нахъ гІунтІулеб тІабигІат гьечІо.

ТІолго халкъ бакІарун ургъананиги,
Инсан хадув гъолеб хасият гьечІо.
Дур рагІухъ гІенеккун гІищкъу буссине.
ГІаршалде щваниги,щвелин кколаро.

Щун мунгун кІалъайни букІунеб гурин,
Йигеб руссен бице,лъикІ балагьизе.
Гьекъолеб къатІрадал тІураб тІириги

ТӀаде загьирлъулин лъалеб хӀалалда.

Кин ххал гьабуниги,ретӀараб ратӀлил,
Пардавго лъаларо,ракьа-гьан лъала.
Радал баккараб бакъ къалъуде щола,
Къасде мех лъалареб дур авалалда.

Къадги бецӀаб рокъоб чирахъ бакула,
Канлъи хӀажалъани хӀебтӀила дуца.
ХӀанил гъажабадзе тӀолго курхьаби,
ТӀул-ракӀ дир биине эргаялъ руго.

АнцӀабго килщида кинабго баргъич,
Чара дир хвеялъе,халкъалъ бицине.
Рамазанги тӀагӀун,шаввал тӀатиндал,
ТӀаде зулкъагӀида къарарлъун ккана.

Къоял гӀадада ин гӀоларебилан,
Бищун къо бухӀараб къоринив ккана.
Къаси гӀинтӀамуна тӀолго черхалъухъ,
ТӀурачӀел мурадал рачӀуна цере.

Радал ххал гьабуни гьинал ракӀалъухъ,
Гьудулалъухъе ун ургьиб чӀоларо.
Ихдалил гьуриги роол гьалиги,
Гьава битӀи бугин тӀулалъ бицунеб.

ТӀаде йокьулелъул,кьерил ясазул,
Кьура-зури буго берда цебе чӀун.
Цевехъан къачӀани,къокъа рекӀуна,
Къел гьабула ракӀалъ их щун бугилан.

Щобда гӀансил гьаракь гӀонсода лъала,
Лъан буго черхалда чанай мех щвараб.
Рогьалил канлъигун керен угьдула,

Кагъат хъван битIеян бугеб хIал бицун.

Канаб шагьри моцIан берал гIодула,
ГIарза хъван кьейилан йокьулелъухъе.
Кьурул парсни балеб ссвин гьечIеб чирахъ,
Чучана кагътиде жанисеб ургъел.

Гъулдулъ бусен ккураб сурмияб тIайпус,
ТIубана къалмиде дургун къваригIел.
Сардил жан къачIала къвал бан мунилан,
Басма къустIантIинай тIасма лъураб тIегь,
ТIад хIанчIи цIалдолин,дур цIарги ахIун.

ЦIорол тукабахъе бичулеб чини,
Чанги хиял бугин хваяб ракIалъул.
Ххамил фабрикахъе босулеб кирхан,
Хабалъе босила,рес рекъечIони.

ЧIухIана дуниял,берцинлъана ракь,
Росдал сси цIикIкIана дур цIаралдасан.
Сверун губернаби нуралъ къалъана,
Къвалакь моцI бугилан буго дирни ракI.

Къасде сордойилан пардавго лълъвинчIо,
Бакъдай,гьумердаян гьабула хиял.
Гьарай яс йижизе кверщел кьечIони,
Кинанха гьайилей гьедин эбелалъ.

Мун тун аралдаса тулакаб хьергъу,
Таманаб мех ана къварилъиялда.
Къо лъикI гьабичIого,мун рехун тедал,
Таралги хиялал хурхана рекIелъ.

Рукьби жавгьарулай,кьер варакъулай,
Кьурул гIамиркодахъ гIадаллъун вугин.

Надалда къалмица къуръан хатI хъварай,
ХъахIчараб гьудгьудихъ гьаглъулев вугин.

Гьава битIичIого,тIубараб балай,
ТIад цIа бакун бугин кодоса индал.
Балагьея,гьудул,гьалулеб каранхъ,
Гьороца гIансилъун бугин щущалеб.

Щай хал гьабулареб гьинал ракIалъухъ,
Гьаваялъ хатIиблъун вугин вухIулев.
ХIежрукъил мокърукье къуръаналъул хатI,
КъотIун гьанал бугин балагьи боркьун.

Бакьулъ пайиз хъахIаб хIамамалъул хIи,
ХIал щун рукьбалъ бугин мун йокьи чапун.
БахIрул къалмид хъвараб ясиналъул си,
Маргъалалъул цаби,берцинаб щекъер,
Биценго гьабуге,гьаглъулев вугин.

Гьуинаб хIухьалил хIеренаб кIалъай,
КIалалъ цIар бахъуге,цIаго рекIунин.
Тамашаяб гьими,гьуинаб релъи,
Гьекъезе бегьила,баизе щвани.

ГЬАВА ТIЕГЬАНГИ ТIАД ПИХЪ БАЛАРЕБ

Гьава тIегьаниги, тIад пихъ балареб,
ТIабигIат бихьула хьулазул дирги.
Хьухьазде щваниги щибго кколареб,
Шавкъалъул къо щундай къваридав диде.

Дагъистанго рихун,икъламго кьаллъун
Къабил гIадин вуго къабулалдехун.
Къалъул завалалда зодил бакъалда
Къацандун пайда щиб,щоларелъул дий.

Шагьри моцIалдехун цIалдон хайир щиб,
Дун тIаде цIанагIан цIалелъул нахъе.
ЩIоралъул бахчабахъ барщараб тамру,
Аллагь,бегьиладай дица квинчIого.

Курсалъул байдабахъ манаршадул тIегь,
ТIечIого теларо турун хваниги.
Хиялазул чIораз чIван ругин лугбал,
ЧIаго гьариялъе цохIо мун кIалъай.

Гьаваялъул къораз къан ккун вугин дун,
КъвакIун калам гьабе керен чучизе.
Хиялазул чIораз чIван ругин лугбал,
ЧIаго гьариялъе цохIо мун кIалъай.

Кини таралдаса тоге мунилан,
Тел бугин ракIалъул кIалъалеб дида.

Гьаб дир кIал-мацIалда дур цIар лъарабго,
Лъай ана дир босун,ясай,мунилан.
Ясазда гьоркьосан гьурмал кьер барки,
Кьерилал рихундай мун хиралъана?

Халкъалъе бакъалъул къалъиялдаса,
Къиматаб надалзул нур цIикIкIун ккола.
ЦIикIкIун канлъи кьолеб кавкабалдаса,
Камилал кьунсрузул кьер берцинлъула.

Хьиндалде барщулеб чIегIераб цIибил,
ЦIцIула дир кIутIбуца дур беразул нур.
КIутIидал багIарлъи гIечул хъалалда,
ХъващтIан цебе чIола кIиябго гIоно.

ГIарщалъул чирахъдай чорхолъ бакараб,
Канлъи дир босулеб сурат бихьула?
Сидраталъул жавгъар гъурмалъдай лъуна,
Лъавуде вачIараб бачIунарин къо?

БагIарал кIутIбузда кIутIундай кухIлу,
КIотун дун хун унеб хиял гьабулеб?
Хирияб якъуталъ къачIандай кьунсрул,
Щущан унин гIакълу,гIадаллъулин дун?

ГIараб Лайла йокьун Къайис кинигин,
КидалъагIан телев туризе мунан?
Тамахлъана керен Карамил гIадин,
Кида дун Аслида аскIове ккелев?

Аманат,йокьулей,кье дие рагIи,
Кьурун юссинчIого,чIухIун чIечIого.
ЧIалгIун бугин гьава,гьаве вохизе,
Хурхун цо къвалги бан,къай дун каранде.

Къилба ЗагьрацIвагIан цIвакараб щвемещ,
Щвезе къадар дие къирулебани.
Къиматаб кагьруялъ куцараб керен,
Квине замангIаги гIунтIулебани.

ГІищкъуялъул бухІи,хІасраталъул цІа
ХІисаб гьабун бихье,хІехьелеб лъица?
ХІайранлъараб ракІги рекІараб цІаги,
ЩІерлъун виун айин абилищ дуца.

Дихъ хиял батани,хирияй Загьраъ,
Загьир гьабе дуца гьабсагІаталъго.
Сабаб духъ бугелъул дир унтиялъул,
Тоге гьаб хІалалда,гурхІа мун дида.

Дуниял кьуниги, кьурда чІвалеб бакъ,
Кьезени кІвеларо кІиябго кьенсер.
Кьерилалъ щваниги,щабалъул жайран,
Шамалъул миккиян ккола мун дида.

Дур тІабигІат бицун,гІамалал рехсон,
ГІиприт гаргадула гордухъе бахун.
Гургинаб гьурмадул гьавадул битІи
ТІавусалъ босула сардида бачІун.

Сураталда ГІайнаъ,ГІаршалда Зайнаб,
ЗагьирлъичІо гьанже,гьудул,мун гІадин.
Сабаалда Билкъис,Къайсил Лайлалги
Дур гІадинаб къавлу къавмалъе гьечІо.

Гьаб заманаялъул Зулайхатица,
Хиялал рекІана рукьбазда жанир.
Ракьалда рештІуней Шумайсатица,
Шавкъалъур гІор буго щун дир лугбазде.

Рогьалил макьугун кьалда вуго дун,
Кьенсер бер чІегІерихъ чІалгІун дунялгун.
Дие нигІматазул татуги гьечІо,
Тирияб черхалъухъ чапун керенгун.

Чорхол рухI босулеб самаалъул хIинчI,
ХIакъ батила дуе дун гьадин тани.
Гьавагун свердулеб сурмияб микки,
Мун дие кьечIони,кквела дун женаз.

Жаниб керeналъул киртaлги рагьун,
Ккараб рокьи кьунин,кье дие жаваб.
ЖужахI гIадин рукьбалъ кьварараб рекIел,
Кьунин дица гIарза,гIинтIамун бихье.

РОКЬИГУН КЪЕРКЬОЛЕВ КЪВАКIУН ВАГЪУЛЕВ

Рокьигун къеркьолев,къвакIун вагъулев,
Рагъул фронт буго диргун гьавадул.
Дунялгун дагIбадун,сардалгун кьаллъун,
Кьвагьи рагIуларищ гьанже ракIалъул.

Хиялгун вортанхъун,гIищкъугун тункун,
Тупиде ккун буго балайдул хабар.
Хасел тIагIарабго дуниялалда,
Ункъго кьер хисула цо лъагIалица.

Дур аб къагIидани,Къапалъул гIанса,
Къараб талихIалда тенкелеб буго.
ГIалхул чанил тIинчIги нух тун унаро,
Лъалеб гIажал босун гIасилъилилан.

ГIищкъу цIикIкIаниги,цIунун чIун йиго,
Дуниял хваниги,ахиратилан.
Имраул Къайисил къокъада цадахъ,
Рокьи телебилан букIуна дир ракI.

РекIаразда гьоркьоб лъеласул гIадаб,
ХIисаб букIунилан гьабула хиял.
Эб хIакъ гьабунани,къосараб къавмалъ,
Къварид гьавула дун рокьи щиб жоян.

Рокьул хIал лъаларел хIамшарияца,
ХIайран гьабула ракI,гIабдал вугилан.
ГIищкъул къварилъиялъ къисабиги хъван,
Къойилго рагъдайищ инсан вукIинев?

Ургьиб хIебтIулареб хIухьел цIикIкIараб,
ЩIакъаб гIазаб буго рокьи-гIищкъудул.
Сордо бачIарабго,бацIцIун хIутI-хъумур,

Нохъоде буссунеб сундул гIаламат?

ГIалам бижилалде Бичас малъанин,
БукIине кколеб жо жидедаго лъай.
ТIурун уна хъумур хъархъалъ бахчизе,
Къварилъи ккананиِ,гьалмагълъиги тун.

Гьудулги дунилан дагIбадилев тун,
Тушман гьоркьов ккани гьес щиб гьабилеб?

ГьечIони гьунарги,къуни талихIги,
Къадру тIокIай гьудул лъица йосулей?
Босани гIакълуги,хвани пикруги,
Хиял кин гьабулеб гьудулалъ диде?

Хасел тIагIарабго дуниялалда,
ГъотIода тIамхилъан тIад кьер баккула.
Байдабазда хурдул,хъархъалъан хIанчIи,
ХIеренал бакънал гун къватIир рахъуна.

Ракьалдаса хIутIал,хIоралъан къуркъби,
Къварилъаби рицун,данде рилълъуна.
Гьарани,гIалхул чан чучулеб дунял,
Дурги керемалда кинаб ракI бугеб?

ДИРГО ГЬУДУЛАЛЪУЛ ГЬУИН МАХIАЛЪУЛ

Дирго гьудулалъул гьуин махIалъул,
Гьалулеб кереналъ цо кечI ахIизин.
Каранде дунги къан, къочун дидагун,
Къороллъун чIаралде рисалат хъвазин.

Росдал ракI бахъарай билкъис-бикаде,
Дирги хиял буго гьитIинго ккараб.
Гьаваялда чIараб лочнода хадуб,
Чанги къункъра буго къватIал сверулеб.

Къайсарил бикада батIияв чи хъван,
Ракьалда хьвадизе хьул дирги гьечIо.
Гьиндилада къадру бащалъун хадув,
Къороллъи цIунана анцIгоги соналъ.

Саву ккани тIогьол тIад кьер холилан,
ТIад бакъ чIвазе течIо хъахIаб гьурмада.
Хъублъани меседги босуларилан,
Ясал рехун тана талихIкъадица.

Турани аб пихъил тIагIам холилан,
ТIад квер хъвазе кIвечIо цо къоялъ гурон.
Цогидал ясаца пудра бахуна,
Дур гьурмахъ къец гьабун къачадилаго.

БагIар бахани щиб хIабашияца,
ХIурулгIин мун гурей дий йокьуларо.
ХIежрукъалъул къеда къалмица хъвачIо,
Къудраталъ бикIараб дур цIар гурони.

Гьединан мун чIани гьаб ракьалда чи,
Цоцин хутIиларо,цохIо мун гурей.
Магьди вахъинчIого, Дажал щвечIого,

Дуца чIезабуна къиямасеб къо.

Къуръаналда гьечIел, тIахьалъ рехсечIел,
ТIокIал гIаламатал гIуна ракьалда.
ГIисал инжилалъул махлукъаталъе,
Къварилъи тIагIанин тIехьалъ бицана.

ТIокIал къурайшиял гIадада гуро,
Къуръаналъ какулел кир рукIаниги.
Къадаралгин лъикIал ратIа гьаризе,
Бичас битIун буго ракьалде гIелму.

Мун гIакъил ятани,дихъги ялагье,
Дунги бусурманчи,хвезе виччаге.
Хиялаз цIураб черх чучуларищан,
ЧохтIо бахъун бихье гъалазул рикьи.

Нагагьал хиялал хун ракьулъ рукъе,
Рукьбал риун унев дун каранде къай.
Къайисги Лайлаги данделъизе те,
Цогидал гIадамал рикIкIадегIан те,

Тулпаралда рекIун хьвадизе виччай,
Рокьукъал жалго те, женал рехун те.
ЖулигIалам ургъун мун дие гьаре,
Гьаб зулму дидаги захIмалъун бугин.

Зодихъан баккулеб бакъгун къец ккурай,
Вакъван холев вуго дур анищаца.
Ургъидал ахIизе цIар гьечIеб ани,
ЦIаялъ вухIилаан Мажнун кинигин.

Кинида йикIаго казимги бахъун,
Кепалъе хъван руго кIиябго кьенсер.
Курмузда бахиллъун,берахъ гIащикълъун,

ГIалхул чундул руго тIадго ракъвалел.

Хивалалъ ккун бугеб тел щула бугин,
БахIсалъе вахъун чи бергьинищ цинги.
Варакъ тIад бекьарал, тIерен хьухьарал,
Гъалазул халгьебе дир гьудулалъул.

Къуръан-хIадисалда божулел гьечIин,
Авараглъиялда дагIбадай бугеб?
Дир бераз духъ тIураб магIил гIоралъан,
ГIурус пачаясул гуми хьвадила.

ГьечIин мун йокьунан хиял ккун хадуб,
Хадув хьвадун хварал хьитал кье нахъе.
Къунин гIищкъуйилан гIакълу сверани,
ГIадалъ гIащтIи кьабе,кьелин ихтияр.

Кьалде кканин ишан чIухIун ятани,
ЧIахIагьаркьал гьаре,гьас дун ккунилан.
Гьереси бицине нигат батани,
Наибасде йилълъа,дун лъукъанилан.

Къвал бан чучилилан гьава батани,
КъачIан дунги вуго дуда хурхине.
Дие харбал рицун черх хьихьичIого,
Чара хварав дие гьабе санагIат.

Арал сардал-къоял кодор щоларин,
Кепалда биччанте бакъул дуниял.
Бер къваканщинахъе духъе вачIине,
Дунги хIадур вугин,хIалтIи гьечIев чи.

ЖАНИБ ЦIА БАКАРАБ КЕРЕНГИ ЧУЧУН...

Жаниб цIа бакараб керенги чучун,
Чара тIагIун букIин тIатинабизин.
ТIулал бидурихьалъ хьвадулеб шавкъалъ,
Чапун дир рухI араб гIарза хъван кьезин.

Берзуй макьу гуреб,квен кIочон тараб,
Женал хIайранлъараб хIухьел угьизин.
ЧIагоял пахруяб,хварал урхъараб,
ХъахIаб гьумералде гьабизин санаъ.

Адамил ХIавахъгIан хIасрат бергьиндал,
Дирги яхI тIагIана гIищкъу хIехьезе.
Лайла-Мажнунилан халкъалъ цIарги кьун,
Свердула къватIазда къоял инегIан.

Илбис пасикълъарал сах бугел лугбахъ,
Сунареб цIа лъуна дир кереналда.
Кодобе щолареб хьул къотIулареб,
Къан буго ракIалда кIиябго кьенсер.

Кьурулъ хIанчIил гIадаб хIеренаб кIалъай,
Киса кIочон толеб талихI кьеялъул!...
Къайсарил ахикье ахIтIолеб гьудгьуд,
Гьаракь рагIаниги гIела рекIее.

ГIарщалда свердулеб сурмияб тIавус,
Сабру тIагIун бугин, рещтIа ракьалда.
Рокьарал рихараб,хварал кIочараб,
Хиялазул унти бергьанин ччорбалъ.

Рукьбазда гьан бакъван къварид бугин ракI,
Къосине течIого,бергIаги тIаме.
ТIулалъ кор боркьараб кьалда вугин дун,

Дур къасд батанани йорчIа къорикьа.

Къасде саву ккани харил тIегь хола,
Кванилъ загьру тIаме тIаса восадий.
ГъотIой гъая ккани,тIамах бакъвала,
Къоно чIвай гIадатIа,гIажалгъадида.

Дуниял хинлъигун хер гIурччинлъула,
КъотIуе квер баче керен чучизе.
Капурги гурхIараб хIал дидаги тун,
ХIалихьатгун чIезе гIиллаго щиб дур?

ГIурухъ ритIучIилан чаларчаги ккун,
Чорхой гIакъуба кьей гIакълуйищ бугеб?
ГIандал хъарчигъаян,гъедуги хьихьун,
Дирни чилъи хвана,ханалъул бика.

- ИяхI,ле,вокьулев,кьоге гIазабго,
ГIабдалгун къочине къабул гьечIин ракI.
Гьабуге кIал гьикъи,къварилъулин дун,
Къан юхьун ятанин лъай бижилалде.

Рицунге гIанчIал жал,гIодулин берал,
ГIелалда квелъги бан маххда ятанин.
Хал гьабула чорхол чара хвеялъул,
Чаргъадил бусада басралъанилан.

Адамгун ХIаваде хIалкъарай дица,
Гьарай-ахIи бала илбисалдейин.
Билкъис Сулайманий насиб гьайизе,
Сабабго щибдаян щакдарула ракI.
Юсуп Зулайхае мустахIикъ гьави,
Бицунеб рагIичIищ гIалимзабаца?

-Дирго пикрабаца керенги унтун,

Исана хвелилан хиял букIана.
Я Алагь,хун тайги херлъарай эбел,
Хвезабунин къадру къоркъоеги кьун.

Къанабакь тIупаги тIулалъул вацал,
ТIуян гIелалдаго гIуруй йиччанин.
Эмен-тушманасда туманкI речIчIаги,
Танкан юхьун танин рохьил бацIиде.

Квешаб къо бихьаги гIагарлъиялда,
ГIангралъе дун гъезе гъира кканин цIакъ.
ЦIа рекIун вухIаяв ХIабашил ТалихI,
ХIиладул кIичIги гъун кквезе гьаюнин.

Гьаваялъ сорояв росдал рагьтIател,
Кини телалдего данде вахъарав.
Дицаги щибилеб,щунгъаралъул тIинчI,
Щулияб рухьаца юхьун йигелъул.

Дие мун вокьидал кьаллъарав эмен,
Кьунани чIвалилан чIухIараб тухум.
Тезе рес гьечIилан къотIи ккарав мун,
КъватIие яхъине чара гьечIей дун.

Гьабулеб жо малъе,дун хIадур йигин,
ХIалхъубалщиназул мугъал рекизе.
Квер ккун къотIи гьабе биххиларилан,
Гьеб дур рагIул ахир хIакъаб батани.

ХIалихьатил рокъоб сордо баларин,
Сурани халкъалда балъгояб рокьи.
Мун вокьаралдаса бакьулъа къараб,
Къвал чучун угьизе чидай квешезе.

Чергесаб дур лага бихьаралдаса,

Хьул дирги къотIичIо,къвал баларебин.
КъулгIадул кIалтIа чIчIун кIалъаралдаса,
Лъалаго берзул нур босун анин дир.

Гъуинал рагIабаз гIадалги гьаюн,
Гьедин телин ккани,дуйги баркала.
Киназдаго сурун сагьвил дунги тун,
Сордо лъикIан ани,эбги дурго яхI.

-Дица мун толейдай,дунял канаб моцI,
Квер хъвазе щваниги,щукру гьабула.
Квер босун уневдай,ихдалил гьудгьуд,
Гьаракь рагIаниги,гIола рекIее.

ГIалхул чан гурхIараб хIал дидаги тун,
Тулида къвал жеми къадрулъун буго.
Къойил дазнания диеги цIалун,
Дур гьечIищ къагIида къвал бан чучизе?

КъватIахъ данделъигун мировой суд лъун,
Махсароде вуго дуца гьавулев.
Къасде гьуин бицун,къад кьурун юссун,
Къачала дуниял дир гIакълу ине.
Радал диван къотIун,къаси суд бахъун,
Рос-рукъгун чучула дир чара хвезе.

МЕГIЕР КВАРАБ МЕХАЛЪ ГIАЛАДУЛ ГIАДАБ

МегIер квараб мехалъ гIаладул гIадаб,
ГIамал букIун буго дир йокьулелъул.
ГIидраялъ гIорцIараб кьегIер кинигин,
Кьуркьуди цIакъ буго нухтIа унелъул.

Нахулъан рас гIадин росула хIатIал,
Росулел лъачIого,лъайда гьечIого.

Я дур кьуркьуди щиб,кьенсер-бер чIегIер,
Кьили чIвараб мехалъ тай-гIала гIадин?
Черхалъул кIибикIди,кIудияй гIеяй,
КIудаб даражалде яхарай гIадин.

-Даражаялдеги дун яхуней ан,
Мали чIвараб ани чIухIав вокьулес.
ЧIаго алжаналда нилъ рукIинаан,
Дуца, кумек гьабун, квер ккураб ани.

Чакарул каранда тун хьихьилаан,
Таманай кIалъана,-кIварцин гьабичIо.
КIарчамаб кьолбоца кьуна дун чидай,
Чапун уней йигин,ихдал цIер гIадин.
Кьуризе рес гьечIей росасул лъади,
Рос вихьухъ гурони,кинха хьвадилей...

Диде чан гьабуге,чергесаб лага,
Чиллайдул рухьаца юхьун йигин дун.
Чалухал бераца ишан гьабуге,
Иш лъалел гIадамал гIемерал ругин.
ГIадамал щаклъула,щайтIан къинлъула,
Щола ячарасде кьабгIун тел тIаде.
Кьола дие гIазаб,вас мун сабаблъун.
Сабур гьабун чIа мун къокъаб заманалъ.

Дургусеб чан телеб,чорхол куц берцин,
Чабхил хабалъе дун чучараб мехалъ.
Чалухал бераца ишанал тела,
Гъудул къокъунелъул къо лъикIлъийлан.
Къанабакь руссиндал сандусил берал,
Гьеб мехалда тела мунгун гьаб рокьи.

ТечIого чара щиб,чалухав гъудул,
Дун жаний хьихьанин,хьвадилин хIинкъун.
Чарагун гIамал щиб,гIазизав гьалмагъ,
ГIадалаб кьибилги кьал ахIун чIанин.

Рукъалъул къварилъи къадада лъала.
Дир рекIел къварилъи дидаго лъала.
Мун вугеб сверуде сверилейилан,
Синжир бараб дида хIалихьатица.

Аб дий гIадаб чIухIи чIвагеги данде,
ЧIаго дунялалда,дун абурасда.
ЧIегIер тушманасда бихьуге,бечед,
Дида бихьанщинаб, хIехьон бугеб жо.

Рухьада ци бухьун хутIаги,Аллагь,
Дун гIадин къваридго,къабул гурев щун.
Къиблаялде юссун как бананиги,
Капурлъун бугеб дир ургьиб гьинал ракI.
Дуде ургьиб гьинал ракI балагьунан,
Балагь бачIун буго дир бетIералде.

Мунгун калам гьечIеб,квен билълъунареб,
Кутак бачIун буго дир бетIералде.
Габур къулун буго къорица ккведал,
КъватIиб нух щолареб щулалъуде ккун.
Щоларо,вокьулев,бокьухъ хьвадизе,

Кквезе гудур къачIай,къабул йигин дун.

-Аллагь,рукъ бухIаяй,чорхол куц берцин,
ЧанцIулха угьдилев дун дуда хадув.
Чапун гIодой ккаяй,гIолей чидар яс,
Дир чара бухIизе бицунеб рагIи.

Мугъзалъан тункараб каранлъан баккун,
Каранда гьаруна ургъалил ругънал.
ТIаде загьирлъичIеб,загьруги бахун,
Зигьно-гьайбат буго бухIизабулеб.

Чалухал ясаца цеве ккурав дун,
Дун нахъе гьавуна хъвачIеб къадаралъ.
Дунялалъ мугъ байдал гъаримлъичIев дун,
Йокьулелъ мугъ байдал гъаримлъун ккана.

Дунялалъул рахIат цебе ккун батун,
Цересел къоязухъ къойил угьдула.
Цере нилъ рукIараб мех ракIалде щун,
Мехтарав чи гIадин,чанги гIодула.

РахIматал цере ккун,балагь нахъе ккун,
Бана дуниялалъ дида гор магъакь.
Магъкьил багьа гьечIел рекIараб мехалъ,
РекIарав дун рещтIун ракI кин букIинеб...

ВукIунаро Валлагь,кIоларо чIезе,
КIицIулищ вачIинев дун дунялалде!
Дуе гIазаб кьолеб гIужрукъилаб рухI,
ГIизраилас гIадин,дица бахъила.

Мун ячарав къунцIун,къвал дуда бала,
Къвал барав чIван рехун,чIалал рахъила.
ЧIегIер сибиралде бухьина сапар...

Щайха дие духиял йокьулей щвечIеб?..
Бакьан гуро росо,росасе мун ун...

-Ният лъикIаб гьабе,лъикIав бархIарчи,
Лъадай магIу гьекъон гьудулги йигин.
Алжан щваяв гьудул,щукруялда чIа,
Щиб сунде ккелеблъи лъаларин дуниял.

ЩайтIаналъул гIелгун гIамалги рекъон,
ГIодоб би тIезеян хиял гьабуге.
РахIматлъун балеб цIад захIматлъун бихьун,
Нагагь гонгикье ккун, габур биччила.

Макру-хIилаялъе хIалай лъугьа мун,
ХIалихьат вичила,лачен босила.
ХIилла-макруялъе дун гIемер цIакъай,
ЩIунун яс хутIизе кинго рес гьечIо.

Маххул хъалаялъув хъаравл таниги,
ХъахIал ясалаца гIамал толаро.
Хъалаялда жаний тун хьихьаниги,
Жиндий вокьарав чи ракьанде цIала.

Дуе бицун рагIи дир хвеларо вас,
Хиялазул цIеца дун юхIаниги.
Хваниги чIеларо яриманида,
Яравул гьабун те дурго чуялъе.

Мунго хIалтIичIого дунго хIалтIила,
ХIалтIуде тIамун те исана рии.
РагIи рагIуда те,дир гIамал берцин.
ГIадамал квешлъараб замана бугин,
ГIоралдаса буран цIалеб гIадинан,
ЩIале,вас,дуниял дуйго бокьухъе.

ШАМСУЗУХІАЯЛЪУХЪ РУХІ БОСУН ИНДАЛ

ШамсузухIаялъухъ рухI босун индал,
Угьизин кагътиде каранзул бухIи.
ХIасратаб балаялъ берал рииндал,
Абизин рагIаби, гIинтIаме ясал.

Самаалде гьуд-гьуд, гьаваялда хIинчI
ЧIолеб бакI лъаларищ, гIолил мусудул?
Булбул свērданхъулел сси бугел мугIруз
Сипат хисанадай, Хизри авараг?

Зодихъ чIун тIайруялъ ватIан ккунани,
Ккезе кIолев гIадан вукIунаревищ?
Щобде чан лъутани, туманкI речIчIизе
ЧIараб рагIи гьечIищ гьелъий тIехьалда?

Дунилл рихани, хварал рокьани,
Кьаланищ абулеб элде гIадамаз?
Зигар гIемерлъани, гIузру гьечIони,
Гьебги щиб хIикматан кин ургъуларел?

Каранлъ жаниб бугеб ругъун хIалтIани,
ТIабибги щвечIони, щиб жо гьабулеб?
Гьаваялда чIараб лочнол тIинчIалде
Данде къуват бугев къел вукIунарищ?

Къойил дагIба ккана къей-бергьин гьечIеб,
Гьелъул копий кьолеб канцелярго киб?
Берал ругониги канлъи босулеб
Сабаб щиб букIунеб эб унтиялъе?

Унти чорхолъ гьечIеб, чи загIиплъулеб,
Лъаларищ гьелда цIар, цIаларал чагIи
Чара хварав дие рагIуй жавабал

Жундуца гьаруна гьаб хIисабалда:

Самаалда гьудгьуд, гьаваялда хIинчI
ЧIолеб бакIго гьечIо гьабилан лъалеб.
Лъай босун арав чи хадув свердани,
ХунгутIи гурони, гIумру тIагIуна.

ТIулгун ракI бухIадил булбул свердулел
Сси бугел мугIрулги тIун ун рагIула.
ГIунайзат чIараб бакI мухIкан лъалев чи
ЛъагIел буго, дида жеги вихьичIо.

ЧIорологун рекъон зодихъ чIараб хIинчI
ХIули-малъ гьинчIого гIодоб щоларо.
Щобил ритIучIалда туманкI речIчIани,
ЧIезе бакI тIагIуна, гьанже дир гIадин.

Дуниялги рихун, хварал рокьиги,
Кьолбодаса хIинкъун нахъе къай буго.
Зигар гIемерлъиги, гIузру гьечIого,
Гьаваян абула гьелде гIадамаз.

ГIузру ккун каранзул ругънал хIалтIани,
ТIабиб щваниги щиб, шиваъ лълъунаро.
Лълъвараб жо лъаларо гьинал рекIее,
РекIараб цIа буго цIилалъ хIалтIулеб.

ТIавус гьалмагълъараб лочнол тIинчIалде
Данде къуват киса икълимазулги.
Къойил дагIба ккани, къей бергьин гьечIеб,
Къоролалде борхе хъваян гIарзаби.

ГIумру дие бичун рачел къайилан,
Къирарлъун эйги тун, къотIе хIукмаби.
Копиягун гIарза ришватгун цадахъ

Канцелярлъун эй ккун, гьаре хIалтIаби.

Ришват гIемераб кьун, кьалгун хIал гьабун,
Кьезе гьае гьудул мина руссние.
Сордо-къо лъачIони, канлъиги дагьлъун,
Данде гьудулги къан, къоринив хIебтIе.

ХIисабалда гьабе берзул ишанал,
Лъадай къокъунелъул къватIив чIун кIалъай.
Лъалареб унти ккун черх загIиплъани,
Лъазе гьабе унти тохтурзабазда.

Дару кьезе гьабун, гьаваги бергьун,
Гьаре гьудулалда, гьава тIагIине.
ТIул-ракI дир бухIарай хIавраазул яс,
Сабабго гьечIебищ нилъ данделъизе?

Лъай дир босун араб мугIрузул гIанса,
ГIиса угьдуларищ, дир бицун дуда?
Дандиял кьерилалъ кьурул итаркIо,
Таманаб мех буго мунилан холеб.

Халкъалда нур балеб бащалъараб моцI,
Мимгун тиялъ буго турулеб керен.
Киналго хIурупал хъвазеги хIинкъун,
ХIарпул ахиралде ахIаби рана.

Эрмени читалъул чараб полоша,
Паналъун вуго дун угьдулев хадув.
Хваралъги гьечIого, чIагоял рихун,
Хваравлъун чIун вуго хвелалдего дун.

Дурги бицен гурон рагIул ахирго
Гьайилан тIубалеб тIабигIат гьечIо.
ТIаса вахIю рещтIун, хIалги щвечIелъул,

Щай биххараб къотIи, къустIантIин месед.

Мусудулъ тIокIлъарай тIабигIат берцин,
ТIул-ракI щай кунареб кеторузалъул?
Зазилъ бусен гьабун гIумру араб гIункIкI
ГIадалъ щвезе гьабун щай гьеб чIвалареб?

-Дандеги валагьун, гьава бергьине
Гьелищ дур жавабал, Жибрил малаик?
Ургьиб цIа рекIине, ракIалъул гьудул,
Гьаб щиб дурги хабар, холей йигин дун?

Дунял тирулаго танкан аскIое
ЯчIун йигин дуда, дагIба те жибго.
Жемун дида къвал бан, къуле мун тIаде,
Къойил дагIба бугин тIолареб нилъер.

ТIулил гьава ссвине ссилияб хIалалъ
ХIисабалда яче гьудул къвалакье.
Къо бухIарав мунгин рухI босарай дун
Данделъидал буго Аллагьасе рецц!

РАКІАЛЪУЛ КЪВАРИЛЪИ КЪАЛМИЦАГИ ХЪВАН...
(ХІАМУЗДЕ)

РакIалъул къварилъи къалмицаги хъван,
Къваридав чучизе чвахана магIу.
Черхалъул хIакъикъат кагътиде босун,
Каранзул хIалалъул угьана хIухьел.

ХIамул хун хутIарал тIунклухъ балагьун,
Берзул нур босараб сордо-къо щвана.
Къадада ригъарал гъалдирал рихьун,
Дунял чIегIерлъараб бачIана заман.

ГIешдерил хIалтIуца хIамул хвечIого,
ХIалхьун чIечIин мунан чIоларо росу.
ЧIчIвадикIкIалабахъа миччил баччиялъ,
Мунгоги хвелилан халкъ къацандула.

Къадалъа тIилаца,тIохил гонгаца,
ТIубаларин абун авал семула,
Сардилъ ракIарулел кIкIверкIкIил сумазул,
СанагIат гьечIилан руго гIадамал.

Рукъалъул бокIон цIун цIул бугеб мехалъ,
ЦIадухъ рукIараца кIалал гьикъула.
КъватIахъ квачан хадуб хинлъизейилан,
Хасало рачIунел чIухIун ругеб куц.

ЧIваге,ле,гIадамал,гьедин гIайибал,
КIалъачIого дида кIоларин чIезе.
ЧIухIдае кан бакун,копое цIул лъун,
Кепалде аралги рукIанин къоял.

Дир чIегIераб хIама чIагояб мехалъ,
ЧIалукье бахараб мачIу букIана.

КIиябго тулпаргин тероолеб мехалъ,
Таманал гьардана,гьаби,нуж дида.

Гьанже дун гьардонан гьабизе гIайиб,
ГIураб балагь гурищ бегьараб диде.
ГIучI цIулал гьечIого чIвазе кканин нахъ,
ЦIаго бакичIого,рукIунищ нужго?

Нахъа, жал хIурулъ тун хIамул тIагIиндал,
ХIатIида ворхизе хун буго чара.
Чарал къвалил мацIал къадалъ хутIидал,
КъватIиве вахъине къотIун буго рес.

ТIад рас меседилаб мугIрузул ритIучI,
ТIомохъ багьа щвани щвеларoдай кIерт.
Щибаб гьунар тIокIаб тIайбаталъул бис,
ТIинчI-къед лълъварабани анищ букIинчIо.

Росу къотIун унел къородисезда,
Къоно речIчIичIого чIезе кIоларо.
Ващаванги абун айгъиралъул тIом,
ТIамунин росониб тIул багьаяца.

ИнкIкIвел инагьдараб, игьел угьдараб,
Ургьиб кор боркьула бокьове щвани.
ИштIа-Куладерил курмул унтарал,
Кинан яхI гьабилеб хIамузда хадуб.

Хунзахъ цIар рагIарал,цIетIен бахилал,
ЦIоройги дир керен,кваназаричIев.
Киналго ансалги,сверун лълъун бекьги,
Кьеларищ ричунан,чамал нахъ чIварал.

Чара бухIун генал гарбалги къулун,
КъватIатIа кьенкIола,кьечIинхайилан.

Кьун рукIаралани хвелаандаян,
Хиялал рукIуна диргоги рекIел.

Росдал хабал агьлу хасало базе,
Хасалихъе беци битIун ккечIо дир.
Риидал пенкьело,кьиндал щванххеро,
Щиб бугеб хIамузе хIалтIизе ккани.

ХIадурлъи,тIадагьлъи тIокIал рукIана,
ТIаса ГIашилтIе ун анкьид щолаан.
Жибго хIинцабилан абилароан,
Аралъуб нахъа чIун чIел босулаан.

Бихьин хIамилали хIисаб букIинчIо,
Бачазул вехьасе мухь кьей гурони.
ГохIдаса цIухIама,цIар босейилан,
ЦIан бехъерхъун гуреб бахъунароан.

Бахуца чури тIун,чияе хIалтIун,
Чара щиб хвечIого херал хIамузе.
Мусаласе пайда,ПатIиматий хер,
ТIокIаб хIама щвани бащад хьвадила.

Хьиндал кIкIалабазда пихъ барщулелъул,
Щолеб хайиралъухъ щапула дир ракI.
Риидал ял баччун чагIи унелъул,
Угьдула дир керен,киса хIамулан.

ХIузу зигардана,Загьраъ гIодана,
ГIайшат илагьи тун угьдизе лълъвана.
Зирар хъвагIадана,Хъазами хвана,
Хварал дол хIамузда хадуб ракI бахъун.

ПатIимат,МухIамад махIаби гурун,
«Не дай бог» -ин абун гаргазе лъвана.

Бахъун чохтIо-кIазгун чара хвад,ГIайшат,
ГIалида къвалги бан,къулана гIодой.

ГIадан хутIичIого тIаса авалалъ,
ТIаса гIайиб хьвазе гIуж-куц гьабуна.
Хьоро авалалъул иналиллагьун,
Улубий вачIана чIухIбузул чиян.

Нижер"Щверделица" щуго къойица,
Щибго иш гьабичIо,чIегIер бан рукIун.
ЧIаго мусру баяв СагIигIумарил,
Босе кванайилан бачIана кагъат.

КигIан ургъаниги эсул бугеб хIал,
Кьижун макьилъгIаги дирги букIинчIо.

Нужер ГIешдерилги гIадан ваккичIо,
ГIураб хайир щванин щаян ратила.
Щиб лъугьарабилан ругьел бачIинчIо,
БачIунеб ихдаде балагьун рукIа.

РагIи-цIа лъугIанин лъурлъудилаго,
ЛъвинчIел къучIби гIадал къандалъабигун.
Къойил рукIина нуж дида кIалтIа чIун,
Цинги хIункъдила дол хIамузда хадур.

ХIал ккедал мугIрузда чанги гIодулин,
ГIайиб чIваге дида чIегIер банилан.
ГIурдул рехъерхъиялъ нахъаса тIезе,
ТIокIав хIамул росун дун хIалтIиларин.

ДИР РЕКІЕЛ БОКІНАЛЪАН БЕРОЛЕБ КІКІУЙЦА

Дир рекIел бокIналъан беролеб кIкIуйца,
КIкIалабиги бецIлъун цIун буго дунял.
Росу сверун тIупун русул накIкIги лъун,
Босун унеб буго меседил мали.

Ссунеб дир бадисан араб магIица
Авлвахъалги лъалъан,лъарал руго щун.
Лъараб къварилъиялъ,къараб талихIалъ,
Къиямисеб къоялъ къвалакь ккун вуго.

Рокьул каранда тIад квасквасги тIупун,
ТIавусги бекьулищ ракьул чохьониб.
Чанил бурутI лъолищ хъирул къанабакь,
ХъахIаб ххамил натIал тIадеги рехун.

РЕКIЕЛ МАЩАБАЗДА БЕССАРАБ РОКЬИ

РекIел мащабазда бессараб рокьи
Бахъизин къватIибе,тIубачIин жаниб.
ТIулал бидурихьалъ хьвадилеб бугеб,
Хьухьилъа цIад гIадин,гIодобе тIезин.

Дица,гьава хIехьон,яхI гьабунагIан,
Гьарщун магIил тIолин гIаданир бераз.
ГIищкъул къадру цIунун,дун къвакIанагIан,
КъватIибе цIа лъолин ургьимесалъул.

Адамил наслудал зарра гIелалде,
Зодихъе бакъулгун къец ккараб гьумер.
Къуръан рештIиналде,ТIагьаясухъе,
Дур цIар рехсон аят битIиги гIела.

ГIалхуде чундулгун чучардулин дун,
Духъ чилъи бичидал,чара хун бугин.
Чармил кьурабалъе лочнол гIадаб ракI
Дуца,гIакълу босун,басра гьабунин.

Гьиндалда бессараб сурмияб гIатIлас,
ГIайибищ дир бугеб гIищкъул цIа баки?
Кагьруман варакъалъ къачIараб чини,
Чигун мун чучани, чара холин дир.

Чанги гIумру буго гIадада унеб
ГIаршалде яхарай дур хиялаца.
Хвалил кьогIлъи буго,мун йокьун,дие,
Ракьалда хIутI-хъумур хIайранлъарай духъ.

Дирни дуда хадуб хвегIан угьдизе
Хиял ккун гьедараб гьа гIемер бугин.
ГIумру дуе бичун,рачел къачIони,

Къаникь вукъагиян къотIиги буго.

Халкъалъе-дур исму,росабазе-къо,
КъиралаcулгIанги баянаб бугин.
Берзул канлъи гьечIин кисаго дие,
Кие мун аниги,аян хадуван.
Каранзул ракI бугин батIа кIанцIун чIун,
БутIаз машиналъун,мун йигеб бакI ккун.

Бугеб жамалалъул,жеги сахалъул
Женал хIайранлъулин хIисаб гьабуни.
ХIакъикъат лъазегIан дуде вуссаян,
Буссунарин канлъи кисаго нахъе.

Кагърубан варакъалъ къачIан гьабичIеб
ГьедигIан камилго кин гьумер лъалеб?
Гьуригун хьухь жубан йижун гьечIелъул,
Гьеб дур хIатIил роси ясалъ кин чIолеб?

Берцинлъи кьун буго духъе кьерилаз,
Ракьалда зобгIанги гIадамалъ тIокIаб.
ТIокIлъи босун бугин дуца ясазул,
Нахъа рижулезе жого течIого.

Тезе хиял бугин,холаго,росу,
ХадуйгIаги ялай,дур талихI къаяй!
Къилбалъун мунги тун бан батулин как,
Дуй тасбихI гьабулеб хIутI-хъумуралъе.

Хъвараб кагъат бугин,кавсаралъул хIинчI,
Кибего бихьулеб бакъгин моцIалде.
Щибаб рузман къоялъ мун йихьичIони,
Хьул гьечIин черхалде,бахъун чIелилан.

Вегун макьу гьечIо,кьалда буго ракI,

Кьурулъ бакун бугин,копое фонарь.
Квешунтиялъ кунеб керен дирги тун,
МугIрул тIогьиб бугин тIинкIулеб дару.

ТIогьоде бикьараб тIалил на гIадин,
Бикьа-биххун бугин,рокьи ккун,тIул-ракI.
ТIанхиде щущараб рогьалил щублъун,
Щибаб лага бугин гаргалеб мунан.

ЦIАДАЛ ГУЧ ГЬЕЧIОНИ ГАГУДАЛ ГЬАРКЬИЛ

Цlадал гуч гьечIони,гагудал гьаркьил,
Гугьар букIунаро битIун бачIине.
ЯчIин хIакъаб ани, Хiавраъ, мун дие,
РухI бичун лъвинаан ячарав чIвазе.

Чанги мун гIадалъе гьетIараб дунял,
Гьабизе лъалазе лъикI кколеб дару.
Лъалес малъаралъухъ гIенеккичIого,
ГIемерал ратула гIадада холел.

Харилъ баккараб тIегь тIинчIаб найица.
ТIун кодоб унаро ,кеп босун тола.
Тела мун ячарас ,чара бухIани,
Чорхое бокьараб кьечIого хьваде.

Кьвагьи рагIилалде ,мегIер течIони,
Парсий рехулеб чан чармил гуллица.
Чорхол гьанги кванан ,кепалги росун,
Кодоса боржине жайран щай кколеб?

Щобазда гьоролги гьеб дур рекIелги,
Гьедун биЦаниги, цо хIукму буго.
ХIухьел дунан кIалъан, ракI чидахъе кьун,
Рокьиян кьал буго дир йокьулелъул.

Кьурулъ нух кьосараб гIалхун чаница,
РухI бичун бахъула нахъе ине нух.
Гьеб унтул босноса тIаде яхъине
Дур хиял лъолареб хасиятго щиб?

Хунан ракьулъ лъечIеб чаго дунялалъ,
Дур гьеб габуралда гор магъакь бана.
Къунилан росс гурей ,юссун рукъ гурей,

НакIкIул рагIад гIадаб гIумру буго дур.

Цебехун накIкI ккараб,нахъе бакъ ккараб
КIиябго рахъалъан рахIат бахъараб.
РахIат бикьулелъул гьоркьойги хутIун,
Гьанже къварилъабаз къвал бараб дуда.

Къо гьоркьоб ккезабун,кьериллалги ун,
Кьолеб нигIматалъун можороги къун.
КъотIуе кверги ккун, керен чучараб,
Чанги рокьараца кьалги гьабураб.

Гьоркьоб къо бачIого,вачIун кIалъарав,
КIутIун каранда лъун,балъголъи хьихьун.
Хьвадизе лъалезе дуниял кьолин,
Нилъер умумузул аби батана.

КигIан хIалтIаниги дир хIетIеялде,
ХIургIаги бахинчIо хайир бугеб жо.
Халкъалда рагIарай бакъ гIадай дуда,
Данделъини киса дир кереналъе.

Киса дуе гIадаб давла халкъалъе,
Хун дун чучичIого чабхил хабалъе.
Чигун рекъаниги,къотIи хваниги,
КъотIун кьезе кколеб кваранаяб квер.

Кинав чиясулгун чан гьабуниги,
Дуе рос-рукъ гьечIо, дун рекъечIого.
ЧIвараб багьаги кьун,бокьарас кквезе,
Конпетлъидал бугеб дурги бичулеб.

Чорхолъ гьунар бугес гьедун йосеян,
Къасд дур батичIони тани кIваричIо.
-ЧIухIарай йокьулей кьвари щиб рагIул.

Щваров рос кин тарав ,мун кисан щварай?

Калам щиб къвакIараб, Къйсарил бика,
БорчIунцин гуребищ гарбидаса квелъ.
Гугьар берцин бугин, бицунеб харбил,
Харил борхьидаса рохьенищ тIураб.

ТIогьол гвангъи буго гъалазде бачIун,
Дур хIалихьатида хIарщищ речIчIараб?
ХIохьел берцин буго бицунеб рагIул,
ГIужрукъил къаданиб къонойищ чIвараб?

Къадру бергьун бугин дур гьел лугбузул,
Рохьазул чаларча чабхилъищ лъураб?

РЕКIЕЛ ГЬУДУЛАЛЪУЛ ГЬАДИЯТАЛЪУЛ

РекIел гьудулалъул гьадияталъул
Гьабизин цо шигIру, щукруги гьабун,
Щибаб сагIаталда ракIалде щвезе
РекIель цIа сунареб салам битIизин.

Сабру гьечIеб чорхой сабру букIине
Памзатги гьоркьой къан, назму ахIизе,
Радал сверула дун сивул тIохазда,
Сверун-тирун щола дур азбаралде.

АскIов чIун кIалъазе сагIатги гьечIин,
Сабру гьабун чIезе сужагIат гьечIин.
Бащалъараб ахикь ахбазанул гъветI
Огь, Аллагь, чункизе чи вихьилалде.

Чорохол куц бикъараб Багъдадалъул хIинчI
РештIаги, дир Аллагь, дир авалалда.
Шамхал ханасул яс, хъахIилаб либас,
ХъахIаб гьумералъул гьайбатаб лага.

Йижи киндай гIураб, кисандай ккарай,
КигIан камилгодай квен кьун хьихьарай.
Хварал чIаголъула, унго, йихьани,
АхIмакъ гIащикълъула, хIакъикъат лъани.

Щобда къалъулеб тIегь, къо канлъулеб бакъ,
Къойил алжан буго дур инсул росулъ.
Росуги къалъула къватIий яхъани,
Къасиги нур бала тIохде яхани,

Ясалги чIухIула мун аскIой щвани.
ЦIваби чучун ккола, моцI загьирлъани,
Чорхое гIун йиго гIакъубаялъе.

Къуръаналде вуссун дарс цIаланиги,
Дуца араб дир ракI нахъе щвеларо.
Щибаб сагIаталда дур хIасраталда
ХIал хисун рехула, исму рехсани.

ВахIюлъун рештIунев ЖабрагIил малайк,
Аман цо дир гьари, цо салам бице.
Сордойил щинкIулеб шамалъул гьури,
Щвезе гьабиларищ битIараб салам.

РУМАЗУЛ ХВАЛЧАДА ХАТІ ХЪВАЛЕБ МЕСЕД

-Румазул хвалчада хатI хъвалеб месед,
Халат балагьила дунbackslashялалъухъ.
Хвалчадул гIоркьалда бекьараб жавгьар,
Вокьаравги тола,тезе кканани.

Меседил цIва бугеб чинидул шиша,
Чанги инагьдила мун дида хадув.
ГIарцул расен бугеб румазул гагу,
Дун къваригIараб къо къойил бачIина.

ЧIорал меседилаб истамбул чадир,
Чидай рагIад гьабун,тоге дун бакъукь.
Цаби маргъалулаб нугъаяб кьегIер,
Рихаразул харбихъ халго гьабуге.

Бехе Чачаналде чинаридул гъветI,
Чангияй гIодарай,дунги гIодила.
Чергесаб ракьалда чIегIераб барти,
Чангияй угьдарай,дунги угьдила.

Ячинин абурал чарал рагIабаз
Чан дун гIадинайдай гIадал гьаюрай?
Гьарилин абураб кIалзул гьуриялъ
КIазикь берал чалух чандай гIодарай?

Дир дуде бикьизе ургъел бугоан,
Урхъи буссинегIан аскIоре щвани.
Кверги ккун бицине хабар бугоан,
Хивалазда рекъон къадар хъванани.

Гьава бикьунилан рокьи толаро,
Вокьулесде хъвазин хъахIаб цо кагъат.
АскIор гьечIониги гьан жубан буго,

Жундул угьдуларищ дир бицун дуде?

Дун къварид йигилан къирбал милъиршо
Къойил зигардаги дир гьудуласде.
Дун хIайран йигилан хIурулгIинзаби
Сардилъ тIаде щваги дир вокьулесде.

Рокьиги гьабурай, гьудулги ккурай,
Гьеб гIелму цIаларай гIадан йикIинчIо.
ЩIогьораб гьве гIадин,тIадеги хьвадун,
ТIул дир кваначIого кинго мун чIечIо.

-Дир рекIел къварилъи,къудратав Аллагь,
Къориниб тIамураб тIинчIмокъокъилгIан.
Керемалъул тIвагьи, ТIадегIанасев,
ТIинчIай йокьулелде бугеб хIасраталъ.

ХIалтIухъаби руго ургьир хIалтIулел,
Иллагьияб гIищкъу гIорлъун чапулел.
ГIарцул къубдул руго къаркъалаялда,
Йокьулелъул дангъва дида кьабулел.

Кьер берцин йихьула билил рагъида,
Билил магьиялда гьумер релълъарай,
Лъицадай йосила,кьибилги рекъон,
Кьурул лаченалда лага бащадай?
Хъван бугебдай къадар дун гуресулгун?

Найил гьоцIо тIолел цIердал пиалал,
ЩIакъаб салам бице дир йокьулелда.
ЩIолбол чIагIа тIолеб якъуталъул лълъар,
Алжанал жирулеб жавгьаралъул кIул,
КIоларищ бергьине эбелалдаса?

ХIежалъул рахъалда меседил кето,
Кинилан абулеб дуде инсуца?
Алжаналда жаниб тIамах чараб гъветI,
ТIезе хивал буго квер гIунтIанани.

-Бергьине кIоларо,кIочон теларо,
КIиялго хвезегIан рокьи теларо.
Дурги дирги рокьи ракьда бекьани,
Рокьи тIубачIезе тIугьдул раккила.
ТIун кодобе босун махI сунтIанани,
Балаялъ рухIулел,гьогьом гьарила.

Мажгиталъул рагьде гIарац баниги,
ГIодое къуличIо,къимат хвелилан.
КъулгIабазул кIалтIе месед баниги,
Кодобе босичIо,басралъилилан.

Алжанул гьури пуй дун гьогьомизе,
Дур цIадуца гурищ юхIулей йигей.
Меседил гъанцIа бан цIай дун эхеде,
Дур гьороца гурищ гъоркье рехарай.

РИХЬУНИСА ШАГЬРУЗАТИДЕ

Беразул чалухлъи чи тIагIаялъул,
Чанасул бугеб ракI бакьулъан борлълъун.
Кьунсрузул свераби рос-рукъ биххадил,
Хаган гIодов ккела данде ккарав чи.

Халатаб гарбида шалил чохтIихъе
Шамалъул макказда ккун бугин унти.
Шалил чохтIоялъухъ, тIад терекалъухъ
Макка-хIарамалда хIанчIи гIодулин.

ЦIорол чиллай гIадаб чалухаб лага,
Чинийилан ккола цее чIарасда.
Чинаридал гъотIол тIамах гIадинай,
Гьаюнищ эбелалъ мун гIадай ясго?

ЦIоралъул мугIрузда булбул хIинчI гIадай,
Росасулъ кин тарай, талихIкъадил яс?
Ясалги росабалъ гIемер рихьанин,
Дур гIадинаб сурат дида бихьичIо.

Хвалчадул бал гIадаб тIеренаб мегIер,
ТIун тIулакI босула цеве чIарасул.
МугIрузда цIурмилгIан гьаракь роцIцIарай,
Дуда цIар щиб кколеб, Шагьрузат-бика?

Гьаракьги роцIцIарай, цIарги берцинай,
ГьайичIин Рихьуний мун гIадинай яс.
Беразул нур сунеб сипат бихьидал,
Сабураб ракIалъул гIакълу хисана.

ГIурусазул пургун, гьорол машина,
Машааллагь,бечед,чорхол чIурканлъи.

Меседил гарафин,кибратул ахIмар,
Кинабго халкъалъ мун кIодо гьаюла.
Жаниб гьалаглъана гьаракь рагIигун,
Дунял берцинлъана, ракь пахрулъана.

Росдада нур барай, улка гвангъарай,
ГодекIан къалъарай къутIпудул хIуби.
Гьанже мунин руго росу-жамагIат,
Дагъистан областалъ сси куцала дуй.
Кинавго чиясул кIалдиб,мацIалда,
ГьоцIолъун цIар буго Шагьрузатилан.

БИАРАБ ЦӀЕРИЛАН ЦӀАР ТӀИБИТӀАРАБ

Биараб цIерилан цIар тIибитIараб,
ТIадагьаб напсалъе сипат гьабизин.
БечIчIараб рахьалде бахьинлъи щвараб,
Рисалат хъван кьезин хъахIаб гьурмахъе.

ХъахIил зодил бакьулъ догьну бухIараб,
РекIел бил мугьру чIван басинин кагъат.
Капураб гIищкъугин гIасияб рокьул,
ГIор щвана черхалде чараб пинтадухъ.

Гьинал ракI хIайранлъун хIасрат бергьиналъ,
Гьаваялъул чанихъ чапула лугбал.
Балагьун чучизе чорхол зат гуреб,
Ханасул бикаян канлъи ун буго.

Кин сверун лъваниги сурат лъалареб,
Асли-Ханумилан холев вуго дун.
Халкъалда рагIарай ГIазраъ мунилан,
ГIадан сверун лъунеб си буго дие.

Салманил тахида тулакаб гьудгьуд,
Гьаналъ босун буго дур исму дида.
Дагъистан къалъулеб гургинаб къамар,
Биун лугбалъ буго бикьун лъун дур цIар.

ЦIорол фабрикалда палан бахъараб,
ХъахIаб щвемещалъухъ щущан вуго дун.
Щобил чан гIащикъал гIанабийилан,
ГIакълу босун буго Самирил гIадин.

ГIадамал хIайранал хIеренал къунщбахъ,
КъвакIан мугъ бекула пикру гьабуни.
Гьаваялда лачен чапун биарай,

Чорхол пинтаялъухъ гьалула керен.

КагIба рукъил къеда къапгIан чIухIарал,
ЧIегIерал кьунсрузухъ бахъун буго рухI.
Рогьалил цIваялда цIваки релълъараб,
МугIрул суратазухъ турула керен.

ГIалхул талабазда бакъан гьуинаб,
Гьиндалъул мокъокъан къан чIоларо черх.
Чакарул гьаналъул гьуинаб рагIухъ,
ГIекколеб тIулалъул тIваркъи букIуна.

ТIеренал килщазул кагьрудал гъуждухъ
Жаниб ракI гьалулеб гьаракь рагIула.
Гьорол хIасрат ккараб хIадураб рилълъин,
ХIутI хъумур угьдила дуда бер чIвани.

РоцIараб зодисан цIад балел накIкIал,
Дуде цIар ахIани,хIурлъун тIагIуна.
ТIадагьаб черхалда чангит бан хадуб,
Чияхъе квелъ кьолеб кин лъачIеб дуда.

Канаб моцI гIадинаб гьурмал кьералда
Къавудал тIанкI лъолеб лъан букIинчIебищ?
Лъараца бачIараб хIехь гIадав росгун
Сордо кин инебан пикру гьабичIищ?

КъватIазул агъузгин ургъел бикьизе,
Рокьи гьабиларин гьедунищ йигей?

- Вабабай гIадамал, аб гIаламат щиб,
ГIадан сабаблъунги букIунеб зулму.
Дуца абичIого дидаго лъалел,
МагIил лъарал гьечIищ халкъ лъалъадулел.

МугІрузул чакъалалъ къвал бан данде цІан,
ЦІваки лъугІун буго ал дир лугбазул.
Къасде кьер квещица бусадаги лъун,
Сонал гІемер ана гІазабазулъ дир.

Дагънал тІогьиб чІолеб рачІ халатица,
ЧІезе гьукъун йиго къотІной,унаго.
Къадалъ каратІ щвечІеб квещаб къоркъоца,
Каранде къан йиго къулун унедухъ.

Дагъистан урхъараб хъахІаб гьурмада,
Хъазица лъун ругел ругънал рихьулищ?
Хьиндалал гІащикъал гІанабазда тІад,
ГІанхвара букІуна къойил кваналеб.

Квасквасул цер гІадал курмузда гьоркьоб,
Гьод бекаяб хъабан хъепун чІун буго.
Казимил кун гІадал кун гІадал кьунсрулъ,
Кьурул руз букІуна бусенги гьабун.

Бисри хвалчен тІолеб коцониб лъураб,
ТІеренаб могІрода нугІ рекІун буго.
ТІагьа расуласул чирахъул босун,
Чинидул гьабураб гьурмал кьер хвана.

Кьурарал гъалазул гъадил хІатІица,
ХІарщулъе рехичІеб хутІун гьечІо рас.
Росдал мугъ бекарал маргъалул цаби,
Цигун къеркьелаго рукъун тІагІана

ГІалимги мукІураб кІиябгоги кІветІ,
БагІарлъиги тІагІун тІогьиллъун руго.

-ГІаршалде яхине хІалги кІолаго,
ХІарщулъ гІодой чІарай ГІайнаъ йихьулищ?

Дица гIакълу кьелин кьварун чIа мунго,
Кьурда квер рекIунеб каламги гьабун.

Зодисан цIад къотIун бакъул хIал ккани,
ГохIазда ахIдола рахIмат кьегиян,
КьогIал гIазабалъ къан къварид чIечIого,
Къадирасде гьарде гьабе дарманан.

Дунял канаб къамар къан ккун чIанани,
Бичасда ахIи бан хIелхIедулин халкъ.
ХвечIого рес гьечIев чIегIерав тушман,
Тоге дир къвалзукьан кьойилго ахIде.
ХIакълъун тавбуялъе тавпикъ кьурав чи,
Толарин РахIимас гурхIел гьечIого.

ХIалихьат живго тун жендани къватIахъ,
Мунги гIодой чIела гIарцул тахида.
ГIакълу бугел чагIи хIоринир ккани,
КъватIире рахъула хъатаз лъимги ххан.

Хал гьабун свердани сси щвела дуе,
ХIатIидаса синжир жибго бортулеб.
Дунял ахирлъидал зодое арай,
Загьраъ лъангутIизе лъимердай мунго?

Лъабабго цIар тIамун тIулбухIадги тун,
ЩIалкIазда гьоркьосан хьваде цIвайилан.
ЩIикIкIун гIумруги ун гIонсоде ккарай,
Зулайхал хабарал рагIичIищ дуда?

Хирияв Юсуп тун яслъунги лъугьун,
Гьединги гурхIила рахIман чиясда

Чанги хьул къотIарал кьоринир ккарал,
Къвал бан гьудулзабаз къватIир рахъарал.

КъотIи тIубайилан мун тIаделъани,
ТIогьолъ бугеб гIужрукъ гIурдалъе ккела.

ГIадамакьа нечон чиякьа хIинкъун,
Чанае яхъине нахъа ккана мун.
ЦIуне гьудуллъиги,гьабе рокьиги,
Рокьи ккарас кколин,ккечIел риччалин.
Балагь хIехьечIони рахIат щоларин,
Щвараб жоги кванан кидаго чIоге.

КагIба бихьичIони хIеж тIубаларин,
ТIепун юкъаруге, къватIахъ кьурдуге.
Кьурун мун яхъизе хIал кIвечIонани,
ХIелунги теларо туманкI щун лъукъад

-Дирги рагIиялде гIинтIаме цо-цо,
Берзул магIу гъине гъвелдаричIого.
Дицаги бицинин цодагьаб хабар,
Цо-цо дун ягъулеб гъалмагъиралъул.

МугIрузул бис чIвалеб чIегIераб гъалбацI,
Гъоркьейищ кIанцIилей,цIадайищ лъвиней?
Щобде гъара тIокIаб гъулдузул лачен,
Ракьлъунищ хIурилей,хIурлъунищ иней?

Адамил наслудал лъимерин абун,
Лъалеб жо хIехьолеб хIайван гьаб гурин.
ХIавал эбелалъул умматалъул чи,
Эб сураталъ вижи божулеб жойищ?

Лъадай яхъаниги,нахъ юссинегIан,
Хъаравул ватула тарав бакI бакIалъ.
Хъатикь туманкIги ккун,танкан гIодов чIчIун,
ГIадангун кIалъани,кIутIун речIчIеян.

КIиябго бер бахъун нухъица адил,
Нахъа жен батула жеян ахIдолеб.
Даим сураталъухъ дун балагьани,
Ватула сверулев сурун халкъалда.

Къасде бусадаги ворчIанщинахъе,
ТIад кверал рахъула, яхъун инилан.
Нахъа дунги тIамун, кIалалъ гурони,
КIусун гIодов чIечIо гIадамалъ жеги.

-Харилъан тIегь цIулеб ЦIоралъул тIинчI на,
ТIолго вухIичIого гьечIин дунгоги.
ЧIурканаб черхалъул хIеренаб хIули,
ХIасрат бергьинчIого бегьилищ дурги?

Дирги каранда ракI,беразул канлъи,
Кодобцин щоларо,щущан ун буго.
Щобил тIарапалда тIогьиб чIараб нур,
ТIатун загьирлъула зобгин ракьалда.

Алжанул хIурулгIин,гIайибни буго,
ГIодоб хIетI хъвачIей мун хIориний ккезе.
Лъураб цIар берцинай,цIердал сурахIи,
Квер хъвазе кIолесе кIудаб баркала.

ХъахIаб кагъат гIадал гIанабазда тIад,
КIал чIван баарасда мунагь хъваладай?
Биун цIорол тIураб тIеренаб лага,
Бекилин хIинкъула,къазе каранде.

Зубаржат бекьарал,рокьул хатI хъварал,
Курмузда бер чIварал,чIванги хвеларо.
Мисри гIанбар жубан жавгьарул гъураб,
Гьурмахъ балагьидал бихху ла гIакълу.

РОКЬУЛ ХЪАЛАЯЛДЕ ХЪВАН ГІАЗУ БАЙДАЛ

Рокьул хъалаялде хъван гIазу байдал,
Хъварал рагIабазде гIинтIамун бихье.
ГIищкъул рукъзабахъе къавуда баккун,
Къварид хутIарав дир харбихъ гIинтIаме.

Бицуней рагIарай цо гIаданалъухъ,
ГIемер сонал рана соролев дица.
Сибир кьотIаниги къватIибе лъазе,
Теларин рокьиян рукьбалъги бахчун.

Хиял букIунаан кIалъалин абун,
КIолароан хIинкъун хIал лъазабизе.
ЛъабцIул-ункъцIулниги эй рехсечIого,
Кидаго рагIичIо рагIи бицунеб.

Цо пуланаб къоялъ къанщун бералгун,
КъватIибе рехана бахчараб хивал.
Балагьун,гIенекун,гIодойги къулун,
Къунщбузда квалкалей гьейги йикIана.

Я дида ягъичIо,я гъул басинчIо,
Гъулгъузе льугьана рагъидаги чIун.
ЧIолеб бакIги тIагIун,тIул-гьоэралъул
Гьаркьал рагIулаан кьвагьделел жанир.

Жул-лъен къваригIараб къагIидаялда,
Къулун балагьулей гьей гIадан йихьун.
ГIунтIараб бакIалде галиги тIамун,
ТIурун къотIнов щвана,щай дий гьайилан.

Гьагъаб кьоялдаса къого галиялъ,
КъачIо тIокIалъ аскIов гьей йигелъуве.
Лъадае унелъул, дуда релълъарав,

Данде ккарав чигун чанцIул ягъарай.

Чиго кIалъачIого гъадигIан гIейгIан,
ГIадан йикIунищан ракIалдеги ккун.
КIиябго хъат цIураб рохъоги босун,
Цо хитIаб гъабуна холев вугилан.

-«Холевги вукIиндал», дидаги кIалъан,
Доб къоялъ къватIиве тIурун щай арав?
Щибдай гъабулеян балагьичIого,
ГьедигIан хIинкъараб хIара букIунищ?

ГьедигIанго цIуяб гьеб дур черхалда,
Гьанже чаран лъезе чи киса щварав.
Чахъдал тIом гIадинаб тIеренаб рекIей,
ТIукъби лъица кьурал рокьи гьабизе.

Зилоса Шамилий Шагьри щваниги,
Дуе дун щоларев щайдай лъалареб.
Щура Аргъутида рухI лъунаниги,
Бегьилищ къасд лъезе гьеб къоялде дур.

Къуръаналда бакьулъ инжил хъваниги,
Хъвазе нечеларищ дир черхалда мун.
Чамасдак гIодоб бан,гIинтIи кваналев,
КигIан гIадалавги гIадан вукIинищ?

ГIарац-меседалъул ярагъалда тIад,
ТIухьи бекьулев чи вихьанищ дуда.
Дарай-гIатIласалъул ратIлида тIасан,
ТIимугъ кин ретIунеб квачан хваниги.

Халкъалъ гIайиб чIвала,гIадан чIванилан,
ЧIаго унев вуго жакъа мун виччан.
Жеги дихъ холеван,хадув вачIани,

ХвечIого унарев,гьебги лъай дуда.

Алжан кодоб кьурав малаикилан,
Кагъат кьунаниги вакьан гуро мун.
КагIба къвалакь бугев къутIбулъаниги,
Къабуллъиларо ракI мунгун кIалъазе.

Лъабго къиралазул къойил харж бугев,
Хункар вукIа абе,гьеб куцги мунги.
АнцIила кIиябго гIелму гьекъарав,
ГIалимлъун хъваниги лълъвинаро дур чи.

Дунги яхI-махIалда бахIарчи гIадин,
Чучун гьей кIалъйдал,лъикIго къвакIана.
КIиябго хъатикье рохъо бахчулев,
Чанго къо хIехьана бихьиларедухъ.

Бахъун лъурабго хоб,чIварабго зани,
ЧIван рехе рукъ бухIад,къварид гьавуге.
ЛъутIа-къотIун мусру,босун лъун хIенехI,
ХIинкъи багьанайищ бергьарай дукьа.

Гьедин дуда хадув хвеялдаса дий,
Хабалъ рахIат буго,хIакъги дутIе ккун.
ХIелун ецнанагIан,ццин дурги бахъун,
Дун ракьулъ вахчизе чийищ камилев?

ГIонкIкIокьа хIинкъараб гъалбацI гIадинан,
Дудаса вахчулеб чан нух бугеб дир.
Чанай хъулухъалда хъумур кинигин,
Кида мун рекъейгIан рокъов чIелев дун.

КъотIной ятаралъуб тураб дур хIацIу,
Таманаб бацIцIинчIищ,вуцIунги вукIун.
КIалъалевго гьечIев балагьанигин,

"Гъу"-ян абичIого,анищ мун нухтIа.

ТIокIаб мун йокьигун,рокьи ккей гуреб,
ТIири гIайб бугев гIадан дун гуро.
Дирго гурхIел гьечIеб чIухIараб ракIалъ,
ЧIвалилан,хъвелилан хъамулев вуго.

ХъахIилаб зоб бихъун балагь бачIина,
БетIергьанас дуде,дун гьадин тани.
Гьабилил хIакъица Къабил киниги,
АхIанже къосина дун сабаблъун мун.

Дуниялалда бугеб ассгун къоялъул,
КъагIида букIуна ирга букIунеб.
Нагагь дикьа къураб къо бачIанани,
Къисас босулелъул къаргъа букIина.

-Балагье,мусудул,васасул харбихъ,
Ххам бахъулеб мехалъ къажаран ккола.
Жеги жугьутIасда батIалъи гьечIо,
Тукада гаргалев,гурун гIагалгун.

Кин ракIалде щварай, щибун йокьарай,
Щурун къоркъол гIадаб къаркъалаялъе?
Къаси кьижаралъуй макьилъ йихьундай,
Кьурул руз къулараб дир къайиялде.

РухI бахъулеб къоялъ къулгьуялъецин,
Къазе вакьан гуро кьерквеш аскIове.
АлхIам-тIалкъеналъе къваригIаниги,
Къосун хвей гIемер лъикI,мун гIагарлъигIан.

ГIадан-чи лъаларей,чан гIадай дида,
Чарахвад вихьулищ гьанже хьолбохъ чIун.
ЧIараб хIорил лъетIа хIетI хъваларей дун,

Лъилгун къец гьабулей,къотIной чIун йиген.

ХIажрул-асвадалде боржунеб-унеб,
Алжанул милъирщо щвана рокъобе.
ЩайтIаналъул гIадаб тIаргъил жоги лъун,
ТIокъода ватана тIепун цеве чIун.

ТIул-ракI гьвеца квадил,куц лъикI гьечIилан,
Рокъой йорчIизеян,ячIунеб мехалъ.
ВачIун цеве чIана,холев вугилан,
Хурхун къвал жемана,къанщун берлгун.

Балеб цIадал къоялъ къохьол гIадинаб,
КъвакIи букIун буго дилъ букIараб жо.
ЖужахIалда жанив хIебалъгIан гуреб,
ХIал баччизе кIолеб батичIо дида.

ХИРИЯВ ВОКЬУЛЕВ САЛАМ БУГО ДИР

Хирияв вокьулев салам буго дир,
Соролел лугбазул зигараялъул,
Зодисан чвахулеб цIадгIан бацIадаб,
ТIанчIихъ хIинчI киниги керен унтараб.

Ихдал гагугIадин ахIдолей йигин,
Унго, рагIуларищ дир гьаракь дуда.
Гьинал ракI бецIцIараб, берзул нур араб,
Балаялъ черхалъул чара тIагIараб.

ТIогьолъ гIанбаргIадай дихъ балагьизе,
Щай мун вахунареб борхатаб тIохде.
Дидаги вихьизе, дунги йхьизе
Дие бугеб рокьул бутIаги щвезе.

Балайдул гIищкъуялъ дун юхIилалде,
ХIал лъалеб жо гьабе, ежулей йигин,
Мун вихьичIел къоял къваридго унин,
Къварилъараб керен чучизе вачIа.

Чорхол гьава бергьун, ургьиб цIа рекIун,
Инагьдулей дие цо сабаб бате!
Сардил макьу рихун, дуе хал ккурай
Халилат дунлъидал къвал базе вачIа...

ГІИН ТІАМЕ, ГІОЛИЛ ЯСАЛ ГІАЖАИБАЛ КЪИСАБАХЪ

ГІинтІаме,гІолил ясал,гІажаибал къисабахъ,
ГІечІей гІантайжоялъул гьагал харбал рицинин.
Хал гьабе, къоролзаби,къимат хвараб дир рагІухъ,
Бичас дий кьурав гьудул кьурун вуссун чІун вугин.

КъураналхІа, хІакъаб жо,хІал буго керемалда
Киехун юссаниги вуссун балагьуларо.
Билагь, гьереси гуро,гьан буго чапун унеб,
Чияр кверщел батарав гьудулас таралдаса.

Гьудулзаби,мусудул,бихьулищ дир талихІ къин,
Дандияс мугъал райдал магІу тІолей хутІарай.
МугІрул лочной чан къазе къачІадилей йикІадго,
КІалалъ гІуро бухъулеб хъабан буго дие щун.

Мисриязул исхъали босизе гІедегІарай,
ГІурус чухъил къвалги ккун къагІида хун хутІана.
Чундузулъ тулпаралда чангит базе лъунаго,
Лълъар бекараб оцода юхьун йиго эбелалъ.

Анкьго хъаравулги тун туснахъалда таниги,
Хьулни киса къотІулеб рекІел гьудулалдаса.
Сверун кквезе боялгун маликуф вачІаниги,
Жаниб каранзуниса кин бахъулеб чорхол рухІ.

ХІурулгІинцин урхъараб хъахІаб дир гьумералде,
Гьудулас таралдаса вуссун чи валагьичІо.
Гьунар тІокІаб тІайпусалъ тІавап гьабулеб чорхол,
Чарчураб чудкидехун гІамалго рекъоларо.

Катибасул свад гІадал сверун лъурал дир кьунсрул,
Кьиндал тІехІ бараб бачил сураталда релъуна.

Силия матIу босун жаний дун балагьичIо,
Гьудул валагьулареб гьумер къачIаларилан.

ЧIегIераб цIибил гIадал гIаданиб кIиябго бер,
Гьудул мун вихьичIони лъим гIадин чвахун уна.
МугIрул надилъ гIансил гIан,борхалъи тIокIаб габур,
ТIаде борхичIелдаса хивалал цIикIкIун руго.

Паул алип гIадинал,узданал дир лугбазул
КIалъалеб гьаракь чIвайдал биунарищ гьинал ракI.
Билкъисил хабар лъазе хал ккураб гьудгьуд гIадин,
Дур харбиде гIин тIамун тIокIаб жо бичIчIуларо.

Бакъул мохмох кваналеб куркьбал чараб цIумалъухъ,
ЦIадае хьухьал гIадин хьвадула дир гьинал ракI,
Рогьалилъ тIайпус чIвалеб чIурканаб лаченилан,
Бичун ,къан чохтIо биччан чанги цIаюцIуна дун.

ЦIоралъул мугIрул тIогьиб тIегь цIулеб цIар бугеб най,
ЦIар ахIун чи кIалъани чапун уна гьинал ракI.
Чамасдакил рохьазда хьвадулеб мугIрузул бис,
Сардилъги дур ургъелалъ гъаргъар бала черхалда.

Чундузул берал къунеб къиматаб зодил нухъа,
ХъахIаб дир керемалда дур гуреб кверщел гьечIо.
Карбила улкаялда квелъ кIочон тараб барти,
КIочон толев гьечIин мун гьаюге дунги хIайран.

ХIатIида бараб рохьен бичизе дуй бокьани,
ГарацI ккараб бакIалъан къотIизе нус босун щва.
Бадир чIваял гьариялъ чIваларо магIарда чан,
Чарамул ярагъ борчун чанаве ине ккола.

Диде гIайибги рехун вахчарилев чIечIого,
ВачIа чи гьечIеб гIужалъ гIайиб лъилали лъазе.

ЛъаралЪ бугеб гъотIол пихъ гъоркье жо ккун бетIизе,
Бокьун дуе батани турутги босун вачIа,
Барщун бугин цебего.

КватIараб сардилъ букIа,бакъулаб къоялъ букIа,
Дун духъ ялагьун йиго бокьараб мехалъ вачIа.

ЩОБДА ЧАДИРЛЪАЯБ ЧАРАБ ГОРМЕНДО

Щобда чадирлъараб, чараб гормендо
Гарбиде рехуге хагалев вугин.
Ххамил завод тIеяб, тIолго зилхарай,
ТIад ретIун яккуге кколин женаца.

Жаниб гьинал рекIел гьаракь букIуна,
Гьудул йигеб къорил къед биххилилан.
Къваридаб каранзул зигара буго,
Загьраъ тIамураб Карс тIутIун байилан.

ТIадагьал бохдузда маххул синжир бан,
Жайран цIуничIони, цIаялъ вухIаги.
ХIурда лъалкI лъунареб хIатIида гудур,
ХIебтIун хьвадичIони, хьухь лъваги бадиб.

Дагъистан хIайранлъун, хIайаванал херлъун,
Хераб ябуги цIан, цIар дуе щайзе.
ЦIерлъун рухIги биун, вухIулев дун тун,
Дур хIеж тIубаларо, тIанклида егун.

Берал ругониги, канлъи босараб,
Квер ккун, дандельуела дур бицунеб халкъ.
Хункар пачазаби чилъиги тIагIун,
ТIад ракъван ун руго къанин талихIан.

ХIажрул асвадалда хIинчIгун чIун гурищ,
ЧIужуян рос кIалъан букIинин ккечIо.
КIиябго кверальул куркьбиги гьарун,
Гьуд-гьудлъун йоржине божи букIана.

Бичас вахIю рещтIун, тIаделъичIого,
ТIурараб гьвеялда гьедин юхьарай.
ТIасан вахIю рещтIун, хIалги гьечIого,

Квешаб гIужрукъалъе ГIайнаъ щай кьолей.

Адамил хIужраги ХIавал хъупаги,
Дур хIакъикъат лъани, къварилъилаан.
Къуръан жинде рещтIун, кIодо гьавурав
Расул вихьуларищ солдат хьихьани.

Дур хIакъикъат лъазе бакъигIалде ун,
ГIансалъун щай чIечIей салул байдабахъ.
БоцIуда ятани мун бахиллъарай,
Балкъисил сабаъги сан щай гьабураб.

РОКЬУЛ ГІАЗАБ ЦІИКІКІУН ЦІАДУЛЪЕ ККАРАС

Рокьул гIазаб цIикIкIун цIадулъе ккарас
ЦIорол жайраналде жаваб гьабизин.
Жаниб варакъ босун сверун месед хъван,
ХъахIаб тIайруялде битIизин салам.

Сахратулагьалде хIанчIи хIайранаб
ХIеренаб мацI буго дуе цIализе,
ЦIерлъун лугбал чапун чорхол гьан биун
Ургьиб кутак буго камилаб рокьул.

Кванилгун кьал ахIун, макьилгун рагъ бан,
КьечIеб дуниялгун дагIба буго дир.
Дандиязе ккolеб рокьул бутIаги
Бикьун дие щвана рукьбал щущазе.

Кьерилаз босулеб рахIат-кеп хисун,
Кинниги дир чорхой чан гьаби ккана.
Чараб пинтаялъухъ турун лугбалгун
Тана хиялаца хурзал чIунтизе.

Зодихъа бахъун нур бахчараб гьурмахъ,
Гьаглъун хутIулев щив щущан инчIого.
Щобде моцIродаса цIвакараб надихъ,
Дирни гIакълу ана мугIрузде тIурун.

ТIад ххатI гIанбарулаб гIибрани тастар,
Тела аваристан мун ячарав чIван.
Терет меседилаб симсазул хара,
Хвалил къоно чIвала къвалакь ккурасда.

Къайсирил ахикье ахIдолеб гьуд-гьуд,
Духъ керен ссудичIев сунца херлъулев.
Сибир хIехьелилан хIукму буго дир,

Дуда къвал балесул къотIун бетIергун.

Берзул канлъи араб иллагьиялъул,
Унтул къвачIа буго хIехьезе дица,
ЧIухIаралщиназда кIалалги гьикъун,
Къадар дур хъвачIони щай дие гIумру.

Бакъ тIерхьун ун хадуб халкъалъе канлъи,
Камилаб дур гьурмал гьанал букIуна.
Гьагаб дирги гIищкъу къалъул гIужалда,
Бакъгин къанцандула дур гьумерилан.

--Дирги гIумру буго гIазизав гьудул,
ГIарза дуде хъвазе хъурщун хьвадилей.
Яхъун свердизеги ссун ракI бахъидал,
Нахъа ургъел батун бахчун гьабизе.
Гьанже дихъ гIинтIаме гIодойги къулун,

РАКI БУГО ДИР ТIЕНКIЕЛЕБ

РакI дир буго тIенкIелеб, тIогьодасан щуб гIадин,
ТIул буго дир чвахулеб чабхидасан ицц гIадин.
ГIищкъу буго дир бергьун, балай буго дир цIикIкIун.
ЦIа рекIун керен буго, канаб меседги бокьун.

Маргъалалъул черхалда чараб ретIел ретIани,
ТIагIаял гIадамаца гIайибалги гьарула.
Гьайбатаб габуралда гвермендо чIван свердани,
Сабру гьечIеб черхилан, чанги бугьтанал лъола.

ЛъагIалий бекьараб хур хола тIаде зоб щвани,
Щибунидай каранда кор боркьараб цIа ссунеб?
ЦIороб бижараб соно бачIуна магIарухъе,
Бице, эбел, дидаги дун хьвадизе кколей куц.

Зобалъул тIайпус буго дида тIад тIавап гьабун,
ТIамун кIичIгундай кквелеб, кквечIогундай биччалеб?
ЧIегIер лочнол тIинчI буго тIоларого хадуса,
ХвегIан аскIобдай тела, течIогундай хъамила?

ХъахIаб итаркIо буго бусадул рагIалда чIун,
Боснобго къордай гьела, къватIибедай биччала?
Къама меседил гьуд-гьуд къаданиб чIун гьардолищ,
Гьарараб жойищ кьелеб, кьалищ лъазе гьабилеб?

Кьурда балеб багIарбакъ къалъун бугин дир бадиб,
Дица гьелда къвал базе изну кьеларищ, эбел?
Рукьбал руго риунел, ургьиб рекIараб цIаялъ,
ЦIар хъублъилин хIинкъиялъ, хIехьон лъабабго соналъ.

Ссудулеб буго керен, Камалил Баширилан,
Квенгин макьу кIочараб чорхол гьаваги бергьун.
Беразул канлъи буго кодоса босун унеб,

Каранда ракI хIал хьолеб, малъе, эбел, цо гIакълу.

-Гьай гIолей жо меседу, гIадамазул рагIи щиб,
Щула гьабун кIичI тIаме тIайпусалъул хIатIида.
ХIал хъубазда лъанани лъикIаб бахъине гьечIо,
Хъата-масан кIичI тIаме лочнол хIанчIил габуниб.

Дун эбел йигониги, дида щибго гьикъуге,
Гьабе дуйго бокьараб, рокьул мунагь гьечIелъул.
Гьаваялда багIар бакъ бадиб къалъун хадуса,
Къо гIадада биччаге, къвал базе данде йорта.

БецIаб сардилъ канаб моцI кодоб щведал ясахъе,
Кодоса ун бихьичIищ хьвадизе лъаларого?
Хьухьил къоялъ багIарбакъ къвал базе щун бугищ дуй,
Щобда байрахъ чIвачIогун, чIухIун жанисан хьваде.

Жабрилас мугьру чIвараб, Расуласул дугъалда
Данде йортун къвал жеме, къватIул харбихъ гIин баге.
ГIищкъу бергьун батани, тоге иш нахъе тIамун,
Рокьуе сабаб буго сордойил къвал базе вас.

КЪАЛАМ ГАРГАДЕ МУН КАГЪАТАЛДЕХУН

Къалам гаргаде мун кагъаталдехун,
Каранзул къварилъи къватIиб бицине.
Къадар мунги хIалтIе лавхIалдеги ун,
Анищалъ росулел ясалги гьечIин.

Гьудул, дун гIадинан ал къварилъабаз,
Къо гьоркьоб инчIого мунги квегъаги.
Гьалмагъ дуе кьурай дие бокьулеб,
Микьго гIамал буго гIорлъун шапулеб,

Щобде пулеб гьорол гьалмагълъиялда.
Гьадин дунги вуго дур цIар ахIулев,
Исана дур рос-рукъ къватIир чIвачIони,
Къасе макьуялъулъ бугин дирги кьал.

Кьурун мун яхъизе хIал кьечIониги.
ХIелунги теларо туманкI щвадие.
Щайзе, гьудул, дие гьаб дунялалъул,
Дуда къвал бачIого бачIараб рахIат.

ХIалтIиларо гIищкъу, къаларо рачел,
Мун ячарав къунцIун къвал бан гурони.
Гуржистан чинидул чапун гьабураб,
Гьеб дур швелешалъе щванин кето-руз.

КагIба рукъалъухъгIан гIалам урхъарай,
ГIайнаъ хъатикь ккунин хъархъил гIужрукъалъ.
Къурайшазул ясаз сан куцаниги,
Мун каранде къанин къохьол лъалкIачалъ.

Дудаго къвал балев къоркъода тIаса,
ТIон кин бахъулареб, нахъе къачIого.
Къвал жемун вегулеб жундузул гIабдал,

ГIадалъ гьорчоги чIван чIинтIе боснобго.

Росдада рихараб хераб къватIул гьве,
Къан бохдулги рухьун рехе чвахукье.

ГIенекке вокьулев кьелин духъего,
Бихьанщинаб къоги къараб талихIги.
Дица киниги тун, тартариялда,
Рагъида свердулей яс йигеб гIужалъ.

Росдадаго тIаса балагь босун хвад,
Сардилъ вачIунаан эбелалъухъе.

Инсуца мухьги кьун вичун восарав,
РагьтIа тел ватилин толаан дица,
Анкьго сон барай жо дун йигеб гIужалъ,
Нижер рокъоб хIалтIи гьес хIебтIулаан.

Дуниялги бегун ракьулъ лъудие,
Кьелин дунгойилан хиял букIинчIо.
Халкъалъ гьараниги гьесул къавулъе,
Къулизе ккелилан ккечIо ракIалде.
Чидае бухъараб бадиб кьабулин.
КьечIо дихъе загьру гьав хвезавизе

Халкъ бижарав Аллагь, борохь ракьалда
Дир ракI кьватIизегIан гIумру кьун тоге.
ГIаламалъул эмен Адам авараг,
Дур наслуялъул вас вугищ гьав дир рос

Щобде гIансил къули бикъарай дида,
Къвал базе вижарав балкан вихьулищ.
Щайзе къваригIараб къабул гуресул,
Къвалакь араб гIумру кигIан кьуниги,

Кьижараб бусада наслу тІагІадил,
Сунсуниялъ дие макьу толаро.
Вахъун унелъулги эбел хваясул,
Рузилгун хисараб хасият буго.

ЦIУРАБ ШАГЬРИ МОЦI ГIАН ЦIВАКАРАБ ГЪУРМАХЪ

Цlураб шагьри моцI гIан цIвакараб гъурмахъ,
Цlадае хьухь гIадин хьвадула дир ракI.
Чан сон тIубан бугеб тIадго гьан бакъван,
ХIал чIван бакъвалеб къажар пурмаян.

Къасе макьуялде кьал ахIун буго,
ГъалбацI сагьриллъарай чугIадин абун.
Сардилълъ жундул рачIун свердула цере,
Рогьалил баккулеб канаб цIвайилан,

ЦIадгIадин чвахула чалухал берал.
ЦIад бан зодоб чIараб нуралъулъ къец бан,
Къасде макьу гуро, къад кванай гьечIо.
Квенги гьуинлъула гьудулалъ кьуни,

КьогIаб дунял буго дир лъалкIда хадуб.
Лъарда бараб полоп бикьа-биххула
Кьоге гьадин дун тун турадие квен.

Каранда лъураб цIа цIилазул унти,
Росгун мун рекъани къотIун чIоларо.
Мунан вакъван хварав Къайис вихьизе,
Рос кив вукIаниги свера рагъиде.

Дур цо рагIиялъухъ рухI маян кьолев,
Дун гIадав ритIухъав вас дуй щвеларо.
Щвараб гIан бакIалде балканги рехун,
Рахь рекIараб кьегIер баче каранде.

-Балагьея гьудул, аб дирги рагIухъ,
Духъе рокьиги кьун кьалда чIечIей дун.
Кьили мегIералде тIаде яхине
Хиял букIани щиб, кьечIо дий талихI.

Кьураб жо ккун чIолеб болъон дий щведал,
Щобде гьури гIадин гьалаглъун йиго.
Гьава бергьаразулъ гьунар тIокIай дун,
Гьагьиниб тIамураб хIинчI гIадин йиго.

ХIурулгIинзабазулъ къадру тIокIай дун,
Къадру гьечIелазда гьоркьой ккун йиго.
ХIаржул асвадалда исма хъварай дун,
Имам гьечIел щиназ сверун ккун йиго.
Сахратуллагьалде сан куцарай дун,
Квер ккун ячун кьуна рокьулъ лъудие.

Щобил ботIрол тIогьиб тIад куцараб черх,
Кинан гIодой чIелей гIабдалгун цадахъ.
ГIор къотIун лъедолеб ччугIа гIадай дун.
Чорокаб хIорихъе рехун тун йиго.

Рохьил чундузда гъорлъ жайран гIадай дун,
Жанив чи къаларев къориний йиго.
Къалъуд бакьда данде къеркьолеб гьурмал,
Гьайбатлъи хун буго- дуй хайир гьечIо.

МугIрул чан чучулеб чараб гвермендо,
Дурусаб мацI буго дур цIар хъвалаго.
ЦIорол рагъабахъе гъунулеб микки,
Дунял къварид гьабе къаникь лъудие.

Къвалакь расен бугеб самаалъул хIинчI,
ХIалихьат виччан тун, вичун дун восе.
Биччараб гIанкIолъун гьев хIакъир гьавун,
ХIасраталъ вецIулев цIай дун ракьалде.

ЦIоралда бижулеб багIараб соно,
Сардалги уна дир духъ угьдилаго.

Гьиндалъул къубдуца тIад накъищ хъвараб,
ХъахIаб дур формаялъ бахъун ана ракI.

Цо дихъги гIинтIаме ГIалил Зулпукъар,
Къаникь вегад вокьун кьаллъун чIечIин дулъ
ЧIа, мун гIедегIуге, гIодове виччай,
ЧIужуялъул макру камуларебин.

Канаб моцI урхъараб хъахIаб дир шекъер,
Къоркъоца кIал чIвайдал чIегIерлъун буго.
Чидар анищ ккарал багIар гIанаби,
ГIужрукъида къочун къабихIлъун ккана.

Къадру бугелазул сан гьабичIей дий,
Сардилъ боржанхъулеб бецIаб хIинчI щвана.
Щибго кIваричIоан арал дир къоял,
Гьел дур хиялазул халккун тIамизе!

ТIад гьава гьабулеб цIумлъун свердулев,
Дуда гурхIунилан дий хIалхьи гьечIо.
Гьороца хъамулел накIкIал гIадинан
ГIумруялъул санал унел руго дир.

Дур рокьи хисилин херлъулей йигин,
Хиялазул цIаялъ йоркьун йиго дун,
Кьалде ккараб дир черх дуда рихани,
Дунгун цадахъ гIурай цо анцIго росулъ....

Дуда гIайибги чIван цоги гьудул ккун,
Гьабиларо дунял дица минуталъ.
Мунилан тIамурал тIегьарал санал,
Мунагьалда хъвала гьанже хисани.

Цебе битIун ккани, нахъа бигъунеб,
Биччай аб хаселги санал лъугIадгун.

Сордо гьитIинлъараб къо кIодолъараб,
Ихдал балагьилин балагь бачIадихъ.

РагIи хIеренаб кье, кьили бакIаб лъе,
Лъабго моцI инелде цIоролеб хIалалъ.
ЦIикIкIун баччизе кье, квине дагьаб кье,
Гьирица чурхъараб чу гIадин гьаве.

Гьунар хвараб хъергъу тIанчIи тун хадуб,
Хиял бугониги боржун унаро.
Гьава гьечIев гъарим гьитIинаб сардилъ,
ЦохIо минуталъги ворчIун чIеларо.

Магъилъе ахIдолеб жараб киниги,
Дунги гъунгъудила дур нуцIил кIалтIа.
КIетIолеб дир рекIел гьаракь рагIигун
Гьарула яккеян тIохил рагIалде.

Къасе сардил моцIги рогьалил цIваги.
ЦIадги хьухьги гIадин данделъилин нилъ,
Маржан биун тIураб тIугьилаб тастар.
ТIаде рехичIого къвалакь ккун босе,

Сулайман гIодулеб гIажаибаб квар,
Кинабго гьурщун те черхалде тIаде,
ТIокIаб къвачIаялъул къагIидаялда,
Къвалакь квералги чIван ричIе дур нуцIа,

ЦIараб лъабго соналъ рокьул тел босун.
Тилшачал хьваданин нилъер цоцахъе,
Цойги хабаралъул халги гьабуге.
Хекко къватIий ячIа, къвал жемун чIезе ,

Рокьуца турараб тамашаяб черх,
ЧIахъун лъагIелги тIун тIаде яхъинищ,

ХъахIбаяб гьаваялъ гьалаглъарай дун,
Салдат гIадин рос тун дуде юсанин.

Къадараб жавабги гьабиларебин,
Гьудул гIедегIуге гIодое йиччай.
Росасул бусада санагIаталда
Сордо чан рогьараб дидаги бице.

Дуца инсул босно цогIаги сордо.
Дицаги щибилеб щунгъаралъул хIинчI,
Щулатаб рухьаца юхьун йигелъул,
Гьарун пайда гьечIо, гьикъуге кIалго,
КIвечIин хIетIе кквезе инсуда цебе.

Абуге вокьулев кьогIал рагIаби,
Эбел гIадаллъарай дида гIайиб щиб?
ГIарцул чангиталъул квелъги дида бан,
Дуцаги чурхъана чанги дуниял.

Чорхол нуцIби рагьун дица виччайдал,
Дуйги рекъон ккана ункъабго бокIон.
Гьикъуге диде кIал, къан йиго хIаргщулъ,
ХIориниб къоркъолгун къадарги батун.

Къварид гьаюге дун, гьаб балагь гIелин,
Гьинал ракI разияб ригьнаде ккечIей,
Рукъалъул агьлуялъ чидай кьуниги,
Чорхолъ бессун буго духъ ккараб рокьи.

Дур кIалдисан кIалъан моцIго иналде,
ЦIорораб рагъ балей йиго дун росгун.
Дудехун щал хьвагIун хьвади гурого,
ЛъикIабжо гьелдасан батулеб гьечIо.

Цебени аб дунял дида хадуса,

ХинкӀ рехараб гьойгӀан батӀалъун чӀечӀо.
Гьанже дуниялалъ дида гор магъакь,
Микьго-ичӀго бацӀун халатаб бана.

Хал кин гьабуниги бихьулеб буго,
Дур кумек щвечӀони йорчӀулареблъи.
Рии инеб бугин, дун хвасар гьае,
Хасалихълъиялде цо жо ккелебин.

Жаниб кор баркьараб рокьиги хӀехьон,
ХӀайранго чӀарасе баркала гьечӀо.
БухӀулеб каранда гӀищкъу цӀунарав,
НагӀана щвезегӀан цӀарги босун хва.

РОКЬУЛ ЩАКЪИЯЛДА ГIИЩКЪУЛ КЪАЛАМ ЧЧУН

Рокьул щакъиялда гIищкъул къалам ччун,
Къваридаб ракIалъул кIулал рагьизин.
Гьаваялъ каранда ракарал цIаял,
ЦIализин нужойго шагьри кагътида.

Щай гьаб дунялалъ дида хадуса
Хвараб мацIил агьлу тIезабулареб?
ТIад вугев Аллагьас диваналъул иш,
Диналъул вацазде цо къотIулареб?

Щай гьал гIадамаца гIайиб чIвачIого,
ГIищкъу бергьаразе квер бакъулареб?
Бугьтанал лъечIого, мацI гьабичIого,
ХIасрат цIикIарасе рецц гьабулареб.

Росасда кIал гьикъун гьудул вокьунин,
Дун капурлъун йикIин лъида эб лъалеб?
Дир рокьи бергьарай яс ячарав чи,
ЧанцIул цIикIун вугев дидаса капур!

Дун мукIурав вуго, битIараб буго,
Бергьана дир рокьи росу тун къватIиб.
Росасе унилан гьудул кIочене,
КIвечIеб дир ракIалъе биччанте талихI.

Дир бадисан гьелъухъ балагьарасул,
РакIго гьечIониги ккелаан рокьи.
Рос вугей йокьунан багьана чIваге,
Батилеб гьалъул иш азалазда хъван.

Унго дир черхалъул чара хвараб куц,
Чармил синжир бараб гьеб сураталъухъ.
Сверизе толаро рекIеца гIакълу,

ГIищкъуялъ бежулеб жан бугониги.

Жаниб гебегараб иллагьиялъул,
Унтун хIал бергьиндал хIехьезе кIвечIо.
КъватIиб загьирлъизе бокьун букIинчIо,
Балъго кинан телеб таргьиниб гIебу?

Бицен рагIаравги гIащикълъилаан,
ГIумруялъ гьелда бер кIутIичIониги.
КIалъазе щвечIелги щущан инаан,
Элъул гаргаралъул гьуинлъи лъани.

Эб дир тIайпусалъул кIиябго хIетIе,
СадхIалда ахIдолеб хIанчIилин ккола.
ХIурда тIад чIун лъвараб гьелъул хIатIил куц,
Катибас бахъараб накъищан ккола.

Къаси баккулелъул бащалъараб моцI,
Бихьарасда лъала гьелъул гьайбатлъи!
Лъаларо чиясул чорхол рухI унел
РагIаби рукIуна ракI хIайранлъулел.

ХIайван тIад гьечIелъуб тIегьгIан камилаб,
Гьеб лагаги бокьун дун хIажизлъана.
ГIолилазул рокьуй сариналги хъван,
Сардал дирго уна элъухъ гIодилев.

ГIарац биун тIураб бахьинаб шекъер,
КъулчIун унеб кванда канлъи бихьулеб.
БацIадаб чинидул чапураб нилъу,
Чара дир тIагIараб, гIадан мехтулеб.

БагIараб щакъиялъ шагьри кагътида,
Хъвараб цIарин ккола кIалалъул свери.
КIалъалеб мехалда хIохьел угьани,

ГIалхул хIайван чIела хIайранлъун цебе.

ХIурулгIинзабаца зобалаздаса
Росун маргъалалъул гъун руго цаби.
Цинги Мисриялъул мусудул рачIун,
ЧIухIдае куцарал кепал гIанаби.

Берал варакъулаб къанбарул мунир,
Къараб талихIалда дица щибилеб?
Къунщби меседилаб самаалъул хIинчI,
Сардилъ гъаплаталъги батула ахIи!

Унго гIолохъаби балагье надихъ,
Дуниял къалъулеб бакъин кколарищ?
Къазбудул кьер бугел ботIрода гъалал,
Угъдузда кIетIола тIаде гьурщани!

Гьиндалда къотIичIеб, къубдул хIалтIичIеб,
ХIавраазул буго бацIадаб тIагIел,
ТIуриса мугIруде тIогьол нур свараб,
Балагьигун лъала лъугьараб боцIи.

Бокьараб бахъаян йокьун йикIинчIо,
Ясбер меседилаб мугIрузул гIанса.
РекIел гъеялъеян рокьи гьабичIо,
Рукьбал магьидулай дир лага берцин.

Гьабураб къотIиги берзул балайги
БоцIи цIикIкIаразе захIмалъун ккана.
Зани тIад чIвазегIан дие чIаголъи,
Гьеб рокьуца кьела, дида гьеб лъала.

ДУН РОСАСЕ УНАН ССИ ХОЛЕБИЛАН

Дун росасе унан сси холебилан,
Хиялго гьабуге гьаглъулевин мун.
Гьаб дир сураталда жин битIун гурун,
Жеги аскIой яхъун босной егичIо.

Бисмила бахъани, нахъе лъутулеб
Авги гIиприт вуго гIадада хварав,
ГIумру тIагIинегIан тIад вугониги
Килищ хъван батани хъун рехе дуца.

Дие сипат гьабун мунги сверданин,
Сипат равхIаният хIавраин абе.
ХIакъикъат босизе жеги рекъечIин,
Къадру тIадегIанай ГIайнаилан те.

Дур къадру-къоялъул дир къецни гьечIо,
Къурайшазул бика мун йикIин лъала.
Дица дуда балеб дагIбаги гьечIо,
Дидаго бугеб хIал бицин гурони.

Берцинлъи духъ гIадаб тIокIаб гьечIелъул,
ТIулгин керемалда квер лъелароан,
Киналго ясазул Сайид мун лъидал,
Лъайгин-гIакълуялда къолъикI гьабуна.

Къунареб ралъдалъе бацIадаб маржан,
Йижи хIикмат буго хIайран гьаризе.
ХIурулгIинзабазда нур балеб жавгьар,
Жемун къвал барасда къоно чIваларо.

РечIун рекIелъ къалел къвакулел берал,
КъотIуй хисиладай ясал гIадинан?
ГIадан чапун унеб чорхол гьаваялъ

Чан сон тIубанидай къватIибе лъала.

Къуръаналъги гурищ малъулеб бугеб,
РекIел тушманасе нагIана кьеян.
Кьибил тухумалда лъазе течIого,
Балагьалъ таниги цIуне яс гIищкъу.

ЦIияв къирар тола басрияв рехун,
Рехе вахаралъув хабалъан ваккад.
Хункар тIаде тани гIарац хисула,
Хисун гьудул восе гьагав росги тун.

Росулъ къадру бугел къабихIги гьарун,
КъунцIараб гьой буго бачун къвалакь ккун.
Къо тIадегIанщинал гIодилелги тун,
ГIурус бахIри буго хIапдезе тIамун.

ХIули варакъулаб Къубайсалъул хIинчI.
Къадал кIартIихъ чIоге къватIибе боржа!
Румазул мугIрузде гIедераб жайран
Жундулъ гIодой чIоге, ГIаршалде яха!

ГIажаиб рекIел тIегь дур рагIул битIи,
Дий диван къотIулев адвокадищ мун?
Унго халикъасищ илгьаш гьабураб,
Гьаб дир рекIелъ жаниб бежараб хиял.

Щиб дица гьабеян гьалдеги тIаде
Гьединан абулеб исана дида?
Дида бугеб къоги, къваридаб хIалги
КъватIибе бахъизе щолареб ресги!

Щобде лочнодаса чалухаб рилъин,
Чан къо инеб бугеб къварилъи хIехьон.
Къадби бикал гIадаб борхатаб габур,

Къулахъе хутIидал хвана дир чара.

Чундухъ рокьиги ккун кьурулъ анищ дун,
Кьалаб балагьигун гьадин хутIигIан.
Гьороца росаял Самудилаца,
Сордойил цIехолин цIиял хабарал.

Баккараб бакъул нур дида чIвалилан,
ЧIегIераб хьухь буго хьвадилеб цебе.
Беразда бихьулеб канлъи иналде,
Квешаб накIкI букIана кIалалъ бачIун чIун.

КIалтIа месед хъвараб хъиринилан тун,
Хъазмил чупен буго чара хварай дир.
Чармил хвалченалъул хал гьабичIого,
Гьадил макъар кьуна босун эбелалъ.

Нусго ясалдаса рас дий бокьулей,
Васални рукIана росабалъ дие.
Росо тун инарин абураб рагIи,
Эбищ хисилебан хатIаблъун ккана.

Ихдал баккараб тIегь тIун босун лъуни,
Лъала гьелъул багьа хис-хисулеблъи.
Багьа лъунин абун месед какани,
Карбидги щоларо хIажалъун хадуб.

Дида бугеб унтул дафтар цIалани,
ЦIваби гъенелаан цIад гIадин гIодор.
ЦIадае чвахдолел берал рихьани,
Бакъ- моцIалъул кьер ун ракь бецIлъилаан.

Унтун турун бугеб дир керемалда,
Духъ ккараб рокьул кор кида цIоролеб?
Кини таралдаса дунан тирулев,

Дурги буго ургъел гъаримай дида.

Огь дир рекIел чирахъ черхалъулги нур,
Найил гьоцIо буго бацIун дур кIалъай.
Каранзулги матIу, тIулалги дару,
Дур кIалъай рагIиги гIелаан дие.

Дунги дуниялги дир къварилъиял
Бакъулъан унеб хIор, хIисаб гьабе дир.
ХIасратаб гIумруги гIищкъул гьаваги,
ГIорулъе рехила мун йохиялъе.

Хамилъ багьа бугеб бацIадаб ластик,
Рос-рукъго гьечIого чIобого анищ?
ЧIухIараб формаги гвангъараб нурги
Губернаби свера сурат бахъизе.

ХъахIилаб зодихъе хIанчIи хIулана,
Дур хIатIида рохьен бухьаралдаса.
Ралъдал хIайваназги магIу гьабула,
Гьандил къвалакь бугеб къверкъ бихьулищан.

Къоролзабалъ месед, мусудузулъ хан,
Дулъ бугеб гIайиб цо гIорулъе лъугьин.
ГIолил ясалъе бакъ, акъраалъе моцI,
ЦIадал ихикь хутIи хатIа дур буго.

Маргъалил купалъул киниткаги бан,
Киндай тIавус чIана тIохил рагIалда?
ТIад накъищ бахъараб хъоршода гурон,
Булбул кин рекъелеб къадал картIиниб?

Духъ рокьи ккезегIан рукьбалги риун,
Ракьулъ бокьилаан, боркьун жужахIгун.
ХIасрат духъ бергьигIан, гьанги хIулун ун,

ЛахIтуялъув анищ турун холев дун.

ГIайнаъ къадруялъул къец гьабулаго,
Къараб талихIалъе хIалай чи щвечIо.
ХIусну-сапаалъул ирс балагьулей,
Сордо киб баниги кеп букIина дуй!

Каранзул хIаркиниб рокьул хIорги чIун,
ЧIолеб бакI тIагIайги дир гIадин дурги.
Данде гьава гьечIев гьудулги вокьун,
Гьаб гIищкъул къварилъи дудаги лъазе.

Дуниял чIухIараб чIурканаб лага,
ГIорлъун рекIелъ къана дур кIиябго бер.
КIалъарав гьаглъулев гьайбатаб кIветI-кIал,
КIоларо-кIоларо мун кIочон тезе.

Тамаша вокьулев дур рокьул гьаглъи
Кьеян щай гьаричIей дун йорчIилелде?
ЧIухIиги хIикъиги къаникь лъечIони
Къадар хъвалареблъи лъаларищ дуда.

Дир рокьи ккун бугин росулъ свердиялъ
Ясал лъихъе щварал лъадал къулгIадухъ,
Лъида-лъиданиги дир бицунилан
Дун ячеян абун чийищ витIилев?

Чанахъ балагьараб хъергъу киниги,
Духъ балагьун ана аб дирги гIумру.
Дунги гьаб хIалалда хIайран вугилан,
ХIал бицараб ани цо иш букIана.

АнцIила щуго сон тIубалелдего,
ТIогьол гIужалдего гIуна рекIее.
ТIаде вачIаниги къанщун гурони,

Къвакун чан гьабизе дур гьунар гIечIо.

Дирго гьитIинлъиялъ гьурмал кьерги ун,
Кьерун йикIунаан мун вугеб бакIалъ.
КIиябго бер лъунги лъолаан дуда,
ЧIегIераб явлухъалъ гьумерги бахчун.

Гьадин араб дунял дий къабул гуро.
Диргин рокьи гьабе кьучI меседил лъун.
Кьуралъуй хIебтIизе дун хIайван гуро,
ХIарщ къанида чIвайгIан къвал базе вачIа.

КотIун дир гьан квине дуе бокьани,
Рукьбал-щукIдуздаги кверщел дур буго.
Щвараб алжаналда дагIба баниги,
Бащдаб бикьун кьела вокьарав дуе.

КЪАСИ САРДИЛ МОЦIГИ РОГЬАЛИЛ ЦIВАГИ

Къаси сардил моцIги рогьалил цIваги
ЦIадги хьухьгигIанги гIемер дандчIвала.
ГIарац тIад бекьараб тIеренаб тастар,
ТIулалъ бессун буго, бида гъорлъ жубан.

Жавгьарал гIадинал гIаданир берал,
ГIумру кIваричIоан кIал чIвазе щвани.
Шагьри кагъат гIадал гургин гъажаби,
Гарбида лъуралъухъ кьелаан алжан.

Кьурул сурма микки диде сверани,
СиратIалъул кьода кьелаан талихI.
Тезе хиял гьечIеб дир рокьиялъул,
Лъалеб анищ магIна гIадамаздаги!

Дуни цIакъ дагьавги дуниялалъе,
Дирго рокьи дица бацIцIад цIунила.
ЦIакъго дун хиралъун макьу кIочарай,
Ясалда гурхIиялъ бухIула керен.

Борхатаб магIарде кIиго гIищкъул тIегь
Цоцазде шапула данде щоларо.
Гъваридаб кIкIалахъе кIиго иццул лъим
Цоцазде чвахула гъорлъ жубаларо.

ЖужахIалъул тIинда дун вежаниги,
Боржина ракьалде тIолго дир рокьи.
Рокьиялъе гIолел ясал-васазда,
Инсул боцIи гIадин хадуб батизе.

РОКЬУЦА РУХІУЛЕЛ ЧУРХДУЛ РУГЕЗЕ

Рокьуца рухІулел чурхдул ругезул,
Чан кагъат бачІунеб диде ххвелги бан.
Балаялъ нур араз, унти бергьараз,
Бадиб чІвай гІечІелъул гІайибги чІвала.

ГІищкъул цІа рекІараз, ракІ паналъараз,
Рокьул кучІдулилан кеп бахъун буго.
Курмул гьелегьараз, гьан чапун унез,
Гьарунги толаро пирказги кьола.

КьечІеб дуниялгун дагІбадилаго,
Дир бугеб къварилъи лъалев чи гьечІо.
Чияца талихІ ун ургъел бегарав
Угьдилаго хваян рехун тун вуго.

Таманаб мех бараб хераб дуниял,
Холеб бугин ккола къо бахъанагІан.
Къварилъи гІемераб, гІадан учузаб,
Заман тІаса инин абулеб буго.

Амма жеги пача чучун гьечІилан,
Чарал харбал руго хважаинасул.
Хвараб жаназадул чІагояб рагІад,
Дуни божуларо букІинин абун.

ГІарабул аскарал кутакалилан,
Кагътиде бачІуна битІун гьениса.
АхІиларо кочІой, кквеларо хочІий,
ЧІалгІаде соролев гьечІо гьав салдар.

Гьединлъидал вуго рокьул кучІдул тун,
Дур пикрабалъ восун къасиги-къадги.
Дирго икъбалалъе квер бакъилилан,

Кверал щулатазул мухъилъе рещтIун.

Рикъзи тIеренав гъоркь, тIимугъ керчав тIад,
ТIекъаб гIумроялъул гIадалъ жоги бан,
Жал меседилаб бис, вуссина дунги,
Дур нуралъ къалъараб Дагъистаналде.

РОКЬИ ККАРАЛ ГІАДАМАЛ ГІИН ТІАМЕ ХАБАРАЛДЕ

Рокьи ккарал гІадамал, гІинтІаме хабаралде,
ГІищкъу бугин мусудул, балагье вагІзаялде.
Дирго рокьул къисаби къватІир загьир гьаризин,
Гьудулалъул казият киназего цІализин.
Йокьулелъ гьарун тарал хиянатал рицинин,
ХъахІаб итаркІоялъе чан гьабулев вукІаго,
Чараб гъедоги бачІун, божун чІезе гьавуна.
Гьудулалде квер базе квалквадилев вукІаго,
Куц хІулараб хІамиде хІасрат бергьун хутІана.
Хирияй гьудулалъе гьоркьохъанлъи гьабизе,
Гьунар бугей жойилан цо гІадан ккун йикІана.
Жиндирго хиял бугей хиял квеш йикІун йиго,
Ханасул мусудухъе рагІи босун йитІидал,
Я жийго ячІунаро,я рагІи бачІунаро.
Жиндирго дихъ рокьи ккун кьуркьулей хутІун йиго,
Кьенсер нодоги бекун къачІалей хутІун йиго.
Къоролзабахъе хьвадун рокьул гІамалги цІалун,
ЦІер гІадин дун виине мацІги босун ячІана.
ЦІуял жал нилъер росулъ гІемерал гуро ругел,
Эй гурони цойгидай бегьиларищан абун,
Багьана щиб гІолихъан,гІолей яс дунги йигин.
КъвакІарал курмул ругин,бахьинаб керен бугин,
Кагътида мухъ гІадинаб кІиябго кьенсер бугин,
Кьурарал чилай гІадал чохтІинир гъалал ругин,
Хункарасул яс гІадай чІухІарай дунго йигин,
Гуржи-ЦІорой рагІараб цІар бугеб габур бугин,
Барзахалъул хІурулгІин, хІежалде Умагьани,
Гьайбатай яс дуеги дун гІадинай щвеларо.
Шамхаласул баху щун, къвал бан мун веганиги,
Холей гьадин дунги тун даран дуй битІиларо.
Дунял цІурал ясазул кверщел духъе щваниги,
Квешаб дагІба диргоги дуеги камиларо.

КагIбаялде аниги хIеж дур къабуллъиларо.
ХIасраталъ юхун холей гьаб хIалалда дунги тун.
-Щиб ле яс цIакъаб хабар хиялищ дурго лъураб,
Дие йокьарай гьудул чияй чучун ятидал,
Чиго гурхIарав дида гурхIизейищ бокьараб.
КьотIи гьабизе ячIа кидаго бихулареб,
Гьаб бакIалда квер бачун камилаб рекъел гьабун,
Къана рокьул каваби кинабгоги жибго тун.
Рокъове щун гIодов чIун гIемер ракIго сасинчIо,
ГIолихъан къокъун ана къваригIараб босизе.
Дица росу танилан ясалги гаргадила,
КIудияб дарамилан гIадамаздаги ккела.
Дербенталда бессараб,ссурма дарай босана.
Салдарасул яс гIадин йокьулей къачIалилан,
КъунстIантIинал гвангъарал гормендаби росана,
Кинязил чIужу гIадин гьудул чIухIизайизе,
БагIараб,хъахIаб гIарац хъатица бан босана.
Меседил гIертел бараб гIурччинаб шал босана.
ГIеларищ гьудулалъе гьабгущинаб сайигъат.
Ссурмияб гIатIлас,зарбал кинабгоги данделъун,
Йокьарай гьудулалъе гIундузда разе кIилкIал,
ГIазизай йокьулелъе рукьалда хезе курхьай,
Камилай гьудулалъе килщида хезе баргъич.
Кинабгоги данделъун даран битIун вуссана.
Гьеб сапаралъ рукъов щун гIемер ракIго сасинчIо,
СагIдияй гьудулалда бер чIвазе хIасралъиялъ,
ТIаде вахъун тирана,тайланго батуларо,
ГIолил ясал гурони меседо ятуларо,
Мусудузул харбиде хал гьабун гIенеккидал,
Дир йокьулей чучараб чагъана хъвалеб буго.
Чармил сангарги къараб ,сверун гIалам гьабураб,
Къали гIатIал кваналев Арбулие ун йиго.
ГIажал гъаяй хабар квеш, гIедегIунищ йикIарай,
ГIангур бацI бихьаниги рохьоса льутун унев,
ГIалхуда гьой батани гьабихъа нахъ вуссунев,

ЧIегIер хъазмил гьавурав,гьади цIулад велъарав,
Гьавурай эбелалъги аскIове къазе течIев,
Гьесулгун къадар хъвайдал къана дур анкьго талихI,
Расги къварилъиларо къадар хъвачIогунилан.
Къоло щуго сон буго чияца гьудул яхъун,
Абурай щвечIониги анир гIемерал руго,
Мун чидае аниги щолей чи камиларо,
Зобалазде рахунел шайихлъун рахъаниги,
ЩайтIан нахъа рекIинчIеб цIуяб жо букIунаро,
Дунгони божуларо женаз кквеял ясазда,
ЖабрагIилас квелъги бан квегъун дихъе кьуниги,
КагIбаялде аралги хIеж борхун руссунаро.
ХIажизабазги кIвекIун зина гьабун гурони.

РОГЬАЛИЛЪ БАККАРАБ БАКЪ БАКЪАНИДА ТIЕРХЬУНА

Рогьалилъ баккараб бакъ бакъанида тIерхьуна,
Унтун, цIилъун лъугьуна каранда ругел ругънал
Харил кутак хванани, гIалхул чанги чучула,
Чорхол ияхI хун буго дой ясалъухъ рокьи ккун,

Хасел чIовулъ чIвараб цIер цIад хIаллъидал биуна
Биун уна гьинал ракI гьавадул цIа ургьиб лъун.
Лъукъун араб ритIучIалъ мугIрузул хер кунаро,
Керен лъукъарав дида кванил лазат лъаларо.

Кваркьи бекани, лачен чвархъан гIодоб речIула,
Лага бакъварав дида вахъун чIезе кIоларо.
КIал пасихIаб милъиршо гохI-щобалде ахIдола,
Дунги инин ахIдезе гьудул данделъизегIан.

Лъаралъ кьалбал ругеб гъветI, кар буцIцIун, зодоб уна,
Зигардизе къасд бугин, къадар бичас хъвазегIан.
ХъахIил зобал гвангъулеб гургинаб къамаралда
Къвал базе кодой щвани, щиблъваниги кIваричIо.

Куркьбал чараб ихдал хIинчI, дир рагъида къинлъани,
Къабулаб хIаж бугоан дун гIадав пакъирасе.
Дие мун хиралъеян халикъасде гьарулин,
Гьабулеб жаваб гьечIо жеги бетIергьанасул.

Гьаваялъул лочноца чорхолъа бахъараб рухI,
РавхIанаюнал рачIун гьарани, кьелародай.
Кьурул сурмамиккиялъ босун араб берзул нур,
Балагьизе инаан, нахъе кьолеб лъанани.

ЛъарагIазул муцIидулъ мацI берцинаб чIороло,
ЧIахIил босноб ахIдолеб исана сон сверана.

Дунял канаб шагьри моцI ральдалъго чIун рагIула,
ЧIухIарай хIурулгIиналъ нур бикъилилан хIикъун.

Цодагьалги санаца мун ракьалда кватIани ,
Кинабго аб Дагъистан дудехун буссун чIела.
Къуръаналда ясенгIан ясалъ тIокIай хIурулгIин.
ГIайиб гурищ къоркъода къвал жемун мун йикIине.

Къимат хвараб хераб руз босноб бачун хьихьидал.
Дудаго лъан батичIищ дунял кьун йохичIолъи.
Щибха, гьудул гьабилеб, гьикъуге гьанже дида,
КIудияб гьир ккун бугин гьанже аб дир мугъалде.

ГъалбацIие къорги гъун, къачIадулей йикIаго,
Къукъбузул хIориний ккун, лъим лъачIого хутIана.
Харилъе чIегIерборохь жемун бугин гарбида,
Маххул хIосал раниги батIа гьабун кIолареб.

ТIубалареб ригьнаде квер ккун ячун дун кьурай,
ЖужахIалъул тIиналде ккаги дир херай эбел.
АхIмакъаб дарамалде данде чIвазе гьаюнин,
Дунял тун ине ккаги тIул бикьарал дир вацал.

ТIокIаб гьари лъаларо херав инсуй гьабизе,
Гьури пулеб сордоялъ цIадаве ккун вухIаги,
РухI бахъи мекъсаги ккун, къварилъаби цIикIкIаги,
Гьав цIар бахъадил квершел диде ккезе гьабунин.

Гьаваялда лочнолгIан черх рекъарай гъарин дун,
Чудкица квачIалги ран, керен бугин кваналеб.
Каб--каул ХакъайилгIан къадру бугеб дир лага,
Къоркъолгун бусен цолъун буго гьанже сурулеб.

Басма тIохьол алифгIан узданаб гьаб дир чорхол,
Чолорчоялъ къвал байдал къимат хун буго гьанже.

КъурЪаналда кангIанги кеп рекъарай йикIана,
Кашишасул квераца кверхине гьаюн йиго.

Гьаваялда хIанчIазул хIули--милъир хъвачIей дун,
ХIарщул борохь лъун буго дир нусабго лугбалъе,
КIвеларищ гьел гъуризе, гьабиларищ гъазават?
Зобалазул хIурулгIин, хIайранлъун рекъола мун.

ХIанил васикIо гIадав вас восизе лъачIелъул.
ХIарщул борохь бегьула дур каранда кваназе,
Канарку гIадинав дун гIаданлъун гьавичIелъул.
ГIурулъ ритIучI кквезеян чан гьабулей йикIаго,

Чаларчаги хъатикь ккун хъвагIадилей хутIана.
ХъахIаб ххамил натI босун росулъ сверданхъаниги,
Босулареб ххамида хехго чи данде чIвалищ?
ЧIегIерчудкуз кванаяв куц сурарав циганав.

Росин дудеги чучун дунго кинан йикIиней?
РекIун цIаялъ вухIаяв хIал гьечIев дир хIалихьат,
Вичун восизегIаги гIадан данделъуларев.

ГIИЩКЪУЛ ГIАКЪУБАЯЛЪУЛ...

Гlищкъул гlакъубаялъул
Къокъаб казият хъвазин,
Къалмиде керен чучун,
Кагътиде хIухьел угьун.

ХIасратаб рокьул цIадул
ЦIияб приказ бахъизин,
Зодил тIавус беццараб,
ТIогьоде най урхъараб.

Ханзабазул чодрониб
Чараб чинидул чирахъ,
Чорхол рухI дирги кванан,
Бакун буго чияца.

Чилаялъ букъарулеб
Къимат бугеб машина,
Къаникь вукъун дунги тун,
Ятула къехь букъулей.

Къуръаналъул хатI хъвачIеб
ХъахIаб шагьри кагътида
Кашишасул инжилан
Иваница хъван буго.

Навайил тIухьдул хъвалеб
Бахьин гIарцул забруялъ,
Забруялъул наслуян
Сунтуралъ аят лъураб.

Сахратулагь свердулеб
Сипат берцинаб хIанчIил
ХIули батуларого

Бортун буго берзул нур.

Байтулагьалъул тIохде
ТIогьилаб гагуялъул
Горбода жавгьаралъухъ
Нухъби руго хIайранлъун.

ХIежалъул сурмамикки
Ккун буго гьинил кIичIал,
Гьелъие хIиллаялъе
ХIалай чи щоларого.

Щобазда чIараб гIанса
ГIаздал гIансикь къан буго,
Къасд ккун буго бахъизе,
Хъван бугеб жо лъаларо.

Лемпазул бахчабахъе
ХъахIаб хъурайсен кьегIер,
Кьолбол хIалищ бергьараб
Гьаб хIал хIехьон хIебтIизе?

ХIан гIарцул куркьбал ругеб
Зодил тIадагьаб тIавус,
Балайищ гьалаглъараб,
Гьавайищ тIаде щвараб?

Щобда чIвалеб бакъ гIадаб
Гвангъун чIараб дур гьурмахъ
Рукьби руго гьалулел,
Гьан буго бецIцIун унеб.

ЦIадакълъун, бакъ бухIани,
Бакъан хола гагудул;
Нухда данде мун ккани,

Ккола дунги жундуца.

Жаниб тIамун тани тIинчI,
ТIад рас гIейгун, тIурула;
ТIулалъ биги бакъвала,
КъотIноб кIалъай рагIани.

Къун тIагIани иццул лъим,
Ихдал цIад бан цIикIкIуна;
Дур цIар лъурай гурони
Росулъ гьечIей анищ яс.

Лъарда тIад полоп бани,
ТIалил на хIадурлъула;
ХIасрат ккараб рокьуе
КьогIаб гуреб гIуж гьечIо.

Жанив чи тIагIараб рукъ
Чвархъан тIатIала ккола;
ТIад юссун балагьизе
Гьудулалда кIоларо.

КIалдиб къвакIараб чода
Чангит бан бегьуларо,
Чияй дару бицине
Дирги бажари гьечIо.

Боржун унеб хIинчIалъул
ХIулиниги бортула,
ХIасраталъ дун чIванагIан
ЧIухIулей йиго мунги.

ГIор щвани, щобил пинта
Тамахлъун гIодоб ккола:
ГIищкъу дир тIокIлъанагIан

Мунги тIадегIанлъула.

ТIанхиде саву ккани,
Сардил цIорой цIикIкIуна:
ЦIорол матIу биина,
ТIаде мун ялагьани.

Гьаваялда бакъул нур
Мукъсанлъула хьухьани,
Къаси сордо къалъила,
КъватIий мун якканани.

Меседилги кьер хола,
Кьаву чIвазе танани;
Кьуралъуйго хIебтIани,
ХIал дагьлъила дур чорхол.

ХIарщул къотIноб тIинкIани,
ГьацIул бацIалъи хола;
Гьадин росгун рекъани,
КъватIиб чIвала чIурканлъи.

ЧIаго хабалъ чи лъуни,
Халкъалъго гIайиб чIвала;
ЧIаго йигей ятани,
Тоге, гьудул, дун гьадин.

ГIунайзатан мунги тун
Турулеб буго керен;
ТасбихIалъ малаикгIан
ГIорцIизаве цо кIалъан.

КIиго-лъабго сон буго
Соролел дир лугбазул,
Сардилъ унеб цо сагIат

Нусго сонлъунги бихьун.

Бахьинаб гьумералъул
Гьайбатлъи лъаралдаса
Лъавуда вугеб минут
Батуларо цогIаги.

Унго, мунан угьдараб
Дир каранзул хIухьелалъ,
Хьухь зодихъ гьечIониги,
Гьукъун буго бакъул нур.

Къваридаб ракI чучизе
Чваханщинаб магIица
Чабхида хер бижани-
Хал гьабуни бихьила.

Гьаб рокьул карачелни
Квеш-лъикIниги баччилин,
Йиччалилан къасд лъураб
КъотIиниги бугони.

Къунареб гIищкъу хIехьон
ГIумруни тIамилаан,
ТIелилан хьул лъолареб
РекIеда щиб гьабилеб?

Босун араб канлъуе
Кан бакун сунтур хьвагIе,
Дуца гIадал гьавурав
Дида канлъи бихьизе.

Бичасул амру бачIун,
РухI бахъарав чиясда
Вахъаян кIалъалев мун

КIудияв ахIмакъ ккола.

Мисриязул чамасдакI
Чараб тулие тани,
Тату гьечIеб гьвелцIибил
ЦIункIулев щив вукIинев!

Шамахалъул багIаргIеч
ГIужрукъица букъани,
ГIурдал курак кваназе
Киса гIадамал щолел?

Кагьрумангун варакъалъ
КъачIараб нодоялда
Къоркъоца кIал цуниги,
Цо гIаламат тIатинчIо.

ТIегьгун най басандизе
Барахщарал курмузда
Квешаб борхьил хеч хъвайдал,
Чапун щайдай риинчIо?

ИяхI хвани, чорхоца
Чанги гIилла бачуна,
Чияр ургьиб ракIги лъун
КIуларин чIезейилан.

Чара бухIани, мацIалъ
ГIакълу мекъса гьабула,
КъатIноб кIалъай рагIани,
ГIелин гьудулалъулан.

Гьаваялда лочнолги
Чияхъ рокьи ккогеги,-
Рукьбал гIищкъуялъ ккураб,

Керен цIадуца цIураб.

Кидаго инсанасде
Аб балай бачIунгеги,-
Берал гьаваялъ цIураб,
Гьан щавкъалъ лъукъун араб.

Ингилис магазинахъ
Зарбу варакъул канпит,
Зодихъ бакъул нур ссуна,
Къвалакь квер чIван яккани.

КъустIантIин улкаялда
Арзирумалъул тамру,
МоцIродаса цIвакула,
ЩIаюцIун ялагьани.

ЩIорол фабрикахъ тIураб
ТIад мина хъвараб чини,
Чамасул ракI лъукъараб,
Къула-йорхи бихьидал.

Къарби Алазаналъул
Милъир меседил ччугIа,
Дур бицен рагIаравги
ГIакълуялдаса уна.

Къирарзабаз рагъулъе
Гъулдузулъ чIвалеб чадир,
Дилъ букIуна бацIцIад кьал
Рокьул гIарза кьунилан.

ГIусманул пачаясул
СагIтида балеб къилба,
Къурасулъе балагьи

Гьунарин дурги бугеб.

Дир каранда кьвагьдолеб
Рокьул пириялдаса
Ракьалда хер бакъвала,
КъватIибе лъазе тани.

Къойил гIарза гьабулеб
Балаялъул пирхиялъ
Халкъул гIалам бухIила,
ХIал щун, тIатине тани.

ХIава-Адам къосине
Сабаблъун илбисгIадин,
Дий дунял къварилъизе
Росулъ рещтIараб къутIпу.

Къойил дун сурийила,
Сабаб гьечIеб унти кьун,
Ссун рекъезе тIамуна
ТIадегIанав Алагьас.

Сордо бачIани, макьу
Кьуна дий хIарам гьабун-
ХIал кIолев Аллагьасул
Эбги батила хIикмат.

ХIасраталъ вухIаниги,
ХIал лъазе биччачIого,
ХIехьела дица гIумру
ГIаршалде щвезегIанги.

Щунусго сонги тIубан,
ТIадго гьан бакъваниги,
Гьабураб къотIи буго,

ТIубайги бетIергьанас.

РОКЬИ БАСАНДУЛЕБ САЛАМГУН ЦАДАХЪ

- Рокьи басандулеб саламгун цадахъ
Хъвазин цо гьадият гьорохъе кьезе.
Гьава боржанхъулеб жавабги босун,
Рисалат битIизин зодил хьухьазухъ.
Хьиндал кIкIалахъ ругел гъутIбузул тIогьол
ТIинчIаб найица цIун гьоцIо бахъуда,
Гьаб дир хIохьелалъул хIурупаздасан
ХIалуцарал курмул киназго чуче.
Чабхил иццул лъеде дугIаги гьабун
Гьаглъарал гIадамал руссинарулин,
Васигатлъун араб дир угьдиялъул
Ургъел бикьун рокьи кьерилаз дандбай.
Кьалде гIищкъу ккарал гIолохъабазул
ГIарза хъвалеб адрес исмудалъ бугеб.
Алжанул мусудул бусаде цIазе
ЦIалулеб курс бугеб килщазда гьоркьоб.
ТIулал бида гьркьоб гьава бетарас
Гьури цIикIкIинабе цIар гIемер ахIун,
ЦIер гIадин чорхол гьан чапун тIагIарас
ТIаме боцIуда цIар бер къанщун кьезе.
Къец ккун дагIбаялде балай буссани
Исму босилилан басе кагътида,
КигIан ещцаниги цее лъутарай
Рос чIван яхъилилан хъван лъазе гьабе.
Гьаб дир малълъ гIечIого чIухIун хьвадарал
ЧIалгIаде гIумру ун гIадада хвела.
ГIакълу босичIого рорчIун араца,
Ахиралде ккедал хачалел курмул.
Рокьуца къакъарал Къайисил васал,
Къан дир гIелмуги ккун ракке ругънаде,
ГIищкъуялъ мерхьарал Мажнунил лъимал,
Лъабабго рагIиялъ рачинел нухда.
Ханзабазул бика, беразул канлъи,

Кин мун гурхIуларей аб дир хIалалда!
ХIавраазул амир, алжанул буракъ,
Дурго къавагIидахъ гIингIаги тIаме.
ГIалам къалъулеб бакъ бикъулеб гьурмахъ
ГьаглъичIого чIарав чIвазе ккеларищ?
ЧIурканлъи моцIролал цIвакарал лугбахъ
ЦIерлъун рухI биинчIев инсан вукIинищ?
НагIли, маржан жубан рижарал берахъ
ЖужахI боркьун буго дирни рукьбазда.
Кьер-гьан гIамбарулал дур гIанабазухъ
ГIакълуги бихун ун хаган ккун вуго.
Харде тIегьалдаса тIад кьер бахьинаб
Нилъуян лъай буго лъалаго тIагIун
Лъарде полопалда пунщи релълъараб,
Щвемещалъухъ буго бахъун унеб рухI.
Гьеб хIатIил росиги, чорхол рекъейги
Дир тIул-ракI бежизе бижун буго дур.
Жавгьар-якъуталде варакъги тIинкIун
КъачIараб зигьнуян гьаглъулев вуго.
- Вай, гIадалав гьалмагъ, унго дур хIухьел
ХIерен гьабулеб куц гьабулеб реццалъ,
Гьуинлъи бихьулищ бицунеб рагIул –
ГIадамал гуккизе дур бугеб гьунар!
Гьардарав БетIергьан, гьикъизе анищ
Абулищ ракIалъги, бугищ гьединан.
Бицун ясал чIвалел кIалзул чIораца.
ЧIарбида ккарай дун гьаглъизаюге!
Гьай дун гъарималъул гьурарал лугбал
Гъоркьеги рачIого чIаголъизе те,
ЧIунтараб гьинал ракI гьорохъ пуйчIого
Пайда лъунарищан щай къачIалареб?!
Босун кодоб кьуни квине ракI къалеб,
КъватIул гьойца чурхъун чороклъараб гьан,
Чурун бацIцIунареб болъонил биялъ
Балкан гIадин белъун куц хвараб гьумер.

МацIалкь загьру бугеб чIегIер борохьалъ
ЧIалгIаде мерхьараб черх цIилъиларо,
Бихьарв хIинкъулеб рохьил хъазица
Хъархъилъе цIарай дун цIорон хвезе те!
ЦIорол матIу гIадаб тIад хъал хъахIаб черх
Хъублъараб чуризе зам-зам щвеладай,
Заман щвелалдего шапулел берал
Щурункъверкъ хвечIого хвасарлъиладай?
 - Загьру-заркъумалъе къулчIулеб дарман
Дур гьурмал гьанада гьогьенго чIвачIищ?
ЧIаго жужахIалъе хIисаб хъвалелде
Хехго тавбу гьабе гьел рагIабазе!
ХIакъ батила, гьудул, гьедин бугьтан лъун
Лъалаго мекъиса Къуръан цIалуге!
ЦIоролъ чини жубан бижараб дур черх
Чурхъулеб гьвел бетIер тIун къеда балин.
Бидулъ жиб белъараб болъонил таращ
ТункIица ругъун лъун гъугъдулъ букъила,
Къелъ букIунеб борохь мухь кьун чияда
Чабххилъ лъезабила мун тIад рекъани.
Къулараб хъазида хъархъилъ букIаян
ХъирулганчIил къоно къаданиб чIвала.
Къимат тIокIаб чорхол чалухал лугбал
Чапун тIагIиналде дугIа гьабила.
- ХъахIаб ритIучIалъул мачIаб хъурайсен
Вас, мун гIедегIуге ургъел бикьизе.
Ургъилин кIиялго хIалихьатие
ХIехье гIищкъудал цIа, цIуне балъголъи.
Лъарги, гIорги бугин багъилеб цоцалъ,
Царал хIилла гьабун гьесухъа борчIун.
ЯчIун дару кьелеб дур тIул-ракIалъе.
ТIогьоде чакар щван, щакъигун билъун,
Босун сабабги хъван сах гьавилев мун,
Ма, яче, къвалакье къеч дурго хьвазе!
Къадру хIижазияб зобалъул щунгъар

Щокърол гъалал хьухьун хьул буссинабе!
Хьухьилъ боржанхъулеб бахьин къвекIаб цIум
ЦIергIадин бичулеб дуе гIоло черх,
Чундулъ гьунар тIокIаб тIадагьаб лачен,
Чирахъуй рухI бичун канлъи дуй кьела.
Кинабго у буго алжанул булбул,
ГIакълуялда рекъон къвалги гурани.
Гар-гар битIун буго, бахьин ханчIил тIинчI,
ХIухьлада рекъараб хьулги батани.
- Бицен къотIизе те, Къурратул гIайну,
Къазин цо каранде куцда битIизе.
Къадар жибго хъвалеб Жаннатул маъва
Жемизин цо-цо къвал рекъон кколищан.
Гьаб бакIалда къотIун къокъ хабарги тун,
Танкан бисмиллагь лъе гьоцIо чIикIизе.
ГьечIин тIокIав инсан аскIов ахIизе –
АлхIам цIале тIубан, тIаме патихIа.
.

УНГО ЛОГБОЛ ТIОКIЛЪИ

Унго логбол тIокIлъи,
ТIад ратIлил рекъей
Рукъалъул къадалъан
КъотIной йихьула.
Къарбил бикадасан
Куцарал кьунсрул
Кинида ругезул
ТIун ракI бахъараб.
ТIавусил рачI бикъун,
КъачIарал къунщби,
Къаникь лъуралазцин
Бицен гьабулеб.
Гьормол свериялъул
Надал ссиялъухъ
Сипат гьабунани,
Гьаглъула инсан.
Гургинал беразул
Гвангъараб надал
МагIна цIалулаго,
Дунни цIорола.
ЦIорол матIуялда
ТIад хъвалеб накъищ,
Нахъе бакI бугодай
Дур йижиялъе,
Жавгьарул тIегьалде
ТIинкIулеб гIанбар,
ТIокIаб рес бугищан,
Балагье мунги.
Гарбил къула-борхи
КъулгIаде-нахъе
Кьурул цIудул бугин
ЦIаюцIин гьелъул.
ЦIорол риун тIурал

ТIеренал кIутIби,
ТIолабго ракI тIолин
КIалъазе лъвани.
ЛъагIалил гIумруялъ
ГIодов чIаниги,
ГIадан нахъ гIунтIулеб
ТIабигIат гьечIо.
ТIолго халкъ бакIарун
Ургъenaниги,
Инсан хадув гъолеб
Хасият гьечIо.
Дур рагIухъ гIенеккун
ГIищкъу буссине,
ГIаршалде щваниги,
Щвелин кколаро.
Щун мунгун
КIалъайин
БукIунеб гурин,
Йигеб руссен бице
ЛъикI балагьизе.
Гьекъолеб къатIрадал
ТIураб тIириги
ТIаде загьирлъулин,
Лъалеб хIалалда.
Кин ххал гьабуниги,
РетIараб ратIлил
Пардавго лъаларо,
Ракьа-гьан лъала.
Радал баккараб бакъ
Къалъуде щола,
Къасде мехх лъалареб
Дур авалалда.
Къадги бецIаб рокъоб
Чирахъ бакула,
Канлъи хIажалъани,

ХIебтIила дуца.
ХIанил гъажабазде
ТIолго курхьаби,
ТIул-ракI дир биине,
Эргаялъ руго.
АнцIабго килщида
Кибго баргъич,
Чара дир хвеялъе,
Халкъалъ бицине.

РАМАЗАНГИ ТIАГIУН

Рамазанги тIагIун,
Шаввал тIагIиндал,
ТIаде зул къагIида
Къарар лъин къана.
Къоял гIадада ин
ГIоларебилан.
Бищун къо бухIараб
Къоринив ккана.
Къасе гIин тIамуни,
ТIолго черхалъухъ,
ТIубачIел мурадал
РачIуна цере.
Радал ххал гьабуни,
Гьинал ракIалъухъ,
Гьудулалъухъе ун,
Ургьиб чIоларо.
Ихдалил гьуриги
Роол гьалиги
Гьава битIи бугин
ТIулалъ бицунеб.
ТIаде йокьулелъул,
Кьерил ясазул
Кьура-зури буго
Берда цебе чIун.
Цевехъан къачIани,
Къокъа рекIуна,
Къел гьабула ракIалъ,,
Их щун бугилан.
Щобда гIансил гьаракь
ГIонсода лъала,
Лъан буго черхалда
Чанай мех щвараб.
Рогьалил канлъигун

Керен угьдула,
Кагъат хъван битIеян,
Бугеб хIал бицун.
Канаб шагьри моцIан
Берал гIодула,
ГIарза кьейилан,
Йокьулелъухъе.
Кьурул парсни балеб
Свин гьечIеб чирахъ.
Чучана кагътиде
Жанисеб ургъел.
Гъулдулъ босен ккураб
Сурмияб тIайпус,
ТIубана къалмиде
Дургун къваригIел.
Сардил жан къачIала,
Къвал бан, мунилан.
Басма къостIантIинай
ТIасма лъураб тIегь,
ТIад хIанчIи цIалдолин,
Дур цIарги ахIун.
ЦIорол тукабахъе,
Биунеб чини,
Чанги хиял бугин
Хваяб ракIалъул.
Хамил фабрикахъе
Бессулеб кирхан,
Хабалъе босила,
Рес рекъечIони.
ЧIухIана дунивал,
Берцинлъана ракь,
Росдал сси цIикIкIана
Дур цIаралдасан.
Сверун губернаби
Нуралъ къалъана,

Къвалакь моцI бугилан.
Буго дирни ракI.
Къасде сордойилан,
Пардавго лъвинчIо,
Бакъдай, гьумердаян.
Гьабула хиял.
Гьарай яс йижизе
Кверщел кьечIони,
Кинанха гьайилей
Гьедин эбелалъ.
Мун тун аралдаса,
Тулакаб хъергъу,
Таманаб мех ана
Къварилъиялда,
Къо лъикI гьабичIого,
Мун рехун тедал,
Таралги хиялал
Хурхана рекIелъ.
Рукьби жавгьарулай,
Кьер варакъулай
Кьурул гIамиркодахъ
ГIадаллъун вугин.
Надалда къалмица
Къуръан хатI хъварай,
ХъахIчараб гьудгьудихъ
Гьаглъулев вугин.
Гьава битIичIого,
ТIубараб балай,
ТIад цIа бакун бугин.
Кодоса индал.
Балагьея, гьудул,
Гьалулеб каранхъ
Гороца гIансилъун
Бугин щущалеб.
Щай хал гьабулареб

Гьинал ракIалъухъ,
Гьаваялъ хатIиблъун,
Вугин вухIулев.
ХIежрукъил мокърукье
Къуръаналъул хатI,
КъотIун гьанал бугин
Балагьи беркьан.
Бакьулъе пайз хъахIаб
ХIамамалъул хIи,
ХIал щун рукьбалъ бугин
Мун йокьи чапун.
БахIрул къалмид хъвараб,
Ясеналъул си,
Маргъалалъул цаби.
Берцинаб щекъер,
Биценго гьабуге,
Гьаглъулев вугин.
Гьуинаб хIохьелгун
ХIеренаб кIалъай
КIалалъ цIар бахъуге,
ЦIаго рекIунин.
Тамашаяб гьими,
Гьуинаб релъи
Гьекъезе бегьилин,
Баизин цо-цо.

ЗОДИЛ ТIАЙПУСАЛДЕ САЛАМАЛ ХЪВАЗИН

Зодил тIайпусалде саламал хъвазин,
ХъахIаб кагъаталде тIаде къулизин.
Къваридал чучизе тасияталъе,
Меседил щакъиялъ накъищ бахъизин.
Берзул магIуялъул аятал лъураб,
Телеграм рагIизе рачIа гIинтIаме.
ГIищкъуялъ мехтараб жаниб каранзул
Казият бахъизин, рахъа цIализе.
ЦIерлъун берал чвахун, чорхол рухI босун,
Сурана гьанже дун гьал ясалазе.
Гьавадул цIа рекIун, рокьул шавкъ бергьун
Босун ана гIакъло, гIадаллъана дун.
ГIурус туснахъалде дун щваралдаса
Щибго хабар гьечIо дир Халилатил.
Хъалаялда жанив тIамуралдаса
ТIаса чи къотIана дир гьудулалъул.
Гьадинан ккун гурев къаникь лъуниги,
КъватIив дун хисизе хиял букIинчIо.
Хвалил унтиги чIван дунял таниги
Дирни къасд букIана къвал дуда базе.
Къуръаналда жаниб «хIи» батанани
ХIасраталъ турула жанисан керен.
Танзир цIалулаго цIар ракIалде щун
ЦIерлъун чвахун уна черхалдаса гьан.
Гьанже дун гIадинав гIадан вугодай
ГIищкъул заводалда кьаву хурхарав.
Кьерилал дун гIадав вижун вугодай
Женазул гьури пун гьава бигъарав.
БитIун завалалда кеп босулаго
Росу тезабуна тушманзабаца.
Илбисул рас бугел мацIихъабазги
ЦIа базе гьабуна гьерсил гъонода.
Гьороца росаял жасусзабазги

Гьоркьо кьал тIамуна дир рокьиялда.
Дознание хъвалел хIакимзабиги
ХIилаялъе чIана дир диваналъе.
Дуниял къалъулеб бакI гIадаб гьумер
Къвал дуда барав чи хвелин кколаро.
Халкъалъул ясазул си хварал лугбал
Дур кеп босарасда мусру баларо.
Савмаияб лачен чидай иналъул
Ургъалил гьир буго гьинал рекIеда.
Амма Сибир къотIи къабуллъилаан
Къвал бан цо хурхине кодой щванани.
Шамсул палакалда нур балеб жайран
Жаниб варакъ хъвараб меседил сагIат
Сардилъ щайтIабазде ургъел бикьуге.

РОКЬУЛ ГІАЗАБ ЦІИКІКІУН ЦІОРАЛДЕ АРАС

Рокьул гІазаб цІикІкІун цІоралде арас,
ЦІорол жайраналде жаваб гьабизин.
Жаниб варакъ басун, сверун месед хъван,
ХъахІаб тІайруялде битІизин салам.
Сахратулаялде хІанчІи хІайранаб
ХІеренаб мацІ буго дуе цІализе,
ЦІерлъун лугбал чапун, чорхол гьан биун,
Ургьиб кутак буго камилаб рокьул.
Кванилгун кьал ахІун, макьилгун рагъ бан,
КьечІеб аб дунялгун дагІба буго дир.
Дандиялье кколеб рокьул бутІаги,
Бикьун дие щведал рукьбал щущазе.
Кьерилаз босулеб рахІат-кепги тун.
Тураяб дир черхалъ чан гьаби ккуна.
Чараб парталалъухъ турун керенгун,
Тана хиялаца хур-ах чІунтизе.
Зодихъе бакъул нур бикьараб гьурмахъ
Гьаглъун хутІулев щив, щущан инчІого?
Щобда моцІродаса цІвакараб надихъ.
Дирги гІакълу анин мугІрузде тІурун.
ТІад хатІ гІамбарулаб гІидрадул тастар,
Тела инсул росу мун ячІинчІони.
ЧІегІер меседилаб мисрияб харай,
Хвалил къоно чІвайги, къадар хъвачІони.
Къайсарил ахикье ахІдолеб гьуд-гьуд,
Духъ керен судичІев сунца херлъилев?
Сибир хІехьелилан хІукму буго дир,
Дуда къвал баларел къоязухъ хисун.
Къан чІолареб барти синжиралъ ккола,
СиратІлъун лъугьана мун йокьи дие.
Бергьани бугъида маххул гор бала
Дир рекІел гор буго дур габуралда...

БИЯЛЪ ПАТИХIАЯН ХIУХЬЕЛГИ УГЬУН

Биялъ патихIаян хIухьелги угьун,
ХIакъикъат битIилин зодил бакъуде.
Капалъул касраян керенги чучун,
Чорхол сордо кьелин сардил моцIрохъе.
Дур цIар ахIизеги хIал кIоларого
ХIарпул аваладе ахIаби рана,
ХIисаб гьабулаго ракI цIоролелъул
ЦIаралъул ахиран хапдолев вуго.
БахIлу Къулдумалъул тIинуялдаса
ТIаде жавгьар цIалеб цIорол машина,
ЦIорол минабазде мокърукь биччараб
Багьа тIадегIанаб гIурччинаб минар.
ГIелалде квелъ бараб кепаб гугьун тай,
Каторглъун лъугьана вижараб росу.
Керемалде расен меседил мокъокъ,
Бакъги гьурилъана мун лъаралдаса.
Къун тIагIаги гIорал, тIерхьаги иццал,
ТIинда баккараб тIегь тIун нахъе босе.
ТIири хутIугеги ралъдал тIиналда
Дир тIул-ракI бергьараб жавгьар бихьизе.
Дир рукьбазда жаниб буго рокьул кор,
Кидаго боркьараб, бикьиго гьечIеб.
Гьинал ракI бихьани, хьагилан ккола,
Гучалда гьалдеялъ гьогьомулареб.

КИНАБГО ХIУТI-ХЪУМУР ХIАТIИДА ККОЛА

Кинабго хIутI-хъумур хIатIида ккола,
Билкъис къокъунелъул къулгIадул кIалтIе.
Мокърукье накъищал, къеда махмарал,
Къеч нахъ буссунаро свердунин абун.
Киналго къиралал, къачIан боялгун,
Кьалде рахъун руго бергьарасеян.
Гъоркьосанги ваккун, кьурун михъалгун,
Кьалда дунги вуго данде вахъине,
Гьаваялда лочнол милъир хъваниги
Бахъараб хвалчадуй чи щвелародай.
Рукъ щай къачIан бугеб байтулмангIадин,
Бертаде къачIазе къасд лъунцин гурищ?
Къайи щай гIуцIараб гIарцул тахида,
Хункар короласул типси гIадинан?
Берзул нур босулел короватазде,
Кинав къираласул къачIан вугев вас?
ГIарцул накъищ бугел навсарашазде,
Басандизе щунгъар щун бугищ дуе.

МАХӀМУДИЛИЛАН АХӀУЛЕЛ АСАРАЗДАСА

ГІЕНЕККЕ ГІАДАМАЛ ХАБАР БИЦИНИН

Гіенекке, гІадамал, хабар бицинин,
Халалъи рекъарай дир йокьулелъул.
ЧІахъаял кІалъаге рокьи цІализин,
Берал гІодичІого ракІ угьдичІого,
Абилин Меседо цо-кІиго рагІи.
Лугбал сpayлаго сапиллъулаго,
Бицинищ хазина рокьул хабарал.
Къасе вегун дида макьу щоларо,
Халатаб дур логол хІисабги гьабун.
Радал къватІив вахъун къо дир унаро,
Къуръанул хатІ гІадал кьунсрул цере чІун.
ЛъарагІазул гІадаб чергесаб лага,
Лъадалги унаро дида цебеса.
МатІудал цІцІер гІадай цІцІвакарай гьудул,
Гьабиларищ рокьи, вакьан гурищ дун?
Данде гІолилалъе гІидрай манарша,
ГІайиб гурищ гьудул мун чидай ине.
Мун жаний свердулей инсул рагъида,
Маргъал тІибитІаяй тІинай меседо.
Мун лъадае ани лъарал рагІалда,
Жавгьарул нур баяй жан берал берцин.
РакІ гъолищ, Меседо, гІолил ясазде,
Дирни ракІ гъоларо гІолохъабазде.
Рокъое юссунищ, тІинай Меседо,
Дунни вуссунаро инсул рокъове.
Рохьоб харанг гІадаб халатаб лага,
Хал гьабун йосана гІолил ясалъа.
ГІиялъе кьагІрилгІан кьер-гьан бацІцІадай,
БицинчІони лъана мун йокьарайлъи.
Дир рокьи ккунилан кьибилги буго,
Кьалбал меседилаб чамастакил гъветІ.
Кьибилги тухумги барщун чІун буго,
Ращалъул сордоялъ щвараб моцІ гІадин.

Вакъван холев вуго ккараб рокьуца,
Истамбул тукаде чараб гормендо,
Аман расулуллагь мун лъаралдаса.
Истамбул тукаде зарбалалъул туп,
Тоге берал берцин гIисинккун рокьи.
КагIбаялде унел хIажизабаца,
ГIарап мегIералде тIадеги рахун,
ТIаде Аллагьасде гьари гьабула,
Дуца нижер мунагь чуругейилан.
Вахине къасд буго тIаде магIарде,
ТIинай Меседулгун къадар гьаризе.
ГIелмуялда чIарал гIалимзабаца,
Сардилъ тIаде рахъун тIагIат гьабула,
Гьабизе къасд буго бичасе тIагIат,
ТIубайилан абун гьаб ккараб рокьи.
Магьдил гIаламатал загьирлъаниги,
ГIадада теларин гьабураб къотIи.
Панаяб дуниял ахирлъаниги,
Хвезени теларо бицараб рагIи.
Дирги дурги къадар хирияй гьудул,
Гьороца лавхIалда хъинтIун батила,
КIиязулго нилъер бергьараб балай,
Малаикзабазда тIатун батила.
Багдадалда шиша шагьасул байрахъ,
Чанавдай угьдила унго мунилан.
Гьиндустан сурахIи, хIава гIечул гъветI,
ХIал щвараб рокьуе бате цо сабаб.

БОРХАТАБ ГЬУНДУЗУЛ ЩОБДЕ БАХУНЕБ

Борхатаб гьундузул щобде бахунеб,
Щобихъе итаркIо щай кIалъалареб.
Насияб сивуниб рас меседил чан,
Чучизе чи гьечIищ дур кьибилалда.

Дун кIалъанщинахъе кьурун юссине,
Кьурса гъоркьегIаги рехуларей щай.
Щайзе кIалъаларей цогIаги нухалъ,
Мун данде вухьарав канал хIохьода.

Хъублъи тIинкIун буго тIаса горбоде,
Чуризе рес гьечIеб бацIцIун унареб.
ГIайибни щиб дуда щобил багIар бакъ,
Щибниги дуда гьеб лъалеб гьечIелъул.

Амма эбел-эмен гIадаллъун руго,
ЧIороло рузиде данде гьабурал.
Чудукалъе тIайпус кваназе кьолел,
Щиб хIалдай букIина хIурулгIиналда.

ГIанкъра бечеялде чучулеб мехалъ,
Чара тIагIун мунги тIаделъун гъовги,
Кинандай рогьина хасалил сордо.
Дун дуде чучула къвекIаб цIудул тIинчI,

Гьудул дур йигилан лъазе гьабуни.
Дун дуй чарлъиларо чергесал лугбал,
Диде къабуллъарал нахъаса ккуни.
Чи тохабщиналъуй дур гIодиялъул,

Щиб мукагIат дие лъазе течIони.
Эбелгун дагIбаде эменгун ягъе,
Кьолбоде зигарде,ясазде чуче,

Дуй щибан гьикъани кьурун юссун чIа.

ЩIакъго тIаделъани инарин абе,
Цинги лъалеб дозда дуй бугеб унти,
Цинги чучила мун ракь къабуласде,
Цинги данде къала рекIел гьудулас,
КъвекIаб цIудул тIинчIалъ тIинчI микки гIадин.

Я АЛЛАГЬ ККОГЕГИ ДИР ГIАДАБ РОКЬИ...

Я Аллагь, ккогеги дир гIадаб рокьи,
ГIиял хъутубазде хъурмил гурони,
Бергьунгеги, Аллагь, дир гIадаб балай,
Балагьун квишулеб гIанкIил гурони.

Щобил ботIрол тIогьиб тIокIкIараб иццул,
ТIинде балкан ккани квер хьвагIун тола.
Хьиндал кIкIалабахъе кьер берцинаб пихъ,
Хъублъи тIад батани танкан рехула.

Щобил ботIрол тIогьиб тIокIкIараб иццул,
ТIинде ккараб балкан бахъун ракьулъ лъе,
Хьиндал кIкIалабахъе кьер берцинаб пихъ,
Хъублъунан течIого хъал бахъун кванай.

Алжаналъул курак барщулебги тун,
Зазил гIинтIи куней гьагай йокьулей.
БацIцIадаб иццул лъим чвахулебги тун,
ХIорил лъин гьекъолей ахIмакъай гьудул.

Аман цо гьитIинаб ругъун анищ дир,
Радал бакъанида дуца къачIазе,
КъотIун цо лагагун вегизе анищ,
Дур хIеренал квераз катан жемизе.

Дуниялги кьечIин кьогIаб гурони,
Йокьулейги щвечIин щакай гурони.
Щвараб дуниялги данде багъанин,
Дица щиб гьабилеб гьаб гIищкъуялда.

РОКЬУЛ ГІОРАЛЪ УНЕВ ГІОЛИХЪАНАСУЛ

Рокьул гІоралъ унев гІолихъанасул
ГІарза босиларищ, рас меседил хІинчІ?
ХІасраталъ вецІцІулев дур кьериласул,
РагІухъ гІин баларищ, гІанчІаб милъиршо?

Дир хьул къотІиларищ къвалакь кверги чІван,
ЧІухІдае свердулей дида цесан?
Дир каранда жаниб жужахІги боркьун.
ЖахІавго дун тезе пикруцин гурищ?

Радал баккудаса бакъул нур ссвараб
Саяхъаб дир гІумру гІад гьабун щайзе.
ГІищкъу духъ бергьиндал инсул росу тун
Дир арал къояца чийищ дур чІварав.

Рукьбалъ унтиги лъун, лъай гІакълу хиси
ГІураб давла гьечІищ дудасан дие?
Дандияз рицунел цІекІал харбазда
Дир кІал бихьичІого щай мун божулей?

Юнус аварагас тасбихІ гьабураб
Румазул магІарда махІберцинаб тІегь,
ТІасан кІкІуй лъалареб жаниб боркьараб,
Рокьул бутІа анищ дий гІадаб дуйги.

Гендерил ахазукь берцинаб цІибил,
Барщун мунгун чІунан, къана дир талихІ.
Кьахъадерил магъилъ ахІдолеб гагу,
ГурхІа унтарасда, дун холев вуго.

Хиялаз гьан кванан, пикрабаз кІвекІун,
Лъим щвечІеб гъотІода релъун вуго дун.
Рогьел бицун щолеб зобалазул цІва,

ЦIуяб жо мун гIадаб гьечIеблъул бижун.

Берал квешаб рузгун къоял рехизе,
Барахщуларей щай дурго черхалда?
ГIизраил малаик зодисан ахIун,
РухI бахъеян гьаре гьев гIабдаласул.

Бергьараб рокьуе дару щоларев
Диде семичIого цо сабаб ургъе,
Мунан холев дида хваян абуге,
Хвайги хIалихьатан, кье рузий загьру.

АССАЛАМУГІАЛАЙКУМ ГІАРЩАЛЪУЛ ...

АссаламугIалайкум, гIарщалъул бика,
Кин гIадин мун йигей, кеп гьечIин дийни.
Курмукьа берцинай мисри Зулайхат,
Дурго хIал щиб бугеб, дун хIайран вугин.
БухIулеб каранда Кибритлъун лъвараб,
КидаллъизегIандай рокьи хIехьелеб,
Рокьи ккарал рихьун хваян дунги тун
Маяндай чучила чарал гъудузде.
Гъалал меседилай мисри Зулайхат,
Зулму буго дие аб гIищкъуялъул.
ГIинда жавгьар бараб жанатул мава
Мунилан сагьвилго уна дир сардал.
Сардарасул ясгин вуссун таниги,
Дур бусада гуреб щоларо макьу.
Бакьулъа узданай Загьратил бика,
Дур хиялаз вуго дун хвалде рехун.
Дагъистан къалъулеб Къудраталъул нур
Найил гьоцIо лъуна цIар дур рагIигун,
ХIинкъун вуго гIумру гIадада инин.
ГIамбарул тIогьода гьоцIо чIолелъул
Гьалдолеб чIоларо жаниса керен.
Кодой мун щолареб щулияб туснахъ
Щущан гьаваялде гьороца айги.
Дур хабар къотIараб къваридаб тюрма,
Турун тIатIала ккун айги гIодобе.
ГIарцуца къачIараб бакъ гIадаб лага,
Габур халат къочун къиматдай хвела.
Халкъго хIайранлъарай хIурул гIиналъухъ
Босун араб канлъи кида бачIунеб.
Каторг жиниялъул туснахъалдаса,
Тезе захIмат буго зобалъул тIавус.
Нусго сонил гIумру къороллъудаса,
Гьудул дуда къвал бан цо къо бокьила.

Йокьулей щвечIого щолебдай алжан,
Ургьие мун йиччан цIадакьго къабул.
Къвал бан чучулаго чорхолъ босараб,
Чанги гIамал буго дир гьудулалъул.
ГIищкъу бикьулелъул рукьбузе тараб
Рокьул харбал руго дир Халилатил.
Хъорсоца роц квараб бецаб хIамшари,
ХIакъ батила дуе дой каканани.
Кверазда тIехI барав, тIаждал хвах берцин,
Бицун рагIи хвезе хиял букIинчIо.
Халатаб габуниб хвалчен лъуниги
Рокьи тун дуниял дий къабул гуро.
КъотI-къотIун дирго гьан квине кканиги
Балай камун керен кинго чIоларо.
ЛъагIелалъ бекьараб хур зобалъ чIваяв,
Хвезедай дун телей чидар васазухъ.
Чохьол унти бахъун дару щогеяв
Дуе щоларей кин ячине лъади.
Лъица каканиги квеш букIинаро
Кверазул махсаро берцинав гьудул.
Росасул рагIуде гIин тIамилаан
ГIурччин хурив вачIун хурхинчIевани.
Аманат, мусудул, росасе унге
Рокьуларел ккани кьватI-кьватIун холин,
Кьер берцинал ясал ригьин гьабуге
Ригьин гьабурай дун саяхълъун ккани.

РЕКІЕЛЪ ИЯХІ БУГЕВ АСКІОВЕГІАН ЦІАЙ

РекIелъ ияхI бугев аскIовегIан цIай,
ЦIияб бакъанги лъан вохарав дида.
Даим рокьул бицун,сариналги хъван,
Сардал арав дица ахIизин цо кечI.

Зодисан рещтIараб аятцин гурищ,
Гурун ругин гъуждул минскинзабаца.
Маску-Петербургалъ телдай бачIараб,
ТуманкI кодоб кквечIев инсанго гьечIин.

Гьаваялда бакъул хьвади хисундай,
ХъахIлъи реххулеб рахъ батIияб бугин.
БетIергьанас росдал хурдай бачIина,
Хасалил сардазда зобал гъугъанин.

Азбар боцIул цIураз бицунеб мацI щиб,
Бугеб жо бахъулеб хъубаб наслуян.
МугIрузда гIи бугез зар щай букъулеб,
Бикъулеб,хъамулеб,хъахIбаяб халкъан.

Бечедаз бокьухъе бицеян абе
БачIина бакъул къо дун тайпаялъе.
Турарал мацIаца щиб бицаниги,
Щвараб гIор гьукъулев чи ватиларо.

Чанги мискин-пакъир къакъан ругьунав
Нажмудин рагIула гIарадабигун.
Мискинаб халкъалда къойил хIал лъурав
ХIоцосев рагIула жив имамилан.

Унго, божиладай жеги гIадамал
ГIумру нахулъ араб "гIакдал чехьалда",
ГIурус пачаясул чан щолареб гьой,

Гьанже хIапдеялъе магIна лъачIого.

МахIач чIвазе кколев капурчийилан,
Кибго росабалъе ахIи щай балеб?
Аллагьас тIад тарав пача вугилан,
НикIалай вецарав щай нечоларев?!

ГьечIеб имамасе сундулго ургъел,
РикIкIен батулареб боцIул гурони.
БацIил кIалдиб гъела гьас тIолабго халкъ
Хинлъилеб кIиго хинкI кьолев чи ккани.

Ракьул бутIа гьечIел,бокьоб панз гьечIел
Гьаб бурангун лъугьа дунял лъухьизе!
Дирги гIищкъул цIаялъ цIураб каранзуй
Кепаб гьогьен бугин гьаб гьуриялъул!

ХIебет ретIараца дарай ретIунеб
Дуниял бачIунеб бугин мугIрузде...

БОРХАТАБ МАГIАРДА ГIИДРАЙ МАНАРША

Борхатаб магIарда гIидрай Манарша,
Тамашалъи, вацал, гьай кинай гIадан.
Дир нусабго лага щущалеб бугин,
Щиб чара гьабилеб, чаргъараб мокъокъ.
Цо дун холев вуго, хиял лъун буго,
Хехаб рокьул гIорлъун гIакълу ун буго.
Цинги гьава буго гьинал рекIеда
Гьиндил гIусруялъул хIасралъиялъул.
ХIалимул бичасде таваккал тIамун,
ТIох-щобазде ваккун чан гьабулаго,
Чорхол тIадагьлъиялъ тIамах гIадинан,
ТIерхьуней йихьана чIарал хурие.
Хвезе чIезе бицун гIамалги хисун
Хехго рокъове ун къачIа-кIатIана.
ТIад ярагъ борчана, чакма ретIана,
Чияда лъалареб балъгояб нухалъ
Хурул рагIал тирун тIаде ваккана.
АссаламгIалайкум, квербакъи кьеяй,
Рокьул гIарзаялде гIинтIамиларищ?
ГIадамал хIайранав хIал бичарасде
Борхиларищ бетIер, тIад юссинарищ?
Пирдаус алжан щун ургъел борхарай,
Хехав гьоболасе нух битIиларищ?
-Я Аллагь, гьабго щиб кIудияб балагь,
Бихьун макьу гуро, кванан квен гуро.
ЖабрагIил Амминдай, Хизри, Ильясдай,
Дир яслъи хвеладай, халкъ белъиладай.
Аман угьдиладай, кьер босиладай,
Кьибил суриладай, рос камиладай?
Киналго балагьал ботIроде щваяв,
Бегьиларищ, васав, гьарун ячине?
Бичасдаса хIинкъун хIал буго дида,
ХIалалаб куцалда магьариги лъун.

-Ясай, мун хIинкъуге, хIал гьабиларо,
ХIалихьалъи гьабун, рехун теларо.
Вал гIадлул музлимуилайинагьгIу,
ГIазизат йосана, мунагь тIинкIана.
ТIеренал кIутIбузда кIал чIвазе щвана,
Щуго сагIаталда аскIор хутIана.
Чидае унгутIи, ратIалъунгутIи,
КIиялго цоцазе парзлъун гьаруна.
Гьанже къо лъикIилан къвалалги жемун,
Къокъана гIолихъан инсул рокъове.

РИЧІЧІУЛАРЕЛ РАГІАБАЗУЛ МАГІНА

А

Абрагьат – ислам баккиладе вукІарав Йеменалъул хан. Гьес КагІбаялде инчІого зияраталъ жиндихъе рачІине кколилан дагьабги чІухІараб храм базабун букІун буго.

Абцер – (афицер) – офицер

Агъуз – неца

Адам – диналда инсаниятальулго эменлъун рикІкІунев, тІоцеве вижарав инсан, авараг.

Аз-маз – дагьа-макъаб

Айлама – тиризе нух, свери.

Айрупалан – аэроплан, самолет.

Алапа – харж, моцІрое яги лъагІалие лъиениги бихьизабураб гІарцулаб мухь.

Аласакъласен – Аллагьас цІунун таги мун.(лъарагІ)

Алфазал – кочІол мухъал.

Алфулайла – «Азаралда цо сордо» абураб гІараб маргьабазул тІехь

Амру – приказ.

АрхІваал – рухІал.

Арзирум – Турциялда цо вилаят ва шагьар.

Асли – Карамил йокьулей (балагье Карам)

Аставит – «Оставить» абураб команда.

Ахират – хун хадуб дуниял.

Ахялал – рокьуе щулиялин абураб тухум.

Аят – Къуръаналдаса цо жумла; кочІол мухъ.

Б

БагІархьина – расуда бил лъезе букІараб хина.

Бадру – цІураб моцІ, кунчІи; гІарабиязул цо бакІалда цІар.

Байтуллагь – Аллагьасул рукъ, КагІба, мажгит.

БайтулмагIмур – гIаламалъул рукъ, тIолабго дунял; зодоб малаикзабаз тIавап гьабулеб рукъ.

Бану гIамирал – рокьул къисаби гIемераб гIарабиязул цо къавм, Мажнунил тухум.

Бараатун – къуръаналъул ичIабилеб сураялда цIар.

Бaринзаби – гIурусазул бегзаби, боярал.

Баху – хундерил ханасул лъади, бика.

БахIрул къузум – багIараб ралъад.

Барзах – батIияб дунял, ахират алжан.

Бил – багIараб щулияб цIул, релъен.

Билкъис – Сабаалъул пача (царица Савская), Сулейман аварагасул рокьи ккарай, гьайбат.

Бича – БетIергьан, Аллагь.

Буракъ – бусурбабазул диналда МухIамад авараг (с.т.гI.в.) рекIун боржарабан абулеб ясалъул гьумерги хIанчIилал куркьбалги ругеб чу.

В

Вагзал – вокзал.

Вали – диналда вацIцIадав Аллагьасул лагъ, пакъир.

Варакъ – гIарцулаб яги меседилаб кьералъул релъен, лажбар.

ВахIю – Аллагьас аварагасде хабар босун витIун вачIунев ЖабрагIил малайикан диналда бицунев чапар.

Висру – чIумалги маххалги гьарулеб чIегIераб кьералъул магIдан, гагат.

Г

Галан – сангар; гамил борт.

Гамаржоба – хъваш-баш гьабулаго абулеб гуржиязул рагIи, салам.

Гармафон – граммафон, патефоназул цебесеб тайпа.

Гулайт – тира-свера.

Гъ

Гъазал – гІалхул чан, газель.

Гъайирбег – имам Шамилил цІар бугел наибзабаздасан цояв, НахъбакІалъул – Салатавиялъул бодул бетІер, рагъул тадбиразе гІакълу бугев цевехъанлъун рикІкІунев вукІарав чи..

Гъапу – шагьаралъул каваби ругеб кІалтІу.

Гъара – яргъил къуваталдалъун давла бахъи, рагъун кодоса жо бахъи.

Гъвел – гІайибал, бугьтанал.

Гъвелдари – гІайибал гьари.

Гъирмал – (хъирмал) – гьерсал.

Гъуина – нунуй, гъунгъуни.

Гъункар – турказул султан, кверщелчи.

Гь

Гьабил – Адамилги ХІавалги васазул цояв. Гьабилие кьезе кколей жиндаго цадахъ гьаюрай яц ячине къваригІун Къабилица чІварав вац.

Гьайат – логол чІей, къагІида, узданлъи, чергеслъи, гьаварекъей.

Гьарай – вабабай-вададай абун ахІи-хІур гьаби, чІиргъи-лелей.

Гьатип – жагьилиял божулеб, жиндир гьаракь кисанали рагІулилан абулеб богІоло.

Гьинд – Индиялъул улка, Гьиндустан; ГІараб фольклоралъулъ берцинлъиялъул цІар арай гІадан.

Гьудгьуд – ботІрода гьурихьвагІ гІадин биххун унеб берцинаб чІехІуги бугеб, халатаб гозоялъул тІогьилккараб хІинчІ. Цо-цо росабалъ гьелде гьефеф яги эфэф абунги абула. Диналда гьеб Сулейман аварагас Билкъисихъе кагътал росун битІулаанилан бицен букІуна.

Гьунайдат – Гьинд абураб цIаралъул реэдиялъулаб форма.

ГI

ГIажаба – тамаша! ГIаламат!

ГIажузат – херай, кIодо.

ГIазраъ – квешлъиялдаса яцIадай яс.

ГIайнаъ – берцинал, чIахIиял беразул яс; хIурулгIин.

ГIаишат – МухIамад аварагасул бищун гIолохъанай лъади.

ГIайнул-хIаят – гIумрудул ицц.

ГIалам – дунялги, бакъги, моцIги, цIвабиги, зобги-кинабго; киналго гIадамал.

ГIамабар – чIегIераб кьералъул махI берцинаб вещество, бецIбагIараб тIегь.

ГIамирканал – американал.

ГIамирко – маргьуяб хIинчI, гIурусазул жар-птица гIадин бицунеб фантастикияб хIинчI.

ГIанаби – кIаркьаби, мухIкан гьабуни, кIаркьабазул тIогьал.

ГIарзул хIал – хIаялъул баянкьей.

ГIарусал – динго гьечIел, ретIелго ретIуларел чагIи.

ГIарш – исламалда Аллагьасул тах бугеб зодилаб борхалъи.

ГIаршун – халалъи борцунеб роцен, цо натIги бащадабги бугеб.

ГIасакирал – аскарал.

ГIери – тIад бижараб чIахIгун цадахъ къотIун бахъараб рокьул кесек; хIуцI букIаралъуса бахъулеб турелияб цIатари.

ГIибаратал – рагIаби, жугьаби, мисалал.

ГIибрани мацI – некIсиял ягьудиязул мацI.

ГIид – динияб байрамкъо.

ГIизраил – рухI бахъизе вачIунев маликулмат, хвалил малаик.

ГIинаб - цIибил.

ГIилигун – хваразул лъикIал рухIал руссунеб борхалъи, Сиджиналъул гIаксияб.

ГIимарат – гIуцIа-кIутIи, къачIа-кIатIай.

ГIирпит – жундузул кIудияздасан цояб, жундузул хан, гьунар бергьараб жен.

ГIиса – Иисус Христос, хъанчида вигъун чIван хадув, цIидасан Аллагьас рухIги лъун зодове вачун арав, бокьараб унти сах гьабизеги хварабсагIат чи вахъинавизеги мугIжизат кьурав авараг , христиан диналъул аслучи.

ГIумахан – хундерил нуцалил, ханасул цIар.

ГIунайзат – гIарабияв шагIир Имраул Къайсие йокьун йикIарай ясалъул цIар.

ГIурдал рукъ – хоб

ГIусман – турказул султаназул цо династиялъул бетIер.

ГIусманиял – туркал.

ГIучIбеки – барщулелъул тIокIал рекъонгутIизе палкъотIиялъе букIараб гIучIги бакьулъа бекун кIиязго бащалъаби нахъе рехулеб гIадат.

Д

Давуд – жиндие мугIжизатлъун гьаракь берцинлъи кьун букIарав авараган бусурбабаз абулев, библиялъулав хан Давид.

Дагъан – борхатаб гъотIоде рахине тIад гIучIалги чIван цого гIералъул гьабураб мали, гъабудай чIвалеб миччил, хатIих.

Дайру жаннат – диналда микьабго алжаналъул бищун беццулеб алжаналъул рукъ, азбар.

Дакъикъа – минут.

Даржал – къиямасеб къо чIелалде вахъине вугев зулмучи, гIадамал гъурулев къосел. Магьди вахъиндал гьес живги чIвазе вугев малгIун.

Дарусалам – алжаназул цояб.

Дафтар – кагъат-хъаргщи, книга, дело.

Диванул гIараб – гIараб кучIдузул мажмугI.

Диргав – хIинчI, кьурумилъиршо.

ДихIятул Кулайб – аварагасул берцинав, вахIюцин жиндир сипаталда бачIунев асхIаб.

Дугъ – чадир; зонтик, байрахъ.

Ж

Жа – чагъир.

Жавгьар – бокIнаххинабун хасаб къагIидаялъ къачIараб алмаз, хириял ганчIаздаса хадуб.

Жавариал – бищун рацIцIадал.

Жагьаннам – (жагьандаман), жужахI.

Жайран – авлахъалъулаб, чан, антилопа, гъазал.

ЖайхIун – Амударья гIор.

Жамал-камал – берцинлъи, камиллъи.

Жан – рухI, хIал.

Жанат – алжан.

ЖанатулбакъигI – Мадинаялда бугеб, аварагасул асхIабзаби рукъараб, мукъадисаб БакъигI абулел хабзалазул ах.

ЖанатулгIадну – алжанул ах; микьго алжаналдаса цояб.

Жанатулмаъва – алжаналдасан цоялъул цIар.

Жарадал – гарцIал.

Жибрил – ЖабрагIил малаик.

Жисму – тIабигIат, куц-мухъ, черх, лага.

Жундул – (жен), щайтIабаздаса цоял, рихьуларел, роржинеги кIолел рухIчIаголъаби.

З

Забур – Давуд аварагасул къанунал хъвараб динияб тIехь.

Зарбу – басма, печать, мугъру.

Загьра – Венера, рогьалил цIва. Рокьи ккун цIвайиде сверун, зодой чIарай, бищун берцинайлъун рикIуней яс.

Загьри – тIегь.

Замзам – Маккаялда бугеб мукъадисаб гъуй, бацIцIадаб лъим.

Зарра – тIирщ, атом, аслу, бищунго гьитIинаб жо. Диналда гIадамал рижилалдего гьезул зарра букIарабила.

Зат – чIаголъи; щибниги жо; вещество.

ЗагIпиран – манаршатIегь, рокьул сабабал хъвалеб тIогьилаб щакъи.

Зинбил – сумка, руччабазул кодокколеб сумка.

«Зингер» – Германиялъул Зингер абулев капиталистасул фирмаялъ риччалел рукIарал рукъарулел машинабазда цIар.

Зигьну – пагьму, гIакълу, пикру.

Зубаржат – багьа-хирияб, гIурччинаб магIдан.

Зулайха – диналда бицуней Юсуп аварагасухъ рокьи ккарай гIадан, херлъун хадуй Юсупгун данделъидал цIидасан гIолохъанлъанилан бицуней Мисриялъул цо бика.

И

ИгIраб – гIараб, гIажам хъваялъулъ гьаркьикъал хIарпазда гьижияб (слогияб) гьаракь лъугьине тIад-гъоркь лъолел гIаламатал.

Ижлис – гIодочIа.

Издаравист – здравствуйте.

Израв жалам – здравия желаем.

Икълим – континент, край, область.

Икъунал – христиан диналда мукъадисиязул – Мадонна, Христос ва цогидалги иконал.

Илагьи – тӀасан ккун бацӀцӀадаб, кутакаб рокьи, Аллагь кӀочараб гӀищкъу, мукъадисаб хӀасрат.

Илбис – (иблис), диналда бицунев, Аллагьасул нагӀанаялъ малгӀунлъарав малаик. Инсан сабаблъун, Адамие сужда гьабизе инкар гьабунилан Аллагьасул ццин жинда бахъиндал, гьеб кидаго инсан къосинавулеб букӀунебила.

Илтир – берцинаб тахта.

Иман бугезе – исламалда божулезе.

Имраул Къаис – исламалда тӀоцевесев гӀарабиязул шагӀир.

Ингилисал – англичанал.

Инжил – Евангелие, христиан диналъул хӀадисазул тӀехь.

Инкар – дандечӀей, мекъи бугин чӀей, гьедин гурин лъугьин.

Исму – цӀар.

Испирна – «смирно» абураб команда.

Истамбул – Стамбул, Турциялъул шагьар.

Истановис – «становись» абураб команда.

ИстимагӀ – рагӀизе тӀалаб гьаби.

ИстӀилахӀ – чӀезаби, къагӀида, къотӀигьаби.

Ирс – инсухъан яги эбелалъухъан щолеб рател.

К

Кабру – кӀодолъи, тӀадегӀанлъи.

Кавалер – награда щварав рагъухъанасда абулеб букӀараб цӀар.

Кавкаб – планета.

Кавкабул харкъаъ – цо цӀвайида цӀар.

Кавсар – алжаналъуб чваххулеб иццалда цӀар.

КагӀба – Маккаялда бугеб как балелъул бусурбаби жиндехун руссунеб храм, мукъадисаб бакӀ.

Кайпиятал – куцал

Кагьанатзаби – нахъа лъугьинесеб лъалел чагIи, балъголъи лъалебан абулел чагIи.

Кагьру – янтарь. ЛъабкъоялдаанцIогоIан миллион соналъ цебе ганчIиде буссараб накIкIилал гъутIбузул тIехIпицI. Гьелъул чIумал, маххал, муншдукIал ва гь. ц. гьарула.

Казият – газета.

Калимаби – рагIаби, жугьаби.

Калимат – рагIарай, цIар арай, бицен бугей.

Кантор – контора.

Кап – гIараб, гIажам хъваялъулъ «к» хIарпалъул цIар.

Карам – Азербайжаналда бижараб рокьул эпосияб къасидаталъул герой, Аслил вокьулев. Гьеб «Асли ва Карам» поэмаялда эркенаб рокьиги халкъалъул гьудуллъиги беццун буго.

Карафин – графин.

Карбилаъ – гIарабиязул цо вилаят, аварагасул ясалъул вас хIусен чIвараб бакI, мукъадисияб ракь.

Каржум – крем, гьурмада бахунеб хъахIаб, махI берцинаб косметикияб дару.

Карман – караван, къокъа.

Кармангъур – цIваялда цIар, планета Марс.

Карпитул-ахIмар – (кирбитулахIмар), къанагIатаб жо; багIараб месед; багIараб фосфор.

Катиб – хъвадарухъан.

Кашиш – христиан диналъул дибир, килисаялъул малла, священник, поп.

Кяаб – кабаб, надалда хъахIаб тIанкI, саба бугеб.

Киланги – гвермендо, тIеренаб дарай.

Килас – некIо бахIарчилъиялъухъ кьолеб букIараб хъанчил гIаламаталъул шапакъат, награда.

Кирит – кIулал, рахай, тугъас, къоно.

Кирхан – парча тайпаялъул ххам.

Кисра – Хосров, Ираналъул цересел шагьзабазул цояв; гьезул титулияб цIар.

Китаб – тIехь.
Китбат – хъвай-хъвагIай.
Консул – вакил, посол, пачалихъалъулаб божилъи борхулев чи.
Копи – копия.
Кор – Кура гIор.
Кубеч – кубачиялъулаб.
Кулайбил Канан – гIащикъаб рокьи ккеялъ цIар рагIарав, Востокалъул фольклоралъул герой.
Кумасра – гени.
Курс – диналда Аллагьасул свери, ГIаршалда гъоркь бугеб бакI, зоб.
КухIлу – берал бецI гьарун белъунеб сурма.

Къ

Къабил – Адамилги ХIавалги вас. Гьев жиндирго вац Гьабил, эсие кьезе кколей жиндаго цадахъ гьаюрай яц ячинелъун, чIван къосарав, инсаниялдаго тIоцевесев бидулавлъун рикIкIунев чи.
Къавлу – рагIи.
Къагьва – кофе.
Къадар – насиб, бихьизе хъвараб, лъугьине ккolеб, къисмат.
Къадир – Аллагьасул цIаразул цояб, къадар жиндасан бугев абураб магIнаялда.
Къажарал – персал, иранал.
Къажар – къажаразулаб, ираналъулаб.
Къайис – гIараб къисабаздаса бачIин бугеб «Лайла ва мажнун» къасидатазул аслияв герой, Лайлахъ ккараб рокьуца гIадаллъун, гIадамаца жундуз ккурав чиян – Мажнунан тIокIцIарги жинда лъун вукIарав чи. Гьесул цIар цIакъго рокьи ккарав гIащикъасде абулеб рагIилъун лъугьун буго.
Къайсар – цезарь, падишагь, парччахI.
Къама хIинчI – чIехIу бугеб берцинаб хIинчI.

Къама – цо-цо хIанчIил ботIрода букIунеб чIехIу.

Къамар – зодихъ моцI.

Къап – Кавказалъулаб мугIрул тIел, цебе мукъадисаблъун рикIкIунеб букIараб.

Къарбияй – гуржиязулай.

Къаранпил – махI берцинаб михакIулаб лъим.

Къарби – Гуржистаналъул вилаят.

Къарун – барахщиялъул цIар рагIарав чи.

Къасабчи – боци хъун гьан бичулев даранчи.

Къасидатал – поэмаби.

КъатIипа – рас цIакъго кIарцIаб къацIипа.

Къапила – гIадамазул къокъа.

КъацIипа – гьумераб рахъалда тIарцIго къунцIараб расги бахъараб, чиллаяб ххамил цо тайпа.

Къвал – (рай) – хьухьун яги бессун гьабураб гIертIида балеб берцинаб чалу. Цо-цо магIарул росабалъ гьелде бухка яги гIертIикъвал абунги абула. Гьеб гIеретI баччизе гуребги гIисибикъинаб жо баччизе магь къазеги хIалтIизабула.

Къецен – дагIба.

Къибла-Мина – Ибрагьим аварагас къурбаналъе вас хъвезехъин вукIараб бакI.

Къирал – король.

Къирбал – юг.

Къиралпача – император.

Къубайс – Маккаялда бугеб Абу-Къубайс абулеб мегIер.

Къудратав – хIалкIолев.

Къунщби – гIундузда цебе бачIараб ботIрол рас.

Къудус – Иерусалим.

КъунстIантIин – Турциялда бугеб шагьар, Константинополь.

Къурайшияй – къурайшияб тухумалъул чIужугIадан, МухIамад аварагги жинда гьорлъан кколеб гIарабиязул тухумалда гьорлъан цояй.

Къураъ – къуръан махражалда цIалулей гIадан.

Къуръан – бусурбабазул мукъадисаб тIехь.

КъутIпу – полярияб цIва.

Кь

Кьойид – аманаталъе кьей, гъоркьлъалие тей; кIодо гьаби.

Л

Лайлатул къадир – бусурман диналда кIалккун моцIалъул цо сордоялъ кколеб мугIжизатияб къудрат бугеб лахIзатлъун рикIкIунеб, жиб тIаде щведал лъимги къунилан, гьарараб жоги къабуллъулилан абулеб къабулаб сагIат.

Ластик – ххамил цо тайпа.

ЛахIту – хабалъ вукъарасе къаналги чIван гьабураб къор.

Лачен – цIумазул тайпадул цояб, кIудияб итаркIо.

Лепека – надалдасан дализабун тараб катIари.

Лоти – гьагула, гьавайин хьвадулев чи, тIадагьаб гIамалалъул гIоркьилав.

Лубнаги ЗурайхIги – Востокалъул фольклоралда бицен машгьурал рокьи ккарал ясги васги.

Лугъат – калима.

Лъ

ЛъагIри – гIодоблъи, лъарагIлъи.

Лълъварал – лъугьарал.

М

Магьди – диналда бицунев, нахъа вахъинесев, ислам щула гьабизе Аллгьас витIизе вугилан абулев вакил. Гьес Даржалги чIвазе вугилан бицуна.

Мазгьаб – диналъул цо рикьи.

Маликулмат – рухI бахъулев малаик, ГIизраил.

Манарша – берцинаб махIалъул, сурмияб кьералъул тIегь.

Маску – Москва шагьар.

Музыкатал – граммофонал.

Манжури – китаялъулаб.

Маржан – ралъдал кьурабазда рекIун рагъаричIого рукIунел, рижулел жал гIадал рухIчIаголъабазул ганчIида сверарал хутIелазул багIаргьинаб яги хъахIаб кьералъул габуда разе маххал-маржаназул цIал яги цойги къачIа-кIатIаялъе хIалтIизарулел жал гьаруле зат.

Маратибал – даражаби.

Мариям – Мариам, мадонна. Диналда рос-чи лъачIого, яслъиялдаго ГIиса авараг гьавурай гIадан – гIурусалъ – Дева Мария.

Маул-хIаят – гIумрудул лъим, гьекъезе щварав чи холарин абулеб маргьуяб лъим.

Махлукъат – халкъулгIалам, дуниялалдабугебщинаб рухIчIаголъи.

МигIраж – нилъер авараг зодове воржараб сордоялъул байрам; авараг буракъалда рекIун Аллагьасухъе иналъул хъвараб къасидат.

Мина – гIарцуде биччалеб чини, эмаль.

Миск – берцинаб махIалъуб жо.

Мисри – Египет улка.

МугIжизат – гIажаибаб лъугьа-бахъин, тIабигIаталъул къануназдаса борчIараб жо.

Мулк – улка-ракь, кверщел тIад бугеб бакI, бечелъи.

Мусавир – художник, фотограф.

Мусудул – ханзабазул ясал, тIинчIал бикаби.

Н

НагІли – хириял ганчІазда гІаммаб цІар.

Назбариш – хІулидал ургу, перина.

Намруд – зодове вахинеян борхатаб си гьабулев вукІарав чиян рикІкІунев Вавиланалъул къирал.

Насраниял – христианал.

Нил – Египеталъул гІор.

Нилъу – хвенех.

Нишадур – цІорол матІу лъугьине нахъа бахунеб жо.

Ният – (нигат) – къасд, цо щибниги гьабизе жиндиего кьураб рагІи, ккараб хиял.

НужумтІалигІ – астролог, цІвабзазул хьвадиялъул гІаламаталде данде ккун инсанасул къисмат бицине кІолин абун, палтІами.

Нур – гвангъараб канлъи, цІадалдаса хадуб анкьго батІияб кьералда бащдаб гор гьабун гьаваялда бихьулеб канлъулаб спектр.

НухІ – тІупан тІедал вукІарав авараг. Гьес кІудияб гамаги гьабун киналниги рухІчІаголъабазул цо-цо жутги жинде руссарал гІадамалги хвасар гьарун ва гьездасан дунялалда кІиабизеги махлукъат лъугьанила.

О

Огьогьой – гъагъусакІ, рохьил микки.

Остол – стол.

Отар – росу-свери.

П

Пайтун – чуял рараб, чІухІизабун къачІараб, гІадамал раччулеб гьоко, фаэтон.

Палаток – платок, кІаз.

Пампа – квасвкас.

Панар – фонарь.

Паранг – парангаб, Франциялъулаб.

Паргьанг – словарь.

Патираби – патронал.

Пелшер – фельдшер.

Пилитал – гIурус мацIалда цIа гъоркь бакарал къанал, печал абураб магIнагун босараб рагIи.

Пинта – гIалхул чан.

ПиргIавн – фараон, некIсияб Египеталъулаб пача.

Подшашка – пачаясул аскаралда такъсир ккарав чи бахъун хвалченги кодоб ккун чанго сагIаталъ вахъун чIезавун толеб тагIзиралда цIар.

Порохоро – ххамил цо тайпа.

Пулуша – хирияб шалил тайпа; руччабазул хасаб формаялъул горде (гафре).

Р

Ражул – инсан, бихьинчи.

Равнайис – «Ровняйсь» абураб команда.

Рамазан – бусурбабазул кIал кколеб моцI, моцIролаб соналда рекъон бачIиналъ щибаб соналъ батIи-батIияб заманаялъ бачIунеб, «хьвадулеб».

Расси – Россия.

Расму – официальность, гIадлу чIезабизе.

Расул – Аллагьасул илчи, авараг.

РахIман – бусурбабаз Аллагьасде абулеб цIар, гурхIулев абураб магIна бугеб.

Рисалат – хъван битIулеб кагъат.

Румал – Византиял.

РухI – инсан хведал ГIизраил малукувматас чорхолъа нахъе бахъараб рухI хвечIого букIунила, гьелъие кьураб садакъаги щолила.

С

СабахIулхайир – ворчIами гIадаб калима.
Сабаъ – Билкъисил улка, Йеменалъул бакI,
СавмагIат – динияб рукъ, мукъадисаб бакI.
СагIдияб – гIатIидаб, борхатаб, бахьинаб.
Сагьвиллъи – пикру биххункkей, гьакIкIанхутIи.
СайхIун – Сырдарья гIор.
Сак – кьодул кьучI.
Сакинаб – ккураб, гьаркьикъаб; берцинаб.
Салдар – боязул бетIер.
Салма – цо берцинай бикаялъул цIар.
Салман – Сулейман.
Самаияб – зодилаб.
Самаъ – зоб.
Самир – къосарав цо героясул цIар.
Самудилал – Аллагьасул ццин бахъун, гьорол балагь биччан гъурараб къавм.
Санаъ – рецц.
Санам – идол, магIбуд.
Сап – къалмил тIухьи; чIчIва; расул квар.
Сапаъ – гъал.
СахIир – сихIручи.
Сарат – ягьудиязул бика.
Сарин – кечI.
Сармил – саринаалъул, кочIол.
Сахратуллагь – Иерусалималда аварагасул мажгиталда гъоркь бугеб тIалу, мукъадисеб кьуру.
Си – тIатIала щибниги лъун гьабураб борхалъи; хъаравуллъиялъе яги рагъуе гьабураб тIалаби гIемераб хъала.
Сигъун – цоцадацун, данде къан.
Сидрат – лотос гъветI; гIаршалда бугеб жагадул гъветIалда цIарин абулеб рагIи.
Сима – гьумер, гьурмал кьер, куц.
Сивечка – свеча, чирахъ.

Сингин-Савфа – гІараб мацІалда цинги, нахъа, хадуб абураб магІнаялъул рагІи.

Синжир – рахас.

Сирру – сихІру, хІилла.

Сси – чІухІиги сабруги жубараб къимат буголъи, къадру борхат букІин.

Ссивукълъи – сси гьечІолъи, асс-къо гьечІолъи.

Ссилияб – сси бугеб.

Соно – гранат.

СубхІаналлагь – Аллагьасе рецц.

СугІад – анкьабилеб векалъул авалалда вукІарав гІарабиязул шагІир КагІбу бину Зугьайратица авараг веццун гьабураб поэмаялда рехсарай берцинай гІаданалда цІар.

Сужда – бетІер гІодоб чІван Аллагьасе как бай.

СукІинир – сукІиялда гьоркьоб, магІарул тІагъуралъул тахтадул свериялдаги жанитІагъуралдаги гьоркьоб бакІ.

Суйи – кьватІел, кІибикьараб гьоркьоблъи.

Сурпа – кванил тепси, тІутІ, кванил свери.

Т

Табру – меседил магІдан, меседил сали.

Табасилал – биценал.

Табсир – баян кьей.

Таватиял – гуржиязул гиназзаби, бикаби.

Таватур – бице-кицен, цІар ин, легенда.

Тавбу – ракІ бухІи, цо жо тІокІаб гьабиларин гьеди.

Таврат – Муса аварагул динияб, мукъадисияб тІехь, ягьудиязул диналъул аслабазул, къануназул тІехь.

ТагІзият – зигаракагъат, магІу.

Таж – ханлъиялъул тІагъур, корона.

Тажвид – бакъан биччан къуръан цІализе лъалев чи.

Тайлан – цІумазул тайпаялъул хІинчІ.

Тамру – чамасдак.

Танвин игIраб – нунация, гIараб хъваялъулъ падежияб ахиралда нун хIарп хъвачIого гьеб рагIизе, букIин лъазе, тIад-гъоркь лъолеб цоцада данде руссарал запятаязда яги барщалъиялъул гIаламаталда релълъараб знак.

ТангIин – гIарабиязул доба Маккаялде щвелалде хIажизабаз ихIрам (ретIел хисиялъул обряд) бухьунеб цо бакI.

Тартиб – хаду-цебе ккезабун, цо ккураб къагIидаялда букIин.

ТасбихI – реццалъул калам.

Тастар – тIеренаб чиллайкатнилаб тайпа, руччабаз тIад чIвазе хIалтIизабулеб букIараб гьинаб ххам.

Тах – ишалъулаб заманалда хан гIодов чIолеб букIараб борхатаб, тамахаб, хираго къачIараб, ханлъиялъул гIаламатазул цояблъун рикIкIунеб букIараб хьон-бакI.

Тегь – гьанта, рахIат-хIалхьи гIей.

Телавур – Телавураб, Телави, Гуржистаналъул шагьар.

Терек – накъищ, расен, сурат.

Тесма – чалу.

Територ – территория, сверухълъи, гIатIилъи, вилаят, бакI.

Тиятир – театр.

Туплис – Тблиси шагьар.

Топ – гIарада.

Туп – ххамил гури.

ТI

ТIабгI – тIабигIат-гIамал, хасият.

ТIабиб – тохтир.

ТIавап – свери, тIавагьин.

ТIовкъ – кIамурияб тIадхъел.

ТIагьа – Аллагьазул цIаразул цояб.

ТIайбат – ГIарабустаналъул цо вилаят.

ТIайпус – Югалъул Азиялъулаб кIудияб, цIакъго берцинаб хIули-милъиралъул, гьурихьвагI кинигин биххун бачIунеб, чIухIараб, месед хъварабгIадинаб рачIалъул тIинчI.

ТIайру – хIинчI.

ТIарап – рагIал, мицIир, тIел, каста, бутIа.

ТIенкел – хIамида гъалдибер лъолелъул гъоркь тIамулеб магъакь-кIачарбукъун гьабураб миндар.

ТIецун – тIепун можкIкIун чIун.

ТIупан – лъим кIанцIун дунялго гъанкъи, гьалагаб цIадал балагь.

ТIурайсинаъ – (тIурисин) – диниял тIахьазда цIар рехсолеб цо мегIер, Синай мугIрул; Муса авараг Аллагьгун кIалъазе вахараб мегIер.

У

Ужин – къасиквен.

Ужра – мухь, хIатIухъ кколеб харж.

Умурал – амраби, буюрухъал, приказал.

УргъабекI – мачIу-чахъма, тункIил цо тайпа.

Урду – урду чIвай, къайикквей, руссен-свери.

Утар – руссен, кули-мархьу, мулк.

Ф

Фурман – амруяб изну.

Х

Хайбар – исламиял рагъазул заманалда маргьуяб бицен букIараб хъала.

Хайдакъ – лезгиязул шагьар, гьезул жамгIият.

Халват – живго-живго чIолеб, чи вачIунареб, гIемерисеб ракьулъ гьабураб рукъ. Цебе заманаялъ гьедин

“халват гьабун” жанир чIолел рукIун руго гIадамал Аллагьасде гIагарлъизеян. ЖаничIей.

Халилат – гьудул.

Халлил-Ибрагьим – библиялъул Авраам, бищун гIи гIемерав, бечедав авараг, Аллагьасул рахъалдасан къурбаналъе вас хъвеян бачIиндал гьевцин хъвезехъин вукIарав, амма Аллагьас меседил лълъурдузул куй битIун бачIарав, халилулагьилан – Аллагьасул гьудулилан исламалда рехсолев чи.

Халикъ – Аллагь, Аллагьасул цIаразул цояб (халкъ бижарав абураб магIнаялда).

Хамсаъ – рокьул къасидатазда машгьурай меседо.

Ханум – бикаян, гIурус мацIалда госпожаян, мадам абун кIодо гьарун руччабазде гьабулеб хитIаб.

Харкъаъ – гIарабазул шагIирас рокьи ккун кочIолъ ахIарай берцинай яс; цIваялда цIар.

Харс – Турциялъул цо вилаят ва гьелъул тахшагьар.

ХатIа – гъалатIаб гIайиб.

Хиваяй – Хива ханлъиялъулай.

Хизри – хвечIого ракьалда сверулев, кьуру-хъинсалдаса гъоркье рорти гIадаб балагьалдаса гIадамал цIуниялъе кумек гьабулев вукIунев, вихьуларев авараг.

Хилап – щаклъи, сантIари.

ХитIбат – яс гьари.

Хункар – (гъункар) – турказул султанасде абулеб букIараб титул.

ХутIаф – милъиршо.

ХЪ

Хъабало – гордил къвалазда тIасанго гIуншдулги далараб, бакьулъа черхалда къараб, ахадаса тирщараб руччабазул байрамияб горде.

Хъанчил агьлу – христианал.

Хъвараб хIукму – Аллагьас щивасул къисмат цебеккунго лавхIалда къадаран хъвалеб хъорщода хъван бугилан абулеб рагIи.

Хъурайсин – тIагъур, Хурасаналъулаб тахтадул тIагъур.

Хъумуз – маххул чIчIваби рараб лъарагI пандур.

XI

ХIабашияв – эфиопияв, абиссинияв.

ХIабсат – Бакъбаккул асаразул гьайбатай героиня.

ХIабсаъ – фольклоралдасан героиня.

ХIава – Адамие лъадилъун йикIине Аллагьас тIоцее йижарай гIадан.

ХIавраал – хIурулгIинзаби.

ХIавраъ – бусурбабазул диналда рехсолей берал чIахIияй хIурулгIин.

ХIайранлъи – сунцаниги гьабуле кIудияб асаралъ чара хун хутIи, гIажаиблъун ккей, асир-сагьвил гьви.

ХIажрул-асвад – КагIбаялъул къелъ лъун бугеб, хIажизабаз тIад квер бахъулеб яги убач гьабулеб, исламияб диналъ мукъадисаб, Аллагьас битIун бачIараблъун рикIкIунеб, метеоралъулаб бачIиналъул чIегIераб гамачI.

ХIарака – гIараб, гIажам хъваялъулъ гьаркькъал хIарпазда гъоркь-тIад игIраб (хассал гIаламатал) лъун гьижаяб (слогияб) гьаракь лъугьинаби.

ХIарамалъул ах – гьукъараб, къараб ах.

ХIебтIи – тIуба-гъубай, балагьизе-гьаризе ккечIого рорчIи, хIажалъичIого хутIи.

ХIенехI – хварав чиясде щвазеги хIалтIизабулеб, бекьун бижулеб хер, чIахI.

ХIижаз – ГIарабустаналъул ракь.

ХIубара – мугIрул гIансаялда релълъараб хIинчI.

ХIурулгIин – исламияб-диналъ алжаналда ругилан абулел берцинал ясал, мусудул.

ХIурупал – хIарпал.
ХIусну – берцинлъи.
ХIарбу – рагъ.

Ц

Цодрони – кIиябго цедералъул килщил тIогьал цоцада цвизаридал лъугьунеб гIор.

ЦI

ЦIалкIал – цIвабзазул цо руккел. Плеяда.
ЦIоб – гурхIел, рахIму.

Ч

Чабхъадулал – тIаде кIанцIун рагъи-гъараялъе унезул къокъа.

Чаларча – макказде чан гьабулеб гьунар дагьаб хъарччигъадул тайпаялъул хIинчI.

Чалу – меседкуналъул, яги гIарцукунал расал гъорлъ ругеб, яги батIи-батIияб кьералъул чиллайдул тIеренаб чIоло, чIухIдае ратIлида кколебги букIараб.

Чан – гIалхул чан; чанахъан гIалхул хIайваназда хадув вахъин; рокьи-балай гьаби.

Час – аскаралъулаб салам, честь.

Чит – квасквасул ххамил тIеренаб тайпа, жиб баккудасан, цIидалъ лавсан гIадин, модаялда букIараб, кIаланчIад.

Читбир – сагIтил ункъил бутIа, сундулниги ункъил бутIа.

Чурапал – щвватаби.

ЧухтIу – руччабазул рас цебе лъечIого букIиналъе ботIрода къалеб букIараб, гIатIидаб бакь гIадин букъараб,

ботIрода бухьунчIеялъе тIад жемулеб чIологи бугеб ботIродакъай.

Ш

Шагьри-кагъат – бацIцIадаб, цIвакараб кагъат.

Шагьсенем – рокьи ккарай ясалъул къисабалъ рехсолеб цIар. Туркменазул, узбеказул, азербайджаназул ва цогидалги рокьул эпосазулъ дандчIвалеб шигIрияб сипат, романтикияб куцалда жиндир гIащикълъиялъеги берцинлъиялъеги рецц гьабулей меседо.

Шагьру-карам – хирияб моцI.

Шагьрузада – Алфулайлаялъул маргьаби рицарай бика.

Шаддадил ирам – маргьуяв хан Шаддадица, ракьалда алжан базабурабилан, жиндирго рагIиятчагIазда гьабизабун букIарабилан абулеб ахги кIалгIаги.

Шаки – Азербайжаналъул шагьар.

Шакир – жинца щукру гьабулев, разияв.

Шаклу – сурат, куц.

Шам – Сирия улка.

ШигIраби – кучIдул, назмаби, саринал.

Ширван – Азербайджаналъул шагьар ва вилаят.

Ширванул Казим – хатI берцинав Ширваналдаса цо мусанипасул цIар.

Шупрай – халип, куц.

Шуша – Азербайджаналъул шагьар.

Щ

Щаклу – сурат.

Щалай – лъар-гIоралъ гьунизабун бачIараб кIкIабтIилаб лулай.

Щукру – разилъун рецц гьаби.

Щунгъар – батIияб, маргьуяб хIинчI; лачен, итаркIо.

Э

Эриван – Ереван шагьар, Арменияльул тахшагьар.

Эрмениял – армениял.

Ю

Юк – къайи, бакIлъи, раччи.

Юкка – тIадкъараб, халатаб руччабазул горде.

Юсуп – берцинлъи жиндие мугIжизатлъун кьун букIарав авараган къуръаналда бицен бугев мисрияльул чи.

Юнус – аварагзабазул цояв.

Я

Ябу – тату хвараб, рекIадулаб гуреб чу.

Явлухъ – ботIрода чIвалеб гьитIинаб кIаз, косынка.

Якъут – багIараб кьеральул хирияб гамачI, рубин.

Ял – хIама-гIорцIеналда лъун баччулеб караваналъул къайи.

ЯшугI – ГIиса аварагасдарельлъарав гьесул хIаваригуназул (соратниказул) цояв.

ПИРАСА

ЦеберагӀиялъул бакӀалда...

1. Рокьуца керен бухӀун хӀасраталъ…………...................4
2. РекӀел бухӀиялъул хӀакъикъат бицун...................... II
3. ХъахӀилаб зодихъе багӀрбакъул нур.........................I7
4. РекӀел гьваялъул гьундул рихханин.........................2I
5. Почтовый кагътиде керенги чучун............................26
6. Мариям...3I
7. Макьу..36
8. Ралъдалъе бакъ тӀерхьани...46
9. Рокьул цӀа бакараб керенги чучун............................56
10. РекӀел чирахъалъухъ чорхол рухӀ араб...................63
11. ГӀенеккея калам кин бугояли....................................67
12. Бераз магӀу тӀураб, тӀул-ракӀ бухӀараб......................70
13. Ихдал гагуялъул гочи берцинаб..............................74
14. Балагье, гӀинтӀаме, гӀазизай гьудул..........................75
15. Рокьул байрахъалда хъвазин чӀахӀахатӀ..................79
16. Маргъалалъ къачӀараб, якъут бессараб...................83
17. ГӀалам жиндий гӀоло бижарав расул.................... 87
18. ГӀищкъул цӀеца кваналеб.. 90
19. Мун гӀакъил ятани, гӀинтӀаме рагӀухъ......................98
20. Дир рекӀел къварилъи къалмиде чучун.................I03
21. Рокьул конторалъул кавуги рагьун....................... I07
22. Рокьул гӀоралъ аяб нусабго лага............................III
23. Шагьри кагъаталде туплис щакъиялъ...................II5
24. ГӀарапаб къоялъул къалъул гӀужалда....................II9
25. ХъахӀил зобазул накӀкӀ, босе дир салам.................I24
26. Цо бухӀараб хӀухьел дица угьани......................... I27
27. Рокьул гъутӀбуздаса тӀамах лъугӀанин...................I34
28. Эбелги ясги ………………...I38
29. Рокьиян кьерилал, кьалан гӀолилал.......................I46
30. Шагьру шагӀбан тӀагӀун, тӀаде моцӀалъул..............I53
31. Балагьея, гӀадамал дагьаб калам гьабизин........... I58

32. Истамбул читалъул чергес хъабало........................I6I
33. Баккараб моцIролгIан цIар бугел лугбал................I73
34. РекIел хIуби бекун хIухьелги угьун......................I79
35. Меседил рукьбазда рокьул шавкъ бугей.................I85
36. Меседил щакъиялъ, гIарцул къаламалъ.................I87
37. Боржун унеб хIанчIил хIатIида бухьун..................I9I
38. Рокьул гьава бугей гьиндалъул бикахъ................. I96
39. Пиялъул, тIиялъул тIад расен гьабун......................20I
40. РекIел би бухIараб хIохьел биччани...................... 206
41. Рокьуца турарал курмул ругезе..............................2II
42. Аслиян ссудула ссун бахъаяб ракI..........................2I5
43. РакIалъул къварилъи къалмиде чучун.................. 220
44. Унго, логбол тIокIлъи, тIад ратIлил рекъей...........223
45. Гьава тIегьаниги тIад пихъ балареб......................227
46. Рокьигун къеркьолев, къоккун вагъулев................23I
47. Дирго гьудулалъул гьуин махIалъул.......................233
48. Жаниб цIа бакараб керенги чучун.........................235
49. МегIер квараб мехалъ, гIаладул гIадаб.................240
50. ШамсузухIаялъухъ рухI босун индал......................245
51. ХIамузде..249
52. Дир рекIел бокIналъан беролеб кIкIуйца................253
53. РекIел мащабазда бессараб рокьи........................ 254
54. ЦIадал гуч гьечIони гагудал гьаркьил...................257
55. РекIел гьудулалъул гьадияталъул........................ 260
56. Румазул хвалчада хатI хъвалеб месед...................262
57. Рихьуниса Шагьрузатиде.................................... 265
58. Биараб цIерилан цIар тIобитIараб..........................267
59. Рокьул хъалаялде хъван гIазу байдал....................274
60. Хирияв вокьулев салам буго дир......................... 279
61. ГIин тIаме гIолил ясал, гIажаибал къисабахъ.........279
62. Щобда чидарлъаяб чараб гурмендо...................... 283
63. Рокьул гIазаб цIикIкIун цIадулъе ккарас................ 285
64. РакI буго дир тIенкIолеб.......................................287
65. Къалам гаргаде мун кагъаталдехун.......................289
66. Рокьул щакъиялда гIищкъул къалам ччун………..

67. Дун росасе унан сси холеб ани..............................30I
68. ЦIураб шагьри моцIгIан цIвакараб гьурмахъ.........292
69. Къаси сардил моцIги рогьалил цIваги..................307
70. Рокьуца рухIулел чухдул ругезе............................308
71. Рокьи ккарал гIадамал гIин тIаме хабаралде..........3I0
72. Рогьалилъ баккараб бакъ……………………….........3I3
73. ГIищкъул гIакъубаялъ...3I5
74. Рокьи басандулеб саламгун цадахъ.......................325
75. Унго логбол тIокIлъи...329
76. Рамазанги тIагIун..332
77. Зодил тIайпусалде саламал хъвазин.......................336
78. Рокьул гIазаб цIикIкIун цIоралде арас...................338
79. Биялъ патихIаян хIухьелги угьун...........................339
80. Кинабго хIутI-хъумур хIатIида ккола.....................340

МАХIМУДИЛИЛАН АХIУЛЕЛ АСАРАЗДАСА..........34I

81. ГIенекке гIадамал хабар бицинин.........................342
82. Борхатаб гьундузул щобде бахунеб........................344
83. Я аллагь ккогеги дир гIадаб рокьи.........................346
84. Рокьул гIоралъ унев гIолохъанасул.........................347
85. АссаламугIалайкум гIарщалъул бика.....................349
86. РекIелъ ияхI бугев аскIовегIан цIай...................... 35I
87. Борхатаб магIарда гIидрай манарша.....................353

РичIчIуларел рагIабазул магIна.......................................355